karl may

LEUL RĂZBUNĂRII

EDITURA PALLAS

Consilier editorial
NICULAE GHERAN

KARL MAY

IM REICHE DES SILBERNEN LÖWEN

*

„Karl May's Gesammelte Werke",
Band 26

Radebeul bei Dresden,
„Karl May Verlag"

Ediția de față a folosit ca text de bază traducerea semnată de LIA HÂRSU în paginile romanului-foileton tipărit în „ziarul cotidian cu ultimele noutăți și știri literare" *Victoria*, III, nr. 72-93, 29 iul. — 18 aug. 1934, titlul *Leul răzbunării* fiind preluat din sumarul volumului original. Tălmăcirea a fost confruntată cu versiunea germană sus-amintită de GHEORGHE DORU, definitivarea textului pentru tipar realizându-se în redacție. Drepturile de folosință a noii versiuni aparțin editurii Pallas.

KARL MAY

Opere — 11

LEUL RĂZBUNĂRII

din ciclul

În ţara leului argintiu

*

Roman

EDITURA PALLAS
Bucureşti, 1995

Coperta de
SERGIU GEORGESCU
Tehnoredactarea de
CRISTINA STANCIU
Corectura de
MIHAI GRIGORESCU

ISBN 973-97194-2-2

Marea majoritate a cititorilor mei îl cunosc pe Winnetou, căpetenia apașilor, cel mai nobil dintre indieni, cel mai bun și credincios prieten din câți am avut. Ei știu totodată împrejurările în care a murit. A fost lovit de un glonț în piept, în cursul luptei ce s-a desfășurat cu indienii sioux-ogellallași, în adâncul craterului din munții Hancock, murind puțin mai târziu în brațele mele. I-am transportat trupul neînsuflețit în munții Ventre și l-am îngropat acolo, în valea râului Metsur. Mi-a revenit mie misiunea tristă să mă îndrept călare înspre sud, pentru a le duce apașilor dureroasa veste că cea mai mare căpetenie și cel mai vestit conducător al poporului lor nu mai este în viață.

A fost un drum de care nici astăzi n-aș vrea să-mi aduc aminte. Moartea lui Winnetou a constituit o lovitură atât de năprasnică pentru mine, încât pot spune că de atunci am devenit alt om. Dacă înainte eram mai totdeauna vesel și plin de încredere în propriile mele puteri, acum nu mai eram în stare nici măcar să schițez un cât de vag surâs, părăsindu-mă orice poftă de viață. Preferam să rămân mai tot timpul singur și ocoleam orice întâlnire cu vreo ființă omenească. Atunci când, în cursul drumurilor mele, eram

obligat de împrejurări să mă opresc la vreun fort sau la o așezare, o făceam cât mai scurt, și plecam cât mai repede mai departe.

Ce e drept, oamenii cu care mă întâlneam nu aveau față de mine un comportament care m-ar fi îmbiat să mai întârzii în tovărășia lor; nu, chiar dimpotrivă, îmi acordau o atât de mică atenție, de parcă nici n-aș fi existat pentru ei, căci atunci când plecam sau treceam pe lângă ei nu-mi adresau nici măcar un salut. De fapt, dacă mă gândesc bine, cauza acestei purtări neprietenoase se datora, în primul rând, aspectului meu exterior.

Mă dusesem cu Winnetou în munții Hancock pentru a elibera niște imigranți care fuseseră capturați de siouxii-ogellallași. Am reușit în acțiunea noastră, dar am plătit-o nespus de scump prin moartea lui Winnetou. După ce l-am îngropat pe neprețuitul meu prieten, o parte din imigranții albi eliberați s-au hotărât să rămână în valea râului Metsur și să întemeieze aici o așezare. I-am ajutat în această acțiune și așa s-a făcut ca drumul meu spre apași să înceapă cu întârziere.

Între timp, hainele mele de vânător s-au deteriorat în așa măsură, că a trebuit să le înlocuiesc; dar, deoarece în regiunea Vestului Sălbatic, în care mă aflam, nu existau magazine din care să pot cumpăra haine, am fost bucuros atunci când unul dintre imigranți mi-a oferit un „costum" confecționat de el dintr-o pânză albastră, țesută, croită și cusută după priceperea lui. Vă puteți închipui cam cum arăta noua mea îmbrăcăminte, fără nici o linie: pantalonii atârnau ca două burlane prinse unul de altul, vesta era ca un sac mai

mic, iar haina ca un sac mai lung, prevăzut cu mâneci. Întrucât acest „ansamblu" fusese inițial croit pentru o persoană de o altă talie, vă puteți imagina cât de bine mi se potrivea. Semănam cu orice altceva decât cu un *westman*, adăugându-se la toate acestea, bineînțeles, și purtarea mea de acum, de om neprietenos și chiar respingător.

În vreo două săptămâni ajunsesem în apropierea Nord-Canadianului. Călăream într-o prerie largă, netedă, în care se întâlnea, ici-colo, câte un pâlc de arbori și de tufișuri. Această împrejurare mă obliga să fiu foarte atent, căci eram permanent expus la o întâlnire neașteptată, care putea fi și dușmănoasă, ținând seama că umblau zvonuri despre faptul că pe aici, până unde se întindea terenul de vânătoare al comanșilor, s-ar fi produs niște tulburări și ar fi avut loc agitații periculoase.

Era pe la vremea prânzului când am ajuns la un pârâu a cărui apă limpede parcă te îmbia la odihnă. Aici am ales un loc de unde puteam vedea până departe. Am descălecat, lăsând calul să pască în voie și, după ce am sorbit cu nesaț din apa rece a pârâului, m-am întins la umbra unui copac.

Să tot fi trecut un sfert de ceas de când leneveam așa, când zării doi călăreți. Erau albi, așa că n-aveam nici un motiv să mă neliniștesc. Apăruseră din aceeași direcție de unde venisem și eu. Umblau pe urmele mele, pe care le examinau, după cum mi se părea mie, cu mare atenție.

Erau călare pe catâri și îmbrăcămintea lor era absolut identică. Când se apropiară, am băgat de seamă că nu numai hainele le erau la fel, ci

și chipurile. Oricine i-ar fi văzut îi lua drept frați, ba poate chiar gemeni.

Înalți și slabi ca niște prăjini, ai fi zis că au răbdat multă vreme de foame. Chipurile lor și felul cum se țineau pe catâri dovedeau însă că oamenii aceștia nu duseseră lipsă de hrană. După cum spuneam, erau unul aidoma celuilalt până și la statură; îi deosebea doar o cicatrice pe care unul din ei o avea de-a curmezișul obrazului stâng.

Nu s-ar fi putut zice că îi înzestrase Dumnezeu cu prea multă frumusețe, fiindcă aveau niște nasuri... dar ce nasuri! Pot susține fără teamă de a fi contrazis de cineva cum că asemenea nasuri nu mai existau în Statele Unite. Ca să-ți poți da seama de mărimea, forma și culoarea lor, ar trebui mai întâi să le vezi, căci de închipuit nu se poate. Și ce e mai ciudat, erau și ele aidoma unul cu altul.

Cu toate acestea nu i-ai fi putut numi urâți. Fețele lor, rase, aveau o expresie de bunătate, care te câștiga de la prima vedere. Un zâmbet de îngăduință le flutura mereu pe buze și ochii lor albaștri, cu privirea ageră, îți inspirau încredere.

Erau îmbrăcați în haine cenușii, pe cap purtau un fel de căciuli de biber și în picioare aveau ghete groase de box, cu șireturi. Pe umeri le atârna câte o pătură, care le servea și de manta.

La brâu aveau revolvere și pumnale, iar în spate carabine cu țeava lungă.

Eu nu-i văzusem încă până atunci, dar auzisem de ei și știam cine sunt, așa că era cu neputință să mă înșel. Veșnic nedespărțiți, unde era unul, nu lipsea nici celălalt. Numele lor adevărat nu-l știa nimeni. Din pricina nasurilor enorme, cu

care adulmecau ca niște câini de vânătoare, fuseseră porecliți „Năsoșii". Jim era cel cu cicatricea de pe obraz, iar celălalt Tim.

După cum vedem, până și numele li se asemănau. Chiar și catârii lor aveau nume asemănătoare: pe al lui Jim îl chema — adică o chema Polly, fiindcă era de sex feminin, ca și tovarășa ei, iar pe celălalt Molly.

Dacă starea mea sufletească mi-ar fi îngăduit, aș fi fost bucuros să mă alătur lor, dar îmi murise un bun prieten, cu care trecusem ani îndelungați prin bune și rele, fiind încă amărât de pierderea lui.

Erau amândoi oameni tare de ispravă și foarte simpatici și nu m-aș fi dat nici acum înapoi să facem o bucată de drum împreună, dacă am fi avut aceeași direcție.

Nu văzură nici calul meu, pitit într-un tufiș, nici pe mine, fiindcă iarba era aici, lângă malul pârâului, foarte înaltă. Cu ochii ațintiți la urme, se apropiau din ce în ce, până ce ajunseră numai la douăzeci de pași de locul unde stăteam eu. Nu se putea să nu bage acum de seamă că urmele se sfârșeau brusc. Își opriră catârii și cel cu tăietura pe obraz strigă mirat:

— Ce dracu', uite că au dispărut urmele! ce zici, Tim?

— *Yes*, răspunse celălalt. Unde să fie individul?

— O fi zburat în aer.

— Singur nu putea, trebuia să-l sufle cineva și nu văd pe nimeni.

— Aha, uite urme de copite care duc în dosul tufei. Să știi că acolo s-a ascuns.

— Nu. Îndreaptă-ți ochii blagosloviți încoace. Aici a descălecat și a pornit spre pârâu unde...

Își întrerupse vorba, cercetă cu privirea urmele pașilor mei până la locul unde mă aflam, apoi adăugă:

— Ei drace! Stă lungit în iarbă fără habar, ca și când n-ar fi existând prin Vestul ăsta sălbatic praf de pușcă și pumnale. Se odihnește după masă ca la el acasă pe divan, parcă n-ar fi dincolo de Misissippi, unde comanșii mișună ca lupii flămânzi după pradă. Hai să-l trezim.

Își îndreptară catârii spre mine. Mă uitam la ei cu ochii deschiși și înțeleseră cu nu dormeam.

— *Good day*, străinule, spuse cel cu tăietura pe obraz. Ce om nesocotit ești dumneata! Lași niște urme vizibile cale de-o poștă și te întinzi în iarbă ca acasă, fără să te gândești că te-ar putea vedea vreun indian care să-ți facă la repezeală de petrecanie. Nu pari să fii unul de-ai noștri, după cum se vede. Un om al Vestului ar fi procedat altfel.

Și fiindcă tăceam, urmă:

— Ei, așa e că nu găsești ce să-mi răspunzi?

— Ba da, dar nu vroiam să te contrazic.

— Zău? Tare aș vrea să știu cum m-ai putea contrazice.

— Crezi într-adevăr că dacă mi-ar descoperi urma vreunui indian i-ar fi așa de lesne să-mi facă de petrecanie, după cum zici?

— Oho, și încă cum!

— Te înșeli. L-aș vedea venind și nici n-ar ști de unde l-a nimerit glonțul meu. Chiar și dumneavoastră, acum; așa e că abia când ați fost la câțiva pași de mine ați putut să mă vedeți? Aș

721

fi avut de zece ori, nu o dată ocazia să vă culc la pământ.

Jim se uită încremenit la Tim și-i zise dând din cap:

— Are dreptate, nu e așa, Tim? Vorbește ca din carte, măcar că nu-l prea arată fața să fie ceva de capul lui. Ar fi putut să ne „curețe" lesne dacă ar fi existat vreo dușmănie între noi, adică — adăugă el apăsat — dacă ar fi vreun om de-al Vestului.

— *Yes.* Dar nu e, răspunse Tim privindu-mă cu oarecare milă. O fi vreun străin rătăcit.

— Se cunoaște. Să-l luăm sub aripa noastră și să-l scoatem la liman. Nu i-ar merge defel bine să cadă în mâinile comanșilor. Deocamdată să descălecăm și să ne odihnim și noi nițel la umbră.

Se așezară amândoi lângă mine și Tim zise cu un aer protector, ca unul ce se adresează cuiva care are nevoie de ajutorul lui:

— Nu te superi, nu e așa, că o să-ți ținem nițel tovărășie?

— Preria e a tutror, domnule, am răspuns eu.

— Bravo! Ar crede cineva că nici nu te sinchisești de oameni ca noi, care ți-ar putea da vreun sfat ori ajutor la nevoie.

— Mulțumesc, dar n-am trebuință nici de sfat și nici de ajutor.

— Nu? mă întrebă el, încruntându-se. Cum adică, nu te-ai rătăcit?

— Nu.

— Hm! Ciudat, foarte ciudat... Pun rămășag catârul meu pentru un țap că nu ești vânător. De unde ești dumneata, domnule?

— Din Germania.

— Aha, un neamţ, zii?! Se cunoaşte şi după faţă şi după îmbrăcăminte. Nu te superi dacă te întreb cum te cheamă şi ce vânt te aduce pe meleagurile astea?

— De ce să mă supăr? Dar fiindcă dumneavoastră aţi venit după mine, am dreptul să aflu mai întâi cum vă cheamă.

— Uite, frate! Omul ăsta ţine la formalităţi, după cum văd. Bine, pentru că am venit după dumneata, cum zici, o să-ţi spunem că suntem nişte vânători adevăraţi nu haimanale ca ăştia care cutreieră acum preriile şi pun în primejdie viaţa oamenilor cinstiţi. Parcă ziceai că vrei să ştii cine suntem noi. Numele nostru adevărat n-are nici o importanţă, porecla însă ne-o cunoaşte toată lumea. Ni se zice „Cei doi năsoşi" din pricina nasurilor noastre pe care le vezi şi dumneata ce respectabile sunt. De, porecla nu ne prea măgulește, dar ce să-i faci, ne-am deprins şi nu ne mai pasă. Acu' ştii cine şi ce suntem şi socot că o să ne răspunzi la întrebare.

— Cu plăcere, zisei eu. Mai întâi trebuie să ştiţi că nu sunt o „haimana", după cum spuneai adineauri, ci un adevărat cutreierător al Vestului şi vânător ca şi dumneavoastră. Şi cum mă cheamă? Numele meu adevărat nu-i importantă, fiindcă toată lumea îmi zice Old Shatterhand*.

Jim Năsosul sări drept în picioare şi strigă:

— Old Shatterhand? Nu mai spune! Atunci avem deosebita cinste să cunoaştem pe marele, vestitul...

---

* Mâna care zdrobeşte.

— Ei aș! Nu te lăsa prostit, băiatule! îi curmă fratele său vorba. Ia te uită bine la el. Ăsta și Old Shatterhand! Parc-ai avea orbul găinilor.

Jim îi ascultă sfatul, apoi zise dezamăgit:

— *Well*, ai dreptate, frate Tim. Omul ăsta nu poate să fie Old Shatterhand. Unde-mi sunt ochii!

— Credeți ori nu, n-am ce vă face, așa e după cum vă spun, răspunsei eu dând din umeri cu nepăsare.

— *Pshaw!* râse celălalt. Nu ești dumneata Old Shatterhand, cum nu sunt eu popă. Știu eu mai bine cine ești.

— Da? Cine?

— Un glumeț care vrea să ne ducă de nas fiindcă îl vede așa de mare. Dar degeaba. Mă uluiseși adineauri când am auzit numele de Old Shatterhand și uitasem că pe ăsta îl cunosc.

— Așa! îl cunoști zici?

— Da. L-am văzut o dată în Fort Clark pe Missouri.

— În Fort Clark? Habar n-am că a fost pe acolo!

— Te cred. Sunt sigur că pe Old Shatterhand nu-l cunoști decât după nume. Să-ți spun eu cum e: Un om înalt și lat în spete, cu o barbă neagră corb, până la brâu. A căpătat într-o luptă cu indienii o lovitură de secure în frunte a cărei urmă se vede și acum.

— O lovitură de secure? Un om înalt și voinic cu o barbă mare neagră? Hm! Să știți că v-a păcălit cineva, domnule Năsos, căci acela despre care vorbești dumneata e un vânător — adică puitor de capcane — pe care-l cheamă Stoke, de loc

din Jowa, și se dădea drept Old Statterhand, care i-a vârât minţile în cap.

— Adică de dumneata ! Ia spune-mi și mie cum s-a întâmplat asta, domnule ?

— Foarte simplu. Mă dusesem la Fort Randall ca să-mi cumpăr niște praf de pușcă. Într-o cârciumă, Stoke stătea la o masă cu mai mulţi inși, care îl ascultau cu gura căscată, și se lăuda cu isprăvile lui Old Shatterhand. L-am întrebat dacă e într-adevăr drept cine se dă și când mi-a răspuns umflându-se în pene că da i-am spus verde în față că minte și că eu sunt singurul care am dreptul să port porecla asta. M-a făcut mincinos. I-am dat atunci dovada că spun adevărul.

— Ce fel de dovadă ?

— L-am pocnit cu pumnul în creștet și a căzut grămadă la pământ.

— *Well!* Arată-mi, rogu-te, și mie pumnul dumitale.

— Poftim.

Îi întinsei pumnul. Îl luă în mâinile sale, îl cercetă pe toate părţile, pe urmă zise râzând :

— Mare glumeţ eşti ! Parcă e mâna mătușii Ana, Dumnezeu s-o ierte ! M-a plesnit ea adesea peste față când eram copil, dar n-am căzut niciodată grămadă, măcar că eram un ţânc numai de-o șchioapă. Și zici că mânuţa asta de femeie doboară un om ?

— Dacă vreau eu, nu se mai trezește în vecii vecilor.

— *Well!* Fii bun și arată-mi și mie cum faci. Aș vrea să știu și eu o dată cum ţi-e când ai murit.

— Lasă că mai ai vreme.

— Atunci măcar leșinat, fiindcă n-am leșinat în viața mea. Trebuie să fie foarte plăcut.

— Vezi că la dumneata ar fi nevoie de două lovituri, râsei eu.

— Pentru ce?

— Una pentru cap și alta pentru nas.

— Aha, așa! Mare pișicher ești! Vrei să scapi cu o glumă. Dacă ai fi Old Shatterhand cu adevărat, m-ai fi și pocnit până acum căci, după cât știu, omul ăsta nu prea îngăduie să te îndoiești de el.

— Cu alte cuvinte să-l faci mincinos. Ai fost însă drăguț și mi-ai spus-o pe ocolite, de aceea nu mă lasă inima să-ți fac pe plac.

— Alt pretext! Știi, poate, ce fel de arme are Old Shatterhand?

— Da. O pușcă și o carabină.

Trebuie să adaug că din pricina ploii care căzuse peste noapte îmi băgasem pușca mea cu tragere lungă în tocul ei de pânză. Jim arătă spre ea și întrebă zâmbind:

— Nu cumva vei fi vrând să spui că rabla aia de colo e pușca lui Old Shatterhand?

— Firește!

— Și jucărioara astălaltă carabina?

— Da.

— Atunci arată-mi-le și mie.

— Celălalt Old Shatterhand pe care l-ai întâlnit la Fort Clark ți le-a arătat pe ale lui?

— Nu. Cum era să îndrăznesc să-i cer așa ceva!

— Mie însă îndrăznești să-mi ceri. Le avea la el?

— Nu știu. Nici nu era nevoie. Ți-am spus doar că era adevăratul Old Shatterhand: Pălărie cu marginile late, surtuc și cămașă din piele de căprioară, pantaloni de piele și cizme cu cărâmbii înalți până peste genunchi. Ăsta e portul lui Old Shatterhand. Dar uită-te la dumneata! Pălăria e singurul lucru care se potrivește unui vânător sau unui cutreierător al Vestului. Și apoi, Old Shatterhand nici nu se află acum prin ținutul ăsta.

— Da? Unde e?

— În munții Ventre.

— Ești sigur.

— Foarte sigur. Nu știi, pesemne, ce s-a petrecut acolo. Auzit-ai dumneata de Winnetou?

— Căpetenia apașilor? Ce e cu el?

— Mort! Siouxii l-au împușcat în munții Hancock și Old Shatterhand îi urmărește ca să răzbune moartea prietenului său. Să-ți spun eu: unul nu o să-i scape. Old Shatterhand nu e omul care să verse sânge omenesc pentru orice fleac, dar de data asta nu o să se lase până ce nu i-o stârpi pe toți de pe fața pământului. Ei, tot mai susții că ești Old Shatterhand?

— Mai mult ca oricând!

— Atunci povestește-ne și nouă ce s-a petrecut în munții Hancock.

— Mi-ajunge ce am pătimit și nu-mi place să mai și vorbesc despre nenorocirea asta.

— *Well!* Alt pretext! Știi ce, omule? Îmi placi și pace! Ori ești cam într-o ureche și se cere să te luăm sub scutul nostru ca să nu te crezi mâine-poimâine sultanul sau împăratul Chinei, ori îți

place să glumești și te potrivești de minune cu noi. Dacă avem același drum, să-l facem împreună.

— Zău? Vreți să-mi faceți cinstea asta?

— Cinste ori nu, suntem oameni de petrecere. De unde vii?

— Din munții Ventre.

— *Well!* Bun răspuns! Și unde te duci?

— La apași.

— Pe dracu'! Ce cauți acolo?

— Să le duc vestea morții lui Winnetou.

— După cum văd, nu te lași de glume. Dar chiar dacă ai avea intenția asta, ai face drumul degeaba fiindcă apașii trebuie să fi aflat până acum despre moartea căpeteniei lor.

— Așa e. Nu m-am putut duce însă mai curând fiindcă am fost împiedicat de alte treburi. Totuși trebuie s-o afle de la un martor care a fost de față.

— Care a fost de față! Ții morțiș să te credem cine nu ești. Dar nu face nimic. Dacă vrei să ne însoțești, ne faci plăcere. Noi avem de gând să trecem Canadianul și de acolo să urcăm până la Santa Fé. Ei, ce zici?

— Bine, merg și eu cu dumneavoastră.

— *Well!* S-a făcut! Dar să ne înțelegem asupra unui lucru: cum să-ți spunem?

— Old Shatterhand.

— Să nu ne ceri una ca asta. Cu numele ăsta nu se glumește. Spune-ne, rogu-te, alt nume.

— Dacă așa mă cheamă...

— Atunci ne silești să-ți dăm noi unul. Zici că ești neamț. Te botezăm Germanul.

— Fie!

— Tu ce zici, Tim?

— Spune-i cum vrei, eu n-am nimic împotrivă.

— Așadar, domnule German, mergi cu noi. Dar știi ce vrea să zică ăsta?

— Mare lucru n-o fi.

— Oho, și încă mare de tot! Va trebui să trecem prin ținuturile comanșilor care s-au răzvrătit iar împotriva albilor. Ei spun că au fost înșelați la niște furnituri. Poate că or fi având dreptate. Dacă ne prind, dracul ne-a luat!

— Să nu fim proști și să nu ne lăsăm prinși.

— *Well!* Ai dreptate. Să sperăm că ești destul de deștept ca să nu te lași prins. Acu', după ce ne-am odihnit, putem pleca. Du-te de-ți adu calul, domnule.

— Nu e nevoie, vine el singur.

Scosei un șuierat și din tufiș se ivi armăsarul meu. Când îl văzură ce doi Năsoși, rămaseră câteva momente cu gura căscată, apoi Jim strigă entuziasmat:

— Halal de așa cal! De unde-l ai, omule?

— Mi l-a dăruit Winnetou.

— Ia tacă-ți gura! Un astfel de cal dat în dar! E prea de tot! Știi ce? O să-ți spun verde în față ce gândesc. Un astfel de cal la unul ca dumneata cam dă de bănuit. Numai de nu ne-am întâlni cu acela de la care l-ai furat; ar putea să ne dea în judecată și să ne trimită de-a dreptul la spânzurătoare.

— Fii fără grijă, domnule Năsos. Eu nu sunt hoț de cai. Că e al meu, se cunoaște din faptul că vine când îl chem.

— Hm! Zău dacă știu ce să mai cred... Cine are un armăsar ca ăsta nu poate fi o haimana, dar un adevărat om al Vestului nu se îmbracă în

cârpe de astea de stambă ca dumneata. Nu te pricepi defel...

— Tot ce se poate. Nu-ți mai frământa degeaba mintea cu ghicitoarea asta că dezlegarea o să vină de la sine.

— Cât mai curând — dacă se poate, domnule German. Te luam drept un glumeț, calul ăsta m-a pus însă pe gânduri. Noroc că te arată chipul să fii om cinstit și avem încredere în dumneata. Acu' încalecă și să plecăm.

Dacă la început întâlnirea asta nu mă supărase, acum însă mă bucuram chiar de ea și mă amuza. Acești doi Năsoși nu vroiau să creadă nici în ruptul capului că sunt Old Shatterhand. Îi cam zăpăcise Stoke acela și îmbrăcămintea mea de acum. Mă luaseră întâi drept un om pus pe glume, apoi cam țicnit și acum mă bănuiau că aș fi hoț de cai. Făceam haz în sinea mea și când pornirăm la drum mă prefăcui că nu prea știu să mă țin pe cal. Lucrul acesta le întărea bănuiala că nu e lucru curat cu mine și-și schimbau în șoaptă părerile între ei. Băgai de seamă că nu mă slăbeau o clipă din ochi.

Ar fi fost de ajuns să le arăt carabina ca să le dovedesc imediat că eu sunt într-adevăr, dar îi lăsam într-adins în nesiguranța asta. Mi se păru în cele din urmă că se căiesc pentru imprudența de a mă lua cu ei.

Spre seară făcurăm popas la marginea unei păduri. Se înțelege că din pricina comanșilor se cerea să rămână cineva de veghe și le zisei să hotărâm schimbul. Îmi spuseră însă că pot dormi liniștit toată noaptea, fiindcă au ei grijă de asta. Bănuiala lor creștea deci.

În alte împrejurări, n-aș fi lăsat să se oboseasc numai ei și i-aș fi lămurit pe dată cum stau lucrurile, dar eram foarte obosit, căci nu dormisem mai deloc în ultimele nopți; de aceea eram chiar mulțumit că mă voi putea odihni nițel.

Mă trezii de-abia dimineața. Carabina însă nu o lăsasem din mână nici în somn, ca să nu se uite ei la ea în timp ce dormeam.

Pornirăm iar la drum. Mai aveam vreo patru ceasuri ca s-ajungem la Beaver-Creek al Canadianului de Nord. Tot timpul mă arătai tăcut și dus pe gânduri ca și ieri. Dar nici ei nu-și dădură osteneala să mă facă să vorbesc. Vedeam bine că ar fi fost bucuroși să scape de mine.

Făcuserăm jumătate din drum și ne aflam pe un mic câmp deschis când văzurăm un călăreț venind în direcția noastră. Zărindu-ne, coti spre dreapta, ca să se abată din cale.

— Ne ocolește, zise Jim. E un alb; ne vede bine și știe că nu suntem indieni. Oare de ce nu vrea să dea ochi cu noi, măi Tim?

— Fiindcă pe-aici nu te poți încrede în nimeni, fie el chiar un alb, răspunse celălalt.

— Ba eu vreau să-i arătăm că în noi se poate încrede oricine. Poate că aflăm de unde vine și dacă a văzut ceva urme de comanși. Hai să-i ieșim înainte.

Călărețul băgă de seamă că-i aținem calea; dacă fugea, ar fi fost și mai rău, așa că n-avu încotro și se opri să ne aștepte.

Când ajunserăm mai aproape, văzui că avea un cal foarte bun, dar, spre marea mea mirare, niște hamuri și o șa cum nu există în America.

Erau imitate prost și din material ieftin, după cele persane.

Călărețul părea să fie un american de baștină; purta haine de cutreierător al Vestului, o pușcă atârnată la spate, la brâu un revolver, un cuțit și... — nu-mi venea să-mi cred ochilor — un chandjar* persan cu plăselele legate în argint. De unde până unde arma asta persană la un american? Nu era lucru curat la mijloc.

Salută posomorât și-și struni calul când îi răspunserăm la salut.

— Nu te supăra, rogu-te, dacă o să-ți punem o întrebare, îi zise Jim. Comanșii au ieșit din bârlogurile lor și în astfel de împrejurări e bine să știi dacă ținutul prin care trebuie să treci e sigur sau nu. Vii cumva de la Beaver-Creek?

— Da, răspunse omul îndreptându-și trupul voinic și ridicând plictisit din umeri. Nu mă țineți însă mult de vorbă fiindcă sunt grăbit.

Un moment numai. Dincotro ai venit spre Creek?

— Dinspre Antelope-Buttes.

— Văzut-ai ceva urme de comanși?

— Nu.

— Păi, după cât știu, au și început pe acolo răscoala.

— N-am auzit nimic. Ei, gata? Trebuie să plec.

— După un răspuns atât de limpede nu mai am ce întreba. Mulțumesc, domnule, și drum bun...

Năsoșii erau mulțumiți, eu însă nu. Dacă la început mă mirase pumnalul lui persan, graba asta

---

* Pumnal.

îmi dădea de gândit. Mințea că vine de la Antelope-Buttes, fiindcă nu cutează nimeni să facă singur un drum atât de primejdios. De ce? Mă vârâi cu calul în el când dădu să plece și-i zisei:

— Un moment, domnule! Ce fel de hamuri ciudate sunt astea? N-am mai văzut așa ceva pe-aici.

— Nu e treaba dumitale... mormăi el îmbufnat și vru să treacă pe lângă mine.

Îi tăiai însă calea și urmai:

— Așa e, ai dreptate, dar vezi că eu sunt cam curios din fire și țin neapărat să știu.

— Dă-te la o parte! se răsti el. Sunt hamuri mexicane. Acuma știi. Lasă-mă în pace și du-te dracului cu curiozitatea dumitale cu tot!

Înfipse pintenii în burta calului, care făcu o săritură în lături; dar nici eu nu-l slăbii. Mă alăturai de el și-i răspunsei:

— Vezi că aici te înșeli, domnule. Nici hamurile nici șaua nu sunt mexicane ci persane. Îmi dai voie să te mai întreb de la cine ai pumnalul ăsta ciudat?

— Nu-ți dau nici o voie. Cu ce drept...

Jim îl întrerupse și mi se adresă mie necăjit:

— Ce faci, omule! Lasă pe gentleman în pace. Nu veți fi vrând acum să vă luați la bătaie!

Îl lăsai să bombăne și spusei iar străinului:

— Pumnalul acesta e un chandjar persan și vreau să știu de la cine îl ai. Nici calul nu e al dumitale.

Cum îndrăznești!... Vrei să-ți reped un glonț în cap?

— Te-aș sfătui să te lași păgubaș, urmai eu foarte liniștit. Uită-te la pintenii și cizmele pe

care le porți. Se potrivesc ele la șaua asta orientală? Calul nu e al dumitale. De la cine l-ai furat?

— O să afli ia acuș, când ți-oi găuri scăfârlia, nemernicule!

Smulse revolverul de la brâu și vru să-l îndrepte spre mine, dar în clipa următoare pumnul meu îl nimeri drept în tâmplă, așa că scăpă frâul din mână și se prăbuși de pe cal la pământ, unde rămase nemișcat. Descălecai și vrusei să-i scotocesc buzunarele, dar Jim mă apucă de braț și strigă indignat:

— Ce dracu', n-oi fi tâlhar să jefuiești oamenii la drumul mare! Dacă nu te astâmperi, te pocnesc cu patul puștii în cap, să știi!

— Pumnul meu e mai iute ca pușca dumitale, i-am răspuns necăjit și mă smucii din mâna lui. Old Shatterhand nu e tâlhar, dar nici un copil încrezător ca dumneata. Lasă-mă să fac ce cred eu de cuviință, altminteri te întind la pământ ca pe mincinosul ăsta de colea.

— Păi... bâigui el înspăimântat, omul nu ți-a făcut nimic...

— Mie nu, dar altora da, după cum o să-ți dovedesc îndată.

Mă aplecai asupra leșinatului și-i deșertai buzunarele. Nu găsii însă nimic ce mi-ar fi putut întări bănuielile, ceea ce făcu pe Jim să spună cu indignare:

— Vezi că te-ai înșelat? Nu se repede nimeni asupra cuiva ca o fiară sălbatică și nu-l...

— Nu te înfierbânta așa, rogu-te, îi curmai eu vorba. Cele ce am găsit la el îl arată să fie

un cutrierător al Vestului, dar nu că e și proprietarul calului. Ia să vedem acum ce găsim în buzunarele șeii.

Deschisei unul din ele, băgai mâna înăuntru și scosei ceva ce n-avea ce căuta la un astfel de individ, adică o cărticică legată în piele de marochin. Era scrisă în limba persană. O răsfoii la întâmplare și citii pe una din pagini următoarea strofă:

„Du yarziraku az bada in kuhun du mani,
Faragat-i va kitab-i va gusa-i caman-i!
Man in huzur bi dunya va achirat na dihami;
Agarci dar pay-am uftand chalki, anjuman-i!"

Era măsura unui gazel din *„Divan"*-ul lui Hafis, cel mai mare poet liric pe care l-a avut Persia. Putea cartea asta să fie a unui simplu cutreierător al savanelor? Hotărât că nu! Un om de teapa ăstuia de aici nu studiază limba persană și citește versurile lui Hafis în timp ce cutreieră ținuturile comanșilor răsculați.

Căutai mai departe și dădui peste o narghilea persană, de asemenea alte lucruri de acestea care dovedeau că omul căruia aparținuse calul era un oriental sau, dacă nu, avea obiceiuri orientale. Și asta aici în îndepărtatul Vest al Americii! Un motiv care mă mira peste măsură.

Oare să fi fost yankeul căruia îi aparținuseră lucrurile acestea un om bogat ce străbătea preria și fusese mai înainte prin Persia ori Orient? Fusese jefuit, poate chiar ucis. Trebuia negreșit să dau de rostul lucrurilor.

Cei doi Năsoși — căci și Tim descălecase — stăteau și se uitau uluiți la mine. Când văzură narghileaua, Jim întrebă curios:

— Ce drăcie o mai fi și asta? O țeavă vârâtă într-o sticlă, cu un ciubuc la cap... O fi vreun instrument de spițerie pentru tras doctoriile.

— Nu. E o lulea persană al cărei fum trece prin apă.

— Fum prin apă! Ce plăcere trebuie să fie să fumezi printr-o comedie de asta! Și dumnealui de colo se pricepe să fumeze prin apă?

— El în nici un caz, ci un altul pe care trebuie să-l găsim cu orice preț.

— Și cartea asta ce e?

— O carte de poezii persane, ca de altminteri, toate lucrurile acestea.

— De unde știi dumneata că e persană?

— Fiindcă o pot citi.

— Știi... cunoști limba... persană?

— Da.

— Unde vine țara asta, în Orient?

— Da.

— Nu cumva în marele pustiu al Saharei, unde umblă oamenii pe cămile?

— Nu chiar acolo, dar pe aproape.

— Ei drăcia dracului! Auziși, frate Tim?

— *Yes*, răspunse celălalt în felul lui scurt de a vorbi.

— Ia te uită încoa' la mine!

— *Yes!*

Se priviră prostiți unul pe altul.

— Măi Tim, ai auzit ce se spunea acum în urmă la Fernandino despre Old Shatterhand?

— Oi fi auzit; am fost de față și doar n-am urechile astupate.

— De câte ori a fost în Statele Unite?

— Se zice că de vreo patrusprezece ori.

— Și în răstimpuri?

— Prin țara turcească, chinezească, a negrilor și acolo unde se plimbă oamenii pe cămile de li se jupoaie pielea de pe trup de căldură.

— *Well.* Acu', Germanul ăsta a culcat pe străin cu un singur pumn în tâmplă la pământ de i-a luat văzul și auzul.

— *Yes!*

— Știe să citească o carte persană și Persia e aproape de Sahara.

— *Yes!*

— Am auzit că Old Shatterhand cunoaște toate limbile chinezilor și ale altor musulmani de pe acolo.

— Am auzit și eu. Se zice că vorbește cu musulmanii ăștia în toate graiurile lor.

— *Well!* Acu' spune-ne, rogu-te, mister German, dacă ai fost prin meleagurile alea și dacă te-ai înțeles cu gentlemenii de acolo pe limba lor.

— Firește! încuviințai eu.

— Atunci noi, Năsoșii, suntem doi măgari bătrâni. Adevărat e, domnule, ce ne-ai povestit despre Stoke ăla din Fort Randall?

— Foarte adevărat.

— Și te pomenești că rabla asta e pușca aia faimoasă cu tragere lungă.

— Cam așa ceva. Văzut-ați dumneavoastră vreodată o carabină?

— *Yes.* Arată-ne-o pe a dumitale.

— Poftim!

Scosei carabina din învelitoarea ei și le-o întinsei.

Mutrele pe care le făcură cei doi Năsoși erau cât se poate de caraghioase. Își dădură seama de greșeala lor și nu cutezau să mi se uite în ochi.

— Ce zici, frate Tim, de pușca asta?

— E o carabină.

— Fără nici o îndoială. Uite și o tăbliță de argint pe care scrie ceva. Poți să citești ce spune?

— *Yes!* Old... Shat... ter... hand, silabisi el.

— Chiar așa! Și noi, dobitocii, nu-l credeam! Ba l-am luat pe acest vestit gentleman drept un... hm... un hoț de cai. Ți s-a mai întâmplat până acum să faci o astfel de prostie?

— Nu.

— Nici mie. Trebuie s-o îndreptăm, dar... hm... hm...

Îi venea greu să-și mărturisească încurcătura, pe urmă își călcă pe inimă, veni spre mine și zise:

— Domnule, eu și frate-meu suntem niște idioți. Din câte am auzit însă despre dumneata, știu că nu o să ne porți pică. Râzi acu' cât poftești de noi, iar după ce te-oi sătura de râs, uită ce-a fost.

— Ei, credeți în sfârșit că sunt Old Shatterhand?

— *Yes!* încuviință Tim.

Frate-său, mai vorbăreț decât el, adăugă:

— Nu mai încape îndoială că suntem convinși, ba mai mult: dacă ar veni cineva acum să spună că nu e adevărat, l-aș ciurui cu gloanțe ca să se vadă prin el ca printr-o sită. Tot mai vrei să rămânem împreună, domnule?

— Atâta timp cât avem același drum, da. Acu' să vedem ce e cu străinul ăsta. A-început să se miște. Mai întâi să-l legăm ca să nu ne scape.

Curele aveam destule, așa că-l legarăm zdravăn. Năsoșii se întreceau care mai de care să mă ajute.

În curând leșinatul își veni în simțiri. Vru să se scoale dar nu putu. Ne privi câtva timp năuc, apoi făcu o sforțare să-și rupă legăturile. Nu izbuti.

— Ce dracu' te-a apucat? se răsti el la mine. Pentru ce m-ai legat? Ți-am făcut ceva? Dezleagă-mă și lasă-mă să-mi văd de drum, căci sunt grăbit.

— Te cred! Probabil că urmăritorii vor fi în curând aici.

— Aha, vasăzică știi? Cu atât mai bine. Dați-mi drumul numaidecât și luați-o și voi repede la sănătoasa.

— Noi? De ce?

— Fiindcă vin comanșii.

— *Pshaw!* Ai întors-o pe foaia cealaltă! Parcă spuneai că nici nu i-ai văzut și nici n-ai auzit despre ei.

— Ziceam așa pentru că nu-mi păsa de voi. Acum e însă altceva. Dacă nu-mi dați drumul, suntem pierduți. Vin vreo cincizeci de războinici...

— N-au decât. O să facem cunoștință cu ei și ei cu noi. Mai înainte însă, aș vrea să aflu câte ceva de la dumneata.

— Dezlegați-mă, altminteri nu vă spun nimic.

— Dimpotrivă, nu te dezlegăm până nu ne spui ce vrem să știm.

— Dar zăbava asta însemnează moartea pentru noi...

— Eu sunt de altă părere și te sfătuiesc să-mi răspunzi la ce te-oi întreba.

Mă luă la înjurături, dar când văzu că nu-i folosesc la nimic și nici ceilalți nu-l iau în seamă, zise răstit:

— Hai, întreabă-mă! Dar să știi că o să te căiești amarnic!

— Nu prea cred. Al cui este calul ăsta? Și pumnalul?

— Sunt ale mele.

— Și cartea?

— Tot a mea.

— Ce fel de carte e?

— Niște însemnări pe care mi le-am făcut.

— Păi nu sunt scrise în englezește.

— Nu, e stenografie.

— Nu te mai osteni degeaba. E slovă și limbă persană. Calul e de furat. Dacă te hotărăști să spui adevărul, poate voi fi mai îngăduitor, dacă nu, o să pun pe stăpânul calului să te pedepsească după legile savanei. Știi că pentru asta ți se cuvine pedeapsa cu moartea, nu e așa?

— Ce caraghioslâc! Nu poate cineva să-și fure singur calul! Lasă că știu eu, nu căuta să mă tragi pe sfoară. Sunteți niște tâlhari care ați pus ochii pe calul meu și vreți să mi-l luați cu de-a sila.

Obrăznicia lui nu mă supără, dar pe Jim Năsosul îl scoase din fire, se repezi la ei și-i strigă amenințător:

— Noi bandiți, nemernicule? Îndrăznește să mai spui o dată și-ți tăbăcesc pielea de ți-o fac praf! Știi tu cine suntem noi?

— Oameni cinstiți în nici un caz, altminteri m-ați lăsa să-mi văd de drum.

— Tocmai de aceea, nu. Află, ticălosule, că ni se spune cei doi Năsoși.

— Așa, voi sunteți? Cu atât mai mult mă mir că vă purtați astfel cu mine. Mă învinuiți fără dovezi. Nici măcar nu m-ați întrebat cum mă cheamă.

— Fiindcă tot nu ne-ai spune numele adevărat.

— Sunt un om cinstit care n-are de ce-și ascunde numele. Dezlegați-mă și o să vă dovedesc din cărțulia asta de însemnări stenografiate că sunt adevăratul proprietar al calului.

— De, dacă ai avea de-a face numai cu noi, poate că ți-ar reuși șmecheria, dar gentlemanul ăsta de colo cunoaște limba persană și știe să citească tot ce scrie în carte.

— Minte! Un puchinos în haine de stambă să cunoască persana!

— I-ascultă, mă! Vorbește mai cuviincios despre dumnealui că te trăsnesc. Dacă ți-aș spune cine e, ți s-ar duce dracului tot curajul.

— Zău? Ia să auzim și noi. Pesemne că n-are curaj s-o spună.

— Ăsta să n-aibă curaj? E Old Shatterhand!

— Ce, ăsta să fie Old Shatterhand! Hahaha!

Râdea în hohote și din toată inima, ceea ce indignă pe Jim care ridică piciorul să-l lovească. Îl trăsei mai înapoi, zicându-i:

— Nu te necăji degeaba, domnule Jim. O să-și dea el îndată seama cine sunt. Păcat să ne stri-

căm gura fără rost. Era mai bine pentru el dacă mărturisea adevărul, poate că aș fi fost mai îngăduitor. Să-i arătăm acum că n-avem nevoie de mărturisirea lui.

— Foarte bine o să faci, domnule. Auzi, să nu creadă că ești Old Shatterhand! Nu i-a fost de-ajuns dovada că l-ai ameţit de pe cal numai cu un pumn, ia să vadă și puștile astea ale dumitale, să vedem ce o să mai spună. Acu', ce facem cu el?

Ochii străinului căutară după puști, pe urmă se aţintiră asupra mea; părea să-și dea seama că orice tăgadă e de prisos. Mă prefăcui că nu-l iau în seamă și răspunsei:

— Îl legăm pe cal și ne întoarcem cu el călări pe urmele lui. Vom afla astfel repede cum s-au petrecut lucrurile și va avea plăcerea să mă audă vorbind cu persanul în graiul lui.

Omului i se ridică sângele în obraji. Așadar, tot despre un persan, sau unul care cunoaște limba asta, era vorba.

Făcurăm întocmai. Vârâi în taşca șeii cele găsite la el și-l legarăm pe spinarea calului. Armele lui le dădui celor doi Năsoși, cu excepţia pumnalului, apoi încălecarăm și pornirăm îndărăt spre Beaver-Creek. Eu mergeam înainte, Jim și Tim în urmă, cu prizonierul la mijloc.

Ceea ce aveam de gând nu era lipsit de primejdie. Când pomenise adineauri de comanși, înţelesesem că nu vorbea în vânt. Se putea să fie adevărat și se cerea să fim cu mare băgare de seamă. Pe un câmp deschis, vedeam până departe, dar când dădurăm de tufe și pădure, o luai — ca măsură de prevedere — cu mult înainte

ca să pot da de știre la nevoie celor ce veneau în urma mea dacă se ivește ceva neașteptat.

Sarcina mea era îndoită: trebuia să fiu cu ochii în patru și auzul încordat. Întâi, ca să nu pierd urma și al doilea, să nu-mi scape nici un zgomot și să fim luați prin surprindere de dușman.

Înaintam deci destul de încet, deși ar fi trebuit să ne grăbim căci, dacă omul căruia i se furase calul se afla în primejdie, cea mai mică zăbavă putea să mărească primejdia în care se afla.

Din fericire ajunserăm la Beaver-Creek* fără nici un incident și în mai puțin de două ceasuri. Urmele duceau numai până la mal.

— Afurisit lucru! mormăi Jim. Ce ne facem acum? Ticălosul trebuie să ne spună pe unde a venit. Dacă nu vrea, să-l silim.

O aruncătură de ochi pe furiș la individ și-l văzui zâmbind batjocoritor. Credea că nu îi vom mai găsi urma și se bucura. Se înșela însă. Probabil că o ținuse o bucată de drum prin apă, apoi ieșise dincoace pe mal. Locul acela îl vedeam, rămânea de găsit pe unde intrase.

Descălecai și intrai în apa care era limpede și nu mai adâncă de un metru, așa că se putea vedea până la fund. Pășeam încet ca să n-o tulbur și să deslușesc urmele lăsate de el în pământul cleios. Găsii în sfârșit locul pe unde intrase în apă... Era la vreo două sute de metri depărtare de unde mă așteptau tovarășii mei. Sosii pe malul celălalt și le făcui semn să vină după mine și să-mi aducă și calul.

---

* *Creek* — în englezește pârâu sau un râu mai mic.

Prizonierul se întunecă la faţă. Vedea că se îngroaşă gluma şi chibzuia ce să facă. Urma ducea acum în josul pârâului, apoi cotea într-o pădure destul de deasă. Pe urmă o lua iar la stânga până la un pârâiaş şi se oprea aici. Dincolo de pârâu era un luminiş cu iarba călcată. Descălecai şi cercetai fundul apei; se vedeau lămurit urme de copite.

— S-ar zice că au poposit aici mai mulţi călăreţi; nu crezi şi tu, frate Tim? întrebă Jim pe frate-său.

— *Yes!* încuviinţă acesta.

— Oare cine să fi fost, domnule Old Shatterhand?

— O s-aflăm noi. Trebuie să ştim neapărat cine a trecut pe aici acum două ceasuri.

— Acu' două ceasuri? Nu te supăra, eu cred că a trecut ceva mai multişor de atunci.

— Uită-te la iarbă. A avut vreme să se ridice puţin, semn că au plecat mai de mult.

— Ai dreptate, dar n-ai băgat de seamă altceva. După ce au plecat aceia care au poposit peste noapte, au venit alţii în urma lor şi aceştia au plecat acu' două ceasuri.

— Alţii? Bănuieşti că avem de-a face cu două cete?

— Da.

— Atunci ai ochi mai ageri decât ai mei. N-ai vrea să mă lămureşti şi pe mine niţel?

— Cu plăcere. Mai întâi trebuie să cercetez şi dincolo de pârâu. Voi rămâneţi însă aici ca să nu-mi amestecaţi urmele.

Sării pe malul celălalt al pârâiaşului şi examinai cu luare-aminte lagărul părăsit, îmi chemai apoi armăsarul şi ceilalţi îl urmară.

— Ne lași să cercetăm și noi niţel locul? mă întrebă Jim. Sunt curios să văd dacă descoperim și noi ce spuneai.

— N-aveți decât. Pentru oameni ca dumneavoastră nu-i mare lucru să descopere un fleac ca ăsta.

Descălecară și ei și se apucară să cerceteze cu de-amănuntul. Vorbeau în șoaptă între ei și se cunoștea că erau de aceeași părere.

— E aici o taină pe care nu putem s-o pricepem, zise apoi Jim clătinând capul. Dar dacă Old Shatterhand susține că avem de-a face cu două cete, așa trebuie să fie. Noi găsim numai una. Unde e cealaltă?

După cea dintâi.

— Bine, bine, unde e însă urma celei de-a doua?

— E destul de lămurită. Dincotro au venit aceia care au poposit întâi și încotro au plecat?

— Veneau de la răsărit și au luat-o spre miazăzi. Se cunosc bine urmele, altele nu se mai văd.

— E o greșeală?

— Cum, greșeală?

— Uită-te bine la unghiul pe care-l fac amândouă urmele. Oamenii care cutreieră Vestul nu ocolesc atât. Au pornit de aici spre apus, venind probabil dinspre răsărit.

— *Well.* Vezi și dumneata cu ochii dumitale că veneau de la răsărit.

— Păi astea nici nu sunt urmele lor!

— A, ale altora!

— Da. Ia uitați-vă spre miazăzi, nu vedeți nimic?

Își aruncă ochii într-acolo, apoi zise repede:

— Stai că am găsit! Văd o dungă lungă în iarbă... De-abia se zărește... Asta trebuie să fie urma ălora de ieri care au făcut popas peste noapte. Iarba a avut timp să se ridice iar.

— Așa e, domnule Jim, ai nimerit-o.

— Așadar, oamenii despre care e vorba veneau de la miazăzi și au luat-o cu siguranță spre apus. Rămâne acum urma care duce la răsărit.

— Pare să fie de la o ceată mare de călăreți care veneau de la răsărit și vroiau s-o ia spre apus, dar când au văzut urmele taberei au cotit spre stânga, ca să se ia după ceilalți.

— Chiar așa e precum spui, domnule. Tu ce crezi, frate Tim?

— *Yes.*

— Dar ce fel de ceată era cea dintâi și ce fel a doua? întrebai eu mai departe, ca să-i încerc agerimea minții.

— Întâia era de albi și a doua de indieni, răspunse fără să șovăie Jim.

— După ce judeci? Ai vreun motiv?

— Chiar două. Întâi că una a fost de cel puțin șaizeci de inși, și prin meleagurile astea nu se adună atâția albi la un loc, așa că nu puteau fi decât indieni, și al doilea, că le erau caii nepotcoviți, după cum poți vedea dacă te uiți bine la urme.

— Ai dreptate. Dar ce te face să crezi că a doua ceată era de albi?

— Fiindcă le erau caii potcoviți și pentru că prizonierul ăsta al nostru e un alb și făcea parte din ceată.

— Așa e, domnule Jim. El însă va tăgădui.

— Ar trebui atunci să credem că era cu in-

dienii și dacă așa stau lucrurile, avem o vorbuliță cu dumnealui. Mai vrei să afli și altceva? Poftim, întreabă! Jim Năsosul nu e un ageamiu.

Eram și eu încredințat că prizonierul nostru făcea parte din ceata albilor și se va fi despărțit de ea cu vreo intenție vicleană și eram bucuros că Jim o punea în legătură cu indienii. Îi vâra nițel spaimă-n oase. Nu mă înșelam, căci ticălosul zise repede:

— Te înșeli, domnule Jim, tocmai de indienii ăștia fug eu.

— Să te creadă cine vrea, că eu nu.

— Zău că așa e. Văd acum că e mai bine pentru mine să vă spun adevărul.

— Foarte cuminte ai face, fiindcă tot nu ne poți trage pe sfoară, mă grăbii eu să răspund. Peste puțin vom ajunge din urmă pe indieni și vom sta pe urmă de vorbă și cu albii printre care trebuie să se găsească omul pe care l-ai jefuit. Te vom pune față în față, să vedem ce o să mai spui.

— N-aveți decât s-o faceți. Nici gând n-am avut să-l jefuiesc.

— Oho! E ori nu al lui calul?

— Este.

— Și celelalte lucruri.

— Și.

— Nu cumva vei fi vrând să spui că ți le-a dăruit?

— Nu, dar se mai întâmplă și altminteri!

— Tare aș vrea să știu ce! Ți-a împrumutat calul?

— Da, mi l-a împrumutat.

— Vorbă să fie!

— Ba chiar așa e. O să vă spun cinstit cum stă treaba și dacă nu vreți să m-ascultați, nu o să fie bine nici de voi.

— Bine. Nu căuta însă să minți, că nu-ți merge. Cum te cheamă?

— Perkins. Ne-a tocmit, pe mine și încă doi, un alb să-l trecem munții; calul al lui era.

— Cine și ce e?

— Nu știm nici noi că e cam zgârcit la vorbă. Zicea să-i spunem domnul Djafar.

— Djafar? Știe englezește?

— Atât cât să ne putem înțelege cu el.

— Îl însoțește cineva?

— Da, doi servitori pe care i-a adus de la Londra.

— Din ce loc e, știi?

— Nu. Ți-am mai spus că nu e vorbăreț și are un fel de a fi că nu-ndrăznești să-l descoși.

— Bogat, firește!

— Așa cred. Are doi cai de povară și ne plătește bine. Creștin nu e în nici un caz.

— Ce te face să crezi?

— Se roagă de patru-cinci ori pe zi într-un chip ciudat și într-o limbă pe care noi nu o înțelegem.

— Când se roagă, șade jos sau pe un covoraș?

— Da. Și dă din mâini, se apleacă încoace și încolo, încrucișează mâinile pe piept ori și le împreună.

— Cum e îmbrăcat?

— Ca și noi, numai că poartă pe cap o căciulă de oaie. Părul îi e negru și are niște mustăți lungi care atârnă în jos.

— Cam câți ani să aibă?

— Vreo treizeci.

— E oriental, probabil persan. Nu-mi pot însă lămuri ce caută în America și, mai ales, în Vestul ăsta sălbatic. Unde vrea să se ducă?

— La San Francisco. Era vorba ca noi să-l ducem până la Santa Fé și de acolo să-și ia alte călăuze. Acu' mă crezi, mister Old Shatterhand?

— După câte îmi spui, parcă. Aș mai vrea să aflu de ce ai fugit și l-ai lăsat!

Se cunoștea că îi venea greu să mărturisească, dar își dădea seama că nu poate scăpa cu o minciună, de aceea zise:

— Nici prin gând nu-mi trecea să fug, când i-am văzut însă pe indieni venind, mi-am pierdut capul și am luat-o încotro am nimerit.

— Păi plecaserăți de aici!

— Așa e, dar a trebuit să mă întorc. După cum ai spus dumneata, venisem ieri dinspre miazăzi și am poposit aici peste noapte. Azi-dimineață am pornit iar la drum. Nu făcusem mai mult de un ceas când domnul Djafar a băgat de seamă că-i lipsește pumnalul; zicea că l-a uitat aici. Vroia să se întoarcă singur să-l caute, dar cum era străin și nu cunoștea locul, ne-a fost frică să nu se rătăcească ori să i se întâmple ceva, i-am promis să se ducă unul din noi și să i-l aducă. S-a învoit și m-a trimis pe mine.

— Călare pe calul lui?

— Da, fiindcă e mai iute de picior și nu vroia să zăbovesc prea mult.

— Te-ar fi așteptat mult și bine dacă nu te întâlneam noi! Pe urmă? Te-ai întors aici și ai găsit pumnalul?

— Da. Era acolo sub tufa aia și nu-l văzuse la plecare. Am descălecat, m-am aplecat să-l iau și când am vrut să mă ridic iar, nu știu cum mi-am îndreptat privirea spre răsărit și am zărit îngrozit o ceată de vreo șaizeci-șaptezeci de comanși venind încoace. Erau zugrăviți ca pentru luptă și dacă mă vedeau nu mai scăpam cu viața din mâinile lor. Eram la adăpost sub tufă; am tras binișor calul după mine în apă, ca să nu se vadă urmele.

— Și în loc să te întorci la tovarășii dumitale și să le spui ce primejdie îl așteaptă, ai luat-o la sănătoasa ca un laș.

— E singura vină pe care o am, dar ce vrei! De spaimă n-am știut ce fac...

— Nu e o scuză. Cine se sperie atât de lesne de câțiva indieni nu e un adevărat om al Vestului.

— Câțiva! Nu ți-am spus că erau peste șaizeci?

— Ei și! Ești călăuză și omul își pusese încrederea în dumneata. Trebuia să alergi să-i dai de veste că vin comanșii.

— Nu se putea, m-ar fi văzut ăștia.

— Vorbe! Aveai o bună acoperire în pădure și te puteai întoarce apoi îndărăt cu tovarășii dumitale.

— Așa e, încuviință Jim Năsosul. Dacă i-au ajuns din urmă comanșii și i-au ucis? Tu ce zici, frate Jim?

— *Yes*, răspunse acesta scurt.

Perkins se uita încurcat înaintea lui; înțelegea că aveau dreptate și încercă să se scuze:

— Nu cred să se fi întâmplat după cum spui, fiindcă tovarășii mei vor fi zărit și ei pe indieni și s-or fi ascuns la timp.

— Presupunerea asta n-are nici o noimă. Chiar așa să fie, comanșii le vor fi zărit urma — e doar ziua mare — și s-au luat după ei. Ce ai făcut dumneata e crimă. Nu știi că un *scout** e dator să-și pună în joc viața când e vorba de aceia care sunt sub ocrotirea lui? Degeaba ai vrut să găsești o portiță de scăpare că nu-ți merge. Un hoț de cai e un tâlhar, adevărat, dar furtul cere și el curaj și îndrăzneală. Însă un *scout* care face ce ai făcut dumneata merită disprețul orișicui. Să vedem ce se poate face să-i scăpăm. Nu ești de aceeași părere, domnule Jim?

— Mai întrebi! Cei doi Năsoși sunt oricând gata să alerge în ajutorul semenilor lor. Tu ce zici, frate Tim?

— *Yes.* Să ne luăm repede după comanși, altminteri sunt pierduți.

— Fără-ndoială. Cinci albi, dintre care trei nu cunosc Vestul, împotriva a șaptezeci de comanși pe picior de război, e cam prea prea! Dar ia spune, domnule Old Shatterhand, crezi dumneata că Perkins ăsta, așa zis *scout*, — drept ce se dă — nu ne-a îndrugat o grămadă de minciuni?

— Cu atât mai rău pentru el, dacă o fi așa. Deci, un străin, servitorii săi și două călăuze. De-am ști măcar ce fel de oameni or fi ăștia!

— Oameni nu glumă, mă asigură Perkins.

— Dacă ți-or fi semănând, atunci vai de bieții străini! Acum la drum; am pierdut și așa prea mult timp...

Încălecarăm îndată și o luarăm în susul apei, pe urmele care duceau spre apus. Credeam că Per-

* Cercetaș, călăuză în englezește.

kins nu minţise, deşi dovezi n-aveam, căci urmele albilor se amestecaseră cu ale indienilor pe locul unde poposiseră şi nu le puteam deosebi. Nădăjduiam că vom găsi undeva, mai departe, vreun semn.

Într-adevăr, dădurăm în sfârşit de un loc bătătorit; aci poposiseră iar indienii.

— Pare că i-a oprit ceva din drum, zise Jim. Dacă am şti ce!

— Eu ştiu. Au ţinut sfat, i-am răspuns cu hotărâre. Nu se dumireau asupra numărului albilor.

— Cum vine asta?

— Până aici s-au ţinut pe urmele lor, apoi au văzut că unul din albi s-a întors din drum. Au trimis pe cineva în iscoadă să vadă ce s-a făcut albul.

— Da, da, aşa trebuie să se fi întâmplat, zise repede Perkins.

Totuşi, noi nu întâlnirăm nici un indian, ceea ce ne mai linişti. Deocamdată nu aveam motive să ne temem de ei.

Ne văzurăm iar de drum și, după câtva timp, observarăm că doi indieni se despărțiseră de ceată, unul luând-o la dreapta iar altul la stânga.

— Ăștia or fi plecat în iscoadă? întrebă Jim.

— Probabil. Căpetenia a înțeles după urme că albii sunt pe aproape și a trimis iscoade să cerceteze. Vom da de îndată de locul unde s-au întâlnit iar cu ceata.

După vreun sfert de ceas văzurăm urmele împreunându-se din nou și era de așteptat ca în curând să ajungem la locul unde au fost atacați albii. Trebuia, deci, să fim cu mare luare-aminte, ca să nu ne izbim nas în nas cu ei. De aceea o luai o bucată de drum înainte, ferindu-mă pe cât se putea de a fi văzut, deși le-ar fi fost lesne să se ascundă pe după tufe, care aici erau dese și multe. Deodată desișul se sfârși brusc și pe un câmp deschis înaintea mea, la cel puțin cinci sute de pași, se întindea tabăra indienilor.

Vitele, lăsate în voie, se zbenguiau pe câmp. Printre ele deosebii mulți cai de povară pentru merindele pe care le luaseră cu ei. Fiind porniți la luptă, n-aveau timp de vânat și erau obligați să se ferească pentru a nu se trăda prin împușcături.

Îi văzui așezați în cerc, înghesuiți unul într-altul, ținând probabil sfat. Mă întorsei nițel din drum, descălecai, legai calul de un copac și spusei celor doi Năsoși, care se apropiaseră, să facă același lucru.

— De ce? Nu putem merge mai departe? întrebă cu mirare Jim.

— Nu. Indienii sunt dincolo de desiș.

— În sfârșit, am dat de ei. Au pus mâna pe albii ăia?

— Da.

— Bine. Hai să vedem și noi.

Îl legarăm pe Perkins de o tufă deasă, apoi înaintarăm până unde puteam zări tabăra fără să fim văzuți.

— Adevărat, sunt comanșii, își dădu cu părerea Jim. Tu ce zici, frate-meu?

— *Yes*, răspunse Tim.

— Albii nu se văd. Pesemne sunt în mijloc. Oare ce vor fi vrând să facă pieile-roșii cu ei?

— O să aflăm noi în curând. Dacă albii au rănit sau au ucis vreunul din indieni în luptă, isprăvesc repede cu ei, nu le lasă mult timp de trăit.

— Îi căsăpesc la iuțeală, știu.

— Nu cred.

— Cum, să-i mai care după ei?

— Da, deși nu prea departe. Judecata și execuția prizonierilor se face la indieni cu ceremonia obișnuită pentru care se cere un loc anumit, dar acesta de aici nu se potrivește la așa ceva. N-au apă pe-aproape pentru un timp mai lung și nici nu se poate vedea până departe. De aceea cred că indienii vor pleca în curând de aici ca să-și caute un loc mai potrivit.

— Dacă am ști unde, le-am lua-o înainte și ne-am piti undeva să-i așteptăm, își dădu cu părerea Tim.

— Probabil că se vor duce spre râu, dar să le o luăm înainte ar fi prea primejdios.

— De ce? întrebă Jim.

— Pentru că ar trebui să cunoaștem bine nu numai ținutul ci și locul unde își vor face tabăra, altminteri ne-ar descoperi urmele și s-ar lua după noi.

— *Well*, atunci să-i lăsăm să plece și să-i urmărim. Principalul: o să ne fie cu putință să eliberăm pe prizonieri?

— Nu se poate ști de pe acum.

— Din păcate acțiunea noastră este a dracului de primejdioasă. Noi trei, iar ei aproape șaptezeci; asta e ceva.

— În astfel de împrejurări nu se socotește cu cifre; doar n-avem de gând să-i atacăm. Cum izbânda nu atârnă decât de șiretlicuri, trebuie să ne bizuim numai pe inteligența noastră, adică pe cifrele minții.

— Cifrele minții... Bine ai spus, domnule. Crezi dumneata că Jim și Tim Năsosul au astfel de cifre în scăfârlia lor?

— Sper cel puțin, altminteri orice încercare e de prisos.

— Păi... nu suntem noi atât de proști cum ne arată chipul. Tu ce zici, frate-meu?

— *Yes!*

— Domnilor, îngăduiți-mi o rugăminte, se amestecă acum în vorbă Perkins.

— Care? îl întrebai eu.

— Sunt și eu în parte vinovat că tovarășii

mei au căzut în mâinile comanșilor; e deci de datoria mea să vă ajut la salvarea lor. Dezlegați-mă, lăsați-mă liber și fac tot ce-mi cereți.

— De, dacă ne-am putea încrede în ce spui... spuse Jim cu îndoială.

— Puteți. Vă asigur că...

— Dumneata să taci! îi curmai eu vorba. Cine își părăsește tovarășii la primejdie nu e om în care te poți încrede.

— Vezi că m-am speriat, domnule, și...

— Chiar așa să fie, cine îmi spune că nu o să-ți fie teamă iar?

— Acum când știu cu cine am de-a face, nu mă mai pot speria.

— Noi ne punem viața în primejdie și pentru așa ceva ești prea laș.

Vru să mai stăruie, dar îi întorsei spatele și-mi încordai toată atenția spre tabăra dușmană. Părea că se sfârșise consfătuirea, căci se făcu o mișcare printre indieni, cercul se desfăcu și zărirăm în mijlocul lui câțiva oameni care nu se puteau scula de jos, probabil fiindcă erau legați.

Îi ridicară pe brațe și-i legară pe cai. Pe urmă convoiul o luă spre apus, adică spre râu, după cum bănuisem eu. În frunte mergea un indian bătrân, probabil căpetenia. Deși nu-l puteam vedea bine de la depărtarea unde ne aflam, înțelesei că e bătrân, după pletele lui albe și că e căpetenie, după penele pe care le purta în vârful capului.

Drumul lor ducea iarăși printr-o pădure în care dispărură peste puțin timp. Din prevedere mai rămaserăm nițel ascunși după tufe, apoi ne apropiarăm de tabără.

Pământul era bătătorit pe o bună bucată de loc. Aici trebuie să fi fost atacați albii și probabil că se apăraseră din răsputeri, căci găsirăm urme de sânge. Foarte neplăcut pentru noi, deoarece trebuia să ne grăbim în loc să așteptăm un prilej mai bun pentru salvarea lor.

Înainte de toate se cerea să urmărim pe indieni, ceea ce și făcurăm, dar nu în linie dreaptă, ci cu un ocol prin pădure, ca să dăm de locul unde pătrunseseră ei înăuntru. De aici încolo ne era mai lesne, deoarece aveam drept acoperire trunchiurile copacilor și ne puteam ține fără primejdie pe urmele lăsate de ei.

Descălecai și o luai cu vreo cincizeci de pași înaintea tovarășilor mei, cu auzul încordat ca să nu-mi scape nici cel mai ușor zgomot. Se înțelege că înaintam foarte încet și cu mare băgare de seamă.

Ceas după ceas trecea, se făcu după-amiază, apoi începu să se însereze. Dacă indienii întârziau atât cu alegerea locului de popas, însemna că nu vor mai avea timp să judece în ziua aceea pe prizonieri ci vor amâna execuția pentru a doua zi dimineața. Vom găsi noi peste noapte un mijloc să-i împiedicăm, cu atât mai mult cu cât nu bănuiau că sunt urmăriți și nu vor pune santinele sau iscoade.

Din pricina ocolului pe care îl făceam într-adins, ajunserăm abia pe înnoptate în preajma râului. Mergeam acum și mai încet ca înainte și bine făceam, căci auzii deodată un glas strigând ceva la care răspunse alt glas. Ne aflam, deci, aproape de comanși. Mă furișai la tovarășii mei ca să-i opresc din drum și să ne căutăm un ascunziș.

Îl găsirăm repede. Legarăm caii și pe Perkins de niște copaci. Omul acesta ne era o mare piedică; dar n-aveam ce face. Dacă îi dădeam drumul, putea să ne devină primejdios. Ne asigurase el, ce e drept, de ajutorul său, nu ne puteam însă încrede în el, căci numai încredere nu ne insufla.

După ce isprăvirăm de legat caii, Jim mă întrebă:

— Ce facem acum, domnule? Nu s-a întunecat încă de tot și am mai putea iscodi câte ceva. Ești sigur că indienii sunt pe aproape?

— Da. Am auzit pe doi din ei strigându-și ceva, semn că nu bănuiesc pe nimeni prin apropiere. Izbânda ne va fi deci mai ușoară.

— *Well.* Atunci să ne și apucăm de treabă. Să-i spionăm?

— Firește. Trebuie să știm neapărat unde sunt și abia pe urmă vom vedea ce e de făcut.

— Am înțeles. Haidem!

— Cum „haidem"? Vrei să mă însoțești?

— Mai întrebi! Fratele Tim rămâne să păzească pe prizonier.

— Hm! Aș prefera să mă duc singur.

— Singur? Fără mine? N-ai destulă încredere în curajul meu?

— Nici nu poate fi vorba despre așa ceva, am însă obiceiul să nu supăr pe nimeni când pot face singur un lucru.

— Să mă superi? Cum poți să spui una ca asta! Fii sigur că mă pricep destul de bine să mă furișez în spatele cuiva fără să mă simtă. Nu, domnule, merg și eu; frate-meu rămâne...

— *No*, îl întrerupse Tim, împotriva așteptărilor mele.

— Cum *no?* Nu înțelegi că trebuie să rămână cineva de pază la prizonieri, băiatule? zise Jim necăjit.

— *Yes.*

— Și ăsta ești tu.

— *No.*

— Atunci cine?

— Tu.

— Și eu spun *yes. No* al tău e fleac!

Cei doi gemeni începură să se ia la ceartă care din ei să mă însoțească. Știam că Jim nu o să se lase nici în ruptul capului, așa că, în cele din urmă, îi dădui încuviințarea. Tim nu mai zise nimic, dar tăcerea asta a lui nu-mi prea plăcu și-l întrebai:

— Nu cumva pui ceva la cale într-ascuns, domnule Tim?

— *No*, răspunse el bosumflat.

— Te învoiești ca să meargă fratele dumitale cu mine?

— *Yes.*

— Acum m-am liniștit. Ar fi foarte primejdios dacă unul din noi întreprinde ceva fără știrea celorlalți. Nu numai că ar strica tot, dar ne-am putea pierde libertatea, dacă nu chiar viața.

— Fii fără grijă, zise Jim. Frate-meu nu face nimic până nu mă întreabă. E și prea tânăr; s-a născut cu cinci minute după mine. Închipuiește-ți! O să stea frumușel pe loc până ce ne vom întoarce. Și-acu', haidem până n-apucă să se întunece.

— Bine. Așadar, domnule Tim, fii cu ochii în patru și să nu te miști de aici. Uite, ține-mi și

puștile până mă întorc, că m-ar stânjeni numai și de folosit nu mă pot folosi de ele.

Le luă fără să răspundă, iar eu cu Jim plecarăm în grabă. Se întunecase de-a binelea și abia se mai zărea. Nu era deci nevoie să mergem târâș ci puteam păși în picioare. Ne strecurarăm pe sub copaci în direcția dincotro auzisem glasurile. Ajunserăm chiar la malul râului fără să dăm de vreunul din indieni. Malul era înalt și albia râului aproape secată se întindea jos la picioarele noastre.

Cu tot întunericul care se lăsase, tot mai putui zări că râpa forma aici, unde stăteam noi, un povârniș sterp și un pas greșit ne putea face s-alunecăm până la vale.

Merserăm cu băgare de seamă pe marginea râpei, până ce dădurăm de tufe care se întindeau pe tot povârnișul.

— Te vei fi înșelat, domnule, șopti Jim. Nu se vede nici picior de indian.

— Nu se poate. Le-am auzit deslușit glasurile.

— Bine, bine, atunci unde sunt?

— Nu știu încă, dar le simt mirosul.

— Mirosul? Pe dracu'! Ce fel de nas ai dumneata, domnule?

— Am nas ca toate nasurile, nu suferă însă mirosul de bălegar. Și pe ăsta îl simt acum.

— De unde vine?

— De jos, de la malul apei.

— Cum, până acolo ajunge mirosul dumitale?

— *Pshaw!* Habar n-ai ce fel de... St! Vezi că aveam dreptate? Uită-te în jos!

Pe mal se zări o scânteie de lumină care creștea mereu. Comanșii aprinseseră focul în tabără. Dintr-un singur foc se făcură repede cinci.

— Cu atât mai bine, zise Jim, vom putea vedea tot ce se petrece în tabără când vom fi jos.

— Dar și ei pe noi dacă nu ne ferim. Mie îmi pare bine că au foc în tabără, tocmai fiindcă știm locul unde se află comanșii și că se cred în siguranță.

— Mergem în vale, domnule Shatterhand?

— Coborâm pe aici, înconjurăm tiptil tabăra și ieșim pe partea cealaltă.

— Bine. Haidem!

Nu era însă ușor ceea ce vroiam noi să facem. Povârnișul era drept și de tufe nu ne puteam agăța ca să nu se audă foșnetul sau pârâitul ramurilor, ori să rostogolim cu piciorul vreo piatră. De aceea, coborâtul mergea foarte încet și ne-a trebuit mai bine de o jumătate de ceas până s-ajungem în vale.

Jim se pricepea de minune să pășească pe nesimțite. Eu mergeam înainte, el după mine, totuși ascultam cu încordare în urma mea, ca să-mi dau seama dacă se aude ceva.

Ne aflam acum tocmai deasupra locului unde era tabăra și trebuia să cotim în josul râului. Valea era în formă de albie și se adâncea spre mijloc, înconjurată de tufe până unde ajungea apa pe timpul ploilor. Cum apa era aproape secată, se afla între ea și tufe câte o fâșie de pământ, pe care însă nu puteam călca pentru a nu fi zăriți de indieni. Ne târârăm pe burtă printre tufe până unde puteam cuprinde cu privirea tabăra. Comanșii își aleseseră un loc cum nu se poate mai potrivit.

Valea adâncă, înconjurată de apă, era destul de întinsă ca să încapă o trupă mai mare de oameni. Nouă nu ne convenea defel acest lucru, căci nu se afla nici o tufă pe undeva ca să ne putem tupila.

Indienii erau la cină și vorbeau cu glas tare între ei, semn că se credeau în cea mai mare siguranță. Cum erau împărțiți în grupuri în jurul focurilor, îi puturăm număra lesne: șaptezeci și unu. Atenția o atrăgea căpetenia din pricina părului său alb. Ședea lângă foc, la vreo treizeci de pași de noi și fiindcă era cu fața spre noi, îi putui vedea bine chipul. Mare fu mirarea când recunoscui în el pe To-kei-hun, unul din cei mai temuți comanși. Dacă s-ar întâmpla să-i cad în gheare, eram pierdut, chiar să nu fi fost el pornit la război, căci mă ura de moarte de când îl păcălisem odată și-i alunecasem printre degete... Dar acum nu era vorba de el, ci de prizonierii pe care voiam să-i scap cu orice preț. Zăceau legați burduf lângă foc, alături de căpetenie. Văzui printre ei un bărbat oacheș cu mustață lungă atârnând în jos, probabil acela care își zicea Djafar.

Până la foc erau câteva tufe, așa că mă putui furișa mai aproape. Căpetenia stătea de vorbă cu cei din jurul său și tare aș fi vrut s-aud ce-și spun. Era o mare îndrăzneală ceea ce făceam, totuși am reușit să ajung atât de aproape încât să nu-mi scape un cuvânt. Vorbeau despre expediția lor războinică și aflai numele a câtorva colonii pe care plănuiau să le atace și să măcelărească pe albi. Dar mai înainte aveau de gând să se ducă la Makik-Natun* să organizeze acolo dansul de

* Muntele Galben.

război și „vrăjitorul" să întrebe duhurile dacă atacul va izbuti. Ceremonia avea să fie și mai importantă prin sacrificarea prizonierilor albi care erau sortiți să moară la stâlpul de tortură.

Aflasem acum planurile lor și doream să mă îndepărtez cât mai repede de locul acesta primejdios. Dacă nu izbuteam să eliberez mai curând pe prizonieri, trebuia să-i urmăm până la Makik-Natun, unde vom avea poate un prilej mai bun — dacă nu chiar în timpul drumului — să-i scăpăm din mâinile schingiuitorilor lor.

Tocmai vroiam să ne strecurăm afară din tufă și s-o luăm îndărăt pe unde venisem, când mi se păru că aud, deasupra capului meu, ceva mai încolo, un zgomot ușor.

— St! șoptii eu lui Jim, n-ai auzit nimic?

— Nu, dar dumneata?

— Da. Parcă se năruie nisipul. Te pomenești că o fi...

— Cine?

— Fratele dumitale. Ar fi cea mai mare prostie pe care ar face-o.

— Fratele meu? Să poftească! L-aș...

N-apucă să-și mântuie vorba și de spaimă ar fi sărit în picioare, dacă nu-l apucam repede de braț să-l trag iar jos.

„Să poftească", zisese el. Da, Tim venea și nechemat. Se auzi mai întâi un foșnet de frunze, apoi un zgomot de bolovani rostogolindu-se urmat de exclamația: *Thunderstorm* și Tim al nostru căzu ca trăsnit în mijlocul indienilor care săriră înspăimântați în picioare pentru ca apoi să se năpustească urlând asupra lui.

Așadar, Tim Năsosul nu se lăsase de planul său. Din nenorocire ajunsese la povârnișul unde pământul era mâncat la margine și piciorul îi alunecase târându-l apoi cu totul în vale. Dar se vede că nu i se întâmplase nimic în cădere, căci zbiera atât de tare încât glasul lui întrecea răcnetele indienilor. Și, ca și când n-ar fi fost destul atât, acu' începu și Jim să urle ca scos din minți:

— Tim, frate meu, Tim băiatule!

Vru să se smucească din mâinile mele, dar îi spusei, amenințător, înăbușindu-mi pe cât putui glasul:

— Taci, pentru Dumnezeu, altminteri suntem pierduți!

— Îl omoară, îl omoară!... se tânguia tânărul.

Cum el era în picioare și eu jos, nu-mi putui întrebuința toată puterea, pe când lui grija pentru fratele său îi sporea forțele; se smuci din mâinile mele și o luă la fugă, nimerind drept în mijlocul indienilor. Îl văzui pierind în grămadă; probabil că fusese înhățat la repezeală de ei.

Ce să fac acum? Să mă iau după el? Nici prin gând nu-mi trecea. Rămăsei pe loc, deși era de așteptat că indienii vor cerceta imediat împrejurimile. Nenorociții ăștia de Năsoși! În loc să eliberăm pe cei cinci prizonieri, le mai căzuseră alți doi în gheare. Urmările acțiunii lor se văzură numaidecât, căci căpetenia comanșilor strigă poruncitor:

— Stingeți focurile! Poate că mai sunt și alți albi pe-aproape.

Porunca fu executată îndată. Urmă o agitație de câteva minute de care m-am folosit cu rapiditate. În timp ce stingeau focurile, indienii nu se mai

gândeau decât la noii prizonieri și aproape că uitaseră de ceilalți.

Mă târâi binișor până la locul unde zăceau aceștia, apucai de guler pe acela care îl credeam Djafar și-l trăsei după mine în tufiș. Dacă comanșii n-ar fi fost atât de preocupați de ceilalți doi Năsoși, m-ar fi văzut cu siguranță. Așa însă nu băgă nimeni de seamă ce făceam. A fost într-adevăr o minune că am izbutit.

În dosul tufei înalte mă ridicai în picioare. Trebuia să plec, să plec imediat! Luai pe persanul legat fedeleș — care tăcea chitic — în spinare și alergai cu el până unde socotii că mă aflu în siguranță. Îl pusei apoi iar jos, îi tăiai curelele cu care era legat și-i zisei:

— Ești liber. Scoală și vezi dacă poți umbla.

— Liber? întrebă el într-o englezească destul de bună, dar cu accent străin. Atunci dumneata nu ești indian?

— Nu. Sunt un alb care am venit să te scap, deși nu credeam că lucrurile se vor petrece așa cum s-au petrecut acum.

Străinul se ridică încet în picioare, îmi apucă mâinile și zise mișcat:

— Allah, Allah! Liber... sunt liber... scăpat din ghearele diavolilor acestora... Spune-mi cine ești. Vreau să știu cui datorez salvarea mea.

— Mai târziu, acum n-avem timp de pierdut. Nu mai putem zăbovi un minut. Îi auzi urlând. Au băgat de seamă lipsa dumitale și te caută. Încearcă dacă poți umbla.

Făcu vreo doi pași, se poticni și zise amărât.

— Nu pot. M-au legat atât de strâns că mi-au amorțit picioarele și nu le mai simt.

— Bine, o să te duc eu în spinare.

— În spinare un om atât de greu ca mine!

— *Pshaw!* N-are a face. Principalul e să am libere mâinile ca să mă pot cățăra pe povârnișul ăsta neted. Te iau în spinare și dumneata încleștează-te cu mâinile de gâtul meu. Haidem!

I-am vârât în buzunar curelele tăiate, ca să nu fie găsite de indieni. Bietul om vru să se împotrivească nițel de formă, dar nu-i lăsai timp, îl luai în cârcă și începui să urc pe cât era cu putință mai repede râpa. Ajuns în vârf îl lăsai jos și zise că acum va încerca să umble, poate va reuși. Picioarele i se dezmorțiseră. Sângele circula deci iar normal.

Mai rămaserăm nițel în loc și ascultai să aud ce se petrece în vale. Domnea tăcere adâncă. Indienii bănuiau că s-ar mai afla și alți albi pe aproape, dar erau nevoiți să cerceteze prin întuneric, așa că nu puteau zări urmele lăsate de mine. Până dimineață probabil că vor fi dispărut cu totul și fuga prizonierului li se va părea o adevărată minune, dacă nu cumva cei doi Năsoși nu vor scăpa vreo vorbă despre prezența mea acolo.

Că aveam de gând să folosesc toate mijloacele ca să-i scap, ca și pe ceilalți prizonieri, se înțelegea de la sine. Cum și în ce fel, plănuisem de pe acum. Deocamdată însă nu puteam întreprinde nimic.

Străinul putea umbla, deși foarte încet, dar nu aveam de ce ne grăbi, căci nu exista primejdie să fim urmăriți. Când mă rugă iar să-i spun cum mă cheamă, îi răspunsei:

— Porecla care mi s-a dat aici, în Vestul Sălbatic, e „Mâna de fier". Numește-mă și dumneata tot așa. Și dumneata ești domnul Djafar, nu?

— Da Dar de unde știi?

— De la Perkins, călăuza dumitale.

— A, atunci l-ai văzut. Nu s-a prăpădit, după cum credeam?

— Spune-mi mai întâi ce părere ai despre omul acesta.

— Până acum n-am avut nici un motiv să mă plâng de el.

— Așadar nu e chiar atât de rău după cum credeam. Să mergem! O să-ți povestesc pe drum cum l-am cunoscut.

În timp ce-l duceam de mână prin desișul pădurii — căci era întuneric beznă — i-am povestit întâmplarea cu Perkins. Când am terminat, Djafar zise:

— Că nu e un erou, asta am băgat-o de seamă în mai multe rânduri. Spaima și teama l-au îndemnat la ceea ce numești dumneata o trădare. Îi ajunge pedeapsa pe care i-ai dat-o. E laș și fricos.

— Bine, fie. Ești de părere să-i dau drumul?

— Da. Numai să nu-i ceri vreo faptă vitejească, căci de așa ceva nu e în stare. Îmi pare însă rău de ceilalți tovarăși ai mei. Sunt pierduți, sărmanii!

— Nu se știe. Vom vorbi mai târziu despre ei. Acum ne apropiem de locul hotărât.

— Ce ochi trebuie să ai ca să te poți descurca prin întuneric ca în plină zi!

— Deprindere, altceva nimic.

N-aveam de ce vorbi pe șoptite, de aceea Perkins ne auzi încă de departe și ne recunoscu glasurile.

— Te-ai întors, domnule Old Shatterhand? îmi strigă el. Slavă Domnului că ai izbutit! Parcă

auzii și glasul domnului Djafar. Așadar l-ai eliberat și pe el. Nu vrei să mă dezlegi și pe mine?

— Ba da. Djafar m-a rugat să te iert, sper însă că te vei purta mai bine de acum încolo.

— Da, da, ...spune-mi repede ce trebuie să fac.

Îl dezlegai și-i dădui îndărăt lucrurile, zicându-i:

— Să nu crezi însă că am cine știe ce încredere în dumneata. Nu te-aș slăbi o clipă din ochi, dacă n-aș lăsa asta în seama comanșilor.

— Comanșilor? Să... Ce vrei să spui?

— Nimic decât că dacă nu te vei dovedi de bună-credință și nu vei asculta de mine, ori încerci să fugi, nimerești de-a dreptul în mâinile comanșilor. Vor porni îndată ce se va lumina de ziuă cercetări și vreau să-i pun pe o cale greșită. Siguranța dumitale atârnă deci de devotamentul pe care ți-l cer și-ți atrag atenția că numai astfel poți scăpa de moarte.

I-am povestit pe scurt cele întâmplate, apoi ne gândirăm la plecare. Trebuia să lăsăm aici catârii Năsoșilor, astfel încât indienii să creadă că în afară de ei nu se mai aflase nimeni aici. Trebuia însă să-i ducem la un loc unde să-i poată găsi lesne indienii, ca să nu mai caute și în altă parte.

Mă bizuiam în parte pe inteligența celor doi frați. Știau că dacă nu îi pot salva eu, sunt pierduți, și n-aveau nici un interes să mai piardă și pe alții cu ei. Cât despre urmele noastre, până la ziuă le va fi acoperit roua.

Legarăm armele celor doi de oblâncurile șeilor, apoi duserăm catârii la locul unde alunecase Tim în vale. Djafar se bucura că și-a regăsit calul, pe când Perkins oftă cu obidă:

— Bine ar fi fost să-l am și eu pe al meu! Așa o să trebuiască să merg pe jos.

— Ești bun alergător? îl întrebai eu.

— Din nenorocire nu prea.

— Atunci ia-l pe al meu și merg eu pe jos.

— Vai de mine, domnule, se poate?...

— Lasă vorba, nu e timp de pierdut.

Apucarăm caii de căpăstru și ieșirăm din pădure. Djafar și Perkins încălecară iar eu o luai înainte, făcând pe călăuza. Pe câmp nu mai era atât de întuneric; stelele sclipeau pe cer și puteam vedea bine înaintea și în jurul meu.

Merserăm o bucată de drum în tăcere, fiecare cu gândurile sale, apoi Perkins zise:

— Desigur că dumneata știi încotro te duci; n-ai vrea să ne spui și nouă?

— De ce nu? La un loc căruia i se zice Muntele Galben. Acolo, la mormintele căpeteniilor lor, vor comanșii să omoare pe prizonieri. Astăzi nu se mai poate face nimic, dar mâine nădăjduiesc să-i scap.

— În ce chip?

— La o jumătate de zi de-aici până la Muntele Galben e o albie de râu care se umple primăvara cu apă și rămâne tot timpul anului atât de umedă încât a crescut în juru-i o pădure. Sunt aproape sigur că acolo se vor duce indienii ca să-și adape caii și să-i lase să se odihnească.

Poate că vom găsi atunci prilejul să eliberăm prizonierii.

— Dar dacă nu?

— Atunci nu ne rămâne altceva, firește, decât să-i urmărim pe comanși până la Muntele Galben,

unde nu se poate să nu găsesc ceva ca să nu li-i smulg din gheare.

— Ești un om curajos, domnule Shatterhand. Cunoști dumneata albia despre care vorbești?

— Da. E la apus de Beaver-Creek. Din pricina ocolului pe care l-am făcut, s-ar părea că dintr-acolo venim. Am făcut într-adins așa ca să-i păcălesc pe indieni, care vor ține drumul drept și nu vor da de urmele noastre.

— Ce ne facem însă dacă din pricina ocolului vom rătăci calea?

— Dumneata, o călăuză, vorbești așa?

Tăcu mâlc și ca să schimbe vorba Djafar începu să-mi povestească în ce fel fusese prins de comanși. Se apărase cu îndârjire și culcase cu două gloanțe la pământ pe doi din ei. De acolo petele de sânge pe care le văzusem noi. Drept răzbunare comanșii îl legaseră mai strâns ca pe ceilalți și-i hotărâseră o moarte grozavă. Vorbea englezește, dar se exprima într-o limbă atât de înflorită că l-aș fi luat drept oriental chiar dacă n-aș fi știut mai dinainte.

Stăturăm multă vreme de vorbă. Aș fi vrut să aflu oarecare amănunte despre el, nu puteam însă să-l descos, ca să nu par nepoliticos. În orice caz, era un om cult și nu numai după concepția orientală ci și după cea europeană. Se cunoștea că trăise mai multă vreme în Apus. I-am auzit mai târziu vorbindu-și pe șoptite, probabil despre mine — și se țineau ceva mai departe în urma mea. Perkins se oferi de câteva ori să descalece și să-i iau locul dar, cum nu eram obosit, refuzai.

Când se lumină de ziuă, îmi zise:

— Acum au să pornească indienii în căutarea noastră și au să dea de catâri.

— N-au să găsească nici o urmă de-a noastră; pământul din pădure e jilav, căci s-a lăsat roua dimineții. Își vor închipui că Năsoșii au fost singuri și au să înceteze.

— Dar pe domnul Djafar?

— Nici de el nu se vor îngriji. Negăsind vreo urmă de-a lui, nu vor vrea să piardă prea mult timp știind că osteneala le-ar fi zadarnică.

— Vor fi curioși să știe ce s-a întâmplat.

— În alte împrejurări nu s-ar lăsa ei cu una cu două, știm însă că sunt grăbiți căci nu pot lăsa pe coloniști să prindă de veste ce-i așteaptă și să-și ia măsurile trebuincioase. După cum îi cunosc eu pe indieni, vor căuta cel mult două ceasuri, pe urmă își vor vedea de drum.

— Când crezi că vor ajunge la albia pârâului din pădure?

— Pe la vremea prânzului.

— Și noi?

— Peste un ceas.

— Atunci va trebui să-i așteptăm vreo cinci ceasuri. De-am găsi măcar ceva vânat că n-avem nimic de mâncat.

— Nu putem vâna, ca să nu lăsăm vreun semn după noi, dar... uite că ni s-a împlinit dorința.

Văzurăm doi iepuri țâșnind dintr-o tufă. Luai repede carabina din spate și slobozii două gloanțe.

— Allah, strigă Djafar, strașnic ochitor ești dumneata! Acum înțeleg eu ce-mi spunea adineaurea Perkins despre Old Shatterhand.

Admirația lui copilărească mă făcu să râd. Luai iepurii, îi atârnai de brâu și pornirăm mai departe.

Djafar nu-și mai lua ochii de la armele mele; în cele din urmă nu se mai putu stăpâni și întrebă:

— Domnule, pușca asta grea are un nume special?

— Da. Se numește „Ucigătorul de urși" din pricina mărimii gloanțelor și pentru că nimerește foarte departe. E așa-zisă „cu tragere lungă".

— Allah! Ciudat. Am mai văzut așa ceva dar pe limba arabă. Există multe puști de acestea?

— Da, dar nu atât de vechi și așa de grele.

— Și cu cealaltă mai mică de câte ori poți trage în șir?

— De douăzeci și cinci de ori.

— Allah! Și asta se potrivește. Cum i se zice?

— Carabină cu repetiție.

— Am auzit și despre asta. Tot în limba arabă. Să fie o simplă întâmplare că ai două arme de felul acelora despre care mi s-a povestit mie?

— Unde?

— La Tigru. Cunoști râul acesta?

— Firește. Orice copil de școală îl cunoaște din lecțiile de geografie. Ai fost și pe acolo, domnule Djafar?

— Da, acum doi ani. Trebuie să știi că sunt persan și în țara mea mi se spune Mirza Djafar. Nu cred că înțelegi însemnătatea acestui cuvânt.

— Ba da. Mirza pus înaintea numelui vrea să zică „învățat"; dar dacă cuvântul urmează după nume, înseamnă un prinț din casă domnitoare.

— Așadar știi! După cum îți spuneam, mi se spune Mirza Djafar și călătoream de la Bagdad la Constantinopol. Drumul acesta duce în lungul râului Tigru spre Mossul; în timpul călătoriei,

am fost oaspetele tribului haddedihn, unde am auzit vorbindu-se despre astfel de pușți.

— Au și ei?

— Nu ei, ci un străin căruia i se zice Kara Ben Nemsi effendi.

— Ăsta e un nume arab, deci omul acela nu era un străin.

— Ba da. Dacă cunoști limba arabă vei fi știind că Nemsi vrea să zică „german". Șeicul haddedihnilor mi-a vorbit despre el și pușțile lui. Dar și mai mult mi-a povestit în privința asta un războinic de-al tribului.

— Cum îl cheamă?

— E un om mărunțel și nearătos dar înțelept și viteaz. I se zice Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah.

— Ce nume! Mai lung ca un șarpe uriaș...

— Așa e, dumneavoastră vă sună cam caraghios în urechi, în Orient e însă obiceiul ca la numele propriu să se adauge și numele părinților și al strămoșilor în semn că se cinstește și pe sine și pe ei în același timp. De altminteri i se și cuvenea un nume atât de lung, căci Hagi Halef Omar e un om vestit care poate să povestească zile întregi despre faptele sale vitejești. Vânase lei și pantere negre și se războise cu mulți vrăjmași.

E lesne de înțeles că mă bucurai s-aud vești despre Hagi Halef; nu vrusei însă, așa, de haz, să spun lui Djafar că eu sunt Kara Ben Nemsi acela. Îl întrebai numai:

— Și emirul german despre care vorbești a fost de față la faptele vitejești ale lui Hagi Halef Omar?

— Da. Ba a luat chiar parte la ele. Lui au să-i mulțumească haddedihnii că mai există astăzi,

căci i-a scăpat de la o înfrângere care ar fi umbrit faima tribului. Eu însumi sunt dator multă recunoștință acestui om de seamă.

Habar n-aveam ce vrea să spună și-mi citi pesemne mirarea pe față, căci urmă:

— Trebuie să știi că a scăpat de la moarte pe cineva din neamul meu, ajutându-l în luptă și însoțindu-l apoi la Bagdad, înlăturând din calea lui primejdiile care îl amenințau la tot pasul. Din nenorocire ruda aceea a mea a fost ucisă mai târziu mișelește.

Când poți scăpa în Vestul Sălbatic pe un Mirza persan din mâinile indienilor, poți spune, pe drept cuvânt, că e un eveniment obișnuit; dar ca să auzi din gura acestui Mirza că ai scăpat de la moarte pe malul Tigrului o rudă de-a lui, e într-adevăr ceva cu totul neobișnuit. De aceea, surprinderea mea fu atât de mare că exclamai fără să vreau:

— Nu cumva e vorba de Hassan Ardjir-Mirza?

Acum era rândul lui să se mire. Își opri brusc calul, ridică brațele în sus și strigă:

— Hassan Ardjir-Mirza, prințul fugit din țară! De unde îi cunoști numele? Cine ți l-a spus?

— Să mi-l spună cineva? L-am văzut și am îngenuncheat lângă trupul lui neînsuflețit când ciuma grozavă mă și încleștase în ghearele ei...

— Trupul!... Ciuma!...

—Alături de el zăcea Djanah, soția și mândria lui, ucisă în același timp.

Era o scenă ciudată. Stăteam amândoi față-n față și ne rosteam unul altuia aceste cuvinte încât Perkins ar fi putut crede că am înnebunit amândoi. Djafar mă privea cu ochii holbați; căscase gura și nu putea vorbi. Făcu apoi o sforțare și urlă:

— Djanah, sufletul, mărgăritarul lui! Prin ea ne înrudeam. O, domnule Shatterhand, spune drept, visez ori aiurez? Ai fost într-adevăr la haddedihni?

— Da.

— Și când a murit Mohamed Emin, șeicul lor vestit?

— L-am îngropat cu mâinile mele. S-a stins în lupta cu kurzii, pe când alergasem amândoi în ajutorul lui Hassan Ardjir-Mirza.

— Așa e. Atunci dumneata ești...

Duse mâna la frunte, apoi urmă:

— ...emirul Kara Ben Nemsi effendi, nu?

— Acela și sunt. Numele meu de Carol a fost schimbat în Kara; Ben Nemsi înseamnă naționalitatea mea, iar titlurile de emir și effendi mi s-au dat fără nici un examen sau alte slujbe înalte.

Urmară o mulțime de întrebări la care a trebuit să răspund și pe care le încheiai în cele din urmă cu observația:

— E într-adevăr o întâmplare ciudată întâlnirea noastră. Totuși sunt de părere să amânăm povestirea pentru mai târziu, căci acum trebuie să ne grăbim.

— Ai dreptate. Crede-mă însă că cele ce am aflat m-au tulburat adânc. Old Shatterhand și Kara Ben Nemsi una și aceeași persoană! Câte vei fi având să-mi povestești!

— Și dumneata mie. Vreau să știu cu deamănuntul unde și cum l-ai cunoscut pe credinciosul meu Hagi Halef. Acum să mergem!

Pornirăm iar la drum; nu ne răbda inima să tăcem, dar era mai bine în împrejurările de față să ne gândim numai la cele ce ne așteptau. Cât

pentru Perkins, acesta făcea o mutră ca și când ar fi văzut pe sultanul din Stambul față-n față cu împăratul Chinei.

Presupunerile mele se adeveriră, căci după vreun ceas zărirăm la miazăzi o dungă negricioasă care nu putea să fie decât pădurea în care se afla albia pârâului.

În jurul albiei se întindea un dreptunghi de pădure nu prea mare, pe care șaptezeci de indieni îl puteau cerceta atât de bine, încât ar fi găsit cu siguranță pe oricine ar fi încercat să se ascundă acolo. Și-apoi trebuia să punem la socoteală că nu știam dinainte locul exact unde își vor face comanșii tabăra. Se putea întâmpla că tocmai unde ne vom crede noi în siguranță, acolo să vină și ei, sau să ne dea de gol ceva, de pildă nechezatul vreunuia din cai, mai ales al lui Djafar. Acesta nu aparținuse încă unui cutreierător al Vestului și n-avea astâmpăr când simțea alți cai în apropierea lui. De aceea, când Perkins mă întrebă unde o să ne ascundem, i-am răspuns:

— Nicăieri. Rămânem la câmp deschis — cel puțin dumneavoastră doi.

— Păi au să ne vadă.

— Nu. Acest ascunziș e cel mai nimerit pentru împrejurarea de față.

Mormăi ceva împotriva alegerii mele, dar Djafar îi zise cu asprime:

— Fă bunătatea și taci! De când am aflat că e Kara Ben Nemsi, sunt încredințat că orice face el e cu tâlc.

— Nu întotdeauna dar adesea, spusei eu zâm-

bind. Aşadar, ne oprim chiar aici; e locul cel mai potrivit pentru scopul nostru.

— Ce fel, potrivit? întrebă Perkins uluit. Cum să-i eliberăm pe prizonieri, dacă noi suntem aici şi ei în pădure?

— Asta las-o în grija mea. Nu pot să vă expun unei primejdii şi domnul Djafar cunoaşte prea puţin Vestul ca să ia parte la ce am eu de gând să fac. Aşadar, mă duc singur în pădure şi dumneavoastră rămâneţi aici. În orice caz, e nevoie să-i vedeţi pe indieni înainte de-a fi observaţi de ei.

— Dar dacă va trebui să fugim şi nu ne mai putem întoarce la dumneata?

— Vin eu să vă găsesc, fii pe pace. Deocamdată nu plec nici eu până ce voi socoti că trebuie să sosească indienii; pe urmă intru în pădure şi...

— Ca să te vadă ca şi pe noi, îmi curmă el vorba.

— Ştii că ai haz, domnule Perkins! Dar mai ştii! Poate că gluma dumitale să devină un fapt, adică să mă arăt într-adins indienilor. Se înţelege de la sine că nu-i voi putea scăpa eu singur pe prizonieri, nici prin luptă şi nici prin vreun şiretlic oarecare. Aici e vorba de ceva foarte îndrăzneţ pentru care se cere forţă şi şiretenie în acelaşi timp. Totuşi mi s-a întâmplat de câteva ori să reuşesc. Adică, dacă pot să pun mâna pe căpetenie, izbânda e a noastră. Îl ţinem ostatic şi nu-i dăm drumul până ce nu ni se dau în schimb prizonierii.

— Pe ce cale ai putea-o face?

— Atârnă de împrejurări şi dacă nu-mi sunt prielnice, le silesc eu să fie. Nu mă dau în lături

să mă reped în grămada de indieni și să pun moșului cuțitul în beregată, amenințându-l că i-l vâr până-n plăsele dacă se apropie cineva de mine și nu li se dă drumul îndată prizonierilor.

— Domnule, asta ar fi curată nebunie!

— Totuși am mai făcut-o și altădată. Spaima e în astfel de situații cel mai bun aliat. Cui îi e însă dinainte teamă, să se lase păgubaș de astfel de isprăvi. Așa. Acum să jupuim iepurii și să-i punem la frigare. Lemne pentru foc, berechet.

Ca niște avanposturi pădurea își împrăștiase câteva tufe pe câmpie. Perkins adună niște vreascuri mai uscate și peste puțin iepurii sfârâiau pe jăratic. În vremea asta, și în timp ce mâncam, stătui de vorbă cu Djafar despre întâmplări din trecut fără să pomenim un cuvânt de cele ce aveau să urmeze în curând. Numai când mă ridicai de jos și-mi atârnai puștile în spate Perkins mă întrebă:

— Pleci, domnule?

— Da.

— Îți iei și puștile? Dacă te prind indienii și ți le iau, păcat de armele astea.

— *Pshaw!* Am fost eu de multe ori prins și am rămas fără ele, dar am reușit întotdeauna să scap și să mi le iau îndărăt.

Mai întâi de toate trebuia să fiu atent ca să nu las urme de pași după mine. Până la pădure mi-a fost lesne, căci alegeam locuri sterpe, fără iarbă. Pământul era atât de uscat de soare și tare, că părea de piatră și nu se întipărea nimic în el. În afară de asta era de așteptat ca indienii nici să nu treacă pe aici.

În pădure se schimbau însă lucrurile. Pământul era moale și cleios, așa că eram adesea nevoit să umblu pe brânci, dar nu sprijinindu-mă în mâini și în picioare, ci în vârful degetelor. Cât de greu e asta, nu știe decât cine a încercat. Greutatea era cu atât mai mare cu cât trebuia să merg de-a-ndăratelea, ca să șterg și puținele urme pe care le lăsam după mine.

Bineînțeles că înaintam foarte încet. Încotro va trebui să mă îndrept, știam de pe acum. Cunoșteam direcția din care vor veni comanșii, deci și locul pe unde vor intra în pădure. De acolo se vor îndrepta spre albia pârâului, ca să fie aproape de apă. Deci, pe aici trebuia să mă ațin și eu.

Dacă n-aș fi fost nevoit să umblu cu atâta băgare de seamă, aș fi ajuns în zece, cincisprezece minute, așa însă am zăbovit peste un ceas până la apă.

Mă uitai în juru-mi. Să mă ascund, dar unde? Nu mi-a trebuit mult ca să găsesc. Văzui un trunchi de copac răsturnat, acoperit tot de o iederă deasă, care se întinsese departe și peste niște tufe și forma astfel un fel de boltă, sub care mă puteam tupila în voie.

Firește că n-am fost întâia făptură care să-și caute acolo un adăpost. Începui să scotocesc cu țeava puștii pe sub acoperișul acela de verdeață. Și într-adevăr, deodată văzui ieșind fel de fel de vietăți printre care și doi șerpi cu clopoței ce o zbughiră p-aci încolo. Ar fi fost o proastă tovărășie pentru mine și era un noroc că erau sătui, altminteri nu scăpam atât de lesne de ei, căci atunci când sunt flămânzi pot deveni foarte primejdioși pentru om.

Mă vârâi cât putui mai adânc sub iederă, ferindu-mă însă să rup vreo crenguță, căci ar fi dat de bănuit indienilor. Deoarece era de prevăzut că va trebui să stau mai multă vreme aici, mă așezai cât mai bine și așteptai cele ce aveau să vină.

În astfel de împrejurări timpul ți se pare nesfârșit și minutele ceasuri. Și-apoi se mai putea întâmpla ca indienii să intre pe altă parte în pădure. Lucrul acesta mi-ar fi îngreuiat mult sarcina și nu-mi convenea defel.

De aceea am fost foarte mulțumit când am auzit un zgomot care se apropia din ce în ce. Văzui mai întâi numai doi călăreți, erau probabil trimiși să caute locul de popas. Se uitară câtva timp în jurul lor, pe urmă unul din ei zise:

— Locul e bun. Să descalece fratele meu, eu mă duc să-i aduc pe ceilalți încoace.

Se întoarse îndărăt pe unde venise, pe când tovarășul său descălecă și își duse calul la pârâu ca să-l adape. În curând veni întreaga ceată, dar fără căpetenie. Văzui pe cei doi servitori și călăuza persanului; erau legați. Spre bucuria mea zării și pe Năsoșii mei legați de catârii lor.

Așadar șiretlicul meu izbutise; catârii fuseseră găsiți. Se năștea acum întrebarea dacă Năsoșii nu pomeniseră nimic de noi.

Prizonierii fură dați jos din șa și așezați la pământ. Indienii șezură și ei lăsându-și caii să pască în voie. Abia acum puteam fi sigur că nu-mi descoperiseră urma.

Îmi părea chiar bine că nu venise și căpetenia cu ei, ci rămăsese mai în urmă. Dacă va fi tot așa mai târziu, atunci era de așteptat că va lăsa și la plecare pe războinici s-o ia înainte. Cel mai bun prilej pentru mine ca să pun mâna pe el, firește, dacă nu voi izbuti s-o fac mai curând.

După vreun sfert de ceas sosi și căpetenia. Descălecă și șezu jos aproape de trunchiul răsturnat al copacului îndărătul căruia mă aflam eu. Își îndesă bine cu tutun pipa păcii și se apucă să fumeze în tăcere. Oamenii săi erau tot atât de tăcuți ca și el. După ce trase ultimul fum, își atârnă iar luleaua de gât și zise celor doi care veniseră înâi:

— Să aducă frații mei încoace pe prizonierii care își zic Năsoșii.

Aceștia fură târâți ca niște saci și lăsați la picioarele lui To-kei-hun care, după cei îi măsură câtva timp cu privirea, începu:

— Să asculte cei doi Năsoși ce am să le zic și să-mi dea în sfârșit un răspuns hotărât. La Ma-

kik-Natun îi așteaptă moartea la stâlpul de tortură; dar dacă îmi spun adevărul, le dărui viața. Cunoscut-au ei pe albul care a dispărut aseară în chip atât de ciudat?

Întrebarea asta o aud pentru a treia oară, zise Jim. Pentru a treia oară îți răspund același lucru: Nu.

— Dar unde s-a dus, știți?

— Nu.

— Era atât de bine legat că nu s-a putut dezlega singur.

— Vezi că da.

— Nu se poate; chiar eu mă încredințasem cu puțin înainte că așa ceva nu e cu putință.

— Atunci trebuie să fie vreun vrăjitor. Au și albii vrăjitorii lor. Unuia de aceștia îi e foarte lesne să se dezlege singur.

— Cu neputință! Îi va fi tăiat cineva curelele cu care era legat.

— Era doar în mijlocul vostru și nu era chip să se apropie nimeni de el fără să-l vedeți.

— Când v-am prins pe voi, nu ne-am mai uitat la el; în clipa aceea a dispărut.

— Așa legat de mâini și de picioare?

— Da. A fost cineva prin apropiere, s-a folosit de zăpăceala noastră și l-a luat de acolo.

— Zău? Să scoți un prizonier dintre șaptezeci de indieni. Omul ăsta ar trebui să fie de o îndrăzneală nemaipomenită ori un nebun.

— E unul, numai unul singur care e în stare s-o facă.

— Cine?

— Old Shatterhand. Îl cunosc eu pe câinele ăsta râios. L-am avut odată în puterea mea, dar

m-a silit să-i dau drumul. Ceea ce s-a întâmplat aseară m-ar face să crèd că e mâna lui la mijloc, dacă nu l-aș ști departe, la apus, unde s-a dus să răzbune moartea prietenului său Winnetou, alt câine râios. Voi iscodeați în jurul lagărului nostru când a dispărut prizonierul. Deci, trebuie să știți cine l-a eliberat.

— Nu știm nimic.

— Minți și minciuna asta o s-o plătiți cu viața. Dacă ne spui însă adevărul, vă lăsăm să plecați nesupărați.

— Și asta e o minciună. Știu că făgăduiala ta e o momeală.

— To-kei-hun se ține întotdeauna de făgăduială.

— *Pshaw!* Numai dacă fumați cu noi pipa păcii te credem, altminteri nu.

— To-kei-hun nu fumează pipa păcii cu prizonierii săi.

— Vezi că vrei să ne amăgești? Ați dezgropat securea de război, deci orice alb care vă cade în mână e pierdut. Chiar dacă ar fi adevărat ce zici și am face prostia să-ți spunem ce ne ceri, la urmă nu te-ai ține de cuvânt, știm noi bine.

Până acum căpetenia vorbise cu glas potolit; credea că-l va determina pe Jim să mărturisească. Văzându-se înșelat în așteptările lui, strigă cu glas mânios:

— Ce zice celălalt Năsos? Nu vrea nici el să spună?

— *No*, răspuse Tim în felul lui scurt de-a vorbi.

— Așa? Bine. Atunci o să vă spun că bine ați judecat. Și așa tot trebuia să muriți, dar de o moarte mai ușoară. Un glonț de fiecare și se is-

prăvea repede. Dar fiindcă gura voastră a uitat să grăiască, o să vă silim noi s-o deschideți în urlete și gemete. Veți îndura chinuri cum nu a mai îndurat nimeni până acum.

— *Pshaw!* Nu ne e nouă frică.

— Îți poruncesc să taci! Prizonierul a dispărut fără să pricepem cum. Fie! În locul lui vă avem pe voi doi. Diseară vom fi la Makik-Natun, iar mâine dimineață veți fi legați de stâlp.

— Se sculă și se îndepărtă mândru, strigând celorlalți:

— Frații mei pot pleca. Eu voi veni mai pe urmă.

Cu greu mi-am putut stăpâni o exclamație de bucurie care m-ar fi putut da de gol. Așadar planul meu putea să izbutească.

Prizonierii fură legați iar pe catâri; comanșii încălecară și ei și porniră la drum. Căpetenia nu se vedea. Calul său păștea liniștit aproape de ascunzătoarea mea. Ca să vină să și-l ia, trebuia să treacă pe lângă mine.

Așteptai cu înfrigurare cinci, zece minute. În sfârșit venea. Cu stânga își ținea strâns la piept pătura pe care și-o aruncase ca o manta pe umăr, iar în dreapta pușca. Îl lăsai să treacă; lăsă jos pușca și apucă de căpăstru calul care nu se îndura de mlădițele fragede și începu să se zbată. Lovea cu copitele în pământ și zgomotul pe care-l făcea acoperea foșnetul ușor al ramurilor când mă târâi de sub iederă. Din câțiva pași ajunsei îndărătul lui. Smuci necăjit calul, ridică piciorul să-l pună în scară... Îi pusei mâna stângă pe umăr, în vreme ce cu dreapta îi lipii revolverul de piept, și-i zisei:

— To-kei-hun să mai stea niţel, am ceva de vorbit cu el.

Se smuci în loc. Din pricina îmbrăcămintii mele nu mă recunoscu în primul moment, pe urmă bolborosi speriat:

— Old... Shatter... hand!

— Da. Old Shatterhand. Câinele râios pe care îl credeai departe. Nu te mişca, altminteri trag.

Nu era însă omul la care spaima să ţină mai mult de o clipă. Pe chipul lui se aşternu o expresie de nepăsare.

— Uff! Într-adevăr tu eşti. Înţeleg din cuvintele tale că ne-ai spionat. Ce ai de vorbit cu mine?

Să se împotrivească nu cuteza. Mai întâi fiindcă mă ştia mai puternic ca el şi al doilea ştia foarte bine că glonţul meu l-ar fi culcat îndată la pământ. Mă uitam ţintă la faţa lui ca să văd ce gândeşte; ochiul său trebuia să mi-o spună. Îmi ocoli însă privirea, întoarse niţel capul şi căută înapoi. Aha, vroia să fugă! Să fac gluma asta şi să-l las? Da! Îl aveam în orice caz în mână. Nu făcui nici o mişcare ca să-l opresc ci îi răspunsei:

— Vreau să vorbesc cu tine despre prizonieri, pe care îţi cer să-i eliberezi.

— Crezi? Am dezgropat securea de război şi orice alb pe care...

Nu-şi mântui vorba, căci la ultimul cuvânt făcu o săritură şi pieri în tufiş. Mă luai după el, dar nu în fugă ci cu paşi măsuraţi, izbii cu pumnul în tufe şi strigai gâfâind ca să creadă că alerg:

— Stai, stai, ce faci? Opreşte-te, ori trag.

Loviturile pe care le dădeam în tufe erau menite să-şi închipuie că-l caut. Mă apropiai însă de calul său şi scoţând din buzunar o bucată de curea

legai calul de unul din picioarele dinapoi de un copac, apoi mă vârâi iar în ascunzătoarea mea. Calul smulgea liniștit mlădițele copacului.

Bănuiam că indianul după ce va fugi o bucată de drum se va întoarce să-și ia calul, căci avea atârnat de gât talismanul, care, pentru un indian, e de o mie de ori mai de preț decât viața. Și apoi, chiar dacă ar renunța la talisman, va porni pe jos după oamenii săi și eu aveam calul său cu care l-aș fi ajuns repede din urmă.

Mă uitam printr-o spărtură a perdelei de iederă de unde puteam vedea în toate direcțiile. Firește că nu va veni pe unde fugise și încotro credea că-l urmărisem eu; de aceea nici nu mă uitai în partea aceea. Cu atât mai mult însă iscodeam cu ochii în celelalte direcții.

După vreo cinci minute văzui mișcându-se o tufă din fața mea și din frunziș se ivi chipul căpeteniei. Se uită să vadă unde îi e calul; nezărindu-mă crezu că alerg și acum după el, sări în șa și vru s-o ia la fugă. Calul însă nu se putea mișca. Descălecă, cercetă care e pricina și se aplecă să taie cureaua cu care era legat.

— Știam eu că To-kei-hun s-a dus numai nițel la plimbare, de aceea am stat pe loc să-l aștept, îi zisei batjocoritor. Se întoarse brusc și rămase cu ochii holbați la mine. Continuai: Dar ca să nu-i vină iar pofta de plimbare, vreau să-i arăt că are de-a face cu Old Shatterhand.

În spaima lui când dăduse cu ochii de mine, scăpase pușca din mână. Apucă acum cuțitul, dar în aceeași clipă pumnul meu se abătu cu putere peste capul său și indianul căzu grămadă. Un al doilea pumn îl făcu să-și piardă cunoștința.

Dezlegai acum calul și-l încălecai, să văd dacă îmi va da ascultare; se zbătu nițel, pe urmă se potoli. Descălecai iar, îmi atârnai în spate puștile — pe a mea și a indianului — îl ridicai și pe el pe cal, îl pusei de-a-curmezișul înaintea mea pe șa și pornii îndărăt la cei doi tovarăși ai mei.

— Slavă Domnului că te-ai întors! spuse Perkins răsuflând ușurat când mă văzu venind. Dar cine e indianul ăla pe care îl aduci cu dumneata?

— Uitați-vă la el și o să știți, răspunsei râzând.

— Allah, Allah, ăsta e căpetenia, indianul acela cu părul alb, care a vroit să ne omoare! strigă Djafar încremenit.

— Firește că el, altul nu ne-ar fi folosit la nimic. Dați-l jos și legați-l zdravăn.

În timp ce-l legau, le spusei ce s-a întâmplat. Nu mai isprăveau cu exclamațiile de mirare, cărora trebuia să le pun capăt, căci To-kei-hun se trezise din leșin. Deschise ochii, se uită la noi pe rând apoi îi închise iar; căuta să-și aducă aminte ce e cu el. Deodată făcu ochii mari și mă privi cu o ură grozavă.

— Câinele a pus mâna mine dar războinicii mei au să se întoarcă și au să-l omoare în bătăi... scrâșni el.

— Ar fi bine pentru căpetenia comanșilor să fie mai cuviincios, îi răspunsei eu calm. Viața lui To-kei-hun e în mâna mea.

— N-ai să mi-o iei, fiindcă războinicii mei te vor sili să-mi dai drumul.

— Ce, câțiva comanși să mă silească pe mine? *Pshaw!*

— Câțiva? Sunt de zece ori șapte, ba și mai mulți încă.

— Ei și? Ce sunt șaptezeci de indieni pe lângă un Old Shatterhand! exclamai eu cu trufie, știind că acest lucru impresionează pe astfel de oameni.

— Șaptezeci de bivoli voinici împotriva unui câine râios!

— Vrei să râd de tine, om peste capul căruia vârsta a întins neaua bătrâneții? Furia neputinței te face să grăiești astfel de cuvinte nesocotite. Mă aflam între acești șaptezeci de comanși și inima mea n-a bătut mai tare ca de obicei. Un câine bolnav în mijlocul a șaptezeci de bivoli! Și totuși nu i-au putut face nimic, pe când el a luat în colții lui pe cel mai puternic dintre bivoli și l-a dus cu el. Ce puțină minte sub părul tău alb!

Nu răspunse. Îi era rușine și privea întunecat în pământ, pe când eu mă apucai să scotocesc desagii atârnați de oblânc. Într-unul găsii carne uscată și altele de ale gurii, muniții și câteva lucruri pe care și le iau indienii când pornesc la război. În cealaltă desagă dădui mai întâi de un portofel pe care când îl văzu, Djafar strigă repede:

— E al meu! Am în el niște însemnări prețioase, bancnote și cecuri.

— Uită-te dacă îți lipsește ceva.

Îi întinsei portofelul; nu lipsea nimic. Scosei apoi din desagă punga și ceasul persanului. Urmară diferite obiecte care aparținuseră servitorilor săi și celor doi Năsoși. Căpetenia oprise aceste lucruri pentru sine. Ne arunca din când în când priviri de ură și se vedea bine că clocotește de furie. În cele din urmă nu se mai putu stăpâni și strigă:

— Nu face nimic, luați-le voi acum că tot o să le dați îndărăt când or veni războinicii mei!

— Nu ei au să vină, ci eu o să mă duc la ei și n-au să-mi facă nimic, cum n-au cutezat atunci când eram în puterea ta și erați sute, nu zeci ca acum.

— Atunci dăruiseși fiului meu viața și s-a rugat pentru tine, de aceea te-am iertat.

— Nu e adevărat. Feciorul tău mi-era dator recunoștință, din mâinile tale însă m-am salvat eu însumi luându-te pe tine prizonier. Tot așa stau și acum lucrurile. Ești prizonierul meu și o să asculți de poruncile mele.

— Sunt To-kei-hun, căpetenia comanșilor, și nu ascult de porunca unui alb.

— Atunci ești pierdut.

— N-ai să îndrăznești să mă omori. Te mândrești cu faima că nu ucizi decât când nu se poate altfel.

— Nu mă mândresc, dar mă bucur că se spune astfel despre mine.

— Știu deci că n-ai să-mi faci nimic fiindcă nu vei vrea să se spună că ai ucis mișelește pe To-kei-hun, căpetenia comanșilor.

— Greșești dacă crezi că asta ar fi altceva decât pedeapsa care ți se cuvine.

— Pedeapsă? Pentru ce?

— Pentru că prinzi albi și vrei să-i omori la stâlpul de tortură.

— Legile preriilor poruncesc să mă ucizi numai dacă aș fi vărsat sânge omenesc. Făcut-am eu asta?

— Nu pot să spun că ai ucis, dar ai avut de gând.

— Pentru asta nu mi se cuvine moartea.

— Ba da. Cu ce se pedepsește furtul unui cal?

— Cu moartea.

— Și pentru răpirea unui om se cuvine o pedeapsă mai blândă?

— To-kei-hun a prins pe albi, dar nu i-a răpit...

— *Pshaw!* Dacă prind un cal străin și-l iau cu mine se cheamă că l-am furat. Ai prins pe albi și i-ai luat cu tine, deci i-ai răpit, adică i-ai furat. Eu furtul sau jaful îl pedepsesc cu moartea și nu-mi poate imputa nimeni nimic.

— Și cu toate astea n-ai să mă omori! zise el cu îndărătnicie.

— Nu te mai amăgi degeaba. Răbdarea mea are și ea un sfârșit; doar dacă te-ai învoi la propunerea mea...

— O cunosc, nu te mai osteni să mi-o spui. Vrei să-ți dau prizonierii și în schimb să mă lași liber.

— Așa e. Ei?

— Păstrează-mă tu pe mine și noi pe ei.

— E ultimul tău cuvânt?

— Da.

— Atunci ești pierdut.

— *Pshaw!* Ești Old Shatterhand, omul care nu ucide.

Credea că m-a dat gata; știam eu însă ce fac. Perkins se indignă de o astfel de obrăznicie și nu se mai putu stăpâni.

— Isprăvește o dată cu nemernicul ăsta, domnule! strigă el înfuriat. Nu vezi că și-a luat nasul la purtare? Trage-i un glonț în cap și să ne ducem să eliberăm pe prizonieri. N-avem decât să le spunem indienilor că am pus mâna pe căpetenia

lor și vor fi nevoiți să cruțe pe prizonieri. Nu e nevoie să le spunem ticăloșilor ălora de comanși că pe ăsta de colea l-am curățat de pe fața pământului. Haide, împușcă-l și scapă-te de el.

Încuviințai din cap și zisei căpeteniei:

— Ai auzit ce a spus albul și are dreptate. Îi voi împlini dorința. Te mai întreb pentru cea din urmă oară: primești propunerea mea?

— Nu! N-aveți decât să mă omorâți.

— Așa o să și facem, măcar că ți se pare de necrezut. Vei fi însă mai mort decât morții. Îl cunoști pe Old Shatterhand, dar se vede că nu îndeajuns. Zici că nu te voi împușca și ai dreptate. Old Shatterhand nu omoară; așa este. Trupul tău va rămâne în viață; numai sufletul din tine va muri.

— Sufletul? întrebă el mirat. Cum poți ucide cu un glonț sufletul unui om?

— Ce, nu știai asta? Bine, am să-ți arăt. Sufletul unui indian poate fi ucis și ca urmare el este pierdut pentru veșnicele câmpii de vânătoare. Domnule Perkins, mi-a venit așa, un gust, să-mi aud nițel revolverul pocnind. N-ai vrea să fii atât de bun să ții dumneata lucrul în care vreau să trag? Așază-te, rogu-te, colo și întinde bine brațul ca să nu dau greș.

— Ei aș! Old Shatterhand să dea greș! zise el în vreme ce îl dusei cam la vreo treizeci de pași de acolo și-i îndreptai brațul în linie orizontală.

Mă apropiai apoi de calul indianului, îi desprinsei de la gât punga cu talismanul și o pusei în mâna întinsă a lui Perkins.

— Așa. În talismanul acesta e sufletul lui To-kei-hun, căpetenia comanșilor. Îl voi găuri

mai întâi cu un glonț, pe urmă voi arde punga ca să fiu sigur că sufletul lui nu va putea nicicând pătrunde în veșnicele câmpii de vânătoare. Apoi îl vom lăsa pe To-kei-hun liber. Trupul său nu va pătimi nimic; să nu spună că Old Shatterhand l-a ucis mișelește. La ai săi nu se mai poate însă înapoia, căci numele lui va fi tăvălit în rușine, nu și-l mai poate spăla decât câștigându-și un alt talisman. Cum pe acesta nu l-a pierdut în luptă, ca un războinic viteaz, ci i-a fost luat prin șiretlic, numele său va fi batjocorit de toți și pentru totdeauna.

Spre bucuria mea, văzui că vorbele mele își făcură efectul dorit. To-kei-hun mă privea cu ochii rătăciți de groază. Vru să vorbească dar nu putu; un răcnet răgușit și gâlgâit îi ieși în cele din urmă din gâtlej, apoi, când văzu că întind revolverul și vreau să apăs pe trăgaci, strigă ca înnebunit de spaimă:

— Stai! Lasă jos arma! Nu trage... nu trage!

Întorsei capul spre căpetenie și-i zisei foarte liniștit:

— Recunoști deci că sufletul și numele tău ar fi pierdute pe veci dacă găuresc talismanul?

— Da.

— Și mă rogi să nu o fac?

— Da, da, dar lasă jos arma!

Lăsai mâna în care țineam revolverul să alunece în lungul trupului.

Înțelegi acum că nu l-ai cunoscut destul de bine pe Old Shatterhand? urmai eu. În ce privește mărinimia mea nu te-ai înșelat însă. Sunt gata să te iert, dacă vei face ce-ți voi porunci eu.

— Fac. Albii vor fi liberi.

— *Pshaw!* Asta ți-am cerut adineauri, acum vreau mai mult decât atât.

— Ce? întrebă el înspăimântat.

— Te crezi mai deștept decât mine și mi-ai răspuns în bătaie de joc la propunerea mea care era cât se poate de simplă. Ai văzut că nu m-am supărat defel, fiindcă știam că te voi înfrânge. Old Shatterhand nu e omul pe care să-l poți trage pe sfoară. Cererea mea e acum alta. Hotărăște-te, repede, altminteri trag. Îndreptai iar revolverul spre talismanul pe care Perkins îl ținea și acum în sus și urmai: Te învoiești ca prizonierilor să li se dea imediat libertatea și lucrurile pe care le-ați luat?

— Da.

— Îmi vei pregăti un totem ca să mi se elibereze albii când îl voi arăta?

— Da.

— Și nu vei avea niciodată de acum încolo împotriva mea și a lor o purtare dușmănoasă?

— Uff! Îmi ceri prea mult...

— Spune da, ori trag... Unu... doi... tr...

— Nu, nu, nu trage! Îți făgăduiesc și asta.

— Făgăduiala singură n-ajunge. Ceea ce hotărâm acum va fi întărit cu pipa păcii.

— Marele duh și-a întors fața de la mine și m-a dat în puterea ta. Trebuie să fac ce-mi ceri. Când mă lași liber?

— Liber? Nici nu mai poate fi vorba de așa ceva. Ți-am făcut mai adineauri propunerea să facem schimb de prizonieri; nu numai că n-ai primit, dar m-ai luat în râs. Acum mi-am schimbat gândul. Îmi dai prizonierii fiindcă nu-ți nimicesc

talismanul, rămâi însă prizonierul meu. Ce voi face cu tine ori dacă te-oi lăsa mai târziu liber, atârnă de bunătatea și mărinimia mea.

— Uff, uff! strigă el speriat. La asta nu pot să mă învoiesc. Libertatea lor pentru a mea; ei sunt șase și eu numai unul. Dau, deci, mai mult în schimb decât dai tu.

— Cum, așa vorbește marea căpetenie a comanșilor? Eu nu m-aș da nici pe sute de războinici indieni și tu te crezi mai puțin ca șase albi? Aflu, spre uimirea mea, cât de jos a ajuns o căpetenie de-a comanșilor.

Se simți rușinat și căută s-o întoarcă pe foaia cealaltă căci zise:

— Știi și tu tot atât de bine ca și mine că albii aceștia nu sunt oameni de rând ci războinici de seamă.

— Tocmai de aceea trebuie să te simți onorat că pun mai mult preț pe tine decât voi pe ei. Așadar rămâne cum am spus.

— Și eu cer libertate pentru libertate.

— Adineauri m-aș fi învoit; acum însă mi-am mărit pretențiile. Old Shatterhand nu lasă nepedepsit pe nimeni care își bate joc de el. Ei, da ori ba?

— Nu.

— Bine. Domnule Perkins, ești gata?

— Gata.

Apăsai pe trăgaci, glonțul porni și găuri punga.

— Stai, nu mai trage!

— Îmi dai totemul?

— Da, dar n-am pe ce să-l zugrăvesc.

— Știu că la voi e obiceiul să vă crestați semnele într-o bucată de piele și să le mânjiți cu

vopsea roșie. Așa ceva n-avem la îndemână, de aceea o să-ți dau hârtie și creion.

— N-am învățat să scriu după felul albilor, și nu pot să-ți fac o „hârtie vorbitoare"*.

— Nici nu e nevoie, căci nu albii ci războinicii tăi au să o citească. Îți voi da câteva foi din carnetul meu de însemnări; poți zugrăvi pe ele cu creionul semnele mult mai lesne decât să le crestezi în piele.

Mă privi îngândurat și pe chipul lui se ivi o expresie de bucurie pe care, din nenorocire, deabia mai târziu mi-am putut-o lămuri.

— Bine, fie și așa, răspunse el. O să-ncerc, dar cum vrei să scriu cu mâinile legate?

— O să ți le dezlegăm pentru timpul cât vei scrie.

Nu mă mișcai de lângă el, ca să împiedic o încercare de fugă din partea lui. Ținu cam mult până să isprăvească, pe urmă îmi întinse hârtiile fără să spună un cuvânt.

Trebuia acum să examinez cu mare luare-aminte totemul, căci un singur semn pe care nu l-aș fi înțeles ar fi constituit o mare primejdie pentru noi. Nu găsii însă nimic care să-mi trezească bănuiala. Erau grupuri mici de figuri cum fac copiii când mâzgălesc vreo hârtie ca să se joace.

Întâiul grup arăta un om trântit la pământ, legat și cu niște pene în vârful capului, deci o căpetenie indiană. Avea pe piept semnele lui Tokei-hun. Lângă el o altă figură care ținea în amândouă mâinile câte o pușcă. Mâinile erau de o mă-

---

* Astfel numesc indienii scrisorile noastre.

rime disproporționată și deasupra capului se vedea încă o mână. Figura închipuia pe Old Shatterhand, adică pe mine.

De o parte și de alta, încă două figuri; una purta o căciulă înaltă și rotundă; ăsta era Djafar. Cealaltă era desenată numai printr-o pereche de cizme și vroia să spună că e tot un alb. Totul se explica astfel: Old Shatterhand, Djafar și încă un alb făcuseră pe To-kei-hun prizonier.

Cam în același fel erau și celelalte grupe care închipuiau învoiala pe care o făcusem cu el. Firește că se cerea multă agerime ca să pricepi ce vrea să spună, dar o dată descifrat primul grup, celelalte mergeau lesne! Nu văzui însă nimic care să-mi dea de bănuit. To-kei-hun tăcea și aștepta să vadă ce o să spun.

— Sunt mulțumit de totem, îi zisei eu. Vom lega pe căpetenia comanșilor pe calul său și vom porni după ei la Makik-Natun. Poate că-i ajungem din urmă.

— N-o să-i ajungi, fiindcă au cai buni și sunt grăbiți.

— La început au s-o lase mai domol, ca să te aștepte pe tine.

— N-au să m-aștepte. Știu că-mi place să rămân în urmă. Nu vei putea vorbi cu ei înainte de a ajunge la Makik-Natun.

Felul deschis cum îmi vorbea era cam neobișnuit, totuși n-aveam nici un motiv să mă îndoiesc de adevăr.

— Atunci trebuie să ne grăbim, spusei eu. Vreau să-i văd chiar astăzi, dacă se poate, pe prizonieri liberi și nădăjduiesc să vorbesc încă înainte de a se înnopta cu războinicii comanșilor.

Perkins încălecă pe calul indianului și-l luă pe acesta pe cal în fața lui, pe urmă căutarăm urmele lăsate de comanși ca să-i putem ajunge mai repede. Când dădurăm de ele, văzurăm că goniseră într-adevăr pe cât le era cu putință, așa că To-kei-hun nu minţise. Perkins mergea înainte, eu și Djafar după el, deoarece voiam să-l am în fața ochilor tot timpul.

Persanul îmi vorbea despre întâmplarea din ziua asta și despre speranța noastră de a-i putea elibera pe prizonieri.

— Căpetenia pricepe englezește, îmi zise el într-un rând, și n-ar trebui să audă ce vorbim. N-ar fi mai bine să ne slujim de o altă limbă?

— De ce nu! Dar de care?

— Deoarece ești Kara Ben Nemsi și știi arăbește, să vorbim în limba asta.

— Am putea vorbi și în persană, dacă vrei.

— Cum, cunoști persana?

— Destul de binișor. În orice caz atât cât să ne putem înțelege.

Ce bucurie pe el când află că poate vorbi în limba lui maternă! Parcă era alt om! Îmi povestea cu însufleţire despre ţara lui și de situaţia de acolo. Aşteptam să aducă vorba și despre el; nu o făcu însă și, părând că înțelege curiozitatea mea, zise în cursul covorbirii:

— Aştepţi să auzi ceva și despre mine, dar ce aş putea spune când mă aflu într-o ţară străină, unde nu reprezint nimic?

Și fiindcă nu-l întrerupsei cu vreo observaţie, urmă:

— Tot ce pot să-ţi spun e că mă aflu sub protecţia domnitorului ţării mele. E prieten al cul-

turii apusene și trimite uneori și câțiva din supușii săi mai tineri în Occident ca să dobândească cunoștințe europene.

— Bineînțeles că alege numai pe cei mai talentați.

— Old Shatterhand poate spune și cuvinte măgulitoare! După cum îți spuneam, ochii domnitorului meu s-au oprit cu bunăvoință și asupra mea și am fost trimis la Stambul, Paris și Londra. În Anglia am stat chiar mai mult timp. Ai auzit, poate, că nu de mult șahul Persiei a fost la Londra?

— Da, am citit în gazete.

— Pe când se afla în capitala Angliei și-a adus aminte și de mine și mi s-a dat ordin să apar înaintea lui. Urmarea acestei audiențe a fost că am primit porunca să vizitez și Statele Unite. Când am venit încoace, nu bănuiam că voi avea fericirea să cunosc aici pe curajosul Kara Ben Nemsi, despre care mi-a vorbit atât de mult Hagi Halef Omar. Și nici prin vis nu mi-ar fi trecut că tocmai lui voi datora libertatea și salvarea vieții mele. Văd că e foarte primejdios să călătorești prin ținuturile astea. La început nici nu-mi venea să cred că ar fi cu putință așa ceva. Oare când vom ajunge dincolo de prerie va fi mai bine?

— Dimpotrivă, în munți e și mai primejdios.

Începu să mă cerceteze despre Vestul Sălbatic și altele de acestea; despre sine nu mai aminti nimic.

Pentru ce se ferea? Avea vreo misiune secretă? Un persan tocmai aici în America? Sau făcea numai o călătorie de studii ca să-și îmbunătățească astfel cunoștințele de care să se servească pe urmă

în ţara lui? Ce rost avea atunci să ţină lucrul acesta în mare taină? Ori poate că o făcea într-adins ca să pară mai interesant? Nu ştiam ce să mai cred. Când un oriental întâlneşte la două mii cinci sute de mile depărtare de ţara lui pe cineva cu care se poate înţelege în limba lui maternă, e o nebunie din partea lui să se arate atât de închis.

Luai hotărârea să nu mai aduc defel vorba despre persoana lui.

Pornirăm în grabă la drum. Urmele comanșilor erau destul de clare ca să nu mai fie nevoie de zăbavă. Se părea că nu se sinchisiseră de lipsa căpeteniei lor, pe care îl credeau în siguranță.

Mai erau două ceasuri până să se înnopteze, când spusei tovarășilor mei că am ajuns în apropierea Muntelui Galben.

— Ne ducem de-a dreptul acolo? mă întrebă Perkins.

— Doamne ferește! Comanșii nu trebuie să dea cu ochii de căpetenia lor până ce nu ne vor preda pe prizonieri, și încă nici atunci, căci nu i-am făgăduit încă să-i dau drumul.

— Au să afle doar că e în mâinile noastre. Cine o să le-o spună?

— Dumneata, domnule Perkins, i-am răspuns eu foarte serios, deși făceam numai o glumă.

— Eu? strigă el înspăimântat. Cum adică, să le duc totemul? N-ar putea s-o facă domnul Djafar?

— Nu, căci nu cunoaște Vestul și nici pe indieni, pe când dumneata te lauzi că ai destulă experiență în chestia asta.

— E unul care mă întrece și ăsta ești dumneata, domnule Old Shatterhand.

— Eu trebuie să rămân cu căpetenia, nu pot să-l las nici o clipă pe To-kei-hun nepăzit.

— Vezi, aici te-nșeli. Ca să-l păzești pe el e de o mie de ori mai ușor decât să te duci să tratezi cu războinicii lui. Mă tem că aș face vreo prostie care să te pună în primejdie.

— Așa-mi placi! Ai fost și dumneata o dată sincer. Dar dacă ești atât de puțin inteligent, cum pot avea încredere să-ți las în seamă prizonierul?

— Poți s-o faci fără frică, răspunse el răsuflând ușurat. O să ți-l predăm la întoarcere tot așa cum ni l-ai lăsat la plecare.

— Da, da, mă asigură și Djafar. Nu sunt laș și nici prost.

Într-adevăr, nu era nici una nici alta și aveam mai multă încredere în el decât în Perkins. Și apoi, ce puteam să fac? Unul din noi trebuia să se ducă la indieni cu totemul. Era o mare îndrăzneală și pentru asta era nevoie de un om foarte curajos. Persanul nu cunoștea locurile și nici de ce sunt în stare indienii, iar Perkins era un fricos. Eram silit de împrejurări să las pe căpetenie în grija lor.

Știam unde sunt mormintele căpeteniilor comanșilor. Muntele Galben avea în partea de răsărit un fel de adâncitură în peretele de stâncă. Mormintele erau în număr de patru și așezate unele lângă altele spre miazănoapte. Locul era sterp și nu creștea nici un fel de verdeață. În fund izvora din stâncă o apă. Aici își făceau indienii tabăra.

În apropierea mormintelor nu se vedea nici o vegetație, dar de amândouă părțile la poalele muntelui se întindeau tufe dese. Așadar în adâncitura

aceasta a Muntelui Galben se va hotărî soarta prizonierilor. Firește că și viața mea atârna de un fir de păr, căci chiar dacă în alt loc indienii ar fi înclinat spre pace, aici, unde erau îngropate căpeteniile lor căzute în luptă, ura împotriva dușmanului și dorința de răzbunare ar fi fost și mai mare. Locul nu era defel potrivit pentru ce aveam eu de gând; n-aveam însă de ales, căci dacă amânam până ce vor pleca ei de acolo ar fi fost prea târziu.

Ținându-ne mereu după urmele comanșilor ajunserăm la depărtare de cel mult o jumătate de ceas de Muntele Galben, în partea lui de apus, cotirăm apoi spre miazănoapte, merserăm o bucată de drum paralel cu el și ne oprirăm în dreptul lui.

— Descălecăm? întrebă Perkins.

— Da, i-am răspuns fără șovăială. Dacă ne-am duce până la poalele muntelui, unde sunt destule tufe și copaci, s-ar putea să vă zărească vreun indian ascuns în vreo tufă și să tragă în voi.

— Hm... așa e.

— Aici însă locul e liber și puteți vedea pe oricine s-ar apropia, așa că de un atac neprevăzut nu poate fi vorba. Chiar de-ar veni mai mulți deodată, puteți trage în diferite direcții ca să-i țineți la distanță. În cel mai rău caz amenințați-i că omorâți pe căpetenie dacă îndrăznește vreunul să se apropie. Eu mă duc acum să vorbesc cu ei; nu vă pot spune dinainte cât voi zăbovi.

— *Well!* Îmi dau seama că ai dreptate, domnule. Rămânem pe loc. Să descălecăm!

Dădurăm și pe To-kei-hun jos de pe cal, apoi îl legai atât de strâns că mă puteam îndepărta liniștit. Perkins și Djafar își priponiră caii și se așezară pe urmă jos lângă prizonier.

— Fiți cu băgare de seamă, le zisei eu. Nu vă înduplecați la rugămințile sau făgăduielile prizonierului și nu lăsați pe nimeni să se apropie de el.

— Da, da, las' că știm noi ce avem de făcut. Fii fără grijă, nu ne scapă el nici mort!

Cu toate aceste asigurări ale lui Perkins, nu eram defel liniștit când încălecai și plecai de acolo.

Până să se întunece nu era mai mult de un ceas și jumătate. Doream ca în răstimpul acesta prizonierii să fie liberi, dar cum știam cât de încet merg la indieni tratativele în astfel de împrejurări, trebuia să mă grăbesc. Pornii în goana calului spre mormintele căpeteniilor, cercetând în drum cu băgare de seamă armele; dacă încercarea mea dădea greș, numai pe ele mă puteam bizui.

Ca să fiu văzut cât mai târziu, mă ațineam tot după tufele de la poalele muntelui. Indienii se aflau în fundul adânciturii lângă izvor, după cum prevăzusem. Numai câțiva din ei stăteau în preajma mormintelor pe care le împodobeau pentru ceremonia de a doua zi, adică își înfipseseră sulițele în dreptul fiecăruia dintre ele și atârnaseră în vârfurile lor talismanele. Caii și-i lăsaseră să pască pe afară.

Mă zăriră după ce am trecut de colțul stâncăriilor. Un alb în lăcașul acesta sfânt! Și încă acum când dezgropaseră securea de război! Era ceva atât de neașteptat încât, pentru moment, urmă o liniște adâncă. Se stârni pe urmă o gălăgie și niște urlete de credeai că se năruie cerul și porniră toți spre mine cu armele în mâini.

— Tăcere! răcnii eu. Ascultați ce am să vă spun.

În același timp învârteam puşca deasupra capului ca să sperii pe câțiva care se apropiau să mă înhațe. Cei atinși de patul ei începură să zbiere ca nebunii, înghesuindu-se unul într-altul, când un glas tună din mulțime:

— Uff, uff! Tăceți, voi, războinici ai comanșilor! Marele Manitu ne-a trims un prizonier de seamă. Acest om e cel mai vestit războinic dintre războinicii albilor. Va muri mâine la stâlpul de tortură împreună cu ceilalți prizonieri ai noștri.

Îmi aruncai o privire peste capetele indienilor și atunci i-am zărit în fund pe cei șase prizonieri.

Când gălăgia se mai potoli, bătrânul comanș urmă:

— Nu l-am recunoscut îndată pe acest alb, fiindcă nu e îmbrăcat ca un vânător. Să vă spun acum numele lui: e Old Shatterhand!

— Old Shatterhand... Old Shatterhand! se auzi ca un ecou din toate părțile cu mirare și ură.

— Da, sunt Old Shatterhand, prietenul și fratele tuturor indienilor de treabă. Vă înșelați dacă credeți că voi muri la stâlp, căci To-kei-hun, căpetenia voastră, m-a trimis la voi. Am venit ca un sol din partea lui și cine va cuteza să se atingă de mine va fi aspru pedepsit de el.

Vorbeam atât de liniștit că toți fură impresionați de glasul meu și se dădură înapoi, soptind între ei. Drept e că ochii le fulgerau de ură, dar nu îndrăznea nimeni să se apropie. Numai bătrânul făcu un pas înainte și-mi strigă:

— Zici că te-a trimis To-kei-hun? Minți!

— Cine poate susține că Old Shatterhand a mințit vreodată?

— Eu!

— Când și unde?

— Atunci când ai fost prizonierul nostru și ne-ai scăpat.

— Tu minți, nu eu! Ce minciună v-am spus?

— Ne-ai mințit nu prin cuvinte ci prin fapte. Te prefăceai că ne ești prieten și te-ai purtat ca un dușman.

— Gura ta e plină de minciuni. N-aveam eu pe feciorul lui To-kei-hun în puterea mea și nu i-am dăruit viața aducându-l apoi teafăr printre voi? Și care mi-a fost răsplata? M-ați tratat ca pe un prizonier. A cui faptă era mincinoasă, a mea ori a voastră?

— Ți-am îngăduit să pleci, dar ai luat și pe ceilalți prizonieri cu tine.

— Erau tovarășii mei și adunarea voastră le-a redat libertatea.

— Da, pentru că ne-ai silit cu armele tale. Nu poți fi nici prietenul nici fratele nostru și nu e adevărat că te-a trimis To-kei-hun.

— Și totuși așa e.

— Cu ce ne poți dovedi? Cum poate dovedi un șarpe că limba lui nu e veninoasă? Deschide-ți pliscul ca să vedem dacă te putem crede.

— Mă veți crede, căci v-am adus totemul lui.

— Totemul lui To-kei-hun! Știm că a rămas în urmă. Pentru ce trimite un sol și nu vine singur?

— Fiindcă nu poate. Cine îi ține locul în lipsa lui?

— Eu.

— Îi poți citi totemul?

— Da, și eu și alți câțiva dintre noi.

— Poftim!

Scosei hârtiile din buzunar și i le dădui. Le luă și zise oamenilor săi:

— Împresurați pe albul acesta și nu-l lăsați să vă scape. Vrea să ne înșale. Un totem se scrie pe o bucată de piele nu pe un petic de ăsta pe care albii îl numesc hârtie; o hârtie nu poate fi socotită un totem.

Aha, de aceea zâmbise atât de mulțumit Tokei-hun când îi spusesem să și-l scrie pe hârtie! Deci, totemul acesta nu mă putea salva. Aveam eu alte mijloace de apărare. Întinsei carabina și strigai cu glas tunător celor ce vroiau să se apropie de mine:

— Înapoi! Auzit-ați voi de pușca asta fermecată care nu se oprește decât atunci când îi poruncesc eu? Cine îndrăznește să mai facă un pas, e culcat la pământ! Dați-vă la o parte. Nu vreau să plec, dar mă duc încotro am eu poftă.

Apucai carabina *par pistolet* în mâna dreaptă, aţâţai calul care începu să sară în cerc zvârlind din copite, să-mi facă astfel loc, și-l îndreptai apoi spre prizonieri.

Știam eu bine ce pot cuteza. Nu era unul printre comanși care să nu fi auzit de pușca mea „fermecată". Superstițioși cum sunt indienii, credeau că nimeni nu se poate împotrivi unei astfel de arme. Se dădură cu teamă înapoi. Abia după ce trecui prin grămadă, se luară după mine. Numai bătrânul avu curajul să se dea mai aproape și-mi strigă:

— Ce, vrei să te duci la prizonieri?

— Da.

— Nu se poate!

— *Pshaw!*

Văzând că nu-i dau ascultare, vru să-mi apuce calul de căpăstru.

— Stai pe loc, altminteri punem mâna pe tine! urlă el.

— Încearcă! E cineva care poate opri pe Old Shatterhand?

Îmi strunii calul și dusei pușca la ochi.

— Uff, uff! exclamă el înspăimântat și pieri în înghesuială.

Un altul în locul meu ar fi fost smuls de pe cal la repezeală și legat burduf; mie însă nu mi se întâmplă nimic. De ce? Din mai multe motive. Întâi: fiindcă știau că am fost trimis de căpetenia lor. Al doilea: se temeau de carabina mea. Al treilea: faima de care mă bucuram le vâra frică-n oase. Ceea ce s-ar fi părut o îndrăzneală nemaipomenită la un altul, pentru mine nu însemna altceva decât că știu să mă folosesc de împrejurări. Îndreptai iarăși calul spre prizonieri, de unde se auzi glasul lui Jim, strigând:

— Old Shatterhand! Slavă ție, Doamne! Ce plăcere!

Tăcui ca să nu-i atât și mai mult pe comanși. Descălecai lângă prizonieri și mă așezai jos cu spatele rezemat de peretele de stâncă. Indienii făceau un semicerc în jurul meu, dar la distanță, căci le era frică de carabina pe care o țineam tot timpul îndreptată spre ei. Făcui semn bătrânului să se apropie și-i zisei:

— Să citească fratele meu totemul. Va vedea din el că am venit încoace să scap pe To-kei-hun, căpetenia comanșilor, de la moarte.

— De la moarte? întrebă el speriat. Se află oare în primejdie?

— În foarte mare primejdie chiar. Dacă nu mă întorc până la un timp hotărât, cât numim noi, albii, o jumătate de ceas, trebuie să moară.

— Uff... uff... uff! se auzi din toate părțile.

Bătrânul se așeză în fața mea și se apucă să descifreze semnele de pe hârtie. Nu-l slăbeam din ochi ca să-i citesc de pe față gândurile. Era un om inteligent, poate chiar șiret.

După câtva timp ridică încet capul și mă privi cercetător. Descifrase primul desen și pricepuse că, într-adevăr, căpetenia lor se află în puterea mea. Urmă apoi să citească mai departe totemul.

Nici o tresărire pe chipul său. După ce sfârși, rămase multă vreme pe gânduri, pe urmă se uită la mine cu o căutătură care ar fi trebuit să mă îngrozească dacă n-aș fi fost atât de sigur de mine.

Făcu semn unuia din indieni să șadă lângă el și începură să vorbească încet între ei, în vreme ce îmi aruncau mereu priviri piezișe. În cele din urmă indianul se sculă și se amestecă iar printre ceilalți.

Mie șușoteala asta nu-mi prea plăcu. Mă așteptam la izbucniri de revoltă, amenințări și când colo liniștea asta! Mai ales că ținea cam mult. Bătrânul nu zicea nimic, ci căuta mereu întunecat înaintea lui, pe când ceilalți îl priveau neclintiți.

În cele din urmă îmi pierdui răbdarea și-l întrebai:

— Ei, a înțeles fratele meu ce spune căpetenia în totemul său?

— Da.

Se ridică în picioare și zise celorlalți:

— S-a întâmplat ceva ce s-ar părea cu neputință. Frații mei o vor afla îndată; să nu spună însă nimic și s-asculte în tăcere. Așa poruncesc eu în locul căpeteniei.

Se întoarse apoi iar spre mine și întrebă:

— Old Shatterhand l-a prins pe To-kei-hun?

— Da, i-am răspuns eu fără șovăială.

— Căpetenia a fost cumva rănită?

— Nu.

— Erau și doi albi de față, printre care prizonierul care ne-a scăpat ieri?

— Da.

— Ce i se va întâmpla lui To-kei-hun?

— Dacă nu mă înapoiez după un sfert de ceas, va trebui să moară. Gândește-te deci bine la ce-ți spune în totemul lui.

— Îmi spune că vrei să-l lași liber. Ce ceri în schimb?

— Pe acești șase prizonieri. Ca să-și salveze talismanul îmi eliberează prizonierii. Libertatea lui atârnă de bunul plac al meu.

— Așa e, scrie și în totem. Dar nu suntem siliți să ascultăm de el, fiindcă nu e scris pe piele ci pe hârtie. Asta o știe și To-kei-hun.

— Atunci va fi omorât.

— Nu va fi omorât. Old Shatterhand e om înțelept, de data asta însă înțelepciunea lui a dat greș.

— Fii sigur că nu!

Spuneam într-adins așa, că să-i scape vreo vorbă din care aș fi putut înțelege ce are de gând. Și nu mă înșelasem, căci răspunse:

— Ba da. Old Shatterhand și-a greșit socoteala și o să vadă în curând că am dreptate. Așteap-

tă niţel să mă sfătuiesc cu războinicii noştri cei mai în vârstă.

— Grăbeşte-te, căci dacă va trece timpul hotărât, căpetenia voastră e pierdută.

Cu toate că-l zoream, alese pe îndelete câţiva dintre comanşi, se aşeză jos lângă ei şi începură să vorbească în şoaptă. Ceilalţi stăteau liniştiţi; privirile de ură pe care mi le aruncau dovedeau agitaţia în care se aflau.

— E cum ţi-am spus eu, zise în sfârşit bătrânul, şi te vei încredinţa tu însuţi în curând.

Nu mai încăpea îndoială că punea ceva la cale. Dar ce? Altceva decât eliberarea căpeteniei nu putea să fie. Dacă reuşea, Djafar şi Perkins vor fi făcuţi prizonieri iar eu biruit aici în lagăr.

Planul — dacă ăsta era — nu era greu de dus la îndeplinire. Bătrânul ştia din totem că To-kei-hun e păzit numai de doi inşi. Din răgazul pe care i-l dădusem înţelese cam la ce depărtare se află prizonierul şi locul era lesne de găsit după urmele pe care le lăsasem eu venind încoace. Totul depindea acum de felul cum vor şti Djafar şi Perkins să se apere şi dacă vor asculta de instrucţiunile mele.

Bătrânul vorbea încet, dar stăruitor, către sfetnici, care nu se puteau stăpâni să nu-mi arunce priviri batjocoritoare. Faptul acesta şi chipul viclean al bătrânului îmi întăreau bănuiala că era într-adevăr după cum presupuneam eu. În timp ce vorbea, bătrânul îşi făcea de lucru cu hârtiile, le despăturea şi le împăturea iar; băgai de seamă că una din ele lipseşte.

Să o fi dat indianului cu care vorbise întâi?

Nu i-ar fi fost greu să se apropie de tovarășii mei, spunând că vine din partea mea.

Mă cuprinse grija. Știam câți inși erau în tabără, trebuia să-i număr. De jos nu-i puteam număra, de aceea mă ridicai în picioare. Ca să nu priceapă ei ce vreau să fac, băgai mâna în desaga atârnată de oblânc, scosei din ea o bucată de carne uscată, mușcai din ea și mă apucai să mestec, în vreme ce număram din ochi pe indieni.

Neliniștea de la început, când văzuseră că mă scol de jos, le trecu numaidecât. Un om care mănâncă fără grijă, deși știe că se află într-o tabără dușmană, n-avea ce să le dea de bănuit. Numărai la repezeală și văzui că lipsesc patru din ei și tânărul indian cu care vorbise mai întâi bătrânul. Plecaseră pe jos sau călări? Probabil călări, căci nu era timp de pierdut. S-aștept aici ce avea să vină? Pentru nimic în lume! Dacă To-kei-hun scăpa și dacă îi ieșeam înainte, reușind să-l împiedic, se mai putea îndrepta greșeala.

Nu lăsasem carabina din mână nici o clipă și pușca mea cu tragere lungă o aveam tot atârnată în spate; să fi trebuit să le iau acum de jos aș fi atras atenția indienilor și bine nu mi-ar fi mers, asta e sigur.

Faptul că bătrânul trimisese numai cinci din oameni după căpetenie mă mai liniștea nițel; în schimb erau destui aici ca să mă ciuruiască cu gloanțe...

Făcu semn la câțiva din ceată să se așeze lângă el. Cum în momentul acela nu se uita nimeni la mine, sării în șa, dădui pinteni calului și mă repezii în grămadă. Știam că în zăpăceala

lor n-au să știe ce să facă în primul moment, iar până se vor dezmetici ei ca să se ia după mine, eu voi fi departe.

Cinci sau șase se tăvăleau răcnind sub copitele calului, apoi urmă un urlet grozav. Înțelegeam că alergau la cai. Atunci am gonit surul de sub mine și am ieșit afară la câmp. Dintr-o singură aruncătură de ochi am văzut urmele celor cinci comanși.

Nu era vreme de pierdut. Calul zbura ca o săgeată. După câtva timp am zărit pe șesul întins gonind spre munte o ceată de călăreți; așadar lovitura izbutise. Eliberaseră pe căpetenia lor și luaseră prizonieri pe Perkins și pe persan. Aveam acum cinci indieni înainte și o ceată de peste șaizeci în spate. Totuși n-aveam ce face. Trebuia să pun cu orice chip iar mâna pe căpetenie și să-mi scap tovarășii. Nu mi-ar fi fost greu, dacă aș fi vrut să împușc pe cei cinci indieni, dar m-am ferit întotdeauna să iau viața cuiva, chiar și în împrejurare atât de serioasă ca aceasta de acum. Caii, firește, nu puteam să-i cruț dacă vroiam să-mi ajung scopul.

Primejdia pentru mine era destul de mare. Nu numai că eram urmărit de o ceată de indieni îndârjiți, dar aveam și în față cinci inși voinici și înarmați până în dinți. Probabil că îi dăduseră îndărăt și căpeteniei pușca și cuțitul său.

Toate aceste gânduri îmi treceau fulgerător prin minte în timp ce galopam prin desiș — căci o apucasem iar pe sub copaci când văzusem pe cei cinci indieni cu prizonierii lor apropiindu-se. Îmi oprii calul în loc și așteptai. Vor trece ei oare pe dinaintea mea? Da, veneau de-a dreptul încoace.

Pusei carabina la ochi. Le puteam deslușî acum chipurile.

Întâi venea căpetenia călare, cu pușca rezemată pe genunchi. După el trei indieni, apoi alți doi care duceau de căpăstru calul pe care erau legați Perkins și Djafar. Când ajunseră la vreo patruzeci de pași de mine apăsai pe trăgaci. Glonțul porni și nimeri calul căpeteniei. Animalul făcu o săritură în aer apoi se poticni și căzu grămadă; alte cinci gloanțe și caii comanșilor se prăbușiră la pământ. Abia acum m-am uitat după To-kei-hun. Îl văzui căznindu-se să iasă de sub cal și să-și scoată piciorul din scară. Pușca îi sărise cât colo. Alți doi indieni se tăvăleau pe jos, pe când ceilalți trei se uitau speriați spre locul de unde veneau împușcăturile.

Scosei strigătul de luptă al indienilor și repezii calul spre ei. Când mă văzură o luară la fugă, ceilalți doi după ei răcnind. Ca să-i înspăimânt și mai mult, trăsei încă vreo câteva gloanțe în urma lor.

Și acu' la căpetenie!

To-kei-hun reușise să iasă de sub cal și se ridicase în picioare. Trecui călare pe lângă el și-l pocnii cu patul puștii în cap; se prăbuși la pământ și rămase nemișcat. Alergai la cei doi prizonieri și le tăiai la repezeală curelele cu care erau legați.

— Nici un cuvânt acum, le spusei eu. Nu e timp de pierdut, sunt urmărit de o ceată de indieni. Ridicați repede căpetenia pe cal.

Sării în șa, tovarășii mei îmi întinseră pe To-kei-hun leșinat, îl așezai de-a curmezișul în fața mea și o luarăm în goană peste câmp. Nici nu

trecu un minut și auzii în urma noastră urletele și răcnetele indienilor. Întorsei capul și-i văzui lângă caii împușcați de mine, ai tovarășilor lor. Cei cinci comanși pe care îi pusesem eu pe fugă se opriseră undeva mai departe și urmăriseră de la distanță ce făceam eu. Indienii ne zăriseră, dar nu numai pe noi, ci și pe căpetenia lor în brațele mele, ceea ce le mări furia. Cu răcnete grozave se luară după noi.

— Să știi că ne ajung! strigă Perkins îngrozit.

— Ei aș! încercai eu să-l liniștesc. Nu-ți fie frică, îi avem în mână.

— Să dea Dumnezeu, deși nu prea știu cum.

— Să nu ne grăbim așa. Dimpotrivă, să-i lăsăm să se apropie.

Comanșii erau acum la o depărtare nu prea mare de noi. Cu un glonț de carabină nu i-aș fi putut ajunge, dar pușca mea cu tragere lungă i-ar fi nimerit cu siguranță.

Deodată To-kei-hun începu să se miște. Descălecarăm ca să-i legăm mâinile la spate. Acum își venise de-a binelea în simțiri. Văzu pe oamenii săi venind și începu să se zbată ca să ne țină în loc. Degeaba.

— Urcă-l pe cal, domnule Djafar, și leagă-l în șa, zisei eu persanului.

— Pentru ce pe cal? întrebă Perkins.

— Ca să vadă ai lui ce țintă bună e pentru pușca mea.

To-kei-hun înțelese că nu glumesc și se supuse fără împotrivire. Totuși zăbovisem destul ca să aibă timp comanșii să se apropie.

— Vai... acum sunt aici... se tânguia Perkins.

— Ba acum au să se oprească, fiindcă o să le poruncesc eu.

Dusei puşca la ochi şi descărcai amândouă gloanţele. Doi din cai se prăbuşiră la pământ trăgând pe călăreţi după ei. Firește că nu ţintisem decât în cai. Totuşi ceilalţi indieni nu se opriră din drum. Ridicai acum carabina şi trăsei repede şase gloanţe, unul după altul. Fiecare din ele doborî câte un cal. De data asta stătură în loc şi ne împroşcară cu înjurături şi urlete. Mă folosii de răgaz şi zisei ameninţător lui To-kei-hun:

— Uită-te la soare şi vezi cât de jos s-a lăsat. Când o apune de tot te împuşc fără vorbă, dacă până atunci prizonierii nu sunt liberi. Old Shatterhand nu jură niciodată. Dar cuvântul acesta al meu e ca şi un jurământ. Nu te mai bizui pe îngăduinţa mea; are şi ea o limită.

Rânji şiret şi răspunse:

— Ştiu eu bine că n-ai s-o faci. Sunt un zălog, un ostatic de preţ în mâinile tale, de care nu te poţi lipsi. Vrei să scapi pe prizonieri şi asta nu se poate decât dacă mă ai în puterea ta. Îmi bat joc de toate ameninţările astea.

Îi râsei şi eu în faţă, zicând apăsat:

— To-kei-hun se crede grozav de deştept şi-şi închipuie că l-a dat gata pe Old Shatterhand cu deşteptăciunea lui. Dar se amăgeşte singur ca un copil neştiutor. Da, într-adevăr, eşti un ostatic de preţ pe care nu-l voi preda decât în schimbul prizonierilor. Ţi-am spus-o şi ţi-o repet: Libertate pentru libertate şi viaţă pentru viaţă! Îmi dai prizonierii, îţi dau şi eu drumul. Nu, înseamnă că le vrei moartea şi vei muri şi tu. Nu sta să chibzuieşti mult căci timpul trece repede. Soarele

nu mai are decât să coboare de două palme și apune. Atunci va apune și viața ta.

To-kei-hun tăcea și privea posomorât înaintea lui. Când nu mai era decât un minut până să dispară soarele la orizont, Djafar își luă pușca și zise:

— A sosit timpul, domnule Shatterhand. Cine trage, dumneata ori eu?

— Amândoi.

— Nu, toți trei, adăugă Perkins. Nu vreau să vă mândriți numai dumneavoastră că ați scăpat lumea de un ticălos ca ăsta. Dă semnalul, domnule.

Ridicai și eu carabina, mă uitai la soare apoi răspunsei:

— Bine, fie! Țintiți la cap să-l nimerim drept în creier. Pe urmă să-i luăm scalpul și talismanul și să le dăm lupilor, ca sufletul lui să nu se poată arăta niciodată în veșnicele câmpii de vânătoare.

Când To-kei-hun văzu țevile puștilor îndreptate spre el, strigă:

— Nu trageți! Sunt gata să fac ce-mi cereți.

— Spune războinicilor tăi să dezlege prizonierii și să le dea înapoi tot ce le-au luat; după aceea să-i trimită încoace. Dacă opresc un singur lucrușor, îți găuresc țeasta.

— Dar mă lași liber?

— Da, dar numai după ce albii își vor primi lucrurile și vor fi printre noi. Vom întări apoi învoiala prin pipa păcii.

— Atunci pot să chem pe unul din războinici ca să le spun ce am hotărât?

— N-ai decât! E chiar mai bine să-l chemi încoace decât să-i strigi de aici ce vrei să-i spui.

Așa și făcu. Omul pe care-l chemă veni șovăind. To-kei-hun îi spuse în câteva cuvinte despre ce e vorba. Indianul păru foarte dezamăgit, dar se supuse fără să crâcnească, apoi porni îndărăt la ceilalți. Ne uitam după el curioși să vedem ce impresie o să facă vestea pe care le-o aducea.

Se înghesuiau toți în juru-i și în curând se făcu o mișcare printre ei, dar nu se auzi nimic. Înțelegéau că n-au încotro și trebuie să se supună poruncii căpeteniei lor. După câtva timp comanșii se dădură în lături și din mijlocul lor apărură prizonierii călări și înarmați, ducând și calul lui Perkins de căpăstru. Nici un indian nu-i urma. Cei doi Năsoși veneau în frunte pe catârii lor și, când mă văzu, Jim îmi strigă încă de departe:

— Slavă domnului că suntem iar împreună, domnule Shatterhand! Îți spun drept, e o adevărată plăcere. Și dacă am uita vreodată ce ai făcut dumneata pentru noi, să ne mănânce urșii de vii. Tu ce zici, frate Tim?

— *Yes.* Am scăpat de moarte ca prin urechile acului. Dar și noi, cum dracu' am putut fi atât de proști să...

— Lasă, domnule Tim, râsei eu, mi s-a mai întâmplat și mie să mă dau de-a berbeleacul fără să vreau. Vi s-a oprit ceva din lucruri?

— Nu.

— Nimic? Uitați-vă bine.

Se dovedi că indienii nu opriseră decât vreo câteva fleacuri de care se puteau lipsi. Ca să le mai cer înapoi, nu făcea să ne pierdem timpul, căci începuse să se întunece.

To-kei-hun fu dezlegat și dat jos de pe cal. L-am poftit să stea jos, m-am așezat lângă el și

mi-am umplut cu tutun pipa păcii. A fost de acord cu condițiile pe care i le pusesem și am stăruit, mai ales, asupra celei mai importante, adică orice dușmănie dintre noi cei de față să piară pentru totdeauna. Trăsei apoi de șase ori din pipă, suflai fumul întâi în cele patru puncte cardinale — sau „cele patru vânturi" după cum spunem noi — apoi unul spre cer și altul spre pământ și cerui căpeteniei să facă același lucru. După ce trase și el cele șase fumuri, îmi dădu îndărăt pipa, se ridică și zise:

— Te-am ascultat și am fumat împreună pipa păcii. Pot pleca?

— Da, ești liber să te întorci la războinicii tăi.

Făcu doi pași, se opri, mă privi peste umăr și spuse zâmbind:

— Old Shatterhand e cel mai șiret dintre albi; cunoaște toate obiceiurile noastre aproape ca și noi, dar e un lucru pe care nu-l știe.

— Care?

— Să-și dea singur răspunsul.

Plecă.

— Ai auzit, domnule? spuse Jim îngrijorat. Suna ca o amenințare. Ia trântește-i repede un glonț în cap.

— Nici nu mă gândesc! I-am dăruit viața și eu mă țin de cuvânt.

— Vorba e: o să se țină și el?

— Treaba lui! Pe mine nu mă privește. Avem altele de făcut acum și mai ales s-o luăm cât mai iute la sănătoasa. Încălecați!

— Încotro ne ducem?

— Mai întâi să ne facem repede nevăzuți, pe urmă vom vedea noi.

Indienii își primiră șeful în tăcere și nici unul nu făcu gestul să ne urmărească. Apucarăm spre apus și nu ne abăturăm din drum până ce se înnoptă. Spusei tovarășilor mei să se oprească și le zisei:

— Acum să ne înțelegem asupra unui lucru: Dumneata, domnule Djafar, vrei să te duci în Noul Mexic, nu e așa?

— Da, răspunse Perkins pentru el. Vroiam să ne ducem de la Beaver-Creek la strâmtoarea Hazel. Știi unde vine, domnule?

— Da. Am fost și eu o dată pe acolo.

— Drumul era bine ales?

— Da.

— *Well.* Dar cum acum nu mai suntem la Beaver-Creek ci la Makik-Natun și mai e și întuneric; greu ne-am putea descurca.

— Despre asta să n-ai nici o grijă, o să vă duc eu până unde o să vă puteți găsi singuri drumul.

— Cum, numai până acolo și nu mai departe?

De data asta luă Djafar cuvântul:

— Se prea poate să ne putem lipsi de spiritul dumitale de orientare, dar nu și de persoana dumitale, domnule. Gândește-te la primejdiile din care am scăpat și la cele care ne așteaptă de acum încolo!

— Știați doar că veți da de primejdii, domnule Djafar, și erați pregătiți să le țineți piept. Ai trei călăuze și doi servitori cu dumneata, mai pune la socoteală pe cei doi Năsoși — deci opt bărbați voinici care n-au de ce să se teamă. Eu vin

singur de la munții Ventre, am cutreierat tot timpul ținuturi care mișună de indieni în revoltă și tot nu mi-a fost frică de ei.

— Păi dumneata ești dumneata! N-ai vrea să ne însoțești măcar atât până ce vom ieși din preajma comanșilor?

— Hm! Vezi că nu prea am timp...

— Totuși te rog din suflet... Drept e că sunt un străin pentru dumneata, fă-o însă de hatârul lui Hagi Halef Omar, al cărui oaspete am fost.

— *Yes*, fă-o, domnule! se rugă și Tim, de obicei atât de zgârcit la vorbă. Pot să-ți dovedesc că avem mare nevoie de dumneata.

— Da? Ei, ia s-auzim dovada, frate Tim!

— Mai lesne nici că se poate. Să luăm, de pildă, pe străinul ăsta, servitorii săi și călăuzele. Cinci bărbați voinici și neînfricați. Ei și? Așa e că au căzut în mâinile indienilor?

— Am văzut și eu.

— Recunoști, deci, că au nevoie de ajutorul cuiva?

— Vă au pe dumneavoastră.

— Pe noi? *Pshaw!* Cei doi Năsoși! Până acum ne închipuiam că e ceva de capul nostru, dar văd că ne-am înșelat. Am căzut ca niște copii fără minte în mâinile indienilor. Și noi să fim ocrotitorii gentlemenilor ăstora? Aida de! Fără dumneata am fi fost mâine schingiuiți la stâlpul de tortură până ne-am fi dat sufletul, dovadă că avem mare nevoie de un Old Shatterhand. Am, ori nu dreptate?

— Dar bine, Tim, strigă frate-său uluit, ce s-a întâmplat cu tine? De când te cunosc n-ai spus atâtea cuvinte în șir.

— *Well!* Nu crede că mi-a fost ușor. Mai bine mă iau la trântă cu un urs cenușiu decât să țin o cuvântare de asta. Am crezut însă că e nevoie s-o fac. Dumneata ce zici, domnule Shatterhand?

Djafar împreună cu ceilalți repetară rugămintea, așa că a trebuit să primesc.

— Bine, le-am răspuns eu, vă fac pe plac și vă însoțesc până la hotarul Noului Mexic, dar cu o condiție.

— Care? întrebă Jim.

— Să mă ascultați în totul și să nu mai întreprindeți nimic fără știrea mea.

Jim se cam codea cu răspunsul, dar Tim strigă cu însuflețire:

— Mai încape vorbă! Când avem pe Old Shatterhand printre noi, toți trebuie să se supună ordinelor lui.

Djafar se învoi, firește, fără să stea o clipă la îndoială; cei doi servitori n-aveau nimic de zis; Perkins se știa vinovat și tăcu; cei doi *scouts* erau oameni simpli și fură foarte mulțumiți că li se lua orice răspundere. În cele din urmă Jim primi și el, făcând însă următoarea observație:

— N-am nimic împotrivă, totuși trag nădejde că dacă o fi ceva important ni se va cere și nouă părerea.

— Nici nu mai era nevoie s-o spui. N-am defel intenția să mă port ca un tiran; suntem toți egali, dar cred că e mai bine ca, în caz de primejdie, să fie unul singur care conduce. M-am propus pe mine, recunosc însă că fiecare din dumneavoastră are acest drept. Vrei să fii dumneata conducătorul, Jim?

— Foarte mulțumesc, domnule! Nu mă vâr eu în bucluc; credeam numai că am și eu gură ca să spun când și când un cuvânt. Și zici că poți nimeri drumul chiar pe întuneric?

— Da.

— Vom călări toată noaptea?

— Nu vă pot pune la o încercare atât de grea. Ați fost legați și, probabil n-ați prea putut dormi.

— N-am închis ochii o clipă, așa că tare aș vrea să trag un pui de somn. Măcar un ceas, două...

— Ba și mai mult. Mergem numai până ce ne vom îndepărta atât cât să nu ne mai poată ajunge mâine comanșii, pe urmă facem popas.

— Ce adică, crezi că nu ne vor lăsa în pace cu toate că ai fumat pipa păcii cu ei?

— Da. Ultimele cuvinte ale căpeteniei erau o amenințare.

— Mi-am închipuit eu. Zicea că e ceva ce nu știi. De-am ghici ce să fie asta!

— Nu trebuie să ghicesc, fiindcă știu. Am fumat din calumetul meu și nu din al său.

— E vreo deosebire?

— La drept vorbind n-ar trebui să fie. Între oameni cinstiți n-are a face dacă e pipa cuiva sau a altuia. Când însă indianul plănuiește o trădare nu se slujește de a lui, ci de a adversarului ca să aibă pe urmă un pretext că învoiala nu-l privește.

— Aha, asta vroia să spună! Păi de ce nu te-ai gândit mai dinainte?

— Ba m-am gândit.

— Atunci de ce nu i-ai cerut pipa?

— Fiindcă tot nu mi-ar fi dat-o și ar fi căutat fel de fel de pretexte ca să câștige timp.

— Și?...

— În vremea asta s-ar fi întunecat și n-am mai fi putut vedea ce fac oamenii săi. Aceștia s-ar fi apropiat pe furiș de noi, ne-ar fi împresurat și ar fi dat buzna peste noi. Ca să nu mă expun la un atac, nici n-am mai încercat să-i cer pipa, căci tot degeaba ar fi fost.

— Așa că acum ne va urmări cu siguranță.

— Fără-ndoială. Dar nu ne va găsi, căci ne vom îndepărta atât ca să nu mai dea mâine de urmele noastre. Îi vom atrage pe un drum greșit. Strâmtoarea Hazel, ținta noastră cea mai apropiată, se află la miazănoapte de aici, noi vom lua-o însă spre răsărit, vom merge până ce vom da de teren pietros, și vom coti spre miazănoapte.

— *Well!* Bună idee, domnule! Comanșii au să ne urmărească la răsărit și când nu vor mai vedea urmele, vor crede că ne-am dus mai departe spre răsărit și au s-o ia într-acolo, așa că am scăpat de ei. Adevărat că ești omul care ne trebuie. Treci așadar în fruntea noastră și du-ne unde poftești. Acu' hai s-o ștergem!

— Ai dreptate. Indienii au văzut că am luat-o spre miazănoapte și s-ar putea să ne urmărească, măcar o bucată de drum.

— Tot ce se poate, deși n-ar avea ce să ne facă, fiindcă i-am simți venind.

Iată-mă acum călăuza tovarășilor mei. Călărirăm până pe la miezul nopții tot către răsărit, apoi cotirăm, făcând un unghi, spre miazănoapte.

Eram încredințat că a doua zi pe la ceasurile unsprezece, când vor ajunge aici, nu vor mai găsi nici o urmă de-a noastră și nici prin gând nu le va trece încotro ne-am dus.

După încă vreun ceas de drum, făcurăm popas. Toți erau frânți de oboseală și știam că vor adormi numaidecât. Am rânduit numai de formă schimburile și am luat asupra mea întâia veghe. Dar când, după două ceasuri, veni rândul schimbului, rămăsei tot eu de santinelă până dimineața. Îi sculai pe toți în zori, ca să ne vedem de drum. Îmi erau recunoscători că îi lăsasem să se odihnească.

Djafar se aprovizionase din belșug cu de-ale mâncării, dar o mare parte din merinde i-o luaseră comanșii. Aveam însă de ajuns deocamdată, așa că nu era nevoie să ne mai pierdem timpul cu vânatul. Îmbucarăm ceva la repezeală și pornirăm mai departe.

Aseară călărisem singur înaintea celorlalți fără să iau parte la ce vorbeau ei, mai ales că trebuia să-mi încordez toată atenția la stelele de pe cer, care îmi slujeau de călăuză. De altminteri nici nu era nevoie să aud ce-și spun, căci nici nu m-aș fi luat după părerile lor. Acum, însă, zisei la un moment dat lui Perkins, care călărea alături de mine:

— Cum se face că, deși îți spusesem să-l supravegheați bine pe To-kei-hun, l-ați lăsat să vă scape?

— Știam eu că o să-mi faci imputări, domnului Shatterhand, zise el cu ciudă.

— Vrei să spui că nu le-ai meritat?

— Hm! Lesne ţi-e să vorbeşti, dar dacă erai în locul nostru ai fi păţit la fel.

— *Pshaw!* Eraţi la loc deschis şi puteaţi foarte bine să culcaţi la pământ cu un glonţ pe oricine s-ar fi apropiat. Prizonierul era legat, deci îl aveaţi în mână. Când colo îl întâlnesc liber şi pe dumneavoastră legaţi. Şi cine reuşise să vă tragă chiulul? Câţiva păcătoşi de comanşi pe care îi puteaţi curăţa la repezeală. Şi nici măcar de atât nu era nevoie. Să le fi arătat numai puştile, că nu mai îndrăzneau ei să se apropie.

— Păi li le-am arătat...

— Şi totuşi s-a întâmplat ce s-a întâmplat!

— Afurisita aia de hârtie e de vină.

— Aha, mi-am închipuit eu!

— Comanşii ne-au păcălit cu ea. Când le-am strigat să stea că tragem, au descălecat la o bătaie de puşcă şi unul din ei flutura o hârtie în mână. Ne-a strigat că „hârtia asta vorbitoare" a fost scrisă pentru noi şi au fost trimişi încoace cu ea.

— Şi l-aţi crezut?

— De ce nu? Ne-a spus că dumneata te afli la prizonieri care vor fi liberi îndată ce le vom preda pe To-kei-hun. Toate astea stăteau scrise pe hârtia aia — ziceau ei. Trebuia, vezi bine, s-o citim, de aceea i-am lăsat să se apropie.

— Cum aţi putut face o astfel de nesocotinţă? Era de ajuns să vină unul singur să vi-o aducă, pe ceilalţi trebuia să-i ţineţi la distanţă.

— Ai dreptate, dar cine se mai gândeşte la aşa ceva când ticălosul îţi arată negru pe alb? Am luat hârtia din mâna lui şi tocmai vroiam s-o citesc când au năvălit cu toţii peste noi. Nici

n-am avut când să ne apărăm. Cel dintâi lucru pe care l-au făcut apoi a fost să dezlege pe căpetenia lor.

— Cred și eu! Te-aș ruga însă ca atâta timp cât veți mai fi sub conducerea mea să-mi asculți ordinele și să nu mai faci după capul dumitale.

Mormăi ceva în barbă și se îndepărtă. Nici celorlalți nu prea le era la îndemână. Se simțea fiecare vinovat de ceva și se fereau să nu aduc vorba despre greșelile lor și să le fac imputări. Aș putea zice că mă ocoleau. Numai Djafar veni de câteva ori și-mi cită câteva pasaje frumoase din Hafis. Nu lăsa cartea din mână și adeseori era atât de cufundat în citit încât rămânea în urmă. Trebuia să-l strig mereu ca să nu se răzleţească de noi. La amiază făcurăm un popas de două ceasuri ca să se mai odihnească niţel caii și pe înserate ne făcurăm tabăra de noapte lângă o apă stătătoare, singura în ţinutul acela. Chiar dacă nu puteam bea noi din ea, aveau măcar cu ce-și potoli caii setea.

De astă dată am orânduit astfel schimbul ca să pot dormi și eu, căci aveam mare nevoie de somn după o noapte nedormită și o zi întreagă de drum.

De altfel am fi putut fi chiar în astă seară la strâmtoarea Hazel, dar, deoarece fuseserăm nevoiți să facem un ocol atât de mare, nu puteam ajunge decât a doua zi pe la amiază.

Până să ne instalam noi tabăra, se întunecase de-a binelea, așa că nu mai avui timp să cercetez niţel locul unde ne aflam. Totuși eram încredinţat că nu mai era nimeni pe-aproape.

A doua zi dimineaţa îmbucarăm ceva la repezeală. Caii păscuseră toată noaptea și se sătu-

raseră de apă. Murgul meu mai smulgea și acum câte o mlădiță fragedă. Mă dusei la el ca să-i strâng niţel chinga și pe când mă aplecai privirea mea căzu asupra tufei din care ronțăia. Băgai de seamă că nu de mult trecuse cineva pe acolo. Mă dusei de la tufă la tufă și văzui urme de copite.

— Ai pierdut ceva, domnule? mă întrebă Jim. Să-ți ajutăm la căutat?

— N-am pierdut nimic, dar am găsit ceva.

— Ce?

— Urme. Niște călăreți au trecut ieri pe-aici.

— Călăreți, zici? După ce cunoști?

— Uită-te la crengile astea rupte.

Cercetă și el, apoi zise:

— Ai dreptate, domnule Shatterhand. Văd însă o deosebire.

— Care?

— Pe alocuri crengile sunt rupte mai de mult, probabil că de caii noștri când am trecut aseară, iar cele proaspete de azi-dimineață, tot de la caii noștri. Așadar nu poate fi vorba de alți călăreți.

— Și totuși eu am dreptate. Ia te uită bine la crenguța asta. Cine se pricepe ar putea să jure că a fost ruptă mai de mult, fiindcă locul unde e ruptura pare mai negricios.

— Ar trebui atunci să se vadă urmele de copite și de pași omenești.

— Vor fi fost, dar s-au amestecat cu ale noastre. Și chiar de n-ar fi așa, urmele de ieri nu se mai pot cunoaște astăzi, doar dacă s-ar fi întipărit în pământul jilav de la malul apei. Hai să vedem!

De-abia ne apropiarăm de iaz și se auziră exclamații de uimire din toate părțile. Dădurăm într-adevăr de urme de copite și de pași omenești. Oamenii purtau mocasini și caii erau nepotcoviți.

— Indieni, ăștia au fost indieni! strigă Jim. Tu ce zici, frate Tim?

— *Yes*, încuviință Tim, aplecându-se ca să cerceteze mai de aproape urmele.

— Și încă mulți, foarte mulți, adăugă Jim. Ce părere ai dumneata, domnule Shatterhand?

— Într-adevăr, puțini n-au fost. Păcat că am sosit aseară prea târziu, altminteri le-am fi putut număra.

— Acum nu se mai poate?

— Greu! Socot că au fost peste treizeci.

— Oare cine să fi fost?

— Comanși, firește, căci alții nu se află în momentul de față prin părțile acestea.

— Vor fi fost ai noștri, vreau să spun Tokei-hun cu ceata lui.

— Hm! Tot ce se poate, dar numai în cazul când nu ne-ar mai fi urmărit, ci ar fi pornit îndată după noi spre strâmtoarea Hazel.

— Ce să caute acolo?

— Asta mă întreb și eu. Era vorba ca să rămână la mormintele căpeteniilor, unde avea să aibă loc dansul războinic și restul ceremoniei obișnuite. Despre strâmtoarea Hazel nici pomeneală.

— Atunci vor fi fost alți indieni?

— Probabil. A, dar ia stai, mi-a venit ceva în gând! Se poate să fi aflat de la cineva despre planul nostru.

— Nu putea s-o afle decât de la unul din noi.

— Desigur.

— Nu cred că a făcut cineva prostia să le spună.

— O, cât despre prostii, s-au făcut destule... Vorbit-a careva din prizonieri în fața paznicilor despre strâmtoarea Hazel?

— Doamne ferește! zise în grabă una din călăuze.

Servitorii tăgăduiră și ei.

— Nici dumneata, Jim?

— Eu? ripostă acesta cu indignare.

— Sau poate Tim?

— *No!* răspunse scurt Năsosul.

— Și-apoi, adăugă Jim, n-am știut încă nimic despre planul acesta, ci am aflat de el deabia după ce am scăpat din mâinile comanșilor.

— Atunci se poate ca Djafar să fi vorbit ceva despre asta cu Perkins pe când îl păzeau pe To-kei-hun.

— Ce-ți închipui, domnule! strigă cu însuflețire Perkins. Doar n-oi fi atât de nebun să le arăt chiar eu afurisiților ăstora de indieni drumul.

— Avem deci de-a face cu altă ceată de comanși. De unde veneau nu putem cunoaște de pe urme, căci s-au șters. Nu ne rămâne decât să aflăm încotro s-au dus, dar și asta ne va fi greu dacă nu chiar imposibil de aflat.

Ocolirăm într-un cerc destul de mare locul, dar n-am găsit însă nimic care să mă pună pe vreo urmă. Sigur era că fuseseră pe-aici indieni, n-aveam însă nici un motiv să credem că s-au îndreptat tocmai spre strâmtoarea Hazel. Tot ce puteam face era să fim cu mare băgare de seamă și altceva nimic.

Lăsarăm în urmă iazul și ieșirăm la un șes care se întindea până la strâmtoarea Hazel, adică „strâmtoarea alunilor", cum i se zicea din pricina tufelor de aluni care creșteau acolo. Tufele, mai bine zis pomii, erau atât de înalte și dese încât se putea foarte bine ascunde o ceată mare de călăreți sub ele și în desișul lor.

5. SE IVESC NOI PIEDICI ÎN CALE

Până la amiază nu dădurăm de nici o urmă de om sau de animal, ceea ce liniști pe tovarășii mei, dar nu și pe mine. Mă rodea o bănuială pe care nu puteam să mi-o scot din cap. La întrebarea mea dacă vorbise vreunul din ei despre „strâmtoarea alunilor", Perkins prea negase cu aprindere, pe când Djafar tăcuse încurcat. Asta îmi dădea de gândit. Dacă scăpaseră vreo vorbă, nu mai încăpea îndoială că To-kei-hun ne-o luase înainte ca să ne aștepte acolo. Cunoșteam foarte bine locul cel mai potrivit pentru o pândă și m-am hotărât să mă duc, mai întâi singur, în iscodire.

Când începu să se zărească alunișul, amânai însă pentru mai târziu ce aveam de gând, căci ne mai rămânea un ceas de drum până să ajungem la strâmtoare.

La început tufele erau răzlețe, pe urmă se îndeseau din ce în ce, ca să formeze apoi un gard care mărginea, pe amândouă părțile, o trecătoare îngustă prin care curgea un pârâu. Mai dăinuiau încă poteci de pe urma bizonilor, pe care un om călare avea posibilitatea să treacă foarte bine.

Cu siguranță că aici ne-ar fi putut pândi To-kei-hun, dacă avea într-adevăr de gând să o facă. Ne puteam pomeni pe neașteptate înconjurați de

indienii ascunși în desiș, doborâți la pământ sau împușcați de-a dreptul pe cai.

După părerea mea, deci, n-aveam de ce ne teme deocamdată. Primejdia era după ce vom intra în strâmtoare sau ne vom afla în apropierea ei. Totuși îmi încordai atenția de cum ajunserăm la cele dintâi tufe și nu puteam vedea ce se petrece îndărătul meu. Atrăsesem atenția camarazilor mei asupra primejdiei în care ne aflăm și lăsasem pe fiecare să-și poarte de grijă.

Înaintam în tăcere. Pământul jilav înăbușea zgomotul copitelor și numai arareori se auzea foșnetul unei ramuri atinse în treacăt. Privirea și auzul mi-erau încordate la culme, așa că îmi ajunse deodată la urechi un țipăt care se auzea înfundat din pricina depărtării și a tufișului.

— St, tăcere! spusei, oprindu-mi calul.

De data asta se auzi deslușit în urma noastră:

— *Faryahd... farya...*

Cuvântul înseamnă în limba persană „ajutor". Știut e că omul când se află în primejdie, fie chiar în țară străină, se slujește de limba sa maternă.

— Dumnezeule, unde e domnul Djafar, că nu-l văd! strigai eu înspăimântat.

— A rămas iar în urmă, răspunseră ceilalți.

— Credeam că e îndărătul meu, zise Perkins, care venea după ei.

— Nesocotitul! E în mare primejdie... cerea ajutor... Trebuie să mă duc să-l scap.

— Și noi ce facem ? întrebă Jim. Să stăm și să te așteptăm?

— Nu se poate. Dacă indienii sunt ascunși pe aproape și ne pândesc? Veniți cu mine.

Pornirăm cât mai repede ne îngăduia desișul;

ajunserăm însă prea târziu. Pe locul unde se răreau tufele văzui, pe urmele lăsate de noi, pământul răvășit.

— Aici au dat năvală indienii peste Djafar și l-au târât cu ei, zisei eu. A, uite niște urme care duc în tufiș. Sunt urmele unui cal și a trei oameni care purtau în picioare mocasini.

— Aha, trei au fost! Nu se putea să nu-l biruiască, mormăi Jim.

— Erau puși, probabil, să pândească sosirea noastră. Pe noi nu ne puteau ataca, fiindcă eram prea mulți, dar cum Djafar rămăsese singur în urmă, s-au gândit să pună mâna pe el.

— Ticăloșii! Șireți ai dracului!

— Dimpotrivă, niște dobitoci, căci prin asta s-au trădat. Acum sunt aproape sigur că e vorba de To-kei-hun și oamenii lui. Li se poruncise, desigur, că îndată ce ne vor zări venind, să dea de veste căpeteniei. În loc să asculte de poruncă, au rămas pe loc ca să-l prindă pe Djafar, crezând că fac cine știe ce ispravă.

— Și acum ce e de făcut?

— Trebuie să-l scăpăm.

— Bine, bine, dar cum? Atacându-i pe indieni fățiș?

— Dacă nu s-o putea altfel. Dar poate că izbutim prin vreun șiretlic. În amândouă cazurile trebuie să aflăm mai întâi unde sunt ascunși comanșii.

— O să mă duc eu cu frate-meu să-i căutăm. Tu ce zici, frate Tim?

— *Yes.*

— Nu, nu dumneavoastră, ci eu. E neapărată nevoie să rămâneți aici. Sunt sigur că îndată ce

va afla To-kei-hun de prostia care au făcut-o oamenii săi, va bănui că, văzând lipsa lui Djafar, ne vom întoarce din drum. Va trimite deci pe câțiva din ai lui să vadă unde ne aflăm. Dacă vin încoace, puneți mâna pe ei, dar fără zgomot. Armele și calul mă stânjenesc, de aceea le las aici. Păziți-le însă ca ochii din cap.

Schimbul acesta de cuvinte se făcuse în mare grabă, căci nu era timp de pierdut. Poate că reușeam să dau de cei trei comanși cu prizonierul lor înainte de a fi apucat ei să ajungă în tabără. Mi-ar fi atunci foarte ușor să li-l smulg din gheare.

Lăsai deci armele în grija tovarășilor mei și mă luai după urmele lăsate de cei trei indieni. Știam că erau nevoiți să facă un ocol până la tabără, ca să nu se întâlnească nas în nas cu noi. Dacă îl făceam și eu, nu-i mai puteam ajunge. Mă hotărâi deci să scurtez din drum. Mă ținui la început după urmele lor o bucată de cale, ca să-mi dau seama cam cât de mare ar fi înconjurul pe care-l făceau, pe urmă intrai de-a dreptul în desiș. Trebuia să lucrez la repezeală și cu mare băgare de seamă, ca să nu mă simtă.

Am mers astfel vreo cinci sute de pași, apoi am dat iar de urme. Scurtasem deci o mare parte din drum și mă aflam, probabil, în apropierea comanșilor. Și chiar în momentul acela am auzit înaintea mea un zgomot. Ascultai, zgomotul se îndepărtă. Oare să fi trecut pe aici cei trei indieni care îl duceau pe Djafar? Am pornit în vârful picioarelor după, ei dar a trebuit să mă opresc în curând, căci se auzea un glas exclamând:

— Uff! De ce veniți din partea asta și nu...

Glasul se opri brusc. Îl recunoscui; era al lui To-kei-hun.

— Da, venim din stânga, răspunse cineva, și-ți aducem un alb.

— Uff! Păi ăsta e ăla care a dispărut atunci din mijlocul nostru. Dați-l jos de pe cal și legați-l zdravăn să nu fugă. Unde l-ați prins?

— Mergea în urma lui Old Shatterhand.

— Cum în urma lui?

— L-am văzut pe Old Shatterhand venind; ăsta era cu albii ceilalți, dar rămăsese singur mai în urmă. Am așteptat până a ajuns în dreptul nostru și am pus mâna pe el.

— Uff! Unde dracu' vă sunt mințile! S-a dus pe copcă tot planul nostru. Old Shatterhand ne scapă iar. Ce treabă aveați cu albul ăsta? Nu v-am spus eu că îndată ce-i veți vedea pe albi venind, să alergați încoace să-mi dați de veste? Trebuiau să treacă negreșit pe aici și ne cădeau toți în palmă, căci habar n-aveau că-i pândim. Acum au aflat-o.

— De la cine? încercă omul să se apere.

— De la voi. Au băgat de seamă că albul lipsește și au stat în loc să-l aștepte. Când au văzut că nu mai vine, s-au întors îndărăt și au dat de locul unde l-ați înhățat voi. S-a zbătut ori nu?

— Da, a dat din mâini cât a putut, dar i-a fost degeaba.

— Au rămas însă urme de luptă, pe care nu se poate să nu le vadă tovarășii săi.

— Ne-am dat osteneala ca să nu se bage de seamă.

— *Pshaw!* Lui Old Shatterhand nu-i scapă nimic. Acu' sunt preveniți și nu o să-i mai putem

prinde. Duhul rău v-a insuflat pesemne gândul ăsta afurisit. Drept pedeapsă aţi merita să vă iau talismanele.

Urmă o tăcere ; chibzuia probabil ce e de făcut. Numai câteva tufe mă despărţeau de ei. Să fi sosit numai cu puţin înainte, mă întâlneam cu cei trei care îl aduseseră pe Djafar şi l-aş fi putut elibera.

În acel moment am auzit iar glasul căpeteniei zicând :

— Aşa e că nu vine nimeni ? Old Shatterhand a prins de veste şi ne scapă iar. Omul ăsta e mai şiret decât toate vulpile savanei la un loc. Tot e bine că-l avem pe albul ăsta. O să plătească el pentru toţi când o să moară la stâlp, îndată ce vom ajunge la mormintele căpeteniilor. Acum trebuie, înainte de toate, să ştim unde sunt albii.

— Mă duc eu să-i caut, zise unul din ei. Rog pe To-kei-hun să-mi îngăduie...

— Nu, mă duc chiar eu, îi curmă el vorba. Să fiţi toţi cu ochii în patru pe timpul cât voi lipsi. Old Shatterhand o să trimită şi el iscoade să ne caute, mai mult încă, va porni el însuşi. Dacă suntem cu băgare de seamă, ne cade în palmă. Eu plec iar voi...

Nu mai stătui s-ascult, căci n-aveam o clipă de pierdut.

Îmi făceam următoarea socoteală : To-kei-hun vroia să ne spioneze ; rămânea acum de ştiut în ce direcţie o va lua. Presupunea că am să fac şi eu acelaşi lucru şi-şi punea deci aceeaşi întrebare. Era de la sine înţeles că nu voi porni la întâmplare ci voi căuta urmele lăsate de cei trei care

îl răpiseră pe Djafar. Așa trebuia să-și fi spus el și nu se putea să nu treacă prin dreptul meu. Vroiam cu orice preț să pun mâna pe To-kei-hun, dar asta nu puteam s-o fac aici; era prea aproape de ai lui și la cel dintâi strigăt pe care l-ar fi scos îi săreau în ajutor. Mă înapoiai deci pe unde venisem până la un loc de unde nu putea fi auzit.

Stăteam liniștit și-l așteptam. Se scurseră cinci minute, zece — tot nu venea. Să o fi luat pe altă parte? Nu era de crezut. Un războinic bătrân și cu experiență ca el nu se putea să nu-și facă aceeași socoteală pe care mi-o făcusem eu. Poate că mai avea de dat ceva porunci. Mai așteptai deci alte cinci minute și, fiindcă tot nu se arăta, începui să mă îngrijorez. Spusese doar: „Acu' mă duc ..." și nu era cu putință să mai zăbovească un sfert de ceas încheiat. M-am gândit că e mai bine să nu-l mai aștept degeaba și să mă întorc la tovarășii mei, de teamă să nu facă vreunul din ei iarăși vreo nesocotință.

Într-adevăr! Cum ajunsei în mijlocul lor băgai de seamă că Jim lipsește.

— Ce e asta, domnule Tim, unde e fratele dumitale?

— A plecat, răspunse el scurt.

— Bine, bine, văd eu, dar unde?

— La indieni, ca să-i spioneze.

— Ce fel de oameni sunteți, domnule? Nu v-am spus că n-are nimeni voie să se miște de aici?

— O să se întoarcă.

— Ar fi un noroc pentru el, dar nu prea cred. Ajungea că m-am dus eu, ce-a mai căutat și el?

Căpetenia comanșilor a plecat să ne caute. Dacă dă de fratele dumitale știi ce se întâmplă?

— Da. Prinde pe căpetenie.

— Sau căpetenia pe el, ceea ce e mai probabil. Dacă stătea frumușel pe loc, așteptam până ce sosea To-kei-hun aici și-l înhățam la repezeală. Acum trebuie să mă duc după fratele dumitale, poate mai e timp să...

Mă întrerupsei, căci în clipa aceea se auziră crengile trosnind și cineva venea în fugă gâfâind. Era... Jim Năsosul.

Părea foarte agitat și mâna dreaptă îi era plină de sânge.

— Te-ai întors, în sfârșit, domnule! Dacă erai aici îl aveam acum ca în palmă!

— Pe cine?

— Pe To-kei-hun. Să fi pus mâna pe el era o mare plăcere.

— Cea mai mare plăcere pentru mine ar fi să te iau acum de chică. Știi ce vreau să spun...

— I-ascultă, nu fă glume de astea. Jim Năsosul nu e omul care să se lase luat de chică.

— De meritat ai fi meritat-o, nu e vorbă...

— Zău? Și de ce, mă rog?

— Pentru că ai plecat fără voia mea. Nu ne trebuie nouă de-alde ăștia care fac după capul lor. Cum dracu' ți-a putut trece prin minte să...

— Vroiam să văd unde s-au vârât afurisiții ăia de indieni. Am dat nas în nas cu căpetenia lor.

— Zii tot! Prost lucru!

— Ba foarte bine. Prost numai că nu erai cu mine. Puneam cu siguranță mâna pe ticălosul ăla cu pielea roșie.

— Și mai sigur puneam, dacă stăteai aici. Unde te-ai întâlnit cu el?

— La vreo trei sute de pași de noi. Mă târam binișor printre tufe; se târa și el tot binișor printre tufe. El nu mă auzea pe mine, nici eu pe el, până ce ne-am pomenit deodată față în față. Cât p-aci să ne [illegible] cap în cap. Ne-am luat apoi la luptă pe înfundate. El vroia să mă biruie, eu vroiam să-l birui. Vorba era acum: care pe care?!

— După cum văd, nici unul nici altul.

— *Well.* Dar tot mai bine că nu l-am biruit eu decât să mă biruie el pe mine. Nemernicul îți alunecă printre degete ca un țipar. El avea cuțitul în mână, pe când eu n-am avut vreme să-l trag pe al meu de la brâu, așa că trebuia să mă feresc să nu mi-l implânte undeva în trup. Am vrut să i-l smulg și când s-apuc de plăsele am nimerit în tăiș. Dar nu face nimic, o să se vindece repede, că e numai o crestătură în carne.

— Și cum de a încetat lupta?

— Păi... prin bună învoială. A înțeles în cele din urmă că nu poate să-mi facă nimic; eu mi-am zis că e mai bine să-l las să se ducă dracului. Și s-a dus. A rupt-o la fugă în desiș, fără să-și ia rămas bun. După cum îți spuneam, dacă erai de față, nu ne mai scăpa arămiul cât e lumea și pământul.

— Nu ne scăpa el nici altminteri, dacă te astâmpărai și nu făceai după capul ăsta al dumitale.

— Altul n-am. Nu e așa, frate Tim?

— *No*, răspunse acesta scurt.

— Cum, nu?

— Domnul Shatterhand e capul nostru. Să fi rămas pe loc.

— Așa. Te ridici acu' și tu împotriva mea?

— *Yes.*

— Tacă-ți gura și ia mai bine o față și niță vată din desagă și pansează-mă. Ce-a fost, a fost! Dumneata, domnule Shatterhand, ce crezi, au să ne mai atace și acum comanșii?

— Nu.

— Atunci hai s-o întoarcem pe foaia aialaltă și să-i atacăm noi pe ei.

— Noi? O mână de oameni!

— Ei și! Nu vezi că le e frică de noi?

— Chiar așa să fie, tot nu o fac.

— De ce?

— Fiindcă nu-mi place să vărs sânge omenesc.

— Aha, e iar vorba de vreun vicleșug!

— Nu știu, nu m-am hotărât încă. Mă tem că de data asta ar da greș din pricină că mi se amestecă unii — nu vreau să spun cine — în treabă și strică tot ce fac eu. Deocamdată o să mă furișez iar în tabăra indienilor, ca să aflu cum stau lucrurile pe acolo. Vă dau însă cuvântul meu că dacă se mai mișcă vreunul din voi de aici, vă las pe toți în plata Domnului și mă duc d-aci încolo.

Trebuia să mă strecor deci iar până la ascunzătoarea comanșilor, dar nu pe unde mă dusesem adineauri, căci s-ar putea ca lui To-kei-hun să-i vină în gând să-mi aținâ calea. Cum știam locul unde sunt indienii, mi-era lesne să-i ajung din ce direcție mi-ar fi plăcut mie. În orice caz un ocol eram nevoit să fac; îmi lua timp, nu e vorbă, dar mergeam mai la sigur.

Trecu aproape o jumătate de ceas până s-ajung la tabăra lor. De unde mă pitisem acum puteam vedea și auzi tot ce se vorbește. Dar în

tabără nici o mișcare. Cu atât mai mult trebuia să fiu cu băgare se seamă. Mă apropiai tiptil tot mai mult, până ce am putut cuprinde cu ochiul tot luminișul, dar... locul era pustiu!

Ce șiretlic mai era și ăsta? Înconjurai luminișul din toate părțile. Nimic. Indienii plecaseră într-adevăr. Trebuia să mă iau după ei — cel puțin atât până ce mă voi încredința că au părăsit într-adevăr „strâmtoarea alunilor". Nu putea fi vorba decât de un șiretlic, asta era sigur. Am bănuit numaidecât că s-au îndreptat spre Muntele Galben, totuși era mai bine să mă conving.

Mă luai după urme și tocmai ieșisem din desiș când auzii pe Jim strigând:

— Domnule Shatterhand, domnule Shatterhand!

— Ce e? îl întrebai eu fără să-mi înăbuș glasul, căci îmi închipuiam că dacă nu se ferește el să țipe așa însemna că nu se teme că va fi auzit de indieni.

— Îi cauți degeaba. Vino repede încoa', dacă vrei să vezi ceva.

Alergai într-acolo și Jim îmi arătă spre șes, zicând:

— Uite-i cum gonesc. Au luat-o la fugă de frică, lașii!

Într-adevăr, goneau cât puteau spre apus. Îi numărai: erau șaptezeci și doi — cu prizonierul. To-kei-hun luase pe toți războinicii lui cu sine și pusese pe aceia cărora le împușcasem caii să încalece pe cai de povară. Așadar lucrurile și le lăsaseră la Makik-Natun când veniseră încoace. Gândurile mi se încrucișau cu iuțeala fulgerului prin minte.

— Lașitate e, într-adevăr, răspunsei eu, dar din pricina pușții mele cu repetiție. Dacă n-ar fi ea, fii sigur că nu scăpam noi atât de lesne.

— *Pshaw!* Nu crede că le e frică numai de carabina dumitale. Nimeni nu e bucuros să aibă de-a face cu cei doi Năsoși. Oare l-or fi luat și pe domnul Djafar cu ei?

— Ba bine că nu!

— Hm, proastă afacere! Acu' ce facem, ne luăm pe urmele lor?

— Da, după ce vom fi adăpat caii. Probabil că până mâine seară nu vor mai da de un strop de apă.

— Nu prea cred. Indienii se duc de-a dreptul spre apus și dacă nu mă-nșel dau acolo peste râul Cimarone, pe lângă care vom trece și noi urmărindu-i. Acolo, apă berechet!

— Uite, domnule, câte mai știi dumneata! zâmbii eu. Numai că indienii nu se duc spre apus.

— Atunci unde?

— Înapoi la Makik-Natun.

— Ești sigur?

— Foarte sigur. Ieri, pe când ți-a venit gândul năstrușnic să-i cauți, eu mă aflam aproape de ei și am auzit tot ce vorbeau. Căpetenia spunea că dacă nu va reuși să ne prindă pe toți, să se aleagă măcar cu ceva, adică să-l ducă pe Djafar la Muntele Galben și să-l pună la chinuri până ce-l vor omorî.

— Drace! Atunci trebuie să fim noi înaintea lor acolo. În ce mă privește pe mine și pe fratemeu, vom face tot ce ne va sta în putință să-l scăpăm pe domnul Djafar. Ce zici, frate Tim?

— *Yes*, încuviință acesta.

Lăsarăm caii să se adape din belșug și pornirăm la drum pe calea întoarsă. Era o pierdere de timp de care am fi fost scutiți dacă ar fi ascultat de sfaturile mele. De mult am fi fost gata cu indienii fără prostia făcută de Jim.

Pe înserate ajunserăm iar la pârâul unde dormiserăm în ajun; făcurăm un scurt popas, ca să mai răsufle caii, pe urmă iar la drum toată noaptea, apoi în zori iar un popas de un ceas. Bieții cai erau acum puși la grea încercare. Murgul meu nu prea simțea greutatea drumului, dar ceilalți păreau din ce în ce mai istoviți și când ajunserăm în sfârșit la Muntele Galben li se sfârșiseră și lor puterile.

— Ne-am întors de unde am plecat, oftă Perkins, arătând spre munte. Sunt ostenit ca un câine fugărit. Două zile și o noapte în șa, e prea mult chiar și pentru un om deprins cu Vestul. Ne ducem de-a dreptul la morminte, domnule?

— Da.

— De, știu și eu! Să nu facem vreo greșeală...

— Tocmai dumneata te-ai găsit să vorbești de greșeli, domnule Perkins? Uite, aici e locul unde te-am lăsat să-l păzești pe To-kei-hun. Te-ai lăsat păcălit ca un prost. Mai mare greșeală nici că se putea. Dacă spun eu însă că ne putem duce la morminte, știu ce fac. Caii noștri sunt morți de sete și acolo e singurul loc unde putem găsi apă. Crezi, pesemne, că mormintele sunt păzite de câțiva comanși, dar te-nșeli. I-am numărat eu bine la „strâmtoarea alunilor" și erau toți. Cel mult dacă vom găsi aici bagajele lor.

— Nu zic că n-ai dreptate, vom lăsa însă

urme după noi și le vor vedea numaidecât, căci trebuie să sosească și ei în curând.

— Te-nșeli. Nu vor sosi atât de curând după cum crezi și asta din două motive. Mai întâi n-au nici un zor să-și omoare caii ca noi și al doilea, vor face un mare ocol ca să ne îndrume pe o cale greșită. Vezi, deci, că în nici un caz, nu pot fi atât de repede aici.

— Așadar crezi că vor sosi de-abia mâine dimineață?

— Sau la noapte. Cum n-au apă pentru cai, e de presupus că nu vor mai face nici un popas, ci vor veni de-a dreptul încoace.

— *Well.* Dar cum izbutim să eliberăm pe persan?

— Nu știu nici eu încă. Trebuie să așteptăm până vor fi sosit ei și de-abia pe urmă voi vedea ce am de făcut.

— S-ar zice că ai intenția să stai aici să-i întâmpini.

— Nici prin gând nu-mi trece să fac așa ceva. Adăpăm caii și plecăm.

— Unde?

— În orice caz undeva de unde să-i putem vedea venind, fără să ne vadă ei.

Descălecarăm lângă mormintele căpeteniilor. În timp ce caii sorbeau cu lăcomie din pârâu și călăreții se plimbau de colo până colo, ca să-și dezmorțească picioarele, eu mă apucai să cercetez cu luare-aminte împrejurimile.

Intenția mea era să mă furișez în tabăra comanșilor și să-l scot pe Djafar din mâinile lor. Nu puteam să știu încă dacă voi izbuti prin șiretenie și dibăcie sau va fi nevoie să întrebuințez forța.

Eram însă hotărât la orice. Ca să mă slujesc de ajutorul tovarășilor mei nici nu putea fi vorba; mă temeam să nu strice și de data asta tot ce făceam eu.

Eram sigur că voi putea să mă strecor pe nesimțite în tabăra comanșilor, deoarece habar n-aveau că ne aflăm aici. Chiar dacă ar pune oameni de pază, toată atenția lor va fi îndreptată spre savană, căci de acolo se așteptau ei să venim. După cum am mai amintit înainte, locul era înconjurat din trei părți de stânci înalte și drepte, cu neputință de coborât, mai ales pe întuneric și pentru oameni care nu erau deprinși cu astfel de încercări. Pe aici trebuia deci să-mi găsesc un loc prin care să pătrund în tabără și pe care l-am dibuit repede. Chiar pe locul unde stătuseră prizonierii, adică în fundul scobiturii din stâncă și unde se aflau acum bagajele comanșilor; stânca nu era mai înaltă de vreo șapte metri. În vârful ei piatra forma o ieșitură lată pe care creșcuseră câțiva copaci. Povârnișul era aici nu din piatră ci din pământ și avea pe ici-colo tufe și copaci de care te puteai agăța la urcat sau la coborât. O dată ajuns la capătul ieșiturii, puteai lega de colțul ei o funie lungă, ca să ai pe ce te lăsa de vale.

După ce caii fură adăpați, încălecarăm iar și o luarăm de-a lungul dealului, până ce dădurăm de un loc prielnic pentru o ascunzătoare.

— Acum eu vă las, domnilor — zisei celorlalți. Vă încredințez calul și armele mele. Vă rog însă să nu se miște nimeni de aici până ce nu mă voi întoarce. Nădăjduiesc că măcar de data asta voi fi ascultat.

— Cum, pleci? întrebă Jim îngrijorat.

— Da. Mă duc să caut un loc de unde să pot observa pe comanșii după ce vor veni.

Nu-i spusei într-adins adevărul, de frică să nu-mi facă vreo poznă.

— Păi, am putea să mergem și noi.

— Așa? Nici n-am apucat să-mi mântui vorba și te văd gata să-mi pui iar bețe în roate. Ce, domnule, atât de greu îți vine să asculți și dumneata o dată ce te rog?

În clipa aceia Tim Năsosul răsuflă adânc, ca și când s-ar fi pregătit să țină, o lungă cuvântare, apoi zise:

— Nu-ți fie teamă, domnule, Jim o să fie silit să te asculte.

— Pe cuvântul dumitale?

— *Yes.*

— Și o să-l oprești, dacă va voi să plece?

— *Yes.*

— Asemenea și pe ceilalți?

— *Well!* Cum o încerca vreunul s-o șteargă, îi vâr cuțitul între coaste. Mă numesc Tim Năsosul și am obiceiul să mă țin de cuvânt.

Răsuflă iar o dată adânc și se bătu cu palma peste brâu la locul unde își ținea cuțitul.

— Mulțumesc, frate Tim. Asta a fost o vorbă înțeleaptă. Nădăjduiesc că o să te ții de cuvânt, cel puțin până la întoarcerea mea.

Plecai încredințat că pe ziua aceea voi fi ascultat.

Soarele tocmai apunea, așa că trebuia să mă grăbesc dacă vroiam s-ajung la ieșitura din stâncă încă înainte de a se întuneca.

Mă îndreptai din nou spre mormintele căpeteniilor, urcai dealul și mă oprii pe colțul stâncii. Mai era atâta lumină cât să pot cuprinde cu ochii valea. Cercetai copacii și văzui că sunt destul de groși ca să-mi susțină greutatea trupului. Legai apoi lasoul la un capăt de un trunchi de copac și m-așezai jos să aștept.

S-ar fi putut totuși ca socoteala mea să dea greș. Ce nu se putea întâmpla ca să împiedice pe comanși să vină încoace sau să nu-mi pot pune în aplicare planul! Aveam însă presimțirea că voi duce la sfârșit ceea ce îmi propusesem.

Ceas după ceas trecea și stelele luminau din ce în ce mai mult bolta cerească. Se făcuse miezul nopții. Deodată mi se păru că aud în depărtare tropot de cai. Tropotul se apropia. Da, ei erau. Veneau comanșii.

Deslușii glasuri omenești. Descălecară și aprinseră câteva focuri. La lumina acestora puteam vedea bine ce se petrece în tabără. Oamenii aceștia păreau că se simt în atâta siguranță, că nici prin gând nu le trecea că ar putea fi cineva străin pe aproape. Caii fură adăpați, apoi li se dădu drumul

în voie. Indienii se adunară toți în jurul focurilor și peste puțin timp un miros plăcut de carne friptă îmi gâdilă nările. Găsiseră pesemne ceva vânat în cursul drumului.

L-am zărit și pe prizonier ; era legat burduf. Fu târât la focul cel mai îndepărtat de mine. Comanșii erau obosiți, căci călăriseră și ei fără întrerupere ca și noi. Tăceau. Era probabil că se vor culca îndată după ce vor isprăvi de mâncat.

Așa se și întâmplă. Căpetenia dădu câteva porunci și se retrase apoi la focul de la poalele stâncii, unde se înveli în pătură și se culcă.

Toată atenția mea era îndreptată asupra prizonierului și îmi dădeam seama, spre marea mea părere de rău, că îmi va fi foarte greu să-l scot de acolo. Totuși trebuia s-o fac cu orice preț.

Focurile se stinseră în afară de acela unde stătea el păzit de doi comanși care rămăseseră treji. Erau însă trei santinele care aveau însărcinarea să supravegheze și caii. Se așezară în așa fel că închideau tabăra înspre savană.

Eram hotărât să-l scap pe Djafar. Dedesubtul meu, întuneric beznă. Mă puteam deci lăsa neobservat în jos pe frânghie ; ei, și pe urmă? Nu se putea ca să nu mă vadă cei doi paznici când mă voi apropia de el. Până să mă reped la ei și să-i dobor la pământ, tot le rămânea timp să dea alarma. Sau voi avea destulă vreme să-l dezleg pe Djafar? Și cum să-l iau de acolo? Spre câmpie? Aici stăteau doar santinelele. Ori să-l trag în sus pe frânghie? Nici n-aș fi ajuns în vârful stâncii și comanșii ar fi dat buzna peste noi. Să renunț la planul meu? Nu se putea; Djafar trebuia eliberat cu orice preț. Dar cum? Colo jos,

sub picioarele mele, dormea căpetenia. Știam că viața îmi va fi în primejdie dacă voi încerca să pun mâna pe el, dar era singurul mijloc, n-aveam de ales. Dacă lovitura reușea, prizonierul era ca și scăpat; făceam pe urmă schimb de prizonieri. După ce m-am gândit câtva timp, am dat drumul capătului frânghiei, destul de lungă ca să ajungă la pământ, și m-am lăsat în jos pe ea. Ajuns în tabără, stătui niţel s-ascult. Nici o mișcare. To-kei-hun era numai la câțiva pași de mine. Dormea, altminteri nu se putea să nu audă zgomotul — oricât de ușor — pe care-l făcusem. Mă lăsai la pământ și începui să mă târăsc binișor spre el; dormea cu capul spre peretele de stâncă. Apropiai obrazul meu de al lui și-i auzii răsuflarea adâncă și regulată. Mă ridicai pe jumătate, îl apucai cu stânga de beregată și cu dreapta îi dădui doi pumni în tâmplă. Un tremur ușor îi zgudui trupul, apoi rămase nemișcat. Întâia jumătate a planului meu izbutise; rămânea acum să-l trag sus pe platou. Îl târâi până la locul unde atârna frânghia, îl lăsai niţel jos și întorsei capul spre focul unde stăteau paznicii. Nu simțiseră nimic. Văzui însă pe unul din ei ridicându-se de jos și îndreptându-se spre locul unde mă aflam eu.

Intenţia mea era să-l leg pe leșinat și să-i pun un căluș în gură. Nu mai era însă timp, căci până să isprăvesc eu, paznicul ar fi ajuns în dreptul meu. Drept e că-i veneam eu și lui de hac, dar ca s-o fac fără zgomot era îndoielnic. Trebuia deci să plec imediat.

Am legat căpetenia cu capătul frânghiei pe sub subsuori și m-am cățărat apoi pe ea până în vârful stâncii. Ajuns sus mă uitai îndărăt. Paz-

nicul se apropia tot mai mult de culcușul căpeteniei și va trece în curând la cel mult cincisprezece pași de el. M-am gândit mai întâi să-l las să treacă, dar am renunțat, deoarece s-ar fi putut prea bine să bage de seamă lipsa lui To-kei-hun și să înceapă să-l caute. Trebuia deci să-l trag repede în sus. Omul atârna greu și din nenorocire stânca era fărâmițată pe alocuri. Trupul atinse un bolovan care se rostogoli devale. Indianul auzi zgomotul și veni în fugă. Căpetenia atârna acum numai la un metru de mine; îl trăsei repede în sus. Dar comanșul apucase să-l vadă plutind în aer.

— Uff! exclamă el încremenit și se repezi la culcușul căpeteniei.

Îl găsi gol. Se întoarse repede sub ieșitura stâncii și strigă în sus, tocmai când trăsesem de tot trupul pe platou:

— Ce face To-kei-hun acolo? Căpetenia comanșilor poate să zboare?

Cum nimeni nu-i răspunse deveni bănuitor, căci dacă omul care dispăruse ca prin farmec ar fi fost căpetenia, cu siguranță că i-ar fi dat vreun răspuns. Paznicul nu știa nici el ce să facă. Să-i scoale pe ceilalți? Dacă To-kei-hun tăcea, însemna că punea ceva la cale în mare taină.

În vremea asta eu mă apucai să-i leg bine picioarele apoi mâinile strâns de trup. N-apucai să-mi mântui treaba că începu să se trezească din leșin. Faptul că nu-și putea mișca mădularele îl dezmetici și mai repede. Deschise ochii. Stăteam aplecat deasupra lui, dar atât de aproape de obrazul lui încât mă recunoscu cu tot întunericul care domnea și chiar în clipa când paznicul striga de jos:

— Pentru ce nu-mi răspunde To-kei-hun? Cum a ajuns acolo sus și ce caută? Nu vrea să știe nimeni ce face?

Cu glas de tunet căpetenia strigă:

— Old Shatterhand e aici! Old Shatterhand. M-a răpit. Ajutor! Dați fuga repede după colțul... Îi apăsai mâna pe gură, îi pusei pumnalul în piept și-i zisei cu glas înăbușit:

— Taci!

Ticălosul știa că nu o să-l omor, fiindcă vroiam să mă slujesc de el ca ostatic. Tot zbătându-se, reuși să aibă câteva clipe gura liberă și strigă cu întreruperi:

— Alergați după colț... până unde... puteți urca... încoace... sunt... pe stâncă și...

Ca să-i vâr acum un căluș în gură nu era cu putință, căci încleștase dinții, trebuia deci să-l amețesc iar cu un pumn zdravăn, ceea ce și făcui.

Comanșii se treziseră toți. Aș fi fost mai bucuros să facă gălăgie dar tăceau ca s-audă ce le spune căpetenia. Cum îi puneam însă mereu palma peste gură, întreruperile acestea deveniră foarte primejdioase pentru mine, căci își închipuiau situația în care se afla căpetenia lor. Deodată izbucni un urlet grozav din gâtlejurile tuturor. Îi auzii alergând spre locul arătat de To-kei-hun. Trebuia să-i împiedic neapărat și răcnii cu glas tunător, care acoperi larma:

— Stați pe loc și ascultați ce am să vă spun.

Amuțiră.

— Sunt într-adevăr Old Shatterhand și To-kei-hun se află în puterea mea. Dacă stați liniștiți în tabără nu o să i se întâmple nimic, dar

dacă veniți încoace, îi înfig cuțitul în inimă, ați înțeles? Vreau să eliberați pe prizonierul vostru alb. Când se va lumina de ziuă vă voi spune ce cer de la voi.

Câtva timp domni o tăcere adâncă, chibzuiau. Pe urmă un glas strigă:

— Uff! Old Shatterhand nu ucide un om fără apărare, chiar dușman să-i fie. Să facă frații mei ce le poruncește To-kei-hun.

— Uff, uff, uff, hiiiiiiiih! îi răspunseră ceilalți cu strigătul de război al pieilor-roșii și-i auzii alergând.

Situația în care mă găseam nu era defel de pizmuit. Aveau dreptate: nici nu mă gândeam să omor pe căpetenia lor. Știau asta și amenințarea mea n-avu nici un efect. Veneau. Dar ca să-l porți pe To-kei-hun în brațe ori în spinare în întunericul nopții și prin locurile acelea, unde puteai să-ți frângi gâtul la fiecare pas, nu era puțin lucru.

Dacă ar fi fugit toți din tabără, scăpam ușor, căci m-aș fi lăsat cu prizonierul iar jos pe frânghie, aș fi luat-o la fugă peste câmp și aș fi ajuns făcând un ocol la tovarășii mei. Oricât de îndrăzneț s-ar părea lucrul acesta, totuși așa s-ar fi petrecut lucrurile. Din nenorocire însă rămăseseră destui în tabără; vreo șase stăteau lângă foc, ca să păzească mai cu strășnicie pe prizonier, iar alți zece — poate și mai mulți — stăteau în fața stâncii și priveau în sus la mine.

Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să-l leg pe To-kei-hun în spate și să mă întorc pe unde venisem.

Urletele indienilor amuțiseră și nu se mai auzea decât târșâitul pașilor mei. De câte ori n-a trebuit să mă încleștez de câte un colț de stâncă ori de vreun copac ca să nu mă prăbușesc cu povara din spinare! Crengile trosneau, bolovanii se rostogoleau în adânc.

Comanșii urcau în tăcere povârnișul și puteau să m-audă, iar zgomotul pe care-l făceam le arăta calea. Singura mea nădejde era că eu cunoșteam drumul și ei nu, așa că piedicile îi țineau în loc.

Înaintam mereu, când în picioare, când târându-mă pe sub copaci ori urcând stâncile și coborându-le, toate cu povara aceea grea în spinare. Din nenorocire, nu apucasem să-i pun un căluș în gură și simțeam din mișcările pe care le făcea că începe să se dezmeticească. Își chircea picioarele pe cât putea și mi le vâra în îndoitura genunchiului, îngreuindu-mi astfel mersul, totuși nu mă putea opri în loc. Se gândi atunci că e mai bine să se slujească de gură decât de picioare și începu să strige:

— După mine, voi războinici ai comanșilor! Aici sunt... mă târâște după el!

— Taci, că dacă nu, te omor! mă răstii eu înfuriat.

— Omoară-mă, dacă-ți dă mâna; să vedem cum o să-ți scapi tovarășul dacă mă omori, zise el în bătaie de joc.

Răcnea mereu, oprindu-se din când în când ca să răsufle. Văzând că dacă va urma tot așa pun mâna comanșii pe mine, trăsei cuțitul de la brâu, i-l pusei pe beregetă și scrâșnii:

— Încetează ori îți retez beregata!

Nu se sinchisi însă de amenințarea mea, căci urlă și mai tare:

— Aici sunt, frați comanși! Luați-vă după glasul meu.

Era prea mult! Răcnetele lui nu numai că îi îndrumau pe indieni, dar mă împiedicau s-aud dacă mă ajung din urmă. Să-l amețesc iar cu un pumn? Primejdios lucru; nu reușești întotdeauna sau s-ar putea să-l pocnesc prea tare și să-l omor. Și-apoi ar fi trebuit să-l dau jos din spinare și n-aveam vreme de zăbovit o clipă. Peste umăr îi pusei vârful cuțitului în dreptul inimii, apăsai nițel de el, cât să-i intre în carne, dar nu prea adânc.

— Câine, scrâșni comanșul.

— Un cuvânt și ți-l înfig până în plăsele, îi șoptii eu amenințător.

Se potoli și tăcu. Mă oprii o clipă s-ascult. Nimic nu se mișca. Dar deodată glasuri nedeslușite ajunseră până la mine, nu însă de pe clina dealului, ci de la poalele lui. Știam acum intenția urmăritorilor mei. Urcușul le era greu și, înțelegând din răcnetele căpeteniei lor că vreau să cobor povârnișul, n-aveau decât să m-aștepte jos, în vale, și să mă ia în primire. Dar fiindcă nu puteau ști de mai înainte în care loc anume, formaseră un fel de lanț lung de oameni care se va strânge repede la ivirea mea. De aceea chemările cu care se strigau unii pe alții.

Rămânea acum de știut dacă lanțul se întindea până unde se aflau tovarășii mei. Firește că într-un astfel de caz situația, atât pentru ei cât și pentru mine, devenea cât se poate de îngrijorătoare, căci nu era sigur că cei doi Năsoși se vor

pricepe să țină dușmanii la distanță și să-mi acopere retragerea. De aceea grija mea era acum mai mare pentru ei decât pentru mine. Făcusem o parte din drum — și încă pe cea mai grea — și coborâșul mergea din ce în ce mai lesne. În zece minute puteam fi în vale când, deodată, o împușcătură și cineva strigă:

— Na, să te saturi să-ți mai vâri nasul în treburile altora! Acu' știi cine suntem.

Era glasul lui Jim. Așadar comanșii descoperiseră ascunzătoarea noastră. Rezultatul se văzu imediat, căci se auziră la început câteva răcnete, apoi altele din care putui cunoaște cât de lung era lanțul.

După puțin timp detună iar o împușcătură, destul de departe de unde venise cealaltă și după ea iarăși glasul lui Jim:

— Împușcătura asta o cunosc eu. Nu e așa că tu ai tras, frate Tim?

— *Yes.*

— Foarte bine! Așa! Dă-le la cap. Să vadă că nu se pot apropia ei de noi cu una cu două. Ce plăcere!

Alte împușcături răsunară în tăcerea nopții urmate de răcnetele indienilor și îmi dădui seama că aceștia se îndepărtau. În vremea asta ajunsei și eu jos. Aici erau doar cei doi servitori ai lui Djafar și caii.

— Unde sunt ceilalți? îi întrebai îngrijorat.

— S-au dus să gonească pe indieni că prea se vârau în sufletul nostru.

În clipa aceea se auzi foșnet și pârâit de crengi; pași se apropiau.

— I-am pus pe fugă, mormăia glasul lui Jim, care nu mă văzuse încă. Cred că le-a trecut pofta să mai revină. Numai de s-ar întoarce mai repede Old Shatterhand! Nu înțeleg nimic din ce răcnesc ăia de colo. S-ar zice că...

Deodată privirile lui se opriră asupra mea, se dădu cu un pas mai aproape și urmă uluit:

— Ce dracu' s-a întâmplat? N-am văzut de când sunt un om atât de gros ca...

— Nu e unul ci doi, îi curmai eu vorba.

— A, dumneata ești, domnule Shatterhand? strigă el cu bucurie. Slavă Domnului că...

— St! îl întrerupsei eu repede. Ce zbieri așa! Nu știi că indienii sunt pe-aproape?

— Pe aproape? râse el. Pe dracu'! Au fost dar acum nu mai sunt.

— Ești atât de sigur?

— *Yes*. I-am văzut cu ochii mei luând-o la sănătoasa. Veneau unul în urma altuia la poalele dealului. Vroiau pesemne să se așeze în cerc, ca să te încolțească din toate părțile, dar le-am ghicit șmecheria și i-am pus pe fugă. Am venit încoace să te aștept.

— Îți mulțumesc că mi i-ai luat de pe cap. Acum văd că mă pot bizui pe dumneata.

— N-ai de ce să-mi mulțumești. Ai făcut ieri mai mult decât atât pentru noi. A fost o mare plăcere pentru mine. Dar cine e ăla pe care-l duci în cârcă?

— Luați-mi-l din spinare că e greu al dracului! Mă întrebi cine e. Nu l-ai recunoscut după glas? Urla doar de răsuna văzduhul.

Jim îmi dezlegă povara din spinare și o lăsă

jos la pământ. Când i se uită în față, strigă încremenit:

— Păi bine, ăsta e To-kei-hun, diavolul ăla bătrân! Cum ai ajuns la el? Din întâmplare, firește.

— Deloc. M-am dus într-adins să-l iau.

— Cu neputință! Nu vei fi vrând să zici că ai plecat dintre noi ca să le furi ticăloșilor ălora cu pielea roșie pe scumpa lor căpetenie?

— Nu tocmai. Mă dusesem să-l eliberez pe Djafar, dar n-am putut fiindcă era prea bine păzit. Dacă am văzut că nu merge, l-am luat pe To-kei-hun în schimb. Cam tot acolo vine, fiindcă prin el îl vom avea pe celălalt.

— Altă ispravă de-a dumitale, domnule Shatterhand!

— Să nu crezi că mi-a fost ușor. Acum se cere să fim cu mare băgare de seamă. Comanșii au să caute cu orice chip să ne smulgă pe To-kei-hun. Peste zi n-au să îndrăznească să se apropie de noi, căci se tem — de asta au dat destule dovezi până acum. La noapte s-ar putea însă să le reușească lovitura. Știu dincotro veneau împușcăturile unde ne aflam, adică la poalele dealului, pe șes. N-au decât să facă un lanț în semicerc care să înceapă de la stânga noastră și să se sfârșească tocmai unde începe urcușul. Vom fi astfel înconjurați din toate părțile și...

Fusei întrerupt de sosirea lui Tim.

— I-ascultă, frate-meu, mi se pare că indienii... a, uite-l și pe domnul Shatterhand! Dar ăsta cine mai e?

— To-kei-hun, îi răspunsei eu.

— Pe dracu'! Zii, ai pus mâna pe el!

— După cum vezi. Ne aduci vreo veste?

— *Yes.* Cred că indienii pun ceva la cale.

— Ce te face să crezi?

— Se furișează în jurul nostru spre șes.

— Auzi, Jim? Așa e că aveam dreptate? Încep să-și pună în aplicare planul despre care-ți vorbeam. Aduceți repede încoace pe ceilalți. Trebuie să plecăm. Mai întâi o să pun însă botniță comanșilor.

Îmi luai carabina și mă strecurai prin tufiș afară pe câmp, acolo unde bănuiam că au de gând să-și facă indienii cercul. Când crezui că am ajuns destul de departe, mă întinsei la pământ și așteptai. Într-adevăr, veneau tiptil unul în urma altuia. Când cel din cap fu la patru pași de mine, trăsei câteva gloanțe în vânt și strigai:

— Înapoi! Aici e Old Shatterhand! Îndrăznește cineva să se apropie?

Se auziră răcnete scoase din mai multe piepturi și indienii dispărură la iuțeală. Mai descărcai vreo trei-patru gloanțe apoi alergai îndărăt la ascunzătoarea noastră.

Tovarășii mei mă așteptau gata de drum. Auziseră cu toții împușcăturile și Jim Năsosul întrebă:

— Dumneata ai tras, domnule?

— Da.

— În cine?

— În indieni, firește! Ori nu cumva crezi că mi s-a năzărit să împușc stelele de pe cer?

— Așadar tot vroiau să ne împresoare?

— Ba bine că nu!

— Și acum?

— Au luat-o la fugă.

— Atunci putem rămâne pe loc.

— Doamne ferește! Au să caute să se apropie iar. S-o ștergem repede!

Căpetenia auzise tot ce vorbisem noi, căci n-aveam nici un motiv să mă feresc. Nu spunea însă nimic și nu dădea nici un semn de viață. Pusei să mi-l ridice pe cal, îl așezai de-a curmezișul în fața mea și porniram la drum. Când ajunserăm la locul unde prinsesem rândul trecut pe To-kei-hun descălecarăm, împiedicarăm caii și ne așezarăm cu toții jos în cerc, luându-l în mijlocul nostru. Abia acum am avut timp să povestesc tovarășilor mei cum ajunsese căpetenia în puterea mea. Mă ascultau toți uluiți, căci nici unul n-ar fi cutezat ceea ce mie mi se păruse un fleac. Singura greutate pe care o întâmpinasem fusese retragerea.

N-apucasem să sfârșesc povestirea că dinspre munte se auzi un urlet scos din zeci de piepturi deodată.

— Ăștia sunt comanșii. Ce o fi însemnând cântecul ăsta, domnule Shatterhand? mă întrebă Perkins.

— Răspunsul e foarte simplu. Deși îi gonisem cu împușcăturile mele, nu s-au lăsat și au încercat din nou să ne împresoare. La un semnal convenit au năvălit cu toții în ascunzătoarea noastră și...

— Au găsit cuibul gol; păsările și-au luat zborul, întregi Perkins.

— Norocul nostru! Dar sunt atât de înfuriați, că de ciudă urlă ca nebunii.

To-kei-hun nu se mai putu stăpâni.

— *Pshaw!* exclamă el cu dispreț. Zici că urlă de necaz, dar eu îți spun că în curând vor urla de bucurie.

— Zău? Urletul lor e o gogomănie și vorbele tale de acum o întrec.

— Să taci! scrâșni el. To-kei-hun nu spune niciodată gogomănii; știe el ce vorbește.

— Și eu știu ce gândești. Războinicii tăi își spun că voi vrea să fac schimb de prizonieri și te vom lăsa liber în locul albului. Ei socot că o să rămân pe undeva pe-aproape ca să vorbesc mâine dimineață cu ei în privința asta. Acu' se întreabă cam pe unde ne-om fi aciuit noi și răspunsul pe care și-l dau e firește că am ales tot locul de rândul trecut. Se vor folosi deci de întunericul nopții ca să încerce un nou atac.

— Uff!

— Dar tragi degeaba nădejde și ar fi mai bine pentru tine să încetezi cu amenințările. Recunoaște și tu că sunt niște gogomănii.

Își călcase cuvântul și părea rușinat. Lăsă capul în jos și tăcu.

— Nu ești vrednic să te socoți om, urmai eu. Ți-ai călcat cuvântul și ai necinstit calumetul, fiindcă nu ai respectat pacea pe care ne-ai făgăduit-o.

— Mie calumetul meu mi-e sfânt, dar nu și al tău. Pentru ce n-ai cerut să fumezi din pipa mea? Old Shatterhand e mai prost decât aceia pe care îi ocărăște.

— Nu din prostie am făcut sau că aveam încredere în tine. Să fi fumat din calumetul tău cuvântul mi-ar fi fost tot atât de sfânt ca și când aș fi fumat din al meu. Am înțeles vicleșugul tău și le-am și spus tovarășilor mei ce gând ascuns urmărești. Totuși nu te-am silit să te slujești de pipa ta în loc de a mea. N-am făcut-o, fiindcă nu

mi-e frică de tine. Ești un vierme, o târâtoare pe care o pot strivi oricând sub călcâiul meu.

— Și ce o să se întâmple cu albul care se află în puterea noastră?

— *Pshaw!* Nu mă tot speria cu gogorița asta! L-aș putea elibera și fără să fii tu în mâna mea.

Știam bine că indienii ne vor încercui iar. Ce aveam acum de făcut, nu trebuia să afle căpetenia lor. Pusei să-l ducă pe To-kei-hun ceva mai încolo și începui să mă sfătuiesc cu tovarășii mei. Cei doi Năsoși, Perkins, eu și ceilalți doi — fostele călăuze — vom ieși înaintea iscoadelor, pe când servitorii lui Djafar vor rămâne de pază la prizonier. Noi șase începurăm să ne târâm pe pântece o bucată de drum, apoi îi așezai pe toți în linie dreaptă în fața muntelui, la distanță de patruzeci de pași unul de altul. La mijloc, mult mai aproape de munte, mă postai eu. Orice comanș trimis ca iscoadă trebuia să treacă prin dreptul nostru.

Nici de data asta nu mă înșelasem. Nici nu se împlinise un ceas de când ne aflam acolo, când îl auzii pe Jim strigând:

— Uite unul care vrea să se strecoare prin mijlocul nostru. Pune mâna pe el, frate Tim!

— *Yes!*

Cei doi frați stăteau îndărătul meu pe dreapta, Jim în urma lui Tim. Întorsei capul și-l văzui pe acesta repezindu-se la o matahală care tocmai se ridicase de jos și vroia s-o rupă la fugă. Venea în salturi mari spre locul unde mă aflam eu — ceva mai departe, după cum am mai spus.

Era un indian. Îl lăsai să se apropie până la zece pași apoi sării brusc în picioare. Rămase

câteva clipe speriat în loc, dar atât mi-a fost de-ajuns ca dintr-o săritură să-l apuc de beregată și să-l trântesc la pământ. Năsoșii îmi ajutară să-l leg la repezeală, pe când el tăcea chitic și nu se împotrivi defel.

— Unu la mână! zise Jim. Oare or mai fi fost și alții cu el?

— După cum îi cunosc eu pe indieni, nu cred, căci nu merg decât câte unul singur în iscoadă. Să-l ducem acum lângă căpetenia lui și să plecăm.

— Să plecăm? Unde?

— Nu prea departe de aici și unde nu o să le dea în gând să ne caute. Mi-a venit deodată un plan minunat în minte. Ziceam adineauri căpeteniei că voi elibera pe alb fără nici un schimb; așa și vreau să fac. Mă duc acum la mormintele căpeteniilor.

— Cu alte cuvinte de-a dreptul în mâinile comanșilor?

— Te înșeli. Aceștia nu mai sunt acolo.

— Cine ți-a spus?

— Iscoada asta de colea. Fugea de voi. Vroia probabil să alerge la ai săi, deci comanșii se află în direcția încotro se ducea el. De la voi a nimerit la mine, adică venind din dreapta, ca s-o ia la stânga, unde au rămas când ne-au căutat și nu ne-au găsit. Mai departe, trag următoarea concluzie: când mă aflam sus pe stâncă, mai bine de zece indieni s-au așezat jos, la poalele ei, ca să caște gura la mine și șase de pază la Djafar. O dată ce am plecat eu de acolo, nu mai era nevoie decât de doi paznici și cu ăștia isprăvesc eu repede. Ceilalți s-au dus cu tovarășii lor ca să ia parte la atacul împotriva noastră. De aceea mă întorc

la mormintele căpeteniilor, după ce dumneavoastră vă veți ascunde într-un loc unde nu vă pot găsi comanșii.

Când To-kei-hun văzu pe noul prizonier, mă privi lung și neclintit fără însă să spună ceva.

— Ei, acu' ce mai zici? Tot mai crezi că războinicii tăi vor veni să te scape?

— Da, trebuie să vină... scrâșni el.

— Aici poate, dar nu acolo, unde ne ducem acum. Vei vedea că nădejdea ta te-nșală, după cum ai vrut să ne înșeli tu pe noi.

Îi dezlegarăm picioarele, de asemenea și iscoadei, ca să poată umbla; pe urmă am ales o ascunzătoare cât mai departe de unde eram, astfel că dacă ar încerca să strige să nu fie auzit.

După ce spusei celorlalți ce au de făcut, plecai ca să-mi înfăptuiesc planul. Luai și cele două puști cu mine, căci s-ar fi putut întâmpla să am trebuință de vreuna din ele.

Ascunzătoarea noastră se afla ceva mai încolo de mormintele căpeteniilor. Până s-ajungem la ea trecuse vreun ceas de când pusesem eu mâna pe iscoadă, totuși eram aproape sigur că indienii stăteau încă pe loc. Faptul că iscoada lipsea atât, n-avea ce să-i îngrijoreze și eram încredințat că nu voi întâmpina prea multă împotrivire din partea paznicilor lui Djafar.

Într-adevăr, când ajunsei acolo și mă uitai printre tufe, văzui lângă focul care ardea încă, numai doi inși în afară de prizonier; spre norocul meu, stăteau cu spatele la mine. Dacă reușeam să nu mă simtă, eram sigur de izbândă.

Mă lăsai la pământ și începui să mă târăsc pe pântece spre ei. Lesne nu era, căci tufele și iarba

erau atât de mărunte încât nu-mi puteau sluji de acoperire. Trebuia să mă țin numai în umbra pe care o aruncau trupurile lor. Și-apoi mai era o greutate și încă mare. Djafar nu era deprins cu primejdiile Vestului sălbatic; știam că-i lipsește darul să-și stăpânească în primul moment impresiile. Dacă își trăda prin vreun gest surprinderea la vederea mea, mă puteam pomeni cu un glonț în cap înainte de-a ajunge până la el. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să mă furișez astfel ca să nu mă zărească și să am mereu între mine și el pe unul din cei doi indieni.

Era foarte greu ce făceam eu, dar reușisem; mă apropiai până la câțiva pași de el, pe urmă mă ridicai încet în picioare cu revolverul în mână; din două sărituri am ajuns în spatele celor doi indieni. La zgomotul pașilor mei, se întoarseră amândoi brusc și mă recunoscură. De spaimă, nu scoaseră un cuvânt, dar avură atâta prezență de spirit să tragă cuțitele de la brâu și vrură să se scoale de jos:

— Stați pe loc și nu vă mișcați că trag! le poruncii eu.

— Uff, uff! exclamă unul din ei. Ăsta e Old Shatterhand...

— Da, eu sunt. Dacă nu ascultați cuvânt cu cuvânt de mine, vă ucid și căpetenia voastră e pierdută. Lăsați jos cuțitele.

Își puseră iar cuțitele în brâu.

Mă dusei la Djafar și-i tăiai cu stânga legăturile, pe când cu dreapta țineam revolverul îndreptat spre ei. Pe urmă zisei persanului:

— Dumneata ia curelele astea și leagă-le gentlemenilor ăstora arămii mâinile și picioarele.

— Nu ne lăsăm noi legați, răspunse unul din comanșii.

— Nu? Bine. Atunci vă împușc și vă iau talismanele și scalpul ca să le arunc în foc. Să vedem cum o să mai intrați pe urmă în veșnicele câmpii de vânătoare.

— Uff! repetă unul, înspăimântat.

Acum nu se mai împotriviră. Amenințarea mea le înfrânsese mândria. Se lăsară legați de bunăvoie.

— Te-au jefuit, domnule? întrebai eu pe Djafar.

— Da.

— La cine sunt lucrurile care ți-au fost luate?

— La căpetenie.

— Toate?

— Da, dar numai niște mărunțișuri. Cele de valoare le aveam în buzunarul șeii.

— O să ți le dea căpetenia înapoi.

Apoi întorcându-mă spre cei doi paznici, le spusei:

— Vedeți ce roade a adus purtarea voastră ticăloasă. Prizonierul vostru e iarăși liber și To-kei-hun a ajuns din nou în puterea mea și nu scapă el lesne, fiți pe pace. Acum plecăm. Unul din voi merge cu mine ca să fie martor la ce voi hotărî cu To-kei-hun și se va întoarce pe urmă aici ca trimisul său. El însă ne va însoți până vom fi în siguranță. Luăm și calul lui cu noi, ca să aibă cu ce veni îndărăt. Atârnă de purtarea pe care o va avea față de mine dacă îl vom lăsa liber sau îl vom osândi la moarte.

Djafar își aduse calul și încă unul pentru căpetenie, de asemenea armele și lucrurile pe care i le luase To-kei-hun. Dezlegai picioarele unuia din paznici, îl legai cu mâinile de scara șeii, tovarășului său îi vârâi un căluș în gură, stinsei focul și lăsarăm tabăra în urma noastră.

Când se văzu afară, în câmp, persanul răsuflă ușurat și-mi zise:

— Domnule, pentru multe am să-ți mulțumesc eu dumitale! Recunoștința pe care ți-o datorez e din zi în zi tot mai mare. Iar m-ai scăpat de la moarte...

— Pentru cea din urmă oară însă, i-am răspuns eu cu seriozitate.

— Firește! Cred că nu voi mai cădea iar în mâinile acestor diavoli roșii.

— Dacă vei fi tot atât de neprevăzător și nesocotit ca până acum, nu știu, zău!

— Te asigur că nu o să mai fac ce-am făcut.

— Să sperăm. A, i-auzi!

În urma noastră răsunară răcnete grozave.

— De ce-or fi răcnind așa? întrebă persanul. Nu cumva au prins pe-ai noștri?

— Imposibil. Aceștia se află înainte, nu în urmă. Comanșii au înțeles că nu-și mai pot scăpa căpetenia și urlă de necaz. S-au întors pesemne în tabără și au văzut că te-am eliberat pe dumneata și le-am luat și un războinic de-al lor.

— Să știi că se iau după noi.

— N-au decât! De altminteri mulțumește lui Dumnezeu că lovitura mea a reușit, altfel n-ai mai fi apucat ziua de mâine.

— Crezi într-adevăr că m-ar fi ucis?

— Ba bine că nu!

— Ce oameni răi! Avem și noi popoare pe jumătate sălbatice de care trebuie să te ferești, dar atât de setoase de sânge ca indienii ăștia tot nu sunt.

— Totuși ți-aș putea dovedi din experiența pe care o am că te înșeli. De câte ori nu era să fiu ucis în Orient pentru că sunt creștin și nu musulman. Indianul nu cunoaște ura religioasă și e dușmanul albilor numai pentru că aceștia lucrează neîntrerupt la nimicirea lui completă. Își apără viața — atâta tot.

— Spune-mi, te rog, ce le-am făcut eu comanșilor ăstora?

— Mai întâi ești un alb, deci un vrăjmaș de-al lor, de altceva nu vor să știe. Al doilea, le-ai încălcat ținutul fără să-i întrebi dacă îți dau sau nu voie.

— Ce poate să le strice asta?

— Nu-i privește. Pot eu călători prin Persia așa, nesupărat?

— Firește!

— Zău! Să poposesc și să dorm unde-mi place? Să mă hrănesc după cum cred eu de cuviință, vânând ce-mi iese în cale? Să iau de la gura lor bucata de pâine fără să aibă voie să scrâșnească?

— Hm!

— Da, hm! Nu are încă de la graniță oricare șeic dreptul să ceară de la străini o sumă mai mare sau mai mică, după cum socotește el?

— Adevărat...

— Dacă ar cere aici o căpetenie așa ceva, i s-ar da drept plată un glonț în cap. Aceste piei-roșii se numărau odinioară cu milioanele și

întreg pământul era al lor. Din aceste milioane n-a mai rămas acum decât o mână de oameni goniți fără milă din loc în loc. Cine dă dovadă de cruzime — ei sau albii?

Persanul tăcea, dar comanșul legat de șaua mea, care mă auzise și pricepea nițel englezește, strigă cu mirare:

— Uff, uff! Asta o spune Old Shatterhand, măcar că e și el un alb?

— O spun și am spus-o întotdeauna.

— Atunci ești un adevărat prieten al oamenilor cu pielea roșie..

— Fără îndoială că sunt și ați face mai bine să mă lăsați în pace, pe mine și pe tovarășii mei și să nu mă urmăriți cu atâta înverșunare.

— Aș vrea s-o afle și tovarășii mei, dar nu știu dacă i-oi mai vedea vreodată. O să mă lase Old Shatterhand să mă întorc la ei?

— Da. După ce vei auzi ce am de spus căpeteniei tale. Vei fi liber să te înapoiezi la războinicii comanșilor, ca să afle și ei ce am hotărât cu To-kei-hun.

În vremea asta ne apropiasem de locul unde îmi lăsasem tovarășii. Scosei un fluierat la care mi se răspunse. Glasul lui Jim se auzi răsunând în noapte.

— Dumneata fluieri, domnule?

— Da, am sosit.

— Ai ... A, sunteți trei, după cum văd. L-ai adus și pe domnul Djafar?

— Liber! strigă persanul sărind de pe cal. Domnul Shatterhand m-a scăpat și de data asta.

— Și cel de-al treilea cine e? Un comanș? Strașnică lovitură! Tu ce zici, frate Tim?

— *Yes*, răspunse acesta și împotriva obiceiului său de-a se exprima pe scurt adăugă: O lovitură ca asta e ceva nemaipomenit. Drept să-ți spun m-a tâmpit.

— Ce face? Mă rog, mă rog, te-aș pofti să nu te tâmpești, fiindcă nu e nici o plăcere să ai un frate tâmpit.

Descălecai și eu. Când To-kei-hun văzu că mai adusesem un comanș prizonier, scoase un „Uff!" înciudat, dar nu zise nimic altceva. Și fiindcă mă zoreau să le spun cum s-au petrecut lucrurile, zisei:

— S-o amânăm pentru mai târziu, când vom avea mai mult timp. Deocamdată am de vorbit cu To-kei-hun. Trebuie să mă asigur că nu va încerca iar să-și calce cuvântul, după cum a făcut acum și pentru care fapt i s-ar cuveni moartea. Viața lui e în mâinile mele, dar i-o dăruiesc. Liber însă nu-l las încă, pentru că n-ar avea astâmpăr și ne-ar urmări din nou.

— Nu o să vă mai urmăresc, zise el întunecat.

— Așa spui acum, dar nu mă încred în cuvântul tău. Cine a mințit o dată pe Old Shatterhand, aceluia nu-i mai dă crezare. Vei veni cu noi, legat pe cal. Războinicii tăi să rămână aici să te aștepte. Îndată ce vom vedea că ne urmărești, vei fi împușcat.

— Uff! N-au să vrea să rămână.

— Ba da, dacă le vei porunci tu.

— Cine să le-o spună?

— Războinicul acesta pe care l-am adus cu mine.

— Vrei să-l lași liber?

— Da.

— Dar ceilalți albi ce-au să facă? Pe tine te cred; vor vroi ei însă să te asculte?

— Îți făgăduiesc că îi trag un glonț în cap oricui s-ar împotrivi.

— Bine. Să întărim legământul prin pipa păcii.

— La drept vorbind, n-ar fi nevoie, căci Old Shatterhand nu-și calcă niciodată cuvântul dat. Îți voi face totuși pe plac. Să fumăm calumetul, dar nu pe al meu, ci pe al tău; știi tu de ce...

După ce se sfârși ceremonia, împărtăși războinicului său porunca mea; dezlegai pe comanș și acesta pieri ca o nălucă în întunericul nopții. Vârâi apoi talismanul lui To-kei-hun în brâu și-l legarăm de cal. Călărirăm toată noaptea și a doua zi până pe la prânz fără întrerupere. Caii erau acum atât de osteniți că trebuia să-i lăsăm puțel să răsufle.

Jim Năsosul fu de părere ca unul din noi să se întoarcă nițel din drum și să se încredințeze dacă ne urmăresc sau nu comanșii. Am socotit însă că nu e nevoie, deoarece eram sigur că de astă dată o să execute ordinul căpeteniei lor. Era vorba nu numai de viața acestuia, ci și de talismanul său.

După trei zile ajunserăm la hotarul Noului Mexic și am considerat că era timpul să mă despart de acești tovarăși ai mei pentru a-mi vedea de drumul meu. Dezlegai pe To-kei-hun, îi dădui îndărăt talismanul și-i spusei că poate să se întoarcă la ai săi, dar să nu cumva să se atingă de vreuna din coloniile de albi, căci voi găsi eu mijloace să-i zădărnicesc planurile. Deși îi dăruisem viața, eram sigur că la cea dintâi întâlnire dintre noi, tot cu dușmănie se va purta cu mine.

Despărțirea de cele două călăuze, care nu făcuseră nici o ispravă și luau banii pe degeaba, fu scurtă. Jim Năsosul îmi întinse mâna, zicând:

— Domnule, ne-am cam ciorovăit noi în cursul drumului, dar un om cu scaun la cap trebuie să-și recunoască greșelile. Vrei să ne ierți?

— Din toată inima, dragă Jim.

— Mulțumesc. Parcă spuseși „dragă Jim"? Pentru cuvântul ăsta îți sunt foarte recunoscător, căci să te aud spunându-mi „dragă" e o mare cinste pentru mine. Tu ce zici, frate Tim?

— *Yes!*

— *Well!* Atunci să ne despărțim prieteni și trag nădejde să ne mai întâlnim. Acu' însoțim o bucată de drum pe domnul Djafar, poate până la Santa Fé, unde va găsi o bună călăuză care să-l ducă la San Francisco. Rămâi sănătos, domnule Shatterhand și mai adu-ți din când în când aminte de cei doi Năsoși.

Îi strânsei mâna de asemenea și lui Tim și-i răspunsei:

— Mă voi gândi cu drag la dumneavoastră. Dumneata ce zici, dragă Tim?

— *Yes!* zise el scurt dar cu glas mișcat, dădu pinteni calului și plecă după ceilalți.

Djafar, care rămase cel din urmă, se uită lung la mine și începu:

— Domnule, nu e timp acum să-ți amintesc tot ce ai făcut pentru mine, dar doresc din suflet să ți-o pot răsplăti cândva. Pot să cred că va veni și vremea aceea?

— Se zice că totul e cu putință pe lumea aceasta.

— Ai de gând să te abaţi vreodată pe la tribul arab al şamarilor?

— Nici eu nu ştiu.

— Sau poate prin Persia?

— Nu zic nu.

— Mi-ai putea hotărî timpul?

— Nu. Eu sunt o pasăre pribeagă; zbor când ici, când colo, fără o anumită ţintă.

— Atunci nu se poate şti când şi unde ne-am putea întâlni. Ce sunt acum, n-are importanţă. Dar ce voi deveni mai târziu nu ştiu. Sunt însă sigur că vei mai auzi de Mirza Djafar, feciorul lui Mirza Masuk. Ţine minte numele ăsta. Şi ca să nu mă uiţi, îngăduie-mi să-ţi ofer arma asta. Ea a fost prilejul cunoştinţei noastre, căreia îi datorez faptul că sunt astăzi încă în viaţă. Vrei să-mi faci plăcerea s-o primeşti?

Scoase de la brâu pumnalul pe care i-l dădusem după ce-l scăpasem din mâinile comanşilor şi mi-l întinse emoţionat.

— Pumnalul e prea preţios şi n-ar trebui să-l refuz, dar...

— Prea preţios, zici? Pentru salvatorul meu, mă întrerupse el. Ar trebui să te răsplătesc altfel; poate că-mi va fi cu putinţă mai târziu. Îţi făgăduiesc însă că acela care va veni să-mi arate acest hanger poate fi sigur că voi face pentru el tot ce-mi va cere — atât cât e omeneşte posibil. Rămâi cu bine, prietene!

— Drum bun, dragul meu! Mulţumesc pentru pumnal. N-aş vrea, totuşi, ca să mă slujesc vreodată de el ca o recomandaţie faţă de dumneata.

Ne strânserăm mâinile și ne despărțirăm, el luându-o spre apus și eu spre răsărit.

— Din ultimele cuvinte ale persanului se putea înțelege că omul acesta va deveni cândva o personalitate în țara lui. Ce era acum? O taină. Nu pomenise aproape nimic despre sine, despre misiunea lui și nici nu avusesem lipsa de tact să-l descos. La drept vorbind ar fi trebuit să fie mai deschis față de mine, căci îmi datora viața, dar și-așa era bine. Cine știe dacă ne vom mai întâlni vreodată? Ei — *ma șa Allah kan wama lam jașa lam iekun* — ce vrea Allah, se întâmplă; ce nu vrea el, nu se întâmplă.

7. LA TRIBUL HADDEDIHNILOR

N-am fost niciodată omul care să cred în ceea ce se numește „întâmplare". Credința mea nestrămutată e că toți suntem conduși de o mână nevăzută, mâna Atotputernicului. Atotștiutorului și Atotiubitorului Tată Ceresc. Fără voia Lui nu se clintește un fir de iarbă pe pământ. Acei care vor să se lepede de credința asta și tăgăduiesc puterea dumnezeiască nu-mi pot zdruncina convingerea, fie ei oameni cât de învățați — tobă de carte — și oricât de luminați la minte. Părerea mea este că aceștia nu cred într-o Providență, fiindcă nu au căutat să-și dea seama de ea. Mi s-a întâmplat ca la evenimente fără importanță, petrecute cu ani în urmă și uitate de mult, să văd tocmai într-un târziu urmările lor, conduse de o putere supranaturală și pe care, dintr-o orbire a minții, să nu le fi luat în seamă. Hotărârile luate de mine în urmă puteau fi dictate de o simplă întâmplare.

Tot astfel era și cu întâlnirea mea cu Djafar, socotită în zbuciumata mea viață drept un eveniment trecător la care arareori mă gândeam. Drept să spun, chiar și pumnalul dăruit de el își pierduse în ochii mei valoarea unei „amintiri".

Îl luam în mână fără să mă mai gândesc la cine mi-l dăruise și îl purtam la brâu, câteodată

în călătoriile mele ca pe o armă oarecare de care m-aș putea sluji la nevoie.

Totuși, a fost să fie ca întâmplarea aceasta, aproape uitată, să-și arate după ani de zile urmările. Cele ce vă voi povesti acum o vor dovedi cu prisosință.

Pe când călătoream odată, de mult, cu credinciosul meu Hagi Halef Omar, de la Bagdad la Kerbela, ne-am îmbolnăvit amândoi de ciumă și am scăpat — aș putea zice ca prin minune. Suferințele îndurate atunci și localitatea unde am zăcut săptămâni întregi între viață și moarte nu le-am putut uita niciodată.

Mai pe urmă, credinciosul meu Halef a ajuns marea căpetenie a haddedihnilor și respectul de care se bucura din partea tribului era invers cu proporțiile trupului său. Era, după cum am mai amintit și în alte dăți, mărunțel și sfrijit, dar foarte mândru de mustața lui. El însuși spunea că această „podoabă bărbătească" a sa e alcătuită din șase fire de păr pe buza stângă și șapte pe cea dreaptă. Despre curajul și vitejia lui însă nu se putea îndoi nimeni, iar dragostea pe care mi-o purta era aproape tot atât de nețărmurită încât nu știam de multe ori pe cine iubește mai mult, pe mine sau pe soția lui, Hanneh, „cea mai drăgălașă floare dintre toate fetele și femeile de pe lume" — cum îi zicea el.

După ce ne-am despărțit, ne scriam atât de des cât ne îngăduiau mijloacele de transport. Eu îi adresam scrisorile la Mossul, unde trimitea din când în când pe vreunul din beduinii săi ca să afle dacă a sosit ceva de la mine, și-mi răspundea după câteva luni, poate chiar un an, la aceeași

adresă. Cu atât mai ciudate erau aceste răspunsuri.

Îl înștiințasem odată, cu mai bine de o jumătate de an în urmă, că am de gând să mă duc în Persia și mă voi abate și pe la el. Iată răspunsul pe care l-am primit, într-un amestec de arabă și turcă de care se slujea când vorbea cu mine:

„Hagi Halef Omar, șeicul haddedihnilor din seminția șammarilor, către emirul Hagi Kara Ben Nemsi Effendi, prietenul său:

Scrisoarea ta, o Sihdi, a sosit tocmai pe timpul rugăciunii Ars. Mulțumesc! Milostivire! Credință oarbă! Soarele luminează mai viu căci ai avut destulă cerneală să-mi scrii. Bucurie pretutindeni; hamdulillah! Fii fără grijă, îți scriu îndată. O, condei! O, cerneală! S-a uscat. Trimit după apă, ca să torn peste ea. S-a muiat iar și s-a subțiat. Mașallah! Slova e spălăcită, dar tot o vei putea citi căci tu ești cel mai învățat dintre toți învățații apusului și ai răsăritului. Jur! Hanneh, soția mea, cea mai frumoasă dintre flori, e tot așa de parfumată ca și acum zece ani. Tu n-ai nici una. Allah să se milostivească de tine. Kara Ben Halef, feciorul meu, care-ți poartă numele, e aproape mai înțelept decât tatăl său: o să mă întrecă. Sufletul meu se bucură, dar eu strig: «Vai, vai».

Cirezile și turmele mele sporesc și cortul meu e tot mai mare. O, bani, o, avere, cămile, cai, oi, capre și miei! La tine tot așa? Ți-e laptele gras și gros? Ori fructul smochinilor tăi e viermănos și pipernicit? Atunci nu e bun decât de nutreț pentru vite. O, sărăcie, o griji și necazuri! Cum e fânul în țara ta? Ți-e deasă pânza cortului ori e cumva

ruptă? Dacă nu, cârpeşte-o. Dintr-o găurică se face o gaură mare. O, vânturi, o, ploi, să nu pătrundeţi înăuntru!

Aici la noi e lună plină; dar la voi? Nu da cămilelor tale prea mult nutreţ şi deprinde-le cu răbdarea! Caii lasă-i să doarmă afară, dar iapa ori armăsarul care ţi-e mai drag culcă-l în cortul tău. O, noapte, o, rouă, îl puteţi vătăma! Fereşte-te de răceală şi de păcat. Amândouă ucid, una trupul, cealaltă sufletul şi ar fi rău de tine, atât pentru unul cât şi pentru celălalt. Crede ce-ţi spun căci eu sunt prietenul şi ocrotitorul tău.

Ţi-ai îndreptat gândul spre Persia. Şi eu, fiindcă te însoţesc. Cum crezi că te-aş putea lăsa să călătoreşti singur, o Sihdi! Vreau iarăşi să trăiesc şi să mor cu tine. Vino! Ben Rih, cel mai mândru dintre armăsari, te va purta în spinare. Ai fost stăpânul tatălui său; mi l-ai dăruit pe urmă mie. Ia-l acum pe el în schimb şi o să mi-l dai apoi îndărăt.

Vezi ce drag îmi eşti şi cât te respect; am început scrisoarea în ziua a treia din luna Tişrihn el Auwal şi o închei în a noua zi din luna Kanun el Tani, adică după mai bine de trei luni. Atât de multe părţi din inima mea ţi le închin ţie. Când vei veni o să-ţi spun mai mult.

Fii răbdător cu tribul tău, dar aspru cu gurile femeilor bătrâne; numai astfel vei domni cu înţelepciune şi vei culege faimă şi renume. Nu-ţi îndrăgi cusururile dacă nu vrei să crească mari cât leii şi să te sfâşie!

Tot mai bei vin? O, Mahomed l-a oprit! Tu însă eşti creştin şi eu trebuie să ascult de Coran, *dar dacă aduci niţel cu tine, beau şi eu din el. O,*

plăcere, o, bucurie! Te aşteptăm începând chiar de mâine.

Berbecul cel mai gras va fi tăiat îndată ce vei sosi. Se bucură de o astfel de cinste. Nu slăbi niciodată chinga şeii, ca să n-alunece cu tine. O, oase şi coaste sfărâmate! Hanneh, cea mai bună dintre femei, n-are nimic împotrivă ca să plec cu tine. E din zi în zi mai frumoasă. O, fericire, o, binecuvântare, o, căsnicie! Nu cumva să mi te îmbolnăveşti! Te asigur că asta strică sănătăţii şi eu îţi sunt prieten adevărat. Nu te amesteca printre necredincioşi şi defăimători, ci ia pildă de la aceia care prin tine au păşit pe calea cea dreaptă.

Astăzi e a patra zi din luna Nisan; scrisoarea s-a mai tărăgănat deci încă trei luni. O, scurgere de vreme, o atâtea zile nenumărate! Spală-te de cinci ori pe zi înainte de rugăciune şi, dacă n-ai apă, slujeşte-te de nisip. O, curăţenie a trupului, o, neprihănire a sufletului! Popasul nostru de acum e în apropiere de Şerkaht şi pornim în curând spre apus; de aceea trimit un om cu scrisoarea asta la Mossul. Scoală-te devreme, căci rugăciunea de dimineaţă e mai bună decât somnul. Adu puştile tale vestite cu tine şi vino cât mai repede cu putinţă. Salutare, respect, dragoste şi admiraţie de la prietenul şi ocrotitorul tău

Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah.

Scrisoarea mea, la care îmi răspundea astfel Halef, stătuse luni de zile în Mossul până să fie luată de acolo şi în timp ce îi trebuise lui Halef alte şase luni ca să-mi răspundă, eu şi ajunsesem la Tigru.

După ce întrebai de la unul la altul zadarnic, aflai în sfârșit că haddedihnii se află acum în apropierea djebelului Chonuka și pornii într-acolo. Drumul nu era lipsit de primejdii, căci dacă mă puteam întâlni cu vrăjmașii acestui trib și dacă mă recunoșteau nu mi-ar fi mers defel bine. Eram singur și nu prea era cine știe ce de capul calului meu. Nu cumpărasem într-adins unul mai scump căci știam că va trebui în orice caz să primesc pe cel mai bun armăsar din herghelia lui Halef, altminteri l-aș fi jignit profund.

Am avut norocul să nu mă întâlnesc cu nimeni tot drumul, dar, când am zărit în fața mea spre răsărit, dealurile Chonuka, am dat cu ochii de un călăreț care venea de-a dreptul spre mine. Cum ajunse în dreptul meu opri calul și apucă pușca pe care o avea pusă de-a curmezișul înaintea lui pe șa. Eu însă îl salutai prietenește, făcându-mă că nu bag de seamă. Omul mă privi posomorât, nu-mi răspunse la salut, ci întrebă bănuitor:

— Ești turc și trimisul pașei din Mossul, nu e așa?

— Nu, îi răspunsei eu.

— De ce tăgăduiești? Te cunosc după chipul tău, care are culoarea orășenilor.

Adevărat. Eram de puțin timp pe drum și fața nu apucase să se bronzeze încă și nu mă miram de neîncrederea lui, căci știam cât de urâți sunt slujbașii pașei de beduini. Ca să-l liniștesc îi spusei, dând din umeri:

— Ce-mi pasă mie de pașa al vostru! Eu sunt un om liber și nu supusul lui.

— Cum se poate numi un turc liber, zise el cu dispreț. Numai un *bedawi** e cu adevărat liber.

— Dar nici turc nu sunt.

— Atunci ce? Kurd iar nu ești, asta se cunoaște. Dacă e așa, din ce neam faci parte?

— Sunt un *frank***.

— Aha, *frank!* râse el batjocoritor. Minți. Unul de ăsta nu colindă singur ținuturile acestea.

— Crezi că numai voi, beduinii, sunteți oameni curajoși?

— Da.

— Și cu toate astea te-ai oprit speriat când m-ai văzut, pe când eu m-am apropiat fără frică de tine. Ei, care din noi doi a dat mai multă dovadă de curaj: eu sau tu?

— Nu te lăuda așa. Nu-ți trebuie cine știe ce curaj ca să te întâlnești față în față cu un călăreț și să nu-ți fie frică. Dar nu schimba vorba, că nu-ți merge. Vreau să știu din ce neam ești și din ce trib faci parte.

Cuvintele lui sunau aproape amenințător și în timp ce le spunea se făcea că se joacă cu cocoșul puștii. Omul mi-era necunoscut, deci nu era un haddedihn, de aceea îi răspunsei pe același ton:

— Care din noi doi are dreptul să întrebe?

— Eu!

— De ce tu?

— Cirezile tribului meu pasc prin împrejurimi.

— Ce fel de trib?

— Al haddedihnilor.

— Nu ești tu haddedihn cum nu sunt eu.

---

* Beduin.

** Orice european se numește în Orient „frank".

— Cum îndrăznești să spui una ca asta! se răsti el.

— Pentru că dacă ai fi, ar trebui să te cunosc și eu.

— Cunoști tu pe toți din neamul lor? întrebă el cu mirare.

— În orice caz pe cei de vârsta ta.

— Allah! Ești prieten sau dușmanul nostru?

— Prieten, nu dușman.

— Dovedește-o!

— Ascultă, îi râsei eu în față, singura dovadă e că tu nu ești un haddedihn.

Puse mâna pe trăgaci și strigă mânios:

— Dacă mai îndrăznești să mă insulți, te împușc! Acum sunt un haddedihn, așa să știi!

— Aha, așa zii! Dar înainte?

— Mă trag din vestitul și viteazul neam al ateibehilor.

— Atunci se schimbă treaba, măcar că tot eu am dreptate. Cunoști pe șeicul ateibehilor, Malek?

— Da. A murit.

— Știu. A fost bunicul Hannehei, soția prietenului meu, Hagi Halef.

— Pri...etenului tău, întrebă el cu îndoială.

— Da, căci eu sunt Kara Ben Nemsi Effendi, despre care cred că vei fi auzit.

Citii pe chipul lui mai întâi mirare, apoi iarăși îndoială și la urmă dispreț.

— Nu minți, omule! Dacă îți închipui că te cred, apoi atunci ai pleavă în cap în loc de minte.

— Și totuși eu sunt.

— Ești Kara Ben Nemsi cum sunt eu.

— Ia spune, l-ai văzut vreodată la față?

— Nu, fiindcă mă aflu numai de un an printre

haddedihni, dar am auzit atâtea despre el că nici nu e nevoie să-l fi văzut ca să știu că ești un mincinos. Numai acest fecior al almanilor e singurul care ar cuteza să cutreiere neînsoțit de nimeni ținuturile astea. De aceea nu poți fi el ci un slujitor al pașei.

— Mașallah! Ciudat mai știi să judeci! Tocmai pentru că sunt singur trebuie să fiu Kara Ben Nemsi.

— Vrei, pesemne, să te iau în râs. Pot să-ți dovedesc lesne că nu ești drept cine te dai.

— Zău?

— Atunci, ascultă și o să-ți crape obrazul de rușine. Am fost trimis la Mossul cu o scrisoare care să pornească în Bilad el Alman pentru Kara Ben Nemsi. Cum poate să fie el aici când trebuie să primească scrisoarea acasă, în țara lui?

— Cum să nu! Am scris acum nouă luni lui Hagi Halef Omar, șeicul haddedihnilor, că în drumul meu spre Persia mă voi abate și pe la el. Era s-aștept ani de zile răspunsul? Am sosit mai curând decât se aștepta el, asta e. De altminteri am la mine plicul unei scrisori de-a lui; ia să vedem, se potrivește slova?

Scrisul era pe amândouă plicurile, firește, același.

— *Allah akbar!* bodogăni arabul uluit. Nu cunosc limba asta, dar semnele sunt aidoma. Să fii tu într-adevăr Kara Ben Nemsi? Ar trebui atunci să ai două puști, una lungă și alta scurtă, despre care oricine știe că...

Își curmă vorba când mă văzu luând puștile din spate ca să i le arăt. Chipul i se lumină, îmi întinse amândouă plicurile și strigă cu bucurie:

— *Ia suruhr, ia suruhr; hamdulillah* — o, fericire; Allah fie lăudat! Kara Ben Nemsi a sosit, Kara Ben Nemsi e aici! Trebuie să mă duc îndată să le-o spun...

Întoarse calul, își înfipse pintenii în burta lui și animalul porni ca o săgeată pe unde venise. Râsei cu poftă. Frumoasă primire, n-am ce zice! Întâi cât p-aci să mă împuște și acum de bucurie o ia la fugă.

Cât mai era până la tabăra haddedihnilor nu știam; nici măcar atât nu-mi spusese. Urmele lăsate de el îmi erau însă o bună călăuză, așa că nu prea mă îngrijoram de asta. Descălecai și mă așezai în iarbă ca să citesc în tihnă scrisoarea lui Halef. Îi cunoșteam stilul și știam că va cuprinde același și același lucru. Și, într-adevăr, nu mă înșelasem. Să-mi cârpesc cortul, să fug de ispită, să nu-mi satur niciodată cămilele, să mă păzesc de răceală și de păcat, să strâng bine chinga calului și altele de acestea. Așa se manifesta dragostea lui pentru mine.

Îmi scrisese cu trei luni în urmă: *„Te așteptăm chiar de mâine"* și totuși soseam mai curând decât își închipuia el. Știam dinainte ce bucurie va stârni în tabără vestea venirii mele. Vor alerga cu toții să mă întâmpine încă de departe.

După ce citii scrisoarea, încălecai și pornii pe urmele lăsate de preaîncrezătorul ateïbeh. Duceau spre răsărit, de-a dreptul la dealurile djebelului Chonuka.

Îmi spuneam că tabăra haddedihnilor nu poate fi prea departe. Stepa era o întindere nesfârșită de flori primăvăratice, calul meu era plin tot de polenul lor, pe când al ateïbehului nu, ceea ce mă

făcea să cred că nu făcuse decât un drum scurt. Omul avusese norocul să predea scrisoarea chiar în mâna adresantului și scăpase de corvoadă.

Nu trecu nici un sfert de ceas și văzui că presupunerile mele se adeveresc. Zării doi călăreți venind în goană spre mine. Unul călărea un murg focos, iar celălalt un cal bălan. Până s-apuc să le văd fața, știam cine sunt călăreții, adică Halef pe iapa cea bălană, pe care o avea în dar de la Mohamed Emin — un vestit șeic al beduinilor — și Kara Ben Halef pe murgul Assil Ben Rih — un urmaș al neîntrecutului meu armăsar, care mă purtase ani de-a rândul prin cele mai grele primejdii.

După ei venea un alt călăreț și ceva mai în urmă o ceată mare de călăreți întrecându-se care mai de care s-o ia înaintea celuilalt.

Halef și fecioru-său aveau firește caii cei mai iuți, așa că ajunseră întâi. Descălecasem și-i așteptam. Săriră aproape în goană de pe cai. Halef îmi căzu în brațe.

— Sihdi, dragul meu Sihdi, strigă el. Bucuria mea nu găsește glas și fericirea mea cuvinte! Scutește-mă de vorbe; nici nu le pot rosti...

Mă cuprinse de după gât, își rezemă capul pe pieptul meu și începu să plângă cu hohote. Îl sărutai pe frunte și pe obraji.

— Și pe mine mă chinuia dorul de tine; el m-a mânat încoace. Mulțumesc lui Allah că mi-a îngăduit să te revăd, i-am răspuns eu mișcat.

Mă mai strânse o dată în brațe, se desprinse apoi și zise întorcându-se spre băiat:

— Ai văzut, copilul meu? Sihdi al nostru m-a sărutat de patru ori. Kara Ben Nemsi, pe care

îl iubim și-l respectăm toți, m-a sărutat de patru ori! Răsplata e prea mare pentru dragostea și prietenia pe care i-o port. Să nu uiți cât vei trăi că buzele lui au atins obrazul tatălui tău. E cea mai mare fală nu numai pentru mine dar și pentru tine.

Trase băiatul spre mine ca să-mi întindă mâna, eu însă mă aplecai asupra copilului, îl sărutai pe frunte și zisei:

— Ești fiul prietenului meu și porți numele nostru al amândurora, de aceea mi-ești drag ca și când ți-aș fi părinte. Doresc ca s-ajungi când vei fi mare tot atât de viteaz ca și tatăl tău.

Halef își îndreptă atunci trupul și zise cu mândrie, pe când ochii îi înotau în lacrimi:

— Ai auzit ce-a spus cel mai mare erou din câți cunosc? S-ajungi viteaz ca și tatăl tău! Noi am vânat împreună leii cei mai grozavi și am biruit pantere negre; am fost pururi biruitori și neînfricați. În vinele tale curge sânge de-al meu și îndărătul frunții tale sălășluiește mintea pe care ai moștenit-o de la mine. Să dea Allah ca prin faptele tale de mai târziu să duci mai departe faima numelui meu.

Nici nu se putea altfel! Chiar din primele clipe ieși la iveală obiceiul lui de a se lăuda. Nu că n-ar fi meritat aceste laude, dar oricum... Eu, care îl cunoșteam, știam că n-o face din trufie, altuia însă i s-ar fi părut cam ciudat.

Între timp sosise și Omar Ben Sadek. El îmi întinse mâna și spuse:

— Sihdi, eu nu sunt atât de încărcat cu glorie și cinstire ca Hagi Halef Omar, șeicul nostru, dar te respect și te iubesc la fel de mult ca el și

pentru ceea ce îți datoresc, recunoștința mea nu o să dispară niciodată din inima mea. Fii binevenit printre noi. Cu tine se întorc la noi toate spiritele bune.

Iată că se apropie acum și grupul de călăreți. Cu frâul într-o mână, cu pușca în cealaltă goneau chiuind și își struniră brusc caii la trei pași de noi. Urmă apoi minunata *fantasia* a beduinilor, care e într-adevăr o dovadă de măiestrie în arta călăritului.

Călăreții ne luară în mijlocul lor, îndreptându-ne apoi spre satul de corturi unde ne-au întâmpinat femeile, fetele și moșnegii care nu putuseră lua parte la *fantasia*.

Descălecarăm înaintea unui cort mare și frumos, ridicat anume în cinstea oaspeților, semn că tribul se bucura acum de o bunăstare pe care nu o avea când îl cunoscusem eu. Mi-am dat mai bine seama de acest lucru după numărul mare de vite pe care-l aveau. Când îmi exprimai față de Halef bucuria pe care o simțeam pentru belșugul care domnea la ei, acesta nu se putu stăpâni să se arate pe sine într-o lumină cât mai frumoasă, căci îmi răspunse cu mândrie:

— Știi tu, Sihdi, cui datorează tribul toate astea?

— Ție, firește!

Puse amândouă mâinile pe inimă, se înțepeni în picioare, încruntă sprâncenele, ca să dea mai multă gravitate cuvintelor, și zise:

— Da, mie. Sunt șeicul lor și tu știi ce vrea să zică o bună gospodăreală. Toți acești supuși ai mei stau sub oblăduirea mea. Eu sunt tatăl, mama, bunicul, strămoșul și strămoșul strămoșilor

acestui norod. Eu îi spăl și-i pieptăn, îi judec, îi ocrotesc și-i feresc de rele. Eu i-am făcut bogați și fericiți. Poți tu să ghicești prin ce? E un singur cuvânt, unul singur.

— Vrei să spui „pacea", nu-i așa?

— Da, pacea. Mohamed Emin și fiul său Amad el Ghandur, care au domnit înaintea mea, erau oameni războinici dar n-au avut noroc în lupte. Dacă n-am fi venit noi doi — tu și eu — atunci la haddedihni li s-ar fi stârpit neamul de pe fața pământului. Mohamed Emin a pierit în luptă și Amad el Ghandur a trebuit, din pricina greșelii lui, să renunțe la demnitatea de șeic. Pe urmă a fost ales Nalek, bunicul soției mele, cea mai minunată dintre toate femeile frumoase ale tuturor noroadelor de pe lume.

Era bătrân dar ca ateibeh îi plăcea războiul; n-a avut însă nici el noroc în luptă. După moartea lui am fost ales șeic și foarte bine au făcut haddedihnii, că altminteri s-alegea praful de ei. Tu mă cunoști și știi că sunt un războinic viteaz care nu se teme de dușmani. Mi-era și mie drag paloșul și n-aș fi vrut să-l las să ruginească în teacă dar te-ai împotrivit tu, Sihdi. Glasul tău vorbea prin gura soției mele, Hanneh, floarea cea mai aleasă a corturilor noastre. Ce adesea îmi spuneai cât de bun, iubitor și milostiv e Dumnezeu și că omul e întruchiparea lui pe pământ... M-ai învățat că iubirea e singura putere în cer și pe pământ căreia nu i te poți împotrivi. Acestea au fost cuvintele tale. Dar faptele tale au folosit mai mult decât vorbele. Ți-ai cruțat întotdeauna pe cât s-a putut dușmanii. Ai căutat să obții mai bine prin dragoste ori șiretlic ceea ce puteai dobândi mai

repede și mai lesne prin asprime și luptă. Faptele acestea ale tale s-au întipărit adânc în sufletul Hannehei mele. Multă vreme după ce ai plecat stătea tăcută în cortul ei și asculta cu smerenie ce povesteam noi bărbații dincoace despre tine. Te-a ales ca pe un *chajah** al ei și nu m-a lăsat să scot paloșul din teacă. Îți aduci aminte cum am biruit noi amândoi atunci pe toți vrăjmașii haddedihnilor și i-am pus pentru multă vreme cu botul pe labe?

Când am fost ales șeic, s-au ridicat iar cu toții împotriva mea. Am vroit să-i domolesc cu tăișul paloșului, dar Hanneh mi-a spus că tu în locul meu te-ai sluji mai mult de minte decât de paloș. M-a sfătuit să vâr zăzanie între dușmani și m-a învățat chiar pe ce cale. Am putut astfel ocoli o vărsare de sânge și totuși puterea mea a sporit.

— Hm! exclamai eu zâmbind. Crezi tu, dragă Halef, că sfatul Hannehei a fost bun?

— Hm! mormăi și el dar nu zâmbind ci îngândurat. Pot să-ți destăinuiesc ceva?

— Orice vrei.

Își lipi gura de urechea mea și urmă în șoaptă:

— Trebuie să știi că Hanneh nu e numai cea mai frumoasă dintre toate florile haremului dar și foarte înțeleaptă. Sihdi, eu atât îți spun: e tare deșteaptă și are întotdeauna dreptate.

Îmi venea să râd în hohote de convingerea cu care vorbea. Așadar, viteazul meu Halef era, cum s-ar zice, de-a binelea sub papuc. Nu el ci „cea mai frumoasă dintre flori" era șeicul haddedihnilor! Cu atât mai bine; nici prin gând

* Pildă, ideal.

nu-mi trecea să-l stimez mai puțin. Un bărbat cu sângele iute e fericit când are o femeie înțeleaptă care se pricepe să-l potolească la timp și să-l oprească de la fapte necugetate, știut fiind de oricine că multe spune și face omul la mânie... Aceste femei sunt neprețuite și fericit e bărbatul care le are!

Halef îmi fusese pururi un tovarăș devotat și mă puteam bizui oricând pe el. Curajul și vitejia lui erau nemăsurate și și-ar fi dat viața pentru mine; dar din pricina firii acesteia a lui, nu mă puteam încrede întotdeauna în el când era vorba de primejdii, căci neînfricarea lui îmi putea face vreo boroboață. De aceea mă bucuram acum să aflu că se lăsa mânat de Hanneh, pe care o știam femeie cu „scaun la cap". Îl întrebai deci zâmbind:

— Așadar, ea are întotdeauna dreptate și tu nu?

— Vai de mine, se poate să-ți închipui așa ceva despre mine, Sihdi! Halef al tău. La noi nu există așa ceva. Suntem amândoi oricând de aceeași părere. Ce zic eu zice și ea, și ce zice ea zic și eu.

— Și foarte bine faci, dragul meu! Un bărbat care ascultă de sfaturile înțelepte ale soției sale e ca și un musulman care se ține de poruncile *Coranului*.

— Mă bucur că ai astfel de păreri. Câteodată îmi vine parcă și mie așa, nu știu cum, să mă împotrivesc, dar când mă uit la chipul celei mai frumoase dintre femei, care e Hanneh a mea, nu se poate să nu-i dau dreptate. S-ar putea să o supăr eu pe ea și să-i piară zâmbetul de pe buze? Trebuie să-ți mărturisesc, Sihdi, că zâmbetul ei se răs-

frânge numaidecât și pe fața mea și atunci... atunci...

Se opri încurcat.

— Atunci trece asupra haddedihnilor și la urmă zâmbește tot tribul, completai eu.

— Da, Sihdi, chiar așa e. Bunătatea ei, coroana tuturor femeilor, răspândește o astfel de blândețe, mai întâi asupra mea și apoi asupra tuturor, că înmoaie inimile cele mai împietrite. Haddedihnii mei nu mai sunt războinicii aceia aspri și neîndurători pe care îi știai tu. Ba mi se pare chiar că se poartă cam prea cuviincios cu mine. Asta li se trage de la tine, de la învățăturile și faptele tale — și fiindcă nu ne aude nimeni, o să fiu sincer: În cartea sfântă a creștinilor e mai multă înțelepciune decât în *Coran*, pe care eu îl socoteam înainte mai presus de orice pe lume. Era o vreme când vroiam să te convertesc la islamism și mă necăjeam de încăpățânarea ta; acum însă recunosc că într-un singur zâmbet al Hannehei mele e mai multă religie și înțelepciune decât în toate cele o sută patruzeci de surate din cărțile sfinte ale lui Mahomed. Pe urmă... să-ți mai spun un secret, Sihdi.

Apropie gura de urechea mea și adăugă în șoaptă:

— Nici Hanneh, cea mai frumoasă dintre florile de pe pământ, nu vrea să știe nimic de *Coran*.

— De ce?

— Fiindcă acolo scrie că femeile n-au suflet.

— Aha, nu-i prea convine.

— Auzi! S-ar putea!

Nici nu mă lasă să-mi închipui că nu s-ar putea. Când îi spun uneori, așa, cu blândețe, că o fi știut

el, Mahomed, ce zice, stăruie că sufletul ei — ca să nu mai vorbim de trup — prețuiește de o mie de ori mai mult decât Profetul cu trup și suflet la un loc.

— Și-i dai dreptate?

— Firește! Când n-are ea dreptate! Și-apoi, cine se ia după nevastă e ca și când s-ar îndruma după Coran — după cum spuneai și tu adineauri. Îndeplinesc deci poruncile *Coranului*, atunci când cred ce crede Hanneh a mea, cea mai bună și mai înțeleaptă femeie dintre flori.

Avea haz! Așadar, viteazul meu Halef se lepăda de *Coran* și totuși se ținea de poruncile lui!

Am fost o săptămână încheiată oaspetele haddedihnilor. Pe tot timpul ședерii mele nu s-a vorbit despre altceva decât despre întâmplările petrecute odinioară pe când mai fusesem pe la ei. Halef nu mai contenea cu laudele pe care mi le aducea, arătându-mă ca pe cel mai mare erou de pe fața pământului, fără să uite, firește, să amintească din când în când că e prietenul și ocrotitorul meu.

De obicei când începea el să „taie piroane" — cum se zice — îl lăsam să vorbească și plecam. Știam că odată pornit, nu mai era chip să-l opresc.

Într-una din zile, nemaiputându-mă stăpâni, îi spusei că e un *Öjünüdși**.

— Ce? Cum, Sihdi? Eu, un lăudăros! sări el ca ars. Se poate să mă jignești atât de adânc și să faci să-mi crape obrazul de rușine? Tocmai pe mine care te iubesc ca pe un frate și sunt gata să-mi dau de o sută de ori una după alta viața

---

* Lăudăros.

pentru tine? De ce am înfăptuit noi atâtea isprăvi vitejești ca nici măcar să nu putem vorbi despre ele?

— Nu! Ceea ce am făcut noi a fost dintr-un îndemn mult mai...

— Îndemn? îmi curmă el vorba. Ce-mi pasă mie de asta! Dacă nu mi-e îngăduit să povestesc ce-am făptuit, mai bine mă lăsam păgubaș.

— Nu te oprește nimeni să povestești. Te-aș ruga numai să nu le „înfloreștî" atât.

— Le înfloresc? Vai, Sihdi, ce puțin cunoști oamenii! Omul e singura făptură lăsată de Dumnezeu care nu te crede; fiindcă dobitoacele, buruienile și pietrele n-au minte să te priceapă. Și pentru că omul e cea mai neîncrezătoare făptură; dintr-o sută de cuvinte nu te crede nici douăzeci; ai cinci copii, el zice că ai numai doi și dacă îi spui că nu-ți lipsește nici un dinte din cei treizeci și doi, cât ți-a dat Dumnezeu, nu-ți recunoaște mai mult de zece, cel mult doisprezece. De aceea un om deștept trebuie să spună întotdeauna mai mult decât e într-adevăr. După cum știi, am un singur copil și cu toate astea mă laud că am zece fete și zece băieți, ca să nu mi-l tăgăduiască și pe ăla singur.

Spun că am nouăzeci și șase dinți, și zău că nu mint, fiindcă tot mi-ar scoate ei două treimi. Eu nu mint, Sihdi, nu exagerez, căci dacă aș susține că am două picioare, nu mă lasă decât cu unul și ca să se potrivească spun și eu patru. Mă rog de Allah să te lumineze ca să pricepi ce ți-am spus eu acum și să nu mă tot dojenești când vorbesc de isprăvile noastre vitejești. Dacă se întâmplă să împuști o vulpe, spune că a fost un leu, alt-

minteri cred că te lauzi și ai împușcat un șoarece, iar de vreau să povestesc că s-a înecat un om în râu, sunt nevoit să mai adaug încă nouă, fiindcă s-ar spune că nici nu există râuri și apă pe lume. Nu uita învățăturile astea ale mele, Sihdi! Dacă vrei s-ajungi teafăr în Persia și să te mai întorci de acolo, ascultă la mine: spune întotdeauna mai mult decât ai fi vrut să spui și decât e într-adevăr. *Allah jesellimuk* — Dumnezeu să te aibă în paza lui, Sihdi!

Zise aceste cuvinte și plecă, pășind mândru și semeț ca un om care și-a dăruit avutul cuiva, ca să-l scape de la faliment.

Dar așa lăudăros cum era, omulețul acesta mi-era drag ca un frate și nici nu l-aș fi vrut altfel.

În timpul de o săptămână pe care îl petrecui acolo, venea adesea vorba de călătoria mea în Persia; aflai însă că Halef plănuise alta, care părea să fie mult mai de folos. Kabila* haddedihnilor face parte din poporul șammar; de aceea Halef hotărâse mai de mult să viziteze djebelul Șammar și Hâil, un fel de capitală a ținutului, pentru a reînnoi legăturile cu locuitorii de pe acolo.

Micul meu hagiu nu era numai un războinic curajos, ci și un diplomat înțelept. Atât el cât și isteața lui nevastă, Hanneh, vedeau că n-ar strica o apropiere între haddedihni și șammari, mai ales că nu se prea puteau încrede în tratatele de pace încheiate cu fostele triburi dușmane învecinate.

După obiceiul beduinilor ar fi trebuit să ia cu el cât mai mulți războinici călări, aleși pe sprân-

* Tribul.

ceană ca să facă impresie asupra șammarilor. Ar fi fost însă o acțiune fără primejdii, deci nici o falâ. El vroia peripeții războinice pe care să le amestece pe urmă în „oala cu laude". Se gândise serios să pornească singur, dar Hanneh i-a sărit în cap — cum îmi spunea el — și s-a împotrivit energic cu „severitatea și iubirea ei blajină". A mai venit și scrisoarea mea prin care îi vesteam că sosesc și lucrurile s-au potolit.

Ce bucurie să se arate la șammari în tovărășia „prietenului și ocrotitorului" său Kara Ben Nemsi. Firește că nu mai avea acum trebuință de alți însoțitori și era sigur că va trece prin peripeții „despre care va vorbi mai târziu întreaga omenire".

Cu împrejurarea asta li se va împlini poate și o mare dorință a lui și a Hannehei. Feciorul lor va avea, poate, prilejul să dovedească haddedihnilor că e un vrednic urmaș al tatălui său. Halef era de părere că băiatul nu are nevoie de un mai bun ocrotitor ca el, dar Hanneh era mai bucuroasă să-și știe copilul în paza mea, și când au primit scrisoarea mea, au hotărât să meargă și băiatul cu noi. Că am sau nu poftă să fac această călătorie, asta nu s-au întrebat; „mă luau la sigur".

Din întâmplare, ideea îmi surâse și am acceptat imediat.

— Dragă Sihdi, îmi zise Halef, pe cât știu, ai fost întotdeauna de părere că e dăunător să ai prea mulți însoțitori; tot așa crezi și acum?

— Firește. Dar pentru ce mă întrebi?

— Fiindcă aveam de gând să fac călătoria asta cu un alai de cel puțin o sută de războinici. Ai venit însă tu și mi-aduc aminte cu mândrie

de timpurile când cutreieram numai noi doi ținuturile și înfăptuiam lucruri neasemuite. Faimei pe care mi-am câștigat-o atunci am să mulțumesc astăzi că sunt șeicul haddedihnilor. Cu părere de rău trebuie însă să recunosc că anii din urmă s-au scurs fără să adaug vreo nouă ispravă la cele din trecut. Oare să-mi las oasele să ruginească și curajul să mi se irosească în zadar ca un hanger pe care nu l-ai mai scos de multă vreme din teacă? Mă cunoști și știi că nu pot trăi fără primejdii după cum nu poate trăi peștele fără apă. Mi se înăbușă sufletul în trândăvia asta și spiritul meu se aseamănă cu un vultur pe care Allah l-a preschimbat într-un melc. Și-apoi, ce o să se aleagă de fiul meu, Kara Ben Halef, dacă nu i se dă prilejul să-și dovedească vitejia și curajul pe care le-a moștenit de la mine? Să se mulțumească toată viața să bea *lagmi** și să moară la bătrânețe de guturai. Putea-va el să arate de ce e în stare sub ocrotirea a o sută de războinici? Se înțelege că nu. De aceea venirea ta e o mare fericire pentru mine. Mi-e dor de fapte mărețe ca acelea descrise prin cărți și asta nu se poate decât dacă plecăm singuri. Ei, ce zici?

— Întreabă-i mai întâi pe războinicii tăi, să vezi ce spun.

— Ce nevoie am să-i întreb? Sunt doar șeicul lor și trebuie s-asculte de mine. Îi voi despăgubi mai târziu printr-o vânătoare mai mare.

— Bine. Vom pleca singuri, cu atât mai mult că mai am și alte motive.

— Anume?

---

* Zeamă de smochine.

— Pune la socoteală mai întâi depărtarea până la djebelul Șammar. Pe puțin două săptămâni de drum călare pe cămile, căci pe cai nu se poate din pricina lipsei de apă. Ți-ar mai trebui la o sută de călăreți alte o sută de cămile de povară pentru burdufurile cu apă și merindele de care ai avea nevoie. Am ajunge deci de-abia după patru sau cinci săptămâni. De unde apa pentru cele trei săptămâni care rămân? Și-apoi, va trebui să trecem prin ținuturi dușmane. O ceată de o sută de inși nu se poate strecura neluată în seamă ca trei călăreți. Și fiindcă ai pomenit adineauri de isprăvi vitejești, te-ntreb: ce mare ispravă e să iasă o sută de războinici biruitori dintr-o luptă? Pe când, dacă izbutim să înlăturăm numai noi trei primejdiile, asta înseamnă ceva.

— Ai dreptate, Sihdi. Atunci s-a hotărât: tu, eu și fecioru-meu, Kara Ben Halef, pentru care e o mare cinste să facă alături de tine călătoria asta. O să mă înțeleg cu Hanneh să ne dea făina cea mai bună și smochinele cele mai zemoase, ca să nu ducem lipsă de hrană pe drum.

Bătu apoi vesel din palme și strigă cu bucurie:

— *Hamdulillah*, laudă și mulțumire lui Allah că voi simți iarăși mângâindu-mi fața vântul pustiului și voi putea dovedi din nou că sunt același războinic neînfricat și biruitor pe care nimeni nu-l poate întrece, eu prietenul și ocrotitorul tău dintotdeauna!

L-am lăsat să sporovăiască înainte pe același ton fără să mă supere întru nimic faptul că pe mine mă punea pe planul al doilea.

De prisos să mai amintesc că Hanneh ne

umplu sacii cu toate bunătățile „ca să aibă copilul" pe drum — cum zicea ea. Adăugă însă, în râvna ei, o mulțime de lucruri nefolositoare.

Kara Ben Halef era cât se poate de mândru că-l luam cu noi într-o călătorie atât de lungă și primejdioasă. După ce își luă rămas bun de la mama sa, porni țeapăn în șa înainte, urmat de o sumedenie de haddedihni care duceau pieile de capră necesare să facă pluta pentru trecerea Eufratului. După ce ajunserăm pe malul celălalt se înapoiară în sat pe când noi ne îndreptarăm spre pustiul ce se întindea nesfârșit înaintea noastră.

Halef alesese pentru călătoria noastră trei dintre cele mai bune cămile de călărie ale tribului; din acelea care pot trăi zile întregi fără apă. Cum acești *hedjini* nu pot fi împovărați prea greu, nu luaserăm cu noi decât trei burdufuri mici, care aproape că se goliseră a șasea zi, așa că ne gândirăm să le umplem la loc.

Lesne nu era, căci ne găseam în timpul când puținele fântâni ale pustiului arab sunt de obicei ocupate, iar locuitorii acelui ținut erau dușmani de moarte ai haddedihnilor. Trebuia să ne ferim mai ales de beduinii șerarat, care erau în ceartă cu ei și ne-ar fi ucis negreșit dacă le cădeam în mână.

Șeicul lor era poreclit Abu' Dem — Tatăl sângelui —, o poreclă care i se potrivea foarte bine; tribul mai avea pe cineva și mai de temut decât acest șeic setos de sânge și anume pe Gadub es Sahhar*, vraciul făcător de minuni al șeraraților.

Vrăjitorul acesta, foarte vestit printre ai săi, era temut de toți vrăjmașii tribului. Se știa despre el că de câte ori începea vreunul din ei în mâinile lui, îl osândea la moarte. Dacă se întâmpla ca prizonierul să fie străin de legea lor, adică șiit,

* Gadub vrăjitorul.

evreu sau mai ales creștin, nu mai încăpea îndurare pentru el. Chiar și șerarații, care îl admirau pentru iscusința lui, se fereau să-l nemulțumească prin ceva, căci îl știau răzbunător și necruțător chiar cu ai săi. Stăpânea întreg tribul, era mai puternic decât însuși șeicul și umbla zvonul că acesta ar fi fost foarte bucuros să scape de el.

Așadar dinspre acest trib pândea primejdia cea mai mare, cu atât mai mult că nu știam unde se găsea în momentul de față. Ne aflam acum cam la aceeași înălțime cu șesul Tjohf, la o zi și jumătate de drum, și nădăjduiam să ajungem pe la vremea prânzului la Bir Nufah*. Trebuia însă să știm mai întâi dacă fântâna e sau nu ocupată. Le-am propus să mă duc singur să cercetez, dar Halef se împotrivi zicând:

— Vrei să mă jignești, Sihdi? Tu ești un frank și eu un Ibn el Arab. E de datoria mea să cercetez eu! Ori poate nu mă crezi destul de dibaci și n-ai încredere în priceperea mea?

— N-aș putea spune că n-am încredere, căci de la mine ai învățat, dar...

— Nici un „dar", Sidhi. Vreau să recunoști tu singur că Halef nu e un prost și că n-a uitat ce l-ai învățat. Și-apoi țin să dau lui Kara Ben Halef prilejul să admire pe tatăl său. De aceea îți cer, ca ocrotitor al lui și al tău, să mă lași pe mine să mă duc să iscodesc.

Ce era să fac? Pentru o iscoadă dibace hagiul meu era cam prea îndrăzneț și nesocotit. Dar puteam să-l rușinez eu față de copilul lui? Îl lăsai deci să plece. În curând îl văzurăm dispă-

* Fântâna Nufah.

rând în goana cămilei, pe când noi ne urmarăm drumul domol ca și mai înainte. Mai erau două ceasuri până la amiază, adică până s-ajungem la fântână; știam cam pe unde vine, dar nu cunoșteam bine împrejurimile.

Cu iuțeala cu care dispăruse Halef, într-un ceas putea fi acolo. Avui deci prevederea să mă opresc după un ceas și jumătate, ca să-l aștept. Trecu însă încă un ceas și el nu se întorcea. După un alt răstimp, tot atât de lung, văzând că tot nu vine, începui să mă îngrijorez. Dar când se mai scurse iar un ceas de așteptare zadarnică, băiatul mă întrebă:

— Sihdi, nu e așa că tata trebuia să se întoarcă mai de mult?

— Va fi văzut lume la fântână și așteaptă să plece, îi răspunsei eu, ca să-l liniștesc.

— N-ar fi înțelept din partea lui. Era bine să ne dea de veste.

— Nu te îngriji de el. Ai auzit ce spunea mai adineauri: că se pricepe la iscodit.

Băiatul tăcu, dar după o jumătate de ceas zise iar:

— Sihdi, ce să fie cu tata? Să alergăm în ajutorul lui.

— Bine, să mergem, dar cu băgare de seamă; ține-te mereu în urma mea.

— De ce în urmă?

— Din prevedere. Pesemne că nu e lucru curat pe acolo.

— Allah, Allah! Nu cumva l-au prins pe tata?

— Nu știu, dar așa bănuiesc. Acum pot să ți-o spun.

— Să ne grăbim atunci, Sihdi.

— Dimpotrivă, să nu ne zorim. Dacă au pus într-adevăr mâna pe el, vor supraveghea direcția dincotro a venit, căci își vor fi închipuit că n-a pornit singur în pustiu. Nu trebuie să ne vadă înainte de a-i fi văzut noi pe ei. Suntem călări și putem fi zăriți de departe. Dacă ești în urma mea, și mergem la pas, vor crede că e un singur călăreț care își vede de drum.

O luarăm la pas. Până acum drumul nu fusese decât un șes întins, dar la orizont începură să se zărească niște dungi neregulate. Văzui prin ochean că era un lanț de stânci care tăiau de-a curmezișul de la miazăzi la miazănoapte drumul. Între sau îndărătul lor trebuia să fie fântâna. Că Halef e prizonier nu mai încăpea îndoială, altminteri ar fi trebuit să-l zăresc de la depărtarea asta.

Probabil, nerăbdător și iute cum era din fire, nu se ferise ci mersese de-a dreptul spre stâncile dindărătul cărora fusese văzut și atacat pe neașteptate.

Ocheanul meu avea lentile tari și puteam vedea foarte departe prin el. Zadarnic îmi încordai privirea, nimic nu se zărea dincoace de stânci. Nu trebuia, așadar, să mă apropii prea mult de ele. Mai înaintai o bucată de drum, atât cât să nu pot fi zărit cu ochiul liber, apoi mă îndreptai spre miazănoapte, zorind cămila la drum.

— *Maşallah!* strigă Kara Ben Halef, speriat. Te îndepărtezi de fântână? Și bietul tata ce o să se facă?

— Ai încredere în mine, băiete, îi răspunsei eu cu blândețe. Dacă e așa după cum socot eu, toată luarea-aminte a celor de la fântână e

îndreptată spre apus, dincotro așteaptă să sosim. Facem mai întâi un ocol până ajungem la partea de miazăzi a lanțului de dealuri, pe urmă ne apropiem de fântână la adăpostul stâncilor. Nu o să-i vină nimănui în gând să ne pândească dintr-acolo, așa că ne putem apropia nevăzuți de ea. Ce va urma apoi, nu pot încă să prevăd.

— Cum adică: Să ocolim stâncile și să ieșim pe partea cealaltă? Ce om înțelept ești tu! Tata e cel mai deștept dintre toți arabii, dar tu îl întreci.

După un sfert de ceas ajunsesem la lanțul de dealuri. Îndărătul lui se întindea altul paralel, așa că între ele rămânea o vale cu multe cotituri. Coborârăm povârnișul căutând pe cât era cu putință ca să nu lovească vreo piatră cămilele.

Valea se îngusta din ce în ce, spre bucuria mea, căci, deși raza vederii noastre se micșora, eram și noi mai puțin expuși să fim văzuți. Ne opream la fiecare cotitură a văii ca să iscodim din dosul stâncii; nu zăririm însă pe nimeni. Din pricina asta înaintam foarte încet și ne-a trebuit două ceasuri pentru un drum pe care, cu picioarele, l-am fi făcut într-un ceas.

În sfârșit cunoscurăm după unele semne că ne aflăm în apropierea fântânii; ici-colo, tufe uscate, iar în mijlocul albiei secate a văii creștea iarbă. Acum era nevoie să fim cu mare prevedere.

Ajunserăm iarăși la o cotitură, unde am descălecat, m-am lipit de o stâncă și am privit cu prudență după cot. Zării în valea mai largă, aici, vreo două sute de inși, printre care și pe Șerarat, pe care-l cunoșteam mai de mult. Ceva mai încolo de gloată stăteau mai-marii tribului și în mijlocul

lor Halef; era deci prizonierul lor. Tocmai se sculase unul din ei de jos, strigă spre vârful stâncii și întrebă:

— Tot nu se vede nimeni?

Mă uitai și eu într-acolo. Zării după un bolovan mare un beduin stând la pândă.

— Nici țipenie de om, răspunse el.

— Atunci ne-am înșelat și prizonierul era singur. Dă-te jos de acolo că trebuie să plecăm îndată, altminteri ne apucă noaptea pe drum și n-ajungem până pe înserate la Bir Nadahfa.

— Ce vezi, Sihdi; se aud glasuri? mă întrebă în șoaptă băiatul.

— Descalecă și vino încoace, ca să-l vezi pe tată-tău.

Când copilul zări pe Halef vru să se repeadă într-acolo, dar eu îl oprii de braț și-i șoptii:

— St! Astâmpără-te! Acu' nu putem face nimic. Trebuie s-așteptăm până ce s-o înnopta.

— Atât de mult! Nu o să fie prea târziu?

— Nu. Sunt prea mulți ca să ne putem lua la luptă cu ei. Numai prin vreun șiretlic l-am putea scăpa și asta nu se poate face decât pe întuneric.

— Dar dacă îl omoară până atunci?

— Asta n-au s-o facă. Numai Sfatul bătrânilor hotărăște și nu văd nici un bătrân printre ei. Sunt numai războinici tineri.

— Oare ce vor fi având de gând? Să-și mute satul nu cred, fiindcă n-au femei și copii cu ei. Să fi pornit la război?

— Nici asta. Uite colo cămilele de povară încărcate cu frânghii și rogojini pentru împachetarea prăzii. Nu poate fi deci vorba decât de jaf.

— Pe cine vor să jefuiască?

— Nu știu, dar nădăjduiesc că o voi afla diseară.

— De unde?

— Chiar de la ei. O să-i spionăm.

— Vrei să-i urmărim până ce-și vor face popasul de noapte? Sihdi, acum văd și eu că avea dreptate tata când spunea că e de ajuns să te încolțească cineva pe tine ca să treacă prin întâmplări necunoscute pentru alții. Dar să plecăm repede. Uite că vor să încalece. Dacă trec pe lângă noi, ne văd.

— N-au să treacă, fiindcă ies prin partea cealaltă, ca să se îndrepte spre Bir Nadahfa.

— De unde știi?

— Am auzit pe căpetenie spunând iscoadei când a chemat-o jos. Fântâna se află la răsărit și într-acolo pornesc. Noroc că știu unde se duc.

— Ai mai fost pe acolo?

— Nu, dar am citit însă undeva despre ea. Hamdeni, un vechi scriitor arab, a scris într-o carte de-a lui unde e așezată și care sunt împrejurimile. Drept e că a trecut mult de atunci, dar prin locurile acestea nu se schimbă nimic nici după sute de ani. Toate par să stea pe loc. A, vezi că am avut dreptate? Pleacă pe unde spuneam eu. L-au legat pe tatăl tău pe cămilă. Se uită îndărăt... Bănuiește că ne-am ascuns pe undeva ca să pândim ce fac șerarații. Dacă s-ar putea să mă arăt fără să mă vadă ei, aș vrea să-i dau de veste că suntem aici.

Beduinii ieșiră din vale; cei din urmă rămaseră conducătorii, care-l aveau pe Halef între ei. Înainte de-a dispărea ei, cum nu se uita nimeni îndărăt, sării de după cotitură și fluturai de două

ori brațele în aer. Halef, care tocmai întorsese capul, mă zări. Știa acum că voi face tot ce-mi va sta în putință ca să-l scap.

Urcai apoi dealul ca să văd pe șeraraţi îndepărtându-se și, când mă încredințai că au luat-o într-adevăr spre răsărit, mă întorsei la fântână. Nu mai găsii strop de apă, o secaseră de tot, așa că a trebuit s-așteptăm două ceasuri până să avem cu ce ne potoli setea, să ne umplem burdufurile și să adăpăm cămilele ca să le ajungă măcar pe o zi. Pe urmă pornirăm și noi după șeraraţi.

Spuneam că aveam de gând să-i spionez pe dușmani. La loc deschis ar fi fost foarte primejdios, dar din fericire fântânile pustiului se află în ținuturi stâncoase. Bir Nadahfa era înconjurată de un adevărat *warr**, care ne putea sluji de acoperire.

Zorirăm cămilele la drum până ce înțelesei după felul urmelor că trebuie să o luăm mai domol, ca să nu ne apropiem prea mult de dușman. După-amiaza trecu și când soarele începu să dispară în marea de nisip văzui prin ochean, la răsărit, o întindere mare de bolovani în mijlocul cărora se afla fântâna.

Șeraraţii ajunseseră acolo, așa că a trebuit să ne oprim aici unde eram. Abia după ce se întunecă de-a binelea mai merserăm o bucată de drum până la vreun kilometru de *warr*. Descălecarăm și legarăm bine picioarele cămilelor, ca să nu se poată ridica de jos.

Acum era timpul să mă furișez în tabără. Kara Ben Halef ardea de dorința să mă însoțească, dar

---

* Grămezi de bolovani.

trebuia să rămână de pază la cămile. Îi predai amândouă puștile mele, care m-ar fi putut stânjeni și mă apropiai de *warr*. Găsii repede un loc unde bolovanii erau mai rari și lăsau un fel de potecă lată între ei prin care se putea ajunge la fântână. Probabil că pe acolo trecuseră și șeraraţii. Cum apucai s-o iau pe potecă auzii zvon de glasuri omenești și, după ce mai înaintai, deslușii cuvintele:

— *Allah! akbar! Aşahdu anna, la ilaha ill Allah, Wa Mohamedu rasuhl Allah. Haiga alas salah!*

Era rugăciunea de seară. Glasurile acopereau zgomotul pașilor mei și mă putui apropia până la câțiva pași numai de tabără. Mă ascunsei după un bolovan mare și așteptai.

Stelele nu străluceau prea tare, totuși vedeam bine ce se petrece. Beduinii îngenuncheaseră pe covorașele lor și se rugau cu fața spre Mecca. Acela care spunea rugăciunea — repetată în cor de ceilalţi — era șeraratul pe care-l auzisem peste zi chemând jos pe cel care pândea în vârful dealului. Părea să fie conducătorul lor. Purta un *haik** ca și mine și era cam de statura mea. Vreo câțiva din tovarășii lui, aceia care stătuseră la Bir Rufah mai de-o parte, îngenuncheaseră înaintea, nu în urma lui, cu spatele întors spre el, pe urmă venea Halef legat de mâini și de picioare.

Distanța care ne despărțea nu era mai mare de trei metri. Mai bine nici că se putea! Era o jucărie pentru mine să-l iau de acolo, cu atât mai mult cu cât m-ar fi zărit îndată, deoarece era cu fața spre mine.

---

* Manta.

Se așezase dinadins așa, căci bănuia dincotro voi veni eu. Dar nu era vorba numai să-l scap pe el, ci trebuia să iau și cămila lui cu noi, iar asta nu se putea decât printr-un schimb. Schimbul va fi însăși căpetenia.

Toți erau atenți la rugăciune și stăteau cu ochii ațintiți înspre răsărit, pe când eu mă aflam în spatele lor, adică spre apus. Trăsei cuțitul de la brâu și mă târai până la Halef. Mă văzu și-mi întinse mâinile. Îi retezai la iuțeală frânghia cu care erau legate, apoi pe aceea de la glezne și-i șoptii cu gura lipită de urechea lui:

— Ia-o îndărăt, drept înainte, unde vei da de Kara.

— Și tu, Sihdi?

— Viu și eu pe urmă. Dezlegați cămilele! Repede, repede.

Se târî de acolo și rămăsei eu în locul lui ca să-mi aduc la îndeplinire planul când dușmanii vor fi ocupați cu împăturirea covorașelor de rugăciune.

Firește că totul se petrecu mai repede decât povestesc eu și tocmai îl văzui pe Halef pierind în întuneric când șeraraților își încheiau rugăciunea.

— Allah e mare! Allah e foarte mare și laude lui din belșug.

După cuvântul „belșug", când ceilalți începură să strângă covorașele, mă ridicai pe jumătate, mă plecai înainte, apucai căpetenia cu stânga de umăr, o întorsei spre mine, lovind-o cu pumnul în tâmplă. Se prăbuși la pământ. Ca să fiu mai sigur îi mai dădui o lovitură, pe urmă și o luai la goană după Halef. Puțin îmi păsa acum de cele două sute de șerarați; aveam pe căpetenia

lor în puterea mea și știam că nu-mi vor face nimic.

Auzii deodată răcnetele lor venind din spate și glasul lui Halef care-și striga feciorul. Fugeam cât puteam, căci urmăritorii m-ar fi putut ajunge, fiindcă n-aveau o povară în spate ca mine. Ajunsei la cămile, Halef era și el acolo.

— Repede în șa! îi poruncii eu. Ia și pe prizonierul ăsta cu tine. Țineți drumul spre miazăzi și opriți-vă la două mii de pași de aici.

— Și tu, Sihdi?

— Eu trebuie să mai rămân aici ca să prind încă un șerarat pe care să-l trimitem pe urmă îndărăt în lagăr cu răspunsul.

După plecarea lor, mă întinsei pe nisip ca să nu fiu zărit prea curând de cei care mă urmăreau. Aproape îndată auzii pași: era un șerarat care o luase înaintea celorlalți. Se opri la vreo șase pași de mine s-asculte și, fiindcă nu se auzea nimic, porni mai departe, până ce ajunse în dreptul meu. Dintr-o săritură ajunsei lângă el, îl apucai cu o mână de beregată, lovindu-l cu cealaltă în moalele capului. Îmi căzu horcăind în brațe.

Îl luai în spinare și pornii agale, n-aveam de ce să mă grăbesc, fiindcă șerarații nu mă văzuseră din pricina întunericului; mă îndreptai încotro îmi trimisesem tovarășii. Halef și băiatul stăteau lângă întâiul șerarat — pe care-l legaseră burduf și care se dezmeticise acum — cu cuțitele îndreptate spre pieptul lui, ca să-l împiedice să țipe.

— Uite-l că vine, îi zise Halef când mă văzu. El e acela despre care ți-am vorbit: marele și nebiruitul Kara Ben Nemsi Effendi. Pușcile astea

două ale lui sunt; una împușcă de o mie de ori câte o sută una după alta și o să te trimită numaidecât în fundul iadului, dacă îndrăznești să scoți un cuvânt ori să faci vreo mișcare.

— Chiar așa o să fac, adăugai eu amenințător. Nu li se va întâmpla însă nimic acestor doi șeraraţi, și se vor putea întoarce chiar în noaptea asta la ai lor, dacă stau liniștiți și ascultă de poruncile noastre. Altminteri cuțitele noastre vor găsi calea la inimile lor. Acum ne îndepărtăm nițel de aici, pe urmă le vom spune ce vrem de la ei.

Îi legarăm strâns unul de altul și-i obligai să pășească înaintea mea, pe când Halef cu fiu-său duceau cămilele de căpăstru.

Schimbarea asta de direcție era necesară ca să scap de urmăritori; ei ne căutau probabil la apus de *warr* și noi o luaserăm spre răsărit.

Când ne-am îndepărtat îndeajuns, pusei cămilele să se lase la pământ și poruncii celor doi șeraraţi să șadă jos. După aceea trăsei pe Halef mai încolo, ca să n-audă ei ce vorbim. Firește că l-am scutit de imputări — căci tot n-ar fi folosit la nimic — și-l întrebai cum s-a făcut că a căzut în mâinile dușmanului.

Încrezător în sine cum era, se apropiase prea mult de *warr* și fusese zărit de ei. Prins și legat cât ai clipi, i se luară armele și fu luat la cercetări. Prea mândru ca să-și tăgăduiască numele, prinderea lui stârni mare bucurie în tabără, căci șeicul șeraraţilor era un vrăjmaș înverșunat al haddedihnilor. Nu pomeniseră nimic față de el unde se duc, dar Halef înțelesese din câteva cuvinte scăpate de unul din ei că aveau de gând să atace și să jefuiască tribul samar lazafah.

La întrebările pe care i le-au pus, a răspuns că a plecat singur, neînsoțit de nici un războinic de-al lui. Firește că n-a fost crezut, dar dacă au văzut că trece ceas după ceas și nu se ivește nimeni și-au închipuit că a spus adevărul și au plecat cu el.

— Știi tu, Sihdi, cine e șeraratul ăla de colo? mă întrebă Halef la urmă.

— Nu.

— Atunci află și miră-te. E chiar feciorul lui Gadub es Sahhar, vrăjitorul tribului, cel mai neîmpăcat dușman al nostru, arde-l-ar focul gheenei! La drept vorbind ar trebui să-l omor fără milă, mai ales că poartă și porecla Abu el Ghadab*, prin care vrea să zică — știi și tu — că nu e omul care să-și cruțe dușmanul.

— Nu mă privește. E prizonierul meu nu al tău și religia ca și judecata nu-mi îngăduie să vărs sânge omenesc.

— Atunci fă ce vrei, te cunosc și sunt încredințat că vei ști și tu ce se cuvine.

Dezlegai pe celălalt prizonier, spunându-i răspicat:

— Ascultă ce am să-ți spun. Eu sunt Kara Ben Nemsi, creștin și prietenul haddedihnilor. Aș putea să vă culc cu pușca mea fermecată pe toți războinicii voștri la pământ până a apuca voi să trageți un singur glonț. Ați prins pe prietenul și fratele meu Hagi Halef Omar ca să-l ucideți, dar eu l-am scăpat din ghearele voastre, dovedindu-vă astfel că nu mi-e frică de voi. Ar trebui acum să vă împușc. Sunt însă creștin și vă voi

* Tatăl mâniei.

lăsa liberi, dacă vă învoiți cu ce vă cer. Să mi se dea îndărăt cămila și toate lucrurile lui. Te vei duce acum în tabără ca să aduci cămila și toate lucrurile oprite de voi. Dacă te vei purta cinstit, ținându-te de cuvânt, îi dăm și lui Abu el Ghadab drumul, și ne vedem de drum. Plănuiești însă vreo mișelie, îl împușcăm. Ai răgaz o jumătate de ceas. Dacă până atunci nu ești îndărăt, îl împușcăm. Hai, du-te!

Omul se codi, dar Abu el Ghadab îi strigă răstit:

— Grăbește-te să faci ce ți s-a poruncit, ce mai stai? Viața mea prețuiește mai mult decât o păcătoasă de cămilă de-a haddedihnilor.

Șeraratul plecă. Ca să mă feresc de vreo cursă, mutai tabăra la o bună depărtare de acolo și mă furișai cu Halef, care luase pușca feciorului său, până la un loc pe unde trebuia să se întoarcă trimisul. Mai înainte însă dădusem în grija băiatului să păzească bine pe prizonier și să-i vâre cuțitul în piept dacă va încerca să fugă.

Nici nu se împlini jumătatea de ceas și văzurăm pe șerarat venind. Aducea cămila și trecu pe lângă noi fără să ne vadă. Era singur. Așadar, amenințările mele avuseseră efect. Ne luarăm după el și-l ajunserăm din urmă.

— Norocul tău că te-ai purtat cinstit; îi zisei eu; dă încoa' lucrurile.

Nu lipsea nimic din armele și ce mai avusese Halef la el. Trimisei apoi pe șerarat îndărăt la ai lui asigurându-l că peste puțin va fi și căpetenia lor liberă.

— O să te ții de cuvânt, effendi? întrebă el cu îndoială.

— Hai șterge-o mai repede! strigai eu. Kara Ben Nemsi nu și-a călcat niciodată cuvântul. Să nu mai spui așa ceva că o pățești!

Se făcu nevăzut la iuțeală.

Ne întoarserăm la prizonier, îl dezlegai și-i zisei:

— Ni s-a dat ce am cerut. Poți să pleci.

Tânărul șerarat mă privi uluit, apoi întrebă:

— Mă lași într-adevăr liber?

— Da. Și fiindcă m-am purtat cinstit și omenește cu tine, nădăjduiesc că ne veți lăsa să ne vedem nesupărați de drum. Ne ducem la Bir Halawijat* și doresc să nu ne urmăriți.

— Ținta noastră e Bir eș Sukr**, departe de aici, tocmai spre miazăzi și de acolo la Akabet, așa că n-ai de ce te teme.

— Să mă tem? Eu nu știu ce vrea să zică teamă.

— Așa? întrebă el batjocoritor. Multe am auzit eu despre tine, dar nimic nu poate să fie adevărat. Toată vitejia ta e un fleac pe lângă a șeraraților. Astăzi ne-ai scăpat; dar nu pentru totdeauna. Cunoști legea răzbunării? E asemenea leului care nu-și lasă niciodată prada din gheare. Și-ți jur că nu ne vei mai scăpa altă dată! Te închini unui Dumnezeu mincinos și fiului său care a murit ca răzvrătit pe cruce, răstignit ca un tâlhar. Era tot un ghiaur ca și tine și...

— Taci și nu mai spune încă o dată vorba asta că eu n-am răbdarea lui... strigă înfuriat Halef.

---

* Fântâna dulce.

** Fântâna recunoștinței.

— Tu stârpitură ! îl întrerupse șeraratul râzând. Acum nu mai sunt legat și-mi bat joc de voi. Vă spun ce v-am mai spus. Leul răzbunării vă va înghiți pe amândoi. Carnea și sângele unui ghiaur o să...

N-apucă să-și mântuie vorba căci biciul cu curele împletite al credinciosului meu Halef îl lovi cu toată puterea peste obraz.

— Na, ține pentru „ghiaur". Ei, mai spune o dată dacă-ți dă mâna!

Șeraratul răcni de durere, își acoperi fața cu amândouă mâinile și rămase câteva momente ca o stană de piatră. Pe urmă făcu o săritură vrând să se repeadă la Halef. Dar o altă izbitură îl făcu să se dea înapoi împleticindu-se. În aceeași clipă fui lângă el, îl apucai de braț, i-l lipii de piept și-i zisei amenințător:

— Dacă mai faci un pas îți sfărâm oasele! Nu ne e nouă frică de leul răzbunării... Hai, spală putina, dacă nu vrei să-ți înfig cuțitul în piept!

Îi dădui un brânci care-l făcu să se rostogolească la pământ. Se ridică împleticindu-se, dar nu cuteză să se mai apropie de noi.

Încălecarăm și, în vreme ce ne îndepărtam, îl auzirăm răcnind după noi:

— *Șeba et Thar** o să vă înghită... *Șeba et... Thar... Șeba... et...*

Strigătele lui fuseseră auzite de ceilalți și, crezându-l în primejdie, îi alergau în ajutor, după cum am înțeles din larma care urmă. Nu ne era frică de ei, totuși zorirăm cămilele la drum.

---

* Leul răzbunării.

Eu călăream în frunte, după mine venea Halef și fiul său. După câtva timp Halef îmi strigă necăjit:

— Ce faci, Sihdi? Ai greșit drumul; trebuie s-o luăm mai la stânga.

— Ba la dreapta, fiindcă într-acolo e Bir el Halawijat.

— Păi nu într-acolo era vorba să ne ducem.

— Așa e. Ținta noastră era să alergăm la samarii lazafah, ca să le dăm de veste că vor fi atacați de șerarați — ceea ce aceștia nu trebuie să bănuiască, firește. De aceea am spus feciorului vrăjitorului că drumul nostru e la Bir el Halawijat. Ca să-i fac să creadă că nu i-am mințit, ne ducem acum într-acolo, fiindcă e mai mult ca sigur că ne vor urmări îndată ce se va lumina de ziuă.

— Și chiar până acolo vrei să te duci? Ar fi să facem un mare ocol.

— Cunoști drumul, nu e așa?

— Foarte bine chiar.

— Atunci știi că după o jumătate de zi călare ajungi la o întindere mare, pietroasă, pe care nu se pot întipări copitele cămilelor; vom coti apoi pe stânga și șerarații ne vor pierde urma.

— Ai dreptate, Sihdi. Dai și de data asta dovadă că ești poate mai deștept decât mine.

— Poate? râsei eu. Probabil că n-aș fi fost atât de șiret ca cine știu eu, să mă arunc orbește în mijlocul unei cete de două sute de dușmani și să mă las prins de ei.

Era singura imputare pe care a auzit-o Halef de la mine. A fost însă atât de înțelept să înghită fără să crâcnească. Ar fi trebuit să fiu nițel mai

aspru cu el, dar n-am vrut să-l rușinez față de fecioru-său.

Călărirăm toată noaptea cu un scurt popas, ca să mai răsufle cămilele, iar când am ajuns la șesul cel pietros am schimbat brusc direcția.

A fost o zi grea pentru bietele cămile, căci ne-am oprit abia pe înnoptat, când am dat la Bir Bahrid* de o ceată de sammari lazafah. Ne-au întâmpinat cu multă prietenie, și când au aflat că nu venim numai ca prieteni, ci să le dăm de veste despre cele ce-i așteaptă, n-au mai știut cum să ne mulțumească.

Au trimis îndată ștafete la întreg tribul să se adune cât mai mulți aici, pe unde trebuiau să treacă șerarații. Încă din zori iscoadele se împrăștiară în toate părțile, ca să pândească sosirea acestora, deși nu îi așteptam în ziua aceea. Spre seară, cu ajutoarele care ne veniseră în cursul zilei, eram peste cinci sute.

Firește că am luat și noi parte la sfat. Cum știam că în astfel de împrejurări lupta e crâncenă și fără milă, am vrut să împiedic o mare vărsare de sânge. Zadarnic însă, nimeni nu vru să m-asculte. Aveam de-a face cu beduini care iau mila drept slăbiciune. Eram un străin pentru ei și nu mi-erau datori recunoștință ca haddedihnii. Nici străduințele lui Halef nu folosiră la nimic.

Hotărâră să împresoare pe șerarați și să omoare pe oricine n-ar vrea să se predea. Cât despre prizonieri, va hotărî pe urmă Sfatul bătrânilor. Hotărârea era de prevăzut la acești oameni pătimași care nu trăiesc decât pentru răzbunare.

---

* Fântâna cu apă rece.

După ce se sfârși consfătuirea și mă aflai singur cu Halef, acesta îmi zise:

— Sihdi, știu că nu te-ai înțeles cu ei și aș fi dorit din inimă să te asculte. În adâncul sufletului meu sunt creștin ca și tine, deși nu trebuie s-o spun pe față, fiindcă și-ar alege un alt șeic. Dar cum nu vreau să iau parte la măcelul care are să urmeze, îți propun să plecăm chiar astăzi.

— Nu se poate.

— Pentru ce?

— Mai întâi: ca oaspeți ai lazafahilor trebuie să le venim în ajutor și al doilea: ce motiv să le dăm? Ne-am pierde stima lor, căci ne-ar învinui de lașitate. Al treilea: dacă rămânem și luăm parte la luptă, poate că găsim mijlocul să-i mai muiăm nițel și să nu ucidă pe prizonieri.

— Ai dreptate. Atunci nu mai plecăm și măcar că îmi tremură inima să nu i se întâmple ceva băiatului, sunt bucuros să-l văd de ce e în stare la luptă. Sunt sigur că nu o s-o ia la fugă.

— De asta sunt încredințat, dar n-are încă destulă experiență și se poate lăsa târât de avântul său copilăresc la vreo nesocotință. E deci de datoria noastră să veghem asupra lui.

Trecu ziua și noaptea următoare fără să se arate șerarații. În zori însă câteva iscoade veniră să ne spună că dușmanii au poposit peste noapte în mijlocul pustiului la vreo cinci ceasuri călare de aici. Trei din iscoade au rămas ca să le urmărească mișcările. După câtva timp se întoarseră și ele cu vestea că șerarații au ridicat tabăra și au trimis încoace iscoade care trebuie să sosească dintr-un moment într-altul. Se luară îndată măsuri pentru întâmpinarea lor.

Fântâna se afla într-o adâncitură în formă de albie care nu avea nici la apus nici la miază-noapte — dincotro venea dușmanul — nici o acoperire, dar la răsărit și miazăzi era înconjurată de un semicerc de stânci. Îndărătul acestora se ascunseră lazafahii, numai patruzeci rămaseră lângă fântână. Vitele fură lăsate să pască prin împrejurimi, așa că totul avea o înfățișare cât se poate de pașnică. Eu, Halef și Kara ne pitirăm în tufiș, deoarece la vederea noastră șeraraților ar fi putut prinde bănuieli.

Pe la prânz văzurăm venind doi călăreți care se îndreptau la pas spre fântână. Întrebară încă de departe pe lazafahi dacă pot avea și ei niță apă. Li se răspunse că da. Se dădură — după cum am aflat mai târziu — drept aneizeh, adică prieteni de-ai lazafahilor, în drum spre Nfud, și după ce-și adăpară cămilele plecară. Când crezură că nu mai pot fi văzuți cu ochiul liber, cotiră, după cum îmi arăta ocheanul, spre miazănoapte, ca să înștiințeze pe șeraraților lor că nu vor avea a face decât cu patruzeci de lazafahi, pe care îi vor birui repede și vor pune mâna pe câteva sute de cai și cămile.

Nu trecu nici un ceas și dinspre miazănoapte de fântână apăru dușmanul. Șeraraților veneau în goană ca să ne ia pe neașteptate.

Ajunși la marginea dealului săriră de pe cămile și cu răcnete grozave porniră devale, să coboare coasta. Dar în aceeași clipă, răsăriră de după stânci lazafahii. Șeraraților se opriră înspăimântați; scurtul timp fu de ajuns ca să fie împresurați din toate părțile. Să fi văzut acu' urlete și larmă! Cuțite sclipiră, suliți și securi zăngăniră,

împușcături detunară!... Kara Ben Halef se repezi chiuind de bucurie în mijlocul luptătorilor, urmat de tatăl său care sărise după el, ca să-l apere la nevoie.

Sângele curgea șiroaie și când se sfârși măcelul, peste o sută de șerarați zăceau morți pe câmpul de luptă; răniții fuseseră înjunghiați sau împușcați fără milă. Dintre șerarați nu scăpară decât vreo douăzeci cu fuga. Printre prizonieri era și Abu el Ghadab, fiul vrăjitorului.

Între învinși și învingători urmară scene pe care-i mai bine să nu le descriu. Luai pe Kara și pe Halef cu mine și ne îndepărtarăm, ca să nu fim de față. Lazafahii veniră însă să ne cheme îndărăt, ca să ne mulțumească pentru biruința lor pe care nouă ne-o datorau, și să ne ofere o parte din pradă. Firește că nu primirăm nimic. Nu ne puturăm însă feri să nu fim văzuți de prizonieri. Când Abu el Ghadab mă zări, se ridică așa legat cum era, se holbă năuc la mine și strigă clocotind de mânie:

— Kara Ben Nemsi, câinele de creștin! El a trădat... Șeba et Thar, leul răzbunării, o să-l înghită pentru ticăloșia lui... Allah să-l afurisească, pe el și pe cei doi haddedihni care îl însoțesc!

Cele două dungi pe care i le făcuse Halef cu biciul pe față se înroșiră. Era groaznic la vedere. Nu m-am sinchisit de amenințările lui, dar Halef nu se putu stăpâni, se proțăpi în picioare și-i zise răstit:

— Pe tine o să te înghită leul răzbunării nu pe noi, nemernicule! Ziceai că trebuie să ne temem de voi; ce frică vrei să-mi fie de tine când nici războinic nu mai ești vrednic să te numești cu

pecetea pe care ți-am făcut-o în obraz... Te-am lovit cu biciul ca pe un câine care a îndrăznit să se ridice asupra unor oameni ca noi. Rușine să-ți fie și ție și lui Șeba et Thar al tău, căruia îi va fi scârbă să înghită măcar o bucățică din carnea ta împuțită!

Îl trăsei pe Halef la o parte, ca să nu-l mai aud îndrugând atâtea cuvinte fără rost.

Lupta se sfârșise. Nu mai aveam ce căuta aici. Puteam pleca și plecai — bucuros să scap cât mai curând din locul acela blestemat, unde cursese atâta sânge omenesc. Ar fi fost doar atât de lesne să biruim pe dușman fără un astfel de măcel...

Ne luarăm rămas-bun de la lazafahi și pornirăm iar la drum, însoțiți o bucată de cale de un așa-zis alai de onoare.

Când ajunserăm după șase zile la sammari, furăm întâmpinați cu mare entuziasm, căci vestea biruinței noastre ne-o luase înainte și toți știau de cele întâmplate.

N-am intenția să descriu cu amănunțime djebelul Sammar. Ținutul era stăpânit de un șeic căruia îi plăcea să i se spună și prinț. Capitala, Hâil, e așezată în munții Adșa și Selma, la o înălțime însemnată și cu climă foarte plăcută. Petrecurăm aici o săptămână, înconjurați de atențiile locuitorilor, ce se întreceau care mai de care să ne fie pe plac.

Șeicul plecase cu puțin înaintea sosirii noastre în pelerinaj la Mecca, și-l înlocuia Hamed Ibn Telal, o rudă a fostului și vestitului șeic Telal, care adusese mari îmbunătățiri localității.

Halef reuși să încheie o alianță cu locțiitorul șeicului, izbutind să aducă astfel mari foloase haddedihnilor săi. Faptul că venisem numai noi trei făcuse o mai mare impresie decât dacă am fi fost însoțiți de o sută de războinici.

În tot timpul șederii mele acolo am făcut plimbări lungi prin împrejurimi, aflând lucruri cât se poate de interesante. Totuși, am fost foarte mulțumit când se sfârșiră tratativele, ca să pot pleca. Am fi rămas probabil mai multă vreme la sammari, dar nu vroiam să fiu acolo când caravana persană a pelerinilor va străbate djebelul. Cunoscusem odinioară prea de ajuns această caravană și mă săturasem de ea. La plecare, Hamed

el Telal ne dădu o mulțime de daruri bogate și douăzeci de călăreți care să ne însoțească două zile de drum.

Cum aveam motiv să ne abatem din calea șeraraților, Hamed ne povățui să o luăm pe la Lyneh.

Îi ascultarăm sfatul fără să bănuim măcar că prin asta ne aruncam de-a dreptul în gura leului. Nimeni nu se poate împotrivi soartei — cum zice musulmanul — și soarta noastră era răzbunarea pe care Abu el Ghadub o asemuise cu un leu...

Burdufurile ni se goliseră aproape și ne bucuram că vom ajunge la Wadi Ahdar*, unde știam că sunt două fântâni cu apă din belșug. Fântânile se aflau îndărătul unor stânci prăpăstioase care formau doi pereți înalți, iar în fund se ridicau ruinele unui Kasr**. Astfel de ruine, care datează din timpurile străvechi, dinainte de Mahomed, nu sunt rare în Arabia. Nu avea deci ce să mă mire că existase odinioară și în Wadi, Ahdar o cetățuie, căci cunoșteam legendele care spun că în valea aceasta ar fi curs cândva un afluent al Eufratului. Mai știam că, pe vremea ploilor, valea se umplea cu atâta apă că se putea înota în ea. De aceea fântânile nu secau niciodată și chiar în anotimpurile călduroase creștea o vegetație bogată care atrăgea, firește, fel de fel de vietăți, chiar și animale sălbatice. Halef spunea că auzise cum că s-ar afla până și lei.

---

* Valea verde.

** Cetate, castel.

Nu ne oprirăm toată noaptea din drum și nici o parte din zi. Mai erau vreo două ceasuri până la amiază, când zărirăm stâncile, din jurul văii. Unde sunt fântâni în pustiu, te poți aștepta să dai oricând de oameni și de acești oameni trebuie întotdeauna să te ferești.

Ne gândeam să cercetăm niţel împrejurimile. Halef se oferi, dar mă temeam să nu facă iar vreo poznă ca aceea de la Bir Nufah și plecai eu înainte.

La întâia fântână nu am găsit pe nimeni; îmi îndreptai cămila mai adânc în vale, dar nici aici nu văzui vreo urmă omenească. Mă cam mirai ce-i drept, totuși mă întorsei să-i aduc și pe tovarășii mei încoace. Să fi făcut drumul până la fântâna a doua, aflată tocmai la poalele ruinei, aș fi văzut urme de labă care mi-ar fi lămurit de ce valea era atât de pustie.

Ne-am aciuit deci lângă întâia fântână, unde erau tufe destule, deșăuarăm cămilele, băurăm apă până ne săturarăm și adăparăm cămilele din belșug, Ne prididi apoi oboseala. Rânduisem astfel ca doi din noi să doarmă și un al treilea să vegheze. Schimbul era din două în două ceasuri. Întâia veghe o luai asupra mea, a doua Halef și a treia Kara. A mea se petrecu în liniște. M-am culcat după ce l-am trezit pe Halef și cum eram frânt de oboseală am adormit numaidecât. Morfeul arab îmi făcu o mulțime de pozne. La urmă visai chiar că eram atacați de beduini; un foșnet ușor de mantale, pași înăbușiți, ropot de glasuri apoi o împușcătură... Oare vis să fi fost într-adevăr?

M-am ridicat drept în picioare în același timp cu Halef și Kara. Împușcătura era aievea. Ne văzu-

răm înconjuraţi de peste o sută de inşi în care recunoscui cu spaimă o ceată de şeraraţi.

Kara adormise în timpul veghei; de aceea izbutiseră ei să se apropie şi să ne împresoare. Cămilele sau caii îi lăsaseră destul de departe de acolo, ca să nu li se audă tropotul. Armele, pe care ni le luaseră fără să simţim pe când dormeam, erau în mâinile lor. Deci, orice împotrivire era cu neputinţă şi viaţa noastră atârna acum de un fir de păr. O singură posibilitate de scăpare există: să ne punem sub scutul unuia din mai-marii lor.

Toate aceste gânduri mi se încrucişau cu iuţeala fulgerului prin minte. Nu trebuia s-aşteptăm până ce ne vor spune că suntem prizonieri, căci atunci ar fi fost prea târziu. Se cerea să vorbim noi întâi.

La doi paşi de mine stătea un beduin bătrân cu înfăţişarea venerabilă; părea să nu fie un războinic de rând. Împinsei pe Halef şi Kara spre el şi exclamai:

— *Dakilah ia şeic!*

Asta vrea să zică: „Sunt ocrotitul tău, stăpâne!"

Nici un arab mai de seamă nu respinge ocrotirea sa unui duşman care îi spune aceste cuvinte şi-i atinge în acelaşi timp burnuzul — ceea ce e principalul. Ar fi în stare să-l apere, punându-şi viaţa în primejdie.

Halef şi fiul său cunoşteau, firește, aceste reguli ale pustiului şi, deşi erau uluiţi de repeziciunea cu care se petrecuseră lucrurile, avură totuşi prezenţa de spirit să-mi urmeze pilda. Erau acum şi ei sub ocrotirea şeicului.

Murmure de ciudă se auziră în jurul nostru. Bătrânul vru să se tragă îndărăt dar, fiindcă îl ţineam strâns de manta, zise cu necaz:

— Gurile voastre au fost mai iuţi la vorbă decât buzele mele, aşa că mă văd silit să vă iau sub scutul meu. Sunt Abu Dem, şeicul şeraraţilor, şi vai de acela care se va atinge de un fir de păr din capul vostru! Să li se dea armele îndărăt!

Ce noroc că era chiar şeicul. Când mă văzui iar cu puştile în mână, eram sigur de salvarea noastră. Se năştea acum întrebarea dacă ne cunoştea vreunul din ceată. Tocmai mă gândeam la asta când cineva strigă, făcându-şi loc prin mulţime:

— Nu-i lua sub ocrotirea ta, şeicule! Sunt duşmanii noştri de moarte.

— Duşmani de moarte? întrebă bătrânul cu mirare.

— Da. Omul cu cele două puşti e emirul Kara Ben Nemsi Effendi, un creştin.

— *Maşallah!* zise şeicul, dându-se înapoi.

— Ăla mititel e Hagi Halef Omar, şeicul haddedihnilor; a fost prins de noi la Bir Nufah şi ghiaurul l-a scăpat. Al treilea pare să fie feciorul lui. Toţi trei ne-au trădat lazafahilor, aşa că am fost înfrânţi în lupta de la Bir Bahrid. Ştii şi tu cât de puţini dintr-ai noştri au putut scăpa cu fuga.

Acum sosise clipa hotărâtoare ...

— *Ia Thar, ia Thar, ia Thar!* — o răzbunare, răzbunare, răzbunare! răcneau toţi în juru-ne, punând mâna pe arme.

— *Ia himaji, ia-himaji!* — apărare, apărare! strigai eu cu Halef şi băiatul în acelaşi timp.

Șeicul făcu un semn cu mâna și toți amuțiră îndată.

— Ești într-adevăr Kara Ben Nemsi, un creștin mă întrebă el?

— Da.

— Și cutezi s-o mărturisești?

— Eu nu mint niciodată. Ar fi o mare îndrăzneală să tăgăduiesc.

— Cum așa?

— Nu știi că ocrotitul pierde dreptul la ocrotire dacă spune o minciună?

— Așa e. Am auzit despre tine că ai înfăptuit multe lucruri de seamă în Djezireh și la kurzi. Cum poate da Allah atâta putere, dibăcie și vitejie unui ghiaur?

— Dumnezeu e tatăl tuturor, al nostru ca și al vostru. Pentru ce faci o deosebire între tine și mine din pricina religiei noastre? Tu ești ocrotitorul și noi ocrotiții tăi. Sau se teme întratât vestitul șeic al șeraraților de supușii săi, că-și retrage cuvântul?

Întrebarea era mai mult decât îndrăzneață. Se încruntă și răspunse:

— Și dacă aș face-o?

— Numele tău ar fi batjocorit de-a pururi.

— Ați fi însă pierduți.

— Nu se știe...

— Grăiești ca un nebun.

— Grăiesc ca un om care își dă seama de ce vrea. Zici că ai auzit vorbindu-se despre mine, atunci trebuie să știi și ce putere au puștile mele.

— Se zice că poți să tragi întruna fără să, mai încarci, și glonțul tău nu dă greș niciodată.

— Numărați o sută de pași și înfigeți zece sulițe, una lângă alta, în pământ. Veți vedea că le nimeresc pe toate la rând în locul care vreți voi.

Se auziră murmure. Șeicul se întoarse și vorbi ceva încet cu cel de lângă el. Halef îmi șopti:

— Dacă se învoiesc, suntem scăpați, Sihdi!

După câteva momente șeicul se întoarse iar spre mine și zise:

— Bine, ți se va face pe voie, dar cu o singură condiție.

— Care?

— Dacă nu nimerești toate zece sulițele drept în mijloc, nu mai aveți dreptul la ocrotirea mea.

— Am înțeles! răspunsei eu liniștit, deși știam că mi-e viața în joc.

Un singur glonț să fi dat greș și ne găseam fără nici o apărare în mijlocul atâtor dușmani. Îmi cunoșteam însă arma pe care mă puteam bizui, chiar dacă șeicul ne-ar fi lăsat în voia soartei. Acum când aveam iarăși armele în stăpânirea mea nu mă mai temeam de nimic.

Numărară pașii și înfipseră sulițele cu vârful în pământ, apoi ochii tuturor se ațintiră asupra mea. Dusei carabina la ochi și descărcai la iuțeală zece gloanțe unul după altul.

Alergară cu toții într-acolo.

— Acum suntem singuri, Sihdi, îmi șopti Halef. Ce-ar fi s-o luăm la sănătoasa?

— Ca să-i avem după câteva clipe în urma noastră. Nu, rămânem pe loc. Gândește-te cât timp ne-ar trebui să sculăm cămilele de jos!

— Bine zici; nu merge.

Scoaseră sulițele din pământ și le trecură din mână în mână cu exclamații de umire. În vremea

asta eu mă întorsei cu spatele spre ei și încărcai repede arma la loc. Văzui apoi ochii tuturor ațintiți cu dușmănie, dar și admirație asupra mea. Șeicul veni lângă mine și zise după ce mă măsură cu privirea din cap până în picioare:

— Pușca ta fermecată nu e o minciună. Gloanțele s-au înfipt toate zece drept în mijloc. Care a fost djin*-ul care a făcut arma asta?

— Era un djin din Amirika** pe care-l chema Henry.

— Atunci trebuie să fie acolo djini mai puternici ca pe la noi. Sunteți sub scutul meu și atâta vreme cât veți rămâne printre noi nu vi se va întâmpla nimic. Cum însă între noi dăinuiește răzbunarea, Sfatul bătrânilor va hotărî soarta voastră.

— Ce să hotărască? Eu cred că suntem în deplină siguranță sub scutul tău.

— Numai pentru un răstimp de două ori câte șapte zile. Pe urmă nu mai am ce vă face. Dacă sfatul e îngăduitor, vă ia armele și vă lasă un răgaz oarecare ca să o luați înainte, pe urmă veți fi urmăriți. Vă prind? Veți fi uciși. Să nu vă închipuiți că vă vom dărui viața în schimbul unui preț de răscumpărare. Mi se zice Abu Dem, Tatăl sângelui, și chiar dacă un războinic de rând poate răscumpăra sângele vărsat, oameni ca voi trebuie să plătească o astfel de faptă cu viața lor.

— Când se adună sfatul?

---

* Spiritul, duhul.
** America.

— Îndată ce vor sosi toți oamenii mei. Noi suntem numai avangarda. Se cere să fim cu mare băgare de seamă cât vom sta să adăpăm vitele, căci...

Își curmă vorba, ne privi cercetător apoi urmă:

— Dormeați când am sosit noi. Cât socoteați să rămâneți la fântână?

— Până mâine dimineață.

— *Allah akbar* — Dumnezeu e mare! Până mâine dimineață! Nu știați în ce primejdie vă aflați?

— Nu.

— *Allah kehrim* — Dumnezeu e milostiv. V-a ferit de o moarte grozavă. Adevărat că nu știați...

Se întrerupse iar. Vrusese parcă să spună ceva dar se răzgândise. Dar nici n-ar fi putut urma căci în clipa aceea se auzi tropot de copite și glasuri omenești și văzurăm o ceată de beduini călări pe cai și cămile, coborând dealul. În fruntea lor venea un individ bătrân cu mutra respingătoare. Burnuzul i se desfăcuse în față și văzui pe pieptul lui o mulțime de talismane iar de gâtul cămilei atârnau fel de fel de lucruri ciudate și vietăți împăiate. Avea ochii mici și vicleni, înfundați în orbite, nasul coroiat ca la o pasăre de pradă și gura știrbă. Trupul lui lung cât o prăjină și slab ca un schelet se bălăbănea în șa. Turbanul verde care îi înfășura capul dovedea că se trage din Profet.

Cum îl zării, îmi zisei că ăsta trebuie să fie Gadub es Sahhar, vrăjitorul tribului. Nu mă înșelasem, căci alergară toți înaintea lui, ca să-i spună ce captură de preț făcuseră.

Când auzi scoase un strigăt de bucurie, sări din șa și veni în fugă spre noi. Mă privi cu ochii holbați, apoi îmi zise răstit:

— Așadar tu ești afurisitul ăla de ghiaur care mi-ai făcut feciorul prizonier? Din pricina ta va fi omorât. Dar lasă că o să-mi plătești tu asta cu vârf și îndesat! Sufletul tău se va perpeli în jăratic ca o buturugă și trupul ți-l vor mânca flăcările iadului! O să-ți scot mațele bucată cu bucată și...

— Tacă-ți gura! tună glasul meu indignat. Sunt ocrotit. Cum cutezi să mă insulți?

— Ocrotit? De cine?

— De mine, răspunse șeicul în locul meu.

— Ce... ce? îndrăznești să ocrotești oameni care ne sunt vrăjmași de moarte?

— Îndrăznesc! zise șeicul semeț. Abu Dem poate să facă orice vrea. El e șeicul șeraraților. Nu cumva vrei să-mi poruncești? Oamenii ăștia au atins veșmântul meu și mi-au strigat: *Dakilah ia șeic!* Tare aș vrea să știu cine îndrăznește să-mi spună că nu mi-e îngăduit să-i ocrotesc!

— Eu! Cutează cineva să spună ceva împotrivă? Îi trimit toate duhurile iadului în trup!

Acum șeicul se întoarse spre oamenii săi și le strigă cu glas de tunet:

— Războinici ai șeraraților, hotărâți voi care din noi are dreptate, el ori eu?! Trebuie sau nu să ocrotesc pe prizonieri?

Nimeni nu-i răspunse. Îi dădeau dreptate în sinea lor, dar nici unul nu îndrăznea să murmure împotriva vrăjitorului, de care se temeau ca de naiba. Acesta hohoti o dată a batjocură și zise iar chicotind:

— Ei, auzi vreun cuvânt, șeicule? Câinii ăștia au lovit la Bir Nadah pe fiul meu cu biciul peste obraz și el i-a amenințat pentru asta cu Șeba et Thar, cu leul răzbunării, cu leul...

Își curmă vorba ca și când i-ar fi străbătut mintea un gând năstrușnic. Își plimba triumfător privirile de la mine la Halef și băiat și zise îmblânzit șeicului:

— Da, dreptatea să fie de partea ta dacă astfel va hotărî sfatul. Trimite după bătrâni; s-auzim ce hotărăsc ei. Nu e vreme de pierdut, căci trebuie să pornim până-n ziuă ca să ne eliberăm feciorii și războinicii din mâinile lazafahilor și să ne răzbunăm.

Alergă el însuși să adune sfatul. Șeicul se apropie de noi și ne spuse cu glas scăzut:

— Bănuiesc eu cam ce plănuiește vrăjitorul. V-am dat cuvântul și aș vrea să mă țin de el, dar împotriva leului răzbunării nu pot face nimic. Vă știu însă bărbați neînfricați și armele voastre sunt mai bune ca ale noastre. Allah face după cum crede el!

Situația noastră părea să se fi înrăutățit de la venirea vrăjitorului. Prieteni nu ne erau șerarații nici înainte, nu e vorbă, dar atitudinea cavalerească a șeicului lor îi impresionase. Acum erau însă mult mai mulți și vrăjitorul avea mai multă înrâurire asupra lor.

Priviri dușmănoase erau ațintite asupra noastră, totuși deocamdată n-aveam ce ne teme căci, până după hotărârea sfatului, știam că nu se va atinge nimeni de noi.

Doisprezece moșnegi se așezară la oarecare depărtare de locul unde ne aflam la sfat. Toți

ascultau în tăcere ce le spunea cu însuflețire vrăjitorul.

— Ce crezi tu, Sihdi, că vor hotărî? mă întrebă Halef cu glas înăbușit.

— E vorba probabil despre leii care mișună pe-aici.

— Allah! Lei! Adică un leu?

— Nu unul, ci mai mulți. E tocmai perioada când aceste animale au și pui.

— Or fi și acum colo prin ruine, unde își pot face lesne sălașul. Dar ce legătură e între noi și el?

— Este. N-ai văzut ce viclean zâmbea vrăjitorul când vorbea de „leul răzbunării"?

— Da. Parcă se bucura grozav.

— Bucuria că ne crede pierduți.

— Din pricina leilor?

— Da.

— Crezi că au să ne arunce în gura lor?

— De aruncat nu, fiindcă nu sunt ei nebuni să-i aștepte. Și-apoi ar trebui să ne lege și, câtă vreme am pușca asta în mână, nu las pe nimeni să se apropie de mine. Bănuiesc că sfatul va hotărî pentru noi o luptă cu fiarele acestea sălbatice.

— Aha! Ai de gând să primești, Sihdi?

— Mai întâi vreau s-aud ce spui tu.

— Mă mai întrebi? Ce mândră ar fi Hanneh, cea mai frumoasă dintre flori, când Halef al ei i-ar aduce o piele de leu ucis de mâna lui!

— Dar băiatul?

Kara, care tăcuse până atunci, răspunse în grabă:

— O, Sihdi, sufletul meu e cuprins de adâncă mâhnire! Eu sunt de vină de tot ce s-a întâmplat. M-a furat somnul... Aș fi în stare să mă lupt cu zece lei deodată, numai să recâștig iarăși încrederea ta.

— Nu-ți fă inimă rea, dragă Kara, îl mângâiai eu. Erai frânt de oboseală. Prin asta nu mi-am pierdut defel încrederea în tine; de altfel cred că vom scăpa în curând de aici. Chiar de-ar fi să se adeverească bănuiala mea, că va trebui să ne luptăm cu leii, nu primesc decât cu condiția să ni se redea în urmă libertatea. A, uite că s-a sfârșit consfătuirea.

Șeicul se ridicase de jos și veni spre noi:

— Sfatul bătrânilor a hotărât soarta voastră, începu el. Dacă v-ați afla în satul meu, ocrotirea mea ar ține patrusprezece zile, așa însă numai o zi — cât stăm aci — fiindcă suntem călători și nu vă putem lua cu noi. N-ar trebui să vă spun mai mult, căci m-a oprit vrăjitorul, zicând că vrea s-o aflați de la el; știu însă că vrea s-o facă dinadins ca să vă sperie și găsesc că e datoria mea, ca ocrotitorul vostru, să o știți mai bine de la mine.

— Nu e nevoie, o, șeicule. Îți suntem recunoscători pentru bunăvoința ta, dar nu suntem noi dintr-aceia care ne speriem așa de lesne — și mai ales de bătrânul vostru Sahhar. Credeți despre el ce vreți, eu însă îi cunosc meșteșugul și știu că nu e altceva decât un *ha' in**.

Chipul șeicului se lumină nițel și răspunse zâmbind pe sub mustață:

---

* Șarlatan.

— Văd că Allah ți-a dat o minte sănătoasă. Din păcate nu pot spune tot astfel de șeraraţii mei. Deși trebuia să vă urăsc pentru că mi-ați dat războinicii în mâinile lazafahilor, v-aș rămâne totuși recunoscător că m-ați scăpat de cineva pe care aș fi mulțumit să nu-l mai văd printre noi.

— Știu pe cine crezi. E Abu el Ghadab, fiul vrăjitorului, nu e așa?

— *Maşallah!* de unde știi?

— Cunosc cum stau lucrurile între tine și Gadub es Sahhar mai bine decât îți închipui tu.

— Chiar dacă le cunoști, te-aș ruga să nu-i pomenești nimic despre asta. Am auzit că ai împușcat odată pe „stăpânul cu căpățâna mare" numai tu singur în întunericul nopții. N-am crezut că e adevărat, căci noi ne ducem la o astfel de vânătoare o ceată întreagă de războinici și pe lumină, altminteri ne-ar sfâșia pe toți.

— Păi, asta e deosebirea între voi și noi. Un om cu adevărat viteaz nu se sfiește să se ia la luptă singur și oricând cu leul cel mai grozav.

— Cuvintele tale îmi înlătură mustrările de cuget. Atunci aflați că va trebui să vă luptați la noapte cu doi lei care au și pui, pare-mi-se. E ceva grozav când te gândești! Doi lei uriași — care sunt și mai îndârjiți, fiindcă trebuie să-și apere și puii — împotriva numai a trei inși.

— Nu te îngriji de noi, șeicule. Nouă nu ne e frică de ei. De altminteri, ceea ce nu vroiai să ne spui de-a dreptul, am ghicit eu mai de mult. Ăsta a fost planul vrăjitorului, nu e așa? Deștept om, n-am ce zice! Ne biruie leii — s-a răzbunat. Îi biruim noi — ceea ce nu crede cu putință — a scăpat ținutul și pe voi de niște dușmani cumpliți

de care nu puteaţi scăpa decât cu viaţa a multora din războinicii voştri. Dar ia spune, de când s-a aciuit leul şi leoaica pe aici?

— De vreo trei săptămâni. Ne ia în fiecare noapte un cal, ori o cămilă — bătu-l-ar Allah!

— Unde şi-a făcut sălaşul?

— Colo sus în curtea cea mare a cetăţuii năruite. Vine seară de seară cu soaţa lui jos în vale ca să se adape la fântână. Mai mult nu mi-e îngăduit să vă spun. Haideţi acum la bătrâni.

Ne duse în faţa sfatului, ca să ascultăm în picioare osânda. Eu însă mă aşezai numaidecât jos, Halef şi Kara făcură asemenea.

— Cum îndrăzniţi să şedeţi înaintea sfatului? se răsti vrăjitorul la mine. Sunteţi nişte...

— Tacă-ţi gura! îi curmai eu vorba ca să-i arăt de la început că nu mă sinchisesc de el. Ştiu şi eu ce se cuvine acestor bătrâni venerabili şi am tot respectul pentru ei, dar nu şi pentru tine, de aceea şed. Mă cunoşti tu pe mine şi ştii ce sunt eu în ţara mea şi în faţa poporului meu. Şi tu cine eşti? O muscă, nimic altceva, care crede că sperie pe leu cu bâzâitul ei.

Duse mâna la pumnal şi răcni înfuriat:

— Cunoşti tu, ghiaurule, puterea pe care o am asupra duhurilor de pe pământ şi din adâncul lui? Un semn să fac numai şi te prăvăleşti fără suflare la picioarele mele.

— Încearcă! râsei eu. Pe mine nu mă sperii cu gogoriţele tale. Eşti un lăudăros care nu e în stare de nimic, un scamator care tragi lumea pe sfoară şi nici nu te-aş găsi vrednic de vreun răspuns dacă bătrânii aceştia respectabili nu te-ar fi însărcinat să ne spui hotărârea lor.

Sări în picioare ca ars și răcni:

— Voi, războinici ai șeraraților, împușcați-l ca pe un câine!

Deși nimeni nu ridicase arma împotriva mea, alergai după un colț de stâncă, ca să mă pun la adăpost, îndreptai carabina spre el și strigai:

— Îndrăznește cineva să ridice mâna asupra mea? Vedeți bine că aici unde sunt nu mă poate atinge nici un glonț de-al vostru, dar pușca asta fermecată ucide pe oricine s-ar atinge de unul de-ai mei.

Beduinii se dădură în grabă în lături. Vrăjitorul amuțise. Bătrânii vorbeau pe șoptite între ei, apoi șeicul îmi strigă:

— Liniștește-te, emirule! Deocamdată ești sub ocrotirea mea și până mâine dimineață nu vi se va întâmpla nimic.

— Vorbești copilării! Nu noi, ci voi trebuie să vă temeți de noi. Nu mă mișc de aici și nu las pușca din mână. Cine ne jignește cu un singur cuvânt, îl culc cu un glonț la pământ. Haide, spuneți-mi acum pe scurt ce-a hotărât sfatul. Fără multă vorbă însă.

Înțelesei din privirile cu care se uitau unul la altul că atitudinea mea dârză nu rămăsese fără efect. Sfatul mai șopti ceva, pe urmă vrăjitorul începu, dar pe un ton cu totul altfel decât cel de adineauri:

— S-au hotărât următoarele: colo, în curtea cetățuii s-au aciuit duhuri care nu vor să mai plece; vă veți lupta la noapte cu ele. Dacă ne dați cuvântul că nu veți încerca să fugiți, puteți rămâne până diseară în tabără și nu ca prizonieri. Când va începe însă să se însereze, vă duceți sus

în cetățuie și aprindeți un foc ca să stați de vorbă în jurul lui. Mâine dimineață, dacă nu v-au sugrumat până atunci duhurile, coborâți în vale și puteți pleca. Sunteți liberi.

— Asta e tot?

— Da.

— Bine, ne învoim. Să ne întărească însă sfatul prin jurământ învoiala.

După jurământul pe care-l făcură cu glas tare bătrânii în cor, mă simții mai liniștit. Lăsai jos pușca și mă întorsei la tovarășii mei. Trecând pe lângă vrăjitor, acesta nu se putu stăpâni să nu-mi spună cu satisfacție răutăcioasă:

— Sunteți pierduți, căci îmi răsună parcă de pe acum în urechi răgetul lui Șeba et Thar, care o să vă înghită la noapte.

— Ia seama să nu te înghită pe tine, îi răspunsei râzând.

— Nu înghite decât creștini al căror Dumnezeu n-are putere să-i apere, pe când eu numai un semn să fac și o ia la fugă.

— Nu cârti împotriva lui Dumnezeu! E un mare păcat să te crezi mai puternic decât el, un păcat pe care nu ți-l va ierta.

— N-are decât! răse el în bătaie de joc. Orice Sahhar poate mai mult.

Îi pusei înspăimântat mâna pe braț și zisei:

— Nu ți-aș dori ca Dumnezeul nostru, care e drept și puternic, să ia în seamă batjocura ce i-o aduci. Cuvintele tale s-ar întoarce asupră-ți ca o stâncă uriașă și te-ar zdrobi ca pe un vierme. Mi-e groază de tine! Ziceai că poruncești tuturor duhurior de pe pământ și din adâncul lui; atunci cum se face că acele din cetățuie nu vor s-asculte

de tine? Ne trimiteți pe noi să le izgonim. De ce? Fiindcă nu ai nici o putere asupra lor și ți-e frică să te duci măcar până la cetățuie. Eu sunt creștin și nu mă tem de duhuri. Vom coborî mâine teferi și voioși din Kasr, ca să vă arătăm duhurile pe care le-am biruit.

— Te lauzi! strigă el înfuriat. Ce ești altceva decât un ghiaur, un netrebnic care se va duce de-a dreptul în iad! Las-că nici tovarășii tăi nu sunt mai buni ca tine și-i așteaptă aceeași pedeapsă. V-a spus fecioru-meu, că o să vă înghită Șeba et Thar și prorocirea lui o să se împlinească chiar în astă seară. Mâine vom găsi oasele goale de carne care au să semene cu ale unor câini râioși izgoniți de prin corturi din pricina spurcăciunii lor.

Mă mânca palma să-l pocnesc, dar mă stăpânii și tăcui. Halef însă nu mai putu răbda; puse mâna pe bici, i-o vârî sub nas și-i strigă indignat:

— Ce-ai spus? Câini râioși, ai? Vrei să te însemn pe viață cu biciul, cum am făcut cu fiu-tău pentru o astfel de insultă? Dacă toată puterea de care te lauzi stă în a batjocori pe prizonieri și a cârti împotriva lui Dumnezeu, să știi că nu oasele noastre, ci ale tale au să fie găsite roase de carne. Dumnezeu are să te pedepsească. Îți spun și ție ce i-am zis feciorului tău: nu scapi tu de Șeba et Thar, fii pe pace! Să-ți aduci aminte de vorbele lui Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah, șeicul haddedihnilor din seminția eș șammarilor.

Vrăjitorul smuci pumnalul de la brâu, dar șerarații îl înconjurară din toate părțile și șeicul ii spuse răstit să se astâmpere și să înceteze cu însultele la adresa ocrotitilor săi. Trăsei și eu pe

Halef la o parte și abia reușii să-l potolesc. Viteazul meu tovarăș vorbise la mânie fără să știe că prorocirea lui grozavă se va împlini într-adevăr.

Planul vrăjitorului era bine chibzuit. Leul e, când are pui de hrănit, și mai primejdios. Totuși ne-am fi putut ascunde printre ruine, ca să nu ne vadă prin întuneric, dacă asta ne-ar fi fost intenția. Ni se pusese însă condiția să lăsăm toată noaptea focul să ardă și să nu ne mișcăm de acolo. Nu se putea să nu dea de noi.

Trebuie să amintesc că leoaica nu-și părăsește puii în timp ce sunt încă de țâță, numai când o prididește setea îi lăsă câtva timp singuri ca să și-o potolească la vreo fântână sau pârâu. Leul le aduce hrana în vizuină și o târăște uneori de foarte departe.

Șeraraţii se fereau să vorbească cu noi, dar ne lăsau în pace. Ne considerau de pe acum morți și simțământul lor pentru niște dușmani ai tribului era un amestec de ură, milă și admirație în același timp. Singur șeicul venea când și când să spună un cuvânt prietenos.

Mă înțelesei cu prietenii mei ce aveam de făcut, în vreme ce șeraraţii adunau vreascuri pentru foc.

Cu vreun ceas înainte de-a se întuneca, șeicul ne spuse că a sosit timpul să ne ducem la locul de osândă. El cu oamenii săi vor rămâne în vale lângă un foc mare, pe care-l vor aprinde lângă fântână. Se credea aci în siguranță, fiindcă leii vor avea destulă hrană și așa. Eram doar trei inși.

Ținu să ne însoțească și el cu cei care duceau legăturile de vreascuri până la ruine. Nu era nici

o dovadă de curaj din partea lui, știut fiind că leul nu iese decât noaptea din vizuină și ziua doarme. Numai făcând prea mare zgomot ori aruncând în el cu pietre îl poți trezi din toropeala lui.

Merserăm o bună bucată de drum până la fântâna de sus, care părea să fie într-adevăr acum o adăpătoare de lei, judecând după urmele de labe care se vedeau deslușit în jurul ei. Începurăm apoi să urcăm coasta; șerarații nu-și puteau ascunde teama.

Ajunserăm, în sfârșit, la un zid înalt năruit pe alocuri, în mijloc cu o poartă dărâmată.

Șerarații puseră acum jos legăturile cu vreascuri și șeicul ne zise:

— Îndărătul acestui zid e curtea unde trebuie să stați până mâine dimineață. Uite și lemne pentru foc. Allah să vă aibă în paza lui!

Plecară. Unul singur rămase mai în urmă și adăugă:

— Sahharul vă urează astă seară noapte bună și bună dimineața mâine în burta lui Șeba et Thar.

— Poate el va fi acolo, nu noi, râse Halef.

Omul rânji și se duse după ceilalți.

Pășii cu băgare de seamă în curte și privii înăuntru. De jur împrejurul zidului tufe dese formau un dreptunghi, iar în fund o altă poartă năruită ducea la ruine. Cunoscui îndată după urme că acolo trebuie să fie sălașul leilor. Peretele din stânga se prăbușise; molozul și cărămizile se adunaseră într-un morman mare. Dacă aprindeam focul și ne urcam pe grămada mare de moloz, leul n-ar fi cutezat să treacă prin flăcări.

După ce aşezarăm jos câteva vreascuri, cărarăm în vârful mormanului pe celelalte, aşteptând să se întunece. Când crezurăm că a sosit momentul, aprinsei focul şi mă urcai iar pe grămada de moloz. Stăteam acum toţi trei cu puştile întinse, aruncam din când în când câteva vreascuri pe foc şi... ne pregăteam să primim cum se cuvine pe „regele animalelor".

Pulsul meu bătea regulat, ca de obicei. Halef părea neliniştit, dar neînfricat. Kara, curajosul copil, era nerăbdător să se ivească mai curând fiara. Ne înţelesesem să nu tragă nimeni până ce nu voi da eu semnalul.

Dacă spun că nu mi-era frică de leu, să nu credeţi că mă laud. Sunt de asemenea încredinţat, că nici Halef şi nici băiatul nu simţeau altceva decât ceea ce se numeşte frigurile vânătorii. Ştiam că Halef ştie să mânuiască arma — avusesem doar destule dovezi în trecut — şi învăţase pe fiul său, de mic copil, să se slujească de ea. Singura grijă a mea era frigul. Da, frigul.

Se crede despre centrul Arabiei că e o ţară bântuită de o arşiţă continuă; dar nu e aşa. Chiar şi vara deosebirile de temperatură între zi şi noapte sunt atât de mari, încât trecerea aceasta bruscă de la cald la frig poate fi cât se poate de primejdioasă pentru cine nu e deprins cu ea. Iarna şi primăvara temperatura scade adesea atât de mult sub zero, încât peste noapte e ger în toată puterea cuvântului. Adesea chiar ninge.

Luasem cu noi la plecare pături de lână, dar le lăsasem acum în tabăra şeraraţilor, căci nu ne puteam sluji nici aşa de ele. În lupta care ne aştepta trebuia s-avem mişcările libere. Era însă

atât de frig că ne clănțăneau dinții în gură. Trebuia să ne stăpânim tremurul mâinilor, altminteri gloanțele ar fi dat greș și primejdia ar fi sporit. Rugai deci pe tovarășii mei să fie cu băgare de seamă și ei mă asigurară că nu vor tremura când va sosi momentul.

Nici o boare de vânt, numai pârâitul focului sfâșia tăcerea. Trecu un ceas, apoi încă unul. Ca vânător experimentat nu mă bizuiam numai pe auz și pe ochii mei ageri, ci mai mult pe... nas. Deodată simții mirosul acela înțepător pe care îl împrăștie în jurul lor fiarele de pradă.

— Vine! Îl simt... șoptii eu tovarășilor mei, ducând pușca mea cu tragere lungă la ochi, și-mi ațintii privirea spre poarta a doua.

O siluetă, poate doar o umbră, apăru de acolo, se opri o clipă și pieri apoi după zidul din fața noastră.

— El era? întrebă Halef în șoaptă.

— El ori ea, n-am putut deosebi, îi răspunsei cu glas înăbușit. N-am avut noroc. Era greu de nimerit. Fiara se teme de foc și s-a îndreptat spre fântână. Fir-ar afurisit de foc! Să fi fost întuneric, zăcea acum mort cu un glonț în cap.

— Lasă că se întoarce el.

— Așa cred și eu. Să ne încordăm atenția, ca să nu ne scape iar.

Trecu o bucată de vreme, apoi se auzi de la jumătatea stâncii un muget pe care arabul îl numește *rra'd*, adică tunet. Părea că se cutremură pământul sub picioarele noastre.

— Ăsta e el nu ea, șoptii eu, cunosc după glas. Coboară la izvor. A, ascultați!

Din vale răsună un țipăt de groază, apoi altul. Deslușii parcă — sau mi se părea mie? — cuvântul Ghadab. Urmă încă un muget al fiarei, și se făcu liniște. Dar numai acolo jos, căci aici auzirăm un glas întrebând:

— *Maşallah!* Ce foc e ăsta? Cine l-a aprins? Răspundeți căci eu sunt Abu el Ghadab, fecio...

Un urlet grozav care se contopi cu cele din vale, un pârâit de oase, un plescăit de limbă — pe care le cunoșteam eu bine. Leoaica era și ea aici, găsise prada pe care o sfărâmă între măselele ei grozave...

Să fi fost un om? Poate chiar Abu el Ghadab? Dar pe ăsta îl știam prizonier la lazafahi. Fie cine o fi, trebuia să nu scap prilejul. Pârâitul se auzea dinspre poarta din afară. Mă aplecai într-acolo și zării trupul uriaș al leoaicei. Cu două, trei răcnete făcui fiara să întoarcă spre mine capul; ochii îi sclipeau ca doi cărbuni aprinși. Pușca mea detună... o gâfâială... un geamăt scurt... o horcăială înăbușită, apoi nimic...

— O, Sihdi, ai nimerit-o, strigă Halef cu bucurie.

— Șt! îi șoptii eu. Acu' vine și leul. Pare să fi găsit și el o pradă în vale, judecând după țipetele pe care le-am auzit.

— Adevărat.

— S-a întâmplat și acolo o nenorocire. Fiți gata de tras.

În curând se auzi lângă poartă ceva târându-se și râcâit de gheare.

— Fiți cu băgare de seamă... aduce prada cu sine... șoptii eu.

Așa și era. Leul aducea hrană puilor săi. Văzu leoaica moartă, scăldată în sânge. Scăpă prada din gură, înălță capul, răgi o dată de se cutremură văzduhul și ochii lui ca două văpăi căutară în juru-i pe făptaș. Văzu focul.

Ca să-i fac o mare bucurie și să-i dau lui Kara prilejul să-și dovedească vitejia, îi strigai:

— Acum, Kara, ținteste drept între ochi!

Nici nu-mi mântuii vorba și glonțul porni. Un răget scurt urmă, apoi leul făcu o săritură în aer spre foc. Țeava puștii mele însoți mișcarea și glonțul îl nimeri drept în inimă. Fiara căzu lângă jăratic, se rostogoli o singură dată de pe o parte pe cealaltă, un fior îi străbătu trupul, se întinse apoi cât era de lungă și rămase nemișcată. Se sfârșise...

Halef scoase un chiot de bucurie, deși nici n-apucase să tragă, și Kara îi ținu isonul. În urma sfatului meu coborârăm abia mai târziu de pe mormanul de moloz ca să examinăm leșurile fiarelor. Kara nimerise leul în ochi, așa că i se cuvenea lui de drept, cu toate că glonțul tras de mine în inimă îl ucisese.

Ce mândru era Halef de băiat. Îl sărută de nenumărate ori pe amândoi obrajii.

Leoaica era de asemenea moartă, lovită tot în ochi, dar numai de mine și deci era a mea. Luminarăm cu așchii aprinse locul din jurul focului. Oare ale cui erau trupurile acestea omenești sfâșiate de lei? Ne uitarăm mai bine la ele și un fior de groază ne făcu să ne cutremurăm. Erau ale vrăjitorului și fiului său!

Înlemnirăm.

— O, Sihdi, prorocirea mea... izbucni Halef cu buzele tremurătoare. Șeba et Thar i-a mâncat pe amândoi!

Tăcui îngândurat.

Am fi fost bucuroși să coborâm în tabără, dar trebuia să așteptăm până dimineață, după cum ne fusese învoiala. Noaptea trecu fără să mai schimbăm un cuvânt între noi. Eram toți trei impresionați de sfârșitul acesta grozav al dușmanilor noștri.

Când se lumină de ziuă, căutarăm mai întâi vizuina leilor; găsirăm aici un singur pui de parte bărbătească. Îl împușcarăm și pe el, căci era prea mic ca să-l putem lua cu noi. Părea să n-aibă mai mult de două săptămâni.

Jupuirăm fiarele, luarăm blana în spinare și coborârăm în vale.

Șeraraților nu închiseseră ochii toată noaptea; mare le fu mirarea când ne văzură teferi. Întrebară ce se întâmplase cu vrăjitorul și fiul său și le povestirăm ce s-a întâmplat. Aflarăm apoi de la ei lămurirea cum de ajunsese Abu el Ghadab sus la ruine și iată ce aflarăm: acesta izbutise cu încă patru șerarați să scape din mâinile lazafahilor și sosiseră aseară la Wadi, dar nu la intrarea în vale, ci în partea ei de răsărit, fără să bănuiască măcar că s-ar ține lei pe acolo. Ghadab nu vru să se ducă la fântână, fiindcă se temea să nu dea acolo de vreun trib dușman, ci să rămână peste noapte la ruine. Ceilalți se împotriviseră însă. Se despărți mânios de ei și urcase singur dealul, pe când ei se îndreptară spre fântâna unde găsiră pe tovarășii lor. Când află vrăjitorul că fiul său a scăpat, se bucură foarte mult,

dar auzind că a pornit spre cetăţuie, a luat-o la fugă într-acolo, strigându-l pe nume ca să-l întoarcă din cale. Restul îl ştim.

— *Şeba et Thar!* zise Halef înfiorându-se. Au cârtit împotriva lui Dumnezeu şi şi-au primit pedeapsa.

N-aş putea spune că moartea lor a fost deplânsă de şeraraţi. Poate că şi bucuria la auzul că au scăpat de leii care le omorau vitele era prea mare ca să-şi facă inimă rea de pierderea unor oameni de care se temeau toţi.

Am fost primiţi cu entuziasm şi socotiţi oaspeţii lor. Duşmănia dispăruse deocamdată, dar a doua zi când ne luarăm rămas-bun de la ei, şeicul ne zise:

— Sunteţi cei mai viteji războinici din câţi am întâlnit în viaţa mea şi ne-am ţinut de cuvânt. Să ştiţi însă că, dacă întâmplarea ne pune iar faţă în faţă, vom fi siliţi să vă socotim iarăşi duşmanii noştri. Ţie, emirule Kara Ben Nemsi Effendi, trebuie să-ţi mărturisesc că mi-am schimbat părerea despre creştini. M-am încredinţat că sunt oameni viteji, iubitori de adevăr şi neînfricaţi; de aceea cred că legea voastră e bună. Allah să vă însoţească şi să vă scurteze calea!

Ajunserăm cu bine acasă, unde am fost întâmpinaţi cu o bucurie de nedescris. Halef îşi struni calul în faţa cortului său, chemă pe Hanneh afară, arătă spre blana de leu, apoi spre fiu-său şi zise:

— Hanneh, soţia mea, tu, cea mai aleasă dintre flori, uită-te la blana asta şi la tânărul războinic de lângă mine pe care mi l-ai dăruit, ca o bucurie a vieţii mele! El a împuşcat pe „Stă-

pânul tunetului" și a ucis regele animalelor, de aceea se cuvine să-l săruți întâi pe el și pe urmă pe mine. Strânge-l la pieptul tău și binecuvântează-l, căci va fi vrednicul urmaș al tatălui său.

Tribul era foarte mândru să aibă în mijlocul său un războinic care, deși fraged ca vârstă, ucisese un leu.

Blana leului omorât de mine o dăruii Hannehei, ca să împodobească cu amândouă cortul ei. De atunci, de câte ori venea vreun oaspete la Halef și-l felicita pentru ele, răspundea cu mândrie:

— În pieile astea au sălășluit cândva cel mai vestit „Stăpân cu căpățâna mare" și „Stăpână cu căpățâna mare", căci li se zicea eș Șeba et Thar, și soția sa.

Câteva zile nu se vorbi în sat decât despre isprava noastră cu leii, apoi Halef se gândi serios la călătoria noastră în Persia. Pentru nimic în lume nu m-ar fi lăsat să plec singur. Mai mult încă, vroia să-l luăm şi pe Kara cu noi. Îi spusei însă că băiatul e încă prea tânăr pentru o călătorie atât de lungă şi obositoare şi ne-ar fi numai o piedică în cale.

Se hotărî deci că voi pleca singur cu Halef. Eu voi călări pe Assil Ben Rih, iar Halef ţinea morţiş să umble cu iapa lui albă. Cu mare greutate îl făcui să renunţe. Un cal alb bate la ochi încă de departe şi ştiam din experienţă că e mai bine să vezi duşmanul înainte de a fi văzut de el. Adăugai că iapa e şi prea bătrână pentru un drum atât de lung.

— O, iapa e încă în putere, îmi răspunse el. Dar ai dreptate, Sihdi, bate la ochi. O să iau şi eu un murg şi ştiu chiar pe care.

Spuse atât de apăsat aceste cuvinte încât mă făcu curios.

— Da? Care e? îl întrebai eu.

— Nu l-ai văzut încă. E un armăsar de Nedjed, a cărui obârşie nu o cunosc încă.

— Nu se poate! Un armăsar de preț ca ăsta și să nu știi din cine se trage?

— Și totuși așa e. Când abu hommedii s-au răsculat acum în urmă împotriva noastră, au fost nevoiți să încheie pace, dându-ne cai și cămile. Mi s-a lăsat mie alegerea. Cel mai bun dintre cai era armăsarul ăsta și l-am luat pentru mine. A fost o aspră pedeapsă pentru ei și știu că nu le-a trecut nici astăzi necazul că au rămas fără el. Armăsarul nu s-a născut la ei; îl aveau de la o prădăciune și nu știa nimeni al cui fusese mai înainte. Așa se face că-l am fără să-i cunosc obârșia.

— Dar un nume nu se poate să nu-i fi dat.

— Da. Mi-am adus aminte de armăsarul prietenului Winnetou și l-am botezat Barkh, cum îl chema și pe al lui.

— Adică, Fulgerul pe limba mea.

— Da. Hai să-l vezi.

Mă duse o bucată de drum în stepă, unde păștеau cămilele. Un singur cal se afla printre ele: armăsarul. Când ne văzu veni zburdând la Halef și se lăsă mângâiat de el.

— Ei, Sihdi, cum îți place?

Armăsarul avea o pată mică albă în frunte. Capul era mic și urechile ascuțite și drepte, nările subțiri, ochii focoși, coada stufoasă; dar ce avea mai frumos era coama lungă și foarte deasă.

Îl pusei pe Halef să-l încalece și să-l poarte în toate chipurile: la pas, trap și galop. Când descălecă, prietenul meu mă întrebă iar:

— Ei, Sihdi, cum îți place? Îi găsești vreun cusur?

— Spune-mi mai întâi dacă i-ai găsit tu vreunul.

— Nici unul.

— Crezi tu, dragul meu, că există cal fără cusur?

— La asta te pricepi tu mai bine decât mine.

— La drept vorbind, tu ca *bedawi** ar trebui să te pricepi mai bine ca mine, care știu numai să mânuiesc condeiul și să folosesc multă cerneală în meseria mea.

— Inai' Allah! Spune drept: îi găsești vreun cusur?

— Da.

— Atunci am fost orb.

— O, nu! E vorba numai de fleacuri care nu scad defel valoarea armăsarului. Mai întâi: copitele de dinapoi nu sunt de aceeași mărime, dar deosebirea e atât de mică încât nu se bagă de seamă. Pe urmă partea de dinainte ar trebui să fie mai prelungă și al treilea: deși fruntea îi e destul de lată, totuși este prea netedă între ochi. N-ar strica să fie ceva mai învolburată.

— *Allah kehrim!* oftă el. Atâtea cusururi? Recunoști însă că e un „hörr"?

„Hörr" vrea să zică nobil și se spune numai despre caii ai căror părinți n-au avut nici un cusur.

— Nu e „hörr", ci numai „mekueref", dragă Halef.

Mekueref se zice despre un cal a cărui mamă a fost pursânge iar tatăl corcitură.

— Dovada? întrebă Halef necăjit.

— Urechile sunt prea drepte. La un cal pursânge vârfurile urechilor aproape se ating. Și-apoi,

---

* Beduin.

o coamă atât de bogată e semn de sânge amestecat. Totuși, nu trebuie să-ți faci inimă rea. Armăsarul e într-adevăr de preț. Are și Barkh „faima" lui?

— O fi avut el una, dar n-am putut s-o aflu de la cine l-am luat, că nu era prost să mi-o spună. L-am învățat eu însă alta pe care n-o știe nimeni, nici chiar Hanneh a mea, căreia îi spun totul. Ție însă o să ți-o încredințez, Sihdi, fiindcă s-ar putea întâmpla în timpul drumului să ne aflăm în vreo primejdie din care ne-ai putea scăpa cunoscând-o. Taina e următoarea: mă ridic în scări și strănut de trei ori la rând.

— Tot cum te știu, dragă Halef! râsei eu cu poftă.

— Cum, ce vrei să spui? Pentru ce râzi?

— Râd că tu în lucrurile cele mai serioase găsești și ceva de haz.

— Serioase... cu haz?...

— Da. Taina unui cal e doar ceva foarte serios, căci nu te slujești de ea decât atunci când te afli în primejdie de moarte. Ia, închipuiește-te acum înconjurat de dușmani sau urmărit de ei; sulițele vâjâie, cuțitele sclipesc și pe tine te apucă strănutatul.

— N-are a face, Sihdi. Orice fac în astfel de împrejurări de pot să scap de moarte cu un strănut e mai bine decât să-mi pierd viața tușind. Zău că nu înțeleg de ce râzi. Ce ți se pare ție atât de caraghios?

— Atunci să fiu serios. L-ai învățat pe Nedjed o sură din *Coran* pe care să i-o murmuri în urechi, seara la culcare?

— Nu.

— De ce?

— O, Sihdi, îmi ceri prea mult! Când ai de stăpânit un trib întreg de beduini, nu mai ai timp să înveți pe de rost surate din *Coran*. Și, ca să fiu sincer, trebuie să-ți mărturisesc că în ce privește învățatul pe de rost, capul meu se aseamănă cu o oală fără fund; toată apa care o torni în ea se scurge pe jos. Vezi, așa se întâmplă când e omul prea deștept.

— Păcat! Fulgerul meu era deprins să dorm cu el alături. Grumazul lui îmi slujea de pernă și înainte de a adormi îi recitam încetișor sura lui în ureche. N-asculta decât de acela care i-o spunea.

— Vai de mine, Sihdi, se poate! Urmașul Fulgerului tău minunat trebuie să aibă și el una. O cunoști pe aceea a lui Abu Laheb?

— Da. E a o sută unsprezecea.

— Ia spune-o!

— *„Prăpădească-se mâinile lui Abu Laheb; prăpădească-se el însuși. Avutul și tot ce-a agonisit el să nu-i folosească la nimic. Să ardă în focul iadului și cu el soția lui care va trebui să care lemnele pentru întețirea focului și de gâtul ei s-atârne o frânghie lungă din fibre de palmier împletite.”*

— Așa e. Asta e sura pe care trebuie să i-o murmuri seara în ureche armăsarului tău.

— De ce tocmai asta?

— Fiindcă e cea mai scurtă. A trebuit s-o învăț pe dinafară; una mai lungă s-ar fi scurs pe fundul oalei. Capul tău nu e atât de „deschis” ca al meu, de aceea rămâne în el tot ce ai învățat. Ce să-i faci, Sihdi! Nu poate oricine să

aibă însușirile cu care m-a înzestrat pe mine Allah. Vrei să-ți spun acum și „taina aruncatului"?

— Are vreuna?

— Assil și Barkh au una și aceeași. I-am învățat eu. Când spui de două ori una după alta cuvântul *Litaht**, și scoți un fluierat ascuțit, încep să sară și aruncă la pământ pe orice călăreț străin. Ține minte cuvântul, Sihdi, s-ar putea să-ți prindă bine!

Firește că putea să-mi prindă bine. În felul ăsta nu-mi putea fura nimeni calul.

Până la plecare îmi făcui obiceiul să ies câteva zile călare pe câmp cu Assil. Armăsarul se deprinse cu mine și fiindcă mă purtam blând cu el, mă îndrăgi repede. Știam acum că mă pot bizui pe el.

Drumul trebuia să-l facem prin Bagdad și, ca să nu obosim caii, hotărârăm să ne ducem până acolo pe apă, adică în josul Tigrului. Trebuia deci să ne facem un Kellek — o plută mare din piei de capră — cum se obișnuiește pe acolo. Am fost sfătuiți să luăm cu noi, pentru cârmit pluta și ca apărare împotriva dușmanilor, care s-ar putea ține pe mal, un număr de haddedihni, dar n-am fost de acord. Cunoșteam destul de bine drumul mai de mult, și apoi știam că o plută prea mare ar atrage mai repede băgarea de seamă decât una mică. Eram în mai mare siguranță singuri decât însoțiți de zeci de haddedihni al căror alai ar fi bătut la ochi.

Seara, în ajunul plecării, am stat până târziu cu sfatul, fiindcă trebuia să se aleagă un locțiitor

* Dă-l jos.

pe timpul cât va lipsi Halef. Când m-am dus în cortul meu să mă culc, trecuse de mult miezul nopții. Tocmai vroiam să sting lampa când Halef băgă capul pe după perdeaua care ținea loc de ușă și întrebă:

— Pot să intru, Sihdi?

— Cum să nu!

— O, Sihdi, îți aduc o veste cu care să-ți frământi creierii până mâine dimineață și tot nu o s-o ghicești.

— Probabil că nu o să fie nevoie de atâta timp. Ei, s-auzim vestea!

— E ceva atât de neauzit că mi-e frică să nu mă iei de spate și să mă dai afară.

— Vai de mine, s-ar putea!

— Vezi că e împotriva *Coranului*, mai mult încă: împotriva tuturor legilor. M-am speriat grozav când am auzit. Puteam eu însă să refuz pe Hanneh, sufletul vieții mele și viața sufletului meu?

— Se înțelege că nu.

— Mulțumesc, Sihdi. Vorbele tale îmi dau curajul să-ți spun că Hanneh vrea să-ți vorbească.

— Ce ți se pare atât de neauzit? Am stat de atâtea ori de vorbă cu ea în cursul săptămânii acesteia și sufletul tău nu s-a tulburat deloc. La voi, beduinii, femeia nu e o roabă ca în haremurile orășenilor.

— Adevărat, dar când vei afla care e dorința ei, o să te cutremuri până în adâncul sufletului. Până acum ai stat de vorbă cu ea numai la lumina zilei și față cu alții, acum însă vrea să-ți vorbească fără martori... chiar fără mine... la ceasurile două după miezul nopții!!

Deși ceea ce-mi spunea părea să fie o grozăvie, n-avea defel aerul că e supărat.

— Și i-ai îngăduit?

— Firește! Pentru ce nu? Mie nu mi-e de ea, ci de tine. O să te simți foarte jignit că o femeie îndrăznește așa ceva. Te rog însă, Sihdi, fii blând și îngăduitor și nu-ți închipui că vrea să-ți cucerească inima pe care trebuie să ți-o păstrezi neprihănită pentru viitorul tău harem. Jur pe Profet și barba lui că te poți duce la ea fără frică. Ești un erou, un om plin de vitejie, care ți-ai pus adesea viața în primejdie; vrei să te arăți acum mai puțin curajos?

Cu mare greu îmi puteam stăpâni râsul. Hagiul meu vroia să-mi insufle curaj pentru o întrevedere tainică în miez de noapte cu Hanneh, adevărata stăpână a haddedihnilor.

— Nu te mai osteni degeaba, îl mângâiai eu, sunt gata să împlinesc dorința soției tale. Unde e acum, în cortul ei?

— Nu. Mi-era să nu te vadă cineva când vei intra la ea. Hanneh, aurora răsăritului meu, a părăsit duarul*, luând-o pe dreapta și tu să te îndepărtezi pe stânga. O să vă întâlniți afară din sat în vreme ce eu voi păzi ca să nu vă întâlniți cu vreunul din paznici.

Era într-adevăr uimitor. Un musulman care mă trimitea la o întâlnire cu nevastă-sa și se oferea să stea de pază ca să nu ne surprindă cineva!...

Stinsei, fără să spun un cuvânt, lampa și mă dusei la întâlnire. Hanneh îmi întinse mâna zicând:

---

* Sat de corturi.

— Știam că o să vii, Sihdi.

— Dorința ta e o poruncă pentru mine, i-am răspuns eu grav.

— Ești creștin și respecți femeia. Aș muri mai bine decât să stau acum singură de vorbă cu un musulman care n-ar fi Halef al meu. Dar sub scutul tău sunt în mai mare siguranță decât în minbarul* unei moschee. Bănuiești ce vreau să-ți spun?

— Da.

— Și de ce n-am vrut să fie și Halef de față?

— Și asta.

— Știam, de aceea am îndrăznit ceea ce nici o femeie n-ar fi cutezat. O mare adâncă se zbuciumă în sufletul meu. Valurile ei sunt gândurile care aici mă ucid, aici mă târăsc la mal. În inima mea e un cer pe care sclipesc mii de stele acoperite apoi de nori întunecoși. Stelele vor să-mi lumineze calea la Allah; norii sunt îndoiala care nu mă lasă să găsesc drumul adevărat. Înăuntrul meu glăsuiește teama; nu-mi dă răgaz nici zi, nici noapte, fie că sunt trează, fie că visez. Glasul acesta cheamă mântuirea gândurilor grozave și a îndoielii dacă femeia e numai trup de carne și pulbere, o făptură fără spirit și fără suflet.

Răsuflă o dată adânc, apoi urmă:

— O, Allah, îndură-te de mine! Fă-mă să știu dacă în trupul acesta pribeag trăiește ceea ce are dreptul la milostenia și dragostea ta! Pentru ce numai bărbatul poate trăi de-a pururi? Cu ce a păcătuit femeia ca moartea s-o nimicească pentru

---

* Amvon.

veşnicie? Cât m-a frământat gândul acesta fără să-i găsesc un răspuns de mângâiere. Spune-mi tu adevărat, Sihdi! Nu numai în numele meu te întreb, ci în al tuturor femeilor, cărora legea islamului le tăgăduieşte sufletul. Răspunde, Sihdi, avem sau nu un suflet?

Eram peste măsură de uimit. Mai auzisem astfel de întrebări, dar nu mă aşteptam la o izbucnire atât de dureroasă. Cât trebuie să fi suferit femeia aceasta în adâncul sufletului ei, câte nădejdi şi temeri o va fi frământat, ca strigătul ei de disperare să străbată până la mine! Vrusei s-o întreb altceva, dar de pe buzele mele ieşiră fără voie cuvintele:

— Pentru ce te adresezi mie şi nu altuia?

— Fiindcă eşti creştin şi nu musulman.

— Atunci n-ar mai trebui să spun nimic, căci răspunsul ţi l-ai dat singură. Întrebi pe creştin pentru că e credinţa ta că nu islamismul ci creştinismul ne învaţă adevărul? Te-ai lepădat deci de Mahomed şi te-ai îndreptat spre Isa Ben Marryam, Iisus, fiul Mariei?

— Am făcut eu asta, Sihdi, am făcut-o într-adevăr?

— Da.

— Spune-mi atunci: are creştina suflet?

— Nu numai ea, ci toate femeile de pe pământ.

— *Hamdulillah!* Vorbeşte, Sihdi, vorbeşte mai departe.

— În cartea noastră sfântă scrie: „*Dumnezeu a făcut pe om după chipul şi asemănarea sa, bărbat şi femeie. Dumnezeu e atotputernic, atotştiutor şi atotînţelept. E milostiv, îndurător şi bunătatea*

lui e nețărmurită. Bărbatul să fie întruchiparea atotputerniciei; femeia a bunătății și iubirii dumnezeiești. Numai astfel pot fi numiți oameni în adevăratul înțeles al cuvântului; altminteri nu". S-ar putea ca un chip după asemănarea iubirii dumnezeiești să n-aibă suflet?

— Nu, căci în iubire sălășluiește mai mult suflet ca în orice altceva pe pământ.

— Așadar, are sau nu femeia un suflet?

Mă privi câtva timp adânc în ochi, căzu apoi în genunchi, își împreună mâinile, suspină adânc și zise cu convingere:

— Da, are! O, Allah, am și eu suflet! Prin câteva cuvinte numai, Sihdi acesta m-a făcut să înțeleg adevărul. M-am îndoit și m-am zbuciumat ani de-a rândul și acum, iată, lumina s-a făcut! Nu sunt un vas deșert. Nu m-am născut numai pentru folosul bărbatului ca să mă topesc apoi în nimicnicie. Așa e, Sihdi? mă întrebă ea, plângând de fericire.

— Da. După cum Maria, cea mai binecuvântată dintre femei, tronează în ceruri, tot astfel stă tuturor femeilor deschisă poarta raiului. Astfel ne învață creștinismul. Ne mai învață că Iisus a venit pe lume pentru mântuirea acelora care cred în el, bărbați și femei.

Ea se ridică de jos, întinse mâna ca spre jurământ și zise:

— Sihdi, cred că am și eu suflet. Astăzi mi l-am regăsit și nimeni nu mi-l mai poate lua. Dacă islamismul vrea să mi-l răpească, mă lepăd de el și mă îndrept către Isa Ben Marryam, în sânul căruia e la adăpost. Mă crezi în stare s-o fac, Sihdi?

— Te cred, fiindcă te și afli la el.

— Da, lui mă închin pentru că el a dăruit iubirea adusă din cer — după cum mi-ai spus tu adesea. Talazurile din sufletul meu s-au potolit și norii s-au împrăștiat. E lumină și liniște înăuntrul meu. Cât îi mulțumesc lui Allah că m-a îndrumat spre tine. Acu' mai am o rugăminte, Sihdi. Halef, omul drag inimii mele, nu vrea nici el să creadă că avem și noi, femeile, suflet. Ghicești pentru ce?

— După părerea mea, parcă s-ar teme câteodată de al tău.

— *Maşallah!* Ai ghicit! E omul cel mai bun de pe pământ; e înțelept și viteaz, dar are uneori nevoie de un sfat și de o minte care să-l silească să urmeze acest sfat. Tocmai din pricina că am devenit sfătuitoarea lui am început să bănuiesc că avem și noi femeile minte și suflet, iar nu numai un trup deșert. Te-aș ruga acum să-l faci — dar cu binișorul — să înțeleagă că nu trebuie să se teamă de sufletul meu. De câte ori încerca să-l tăgăduiască, am fost nevoită să mi-l apăr din răsputeri; așa că nu l-a putut cunoaște în tot ce e frumos și bun în el. Mă iubește pe mine dar nu și sufletul din mine. Acum când sunt încredințată că-l am într-adevăr, nu vreau să se mai îndoiască de el, căci doresc să-i fie drag și sufletul, nu numai trupul meu. Vrei să i-o spui tu, Sihdi?

— O, cu plăcere, frumoasă fiică a ateibehilor!

— Și nu-i pomeni prea adesea de Mahomed, căci prorocul acesta mincinos e de vină dacă Halef al meu crede că numai bărbații au suflet. Vorbește mai bine cu el despre Isa Ben Marryam

și cartea sfântă a creștinilor. Asta o să-i întărească dragostea pentru soția lui și o să se ferească să o mai mâhnească. Vrei, Sihdi?

— Îți făgăduiesc.

— Și-apoi, știi că e cam nechibzuit și iute din fire. Face unele lucruri care îi pot fi primejdioase. Ține-l din scurt. Orice femeie e mândră de un bărbat curajos, dar când curajul depășește marginile, mândria se poate lesne preschimba în jale. Eu vreau să fiu soția, nu văduva lui. Ești încredințat, Sihdi, că mi-l vei aduce teafăr îndărăt?

— Cât va sta în puterea mea, o să-l feresc să-și pună viața în primejdie.

— Îți mulțumesc. Îți mai mulțumesc și pentru stăruința ta de-a lăsa pe Kara acasă. Inima mea de mamă ar fi suferit prea mult de dor și grijă. Halef credea că o să-l iei cu tine după cum l-ai luat acum în urmă.

— Nu e același lucru. Drumul pe care-l vom face acum e lung și obositor pentru un copil și mai mult ne-ar stingheri decât ne-ar folosi. Deci împotrivirea mea era datorită prevederii și n-ai de ce-mi mulțumi.

— O, Sihdi, tu respingi întotdeauna mulțumirile! Ce deosebire între voi, creștinii și musulmanii! Oare sunt la voi și femeile mai bune ca la noi?

— Hm! Pretutindeni sunt oameni buni și răi...

— O să mă străduiesc să fiu socotită de tine printre cei buni. Acu' mă duc. S-ar putea ca Halef, stăpânul inimii mele, să-și piardă răbdarea. Încă o dată îți mulțumesc, Sihdi. Mi-ai dăruit o

viață nouă și frumoasă; nu o să uit asta niciodată. Noapte bună!

— Allah să te ocrotească!

Plecă. Mă uitai după ea până ce pieri pe după corturi; mărturisesc că-mi părea acum rău de faptul că o voi lipsi atâta timp de Halef al ei. Ce simțăminte frumoase și copilărești totodată în sufletul acestei femei! Cât de greu o apăsase osânda nedreaptă a islamismului și cât se luptase cu sine însăși s-o biruie! Ce puțin se asemăna cu femeile Orientului, care se mulțumesc cu viața de trândăvie a haremului! Și ce înțeleaptă și hotărâtă se făcuse această Hanneh! Cred că n-ar strica multor europeni să aibă o astfel de soție.

Cufundat în gânduri, mă înapoiai în sat. Halef mă aștepta înaintea cortului meu.

— Sihdi, îmi zise el, sprijinul vieții mele s-a întors acasă. Ochii îi luceau parcă altfel și glasul ei suna ca un cântec de bulbul* când m-a numit bunul și dragul ei Halef. Dulceața cuvintelor ei mi-a umplut inima de fericire, căci trebuie să-ți mărturisesc că se aud și altfel de vorbe aici în sat. În care cort, nu are importanță. Mi se pare că ai vorbit cu ea despre mine.

— Da, așa, în treacăt.

— Numai în treacăt?

— Dragă Halef, fii mulțumit că te-am pomenit.

— Dar bine, Sihdi, dacă n-ați vorbit despre mine, atunci despre cine?

---

* Privighetoare.

— Ce, adică, ești singurul om despre care se poate vorbi?

— Firește că nu, numai că nu mi-ar plăcea ca Hanneh, cea mai prețioasă floare dintre femei, să vorbească despre bărbați străini. Spune-mi, rogu-te, ce-ați vorbit atât?

— Întreab-o.

— Păi... am întrebat-o. Mi-a răspuns că o să aflu mai târziu.

— Așa, atunci o să-ți spun mai târziu.

— Pentru ce nu acum?

— Parcă ziceai că Hanneh are întotdeauna dreptate; va fi având și de data asta. Atâta pot să-ți spun: fii mândru de femeia și stăpâna cortului tău. Dar destul. Să ne ducem la culcare.

— O, Sihdi, de ce ești atât de neînduplecat? Tu nici nu știi ce dihanie afurisită e curiozitatea! Plăcerea ei cea mai mare e să-și chinuiască într-atât prietenii, încât să le ia peste zi pofta de mâncare și să le răpească peste noapte somnul și odihna. Trebuie într-adevăr s-aștept până ce ți-o veni ție poftă să-mi spui?

— Da.

— Bine. Închide ochii și bucură-te de binefacerile somnului; eu însă mă voi perpeli în așternut ca o râmă în ciocul unei păsări. Noapte bună, Sihdi!

— Noapte bună, dragă Halef!

De-abia începuse să se lumineze de ziuă, când am fost trezit de larma din tabără. Întreg satul dorea să ne însoţească până la malul fluviului Tigru. Şi pregătirile erau atât de gălăgioase încât nu a fost chip să mai adorm. Mă sculai deci din culcuş, deşi mai erau trei ceasuri încheiate până să pornim.

Orientalii nu plecau niciodată la drum — după cum am mai amintit — înainte de ora trei după prânz. Era o excepţie care se făcea acum pentru mine, plecarea aceasta înainte de amiază. Fiind creştin, nu eram silit să mă ţin de obiceiurile mahomedane şi asta le împăca întrucâtva conştiinţa, că se abăteau de la regulile religiei lor, care spune că nu e îngăduit să porneşti la drum decât după rugăciunea de după prânz. Femeile şi copiii trebuiau să rămână însă în sat.

Îmi luai rămas-bun de la Hanneh, care îmi spuse cu lacrimi în ochi:

— Sihdi, ştiu că nu te temi de nici o primejdie şi de nimic; ştiu însă de asemenea că eşti un războinic prevăzător şi cu chibzuială. Halef însă e cam nesocotit şi s-ar putea să se lase târât de firea lui iute; de aceea te-aş ruga să-l cam ţii în frâu.

— Fii fără grijă, o să ne întoarcem teferi şi

voioși, îi zisei cu ca s-o liniștesc. *Allah jișadak* — Dumnezeu să te apere!

A doua zi toți bărbații din sat ne întovărășiră până la fluviu. Să nu se creadă însă că alaiul mergea în liniște după noi. Aș! Cum toți erau călări, care mai de care vroia se ne dea o probă de dibăcia lui în arta călăritului. O luau în galop, veneau îndărăt, își struneau brusc caii în fața noastră, își descărcau armele și chiuiau de răsuna văzduhul. Urmarea fu că ne-a trebuit un timp întreit până s-ajungem la mal. Orientalul nu știe ceea ce numește americanul *time is money**.

Pe mal ne așteptau haddedihnii care purtau merindele și pieile de capră pentru plută. Aceasta fusese pregătită înainte de sosirea noastră. Era destul de trainică și întocmită astfel că puteam fi fără grijă în privința siguranței călătoriei. Alte strângeri de mână, alte răcnete, urări, împușcături și chiote, apoi pluta fu împinsă de la mal și porni întâi încet, apoi mai tare până ce curentul o târî vijelios cu sine.

Când oamenii de pe mal se zăriră numai ca niște mușuroaie de furnici, Halef ridică brațele în aer și strigă cu glas declamativ:

— Rămâi cu bine. O, Hanneh, tu lumina luminilor fericirii bărbătești! Rămâi cu bine, o, Kara Halef, tu cel mai bun dintre feciorii tuturor taților dintre Tigru și Eufrat! Rămâneți cu bine, o voi toți haddedihnii, cei mai viteji luptători dintre toți războinicii de la pustiul cel Arab până la munții Kurdistanului. O, Sihdi, cu drag te însoțesc, dar depărtarea de ai mei e asemenea unei

* Timpul înseamnă bani (engl.).

menghine care îmi apasă pieptul cu două scânduri puse una peste alta; e greu de îndurat.

— Durerea o să dispară repede, dragul meu. Ești doar bărbat! îl mângâiai eu.

— Ai dreptate, Sihdi, dar vezi tu, tocmai fiindcă sunt bărbat am nevastă și copil, și ăștia doi sunt scândurile care mă apasă și mă fac să sufăr. Aș dori ca pluta noastră să fie chiar acum atacată de dușmani; ar trebui să ne apărăm și gândurile mele s-ar abate atunci de la aceia pe care i-am lăsat în urmă. Ah, Sihdi, să fi fost tu de față azi-dimineață când, după rugăciune, Hanneh, cea mai frumoasă femeie dintre toate florile câte sunt pe lume, a venit să-și ia rămas-bun de la mine! Mi-a spus tot ce a avut să-mi spună.

— Și tu?

— I-am dat dreptate — ca întotdeauna. Să fi auzit tu cum vorbea de cuminte, ai înțelege de ce mi-a fost atât de grea despărțirea.

În tot cursul zilei Halef rămase tăcut, împotriva obiceiului său. Vedeam bine că îi e dor de acasă. Odată, pe când dădea nutreț cailor, cuprinse gâtul armăsarului și murmură:

— O, murgule, murgule, erai atât de drag copilului meu și cu bucurie îl purtai în spinare... De ce nu e și el acum cu noi!

Ca să-i mai abat gândurile, începui să-i amintesc de peripețiile prin care trecurăm odinioară împreună. Degeaba, jalea îl rodea și răspundea morocănos. Aș fi fost bucuros să se întâmple ceva, dar nu întâlnirăm țipenie de om până la Tekrit.

Când se înnoptă, traserăm pluta la mal nu departe de Imam Dor. Era aci un loc mai dosit unde puteam fi în siguranță de vreun atac ne-

prevăzut. Caii aveau ce paște, iar noi tăbărârăm pe bunătățile pe care Hanneh avusese grijă să ni le dea pentru drum — mai bine zis tăbărâi, căci Halef nici nu se atinse de ele. Bietul om n-avea poftă de mâncare.

Când mă văzu la lumina focului pe care-l aprinsesem, cum înfulecam, zise clătinând capul:

— Orice-ai spune, un om însurat nu se potrivește cu un burlac. Eu n-aș putea pune o bucățică în gură, oricât de flămând aș fi.

— Ei aș! Dacă ți-ar fi foame, să vezi cum ai mai mânca.

— Să nu crezi asta, Sihdi! Când ți-e dor de ai tăi îți piere pofta de mâncare. Și mai ales, dacă...

Își curmă vorba, făcu o mutră, ca și când și-ar fi adus aminte de ceva important, apoi urmă:

— Sihdi, a sosit timpul să-mi spui și mie ce ai vorbit azi-noapte cu Hanneh, floarea tuturor florilor.

— Hm! Aș fi vrut s-o amân pentru mai târziu...

— De ce? Vrei să-mi lungești sufletul ca un ghem de sfoară care se desfășoară de aici până la Basra? Poți fi tu atât de nemilos ca să calci în picioare dorul meu care se aseamănă deocamdată cu o gumbara* ciripitoare și care s-ar putea preschimba pe urmă într-un karkadahn**? Înfige-ți, rogu-te, inima în vârful limbii și las-o să glăsuiască în voie.

— La drept vorbind, aveam de gând să-ți spun mai târziu, dar fiindcă sunt milos din fire,

---

* Ciocârlie.

** Rinocer.

sfoara ta m-a înduioșat și rinocerul mi-a muiat inima. Așadar, ascultă! Mai întâi și întâi Hanneh mi-a spus că ești cel mai bun om din câți există sub soare.

Sări ca o minge în sus și strigă:

— *Hamdulillah!* Asta îmi răcorește sufletul ca iarba fragedă o cămilă însetată! Auzi! Din câți sunt sub soare! Cine poate judeca atât de bine nu se poate să fie lipsit de suflet.

— Firește! Și asta era ce vroiam să-ți mai spun. Te roagă să nu te mai îndoiești că are și ea un suflet.

— O, Sihdi, dacă spune că eu sunt cel mai bun om de sub soare, nu mă mai îndoiesc. Măcar că... hm... Sihdi, nu e așa că sufletul e ceva lăuntric? E ascuns în trup...

— Da.

— Atunci acolo să rămână! Sunt însă suflete care se văd și pe dinafară, ba se și aud; astea, vezi, nu-mi plac...

— Pesemne că și Hanneh știe asta, căci mi-a mai dat o însărcinare.

— Care?

— Să-ți spun că dacă tu crezi că are și ea suflet, o să și-l păstreze înăuntrul ei.

— *Maşallah!* Mare minune! Ce bine îmi pare că a vroit să vorbească în taină cu tine! Știi tu, Sihdi — dar n-ai cum să știi fiindcă nu ești încă în stăpânirea unui harem — află însă de la mine: Când sufletul unei femei iese la iveală, chipul ei e cam... cum să spun... prea aspru și glasul poruncitor. Și vezi tu, tocmai atunci are mai mare dreptate. Acu' când mi-ai dat vestea asta bună, sunt încredințat că voi avea și eu din când în

când dreptate, nu numai amândoi. Ți-a mai spus și altceva?

— Da.

— S-aud! Cuvintele tale sunt raze de soare pentru mine, care încălzesc până și ceafa unui crocodil. Sunt gata să le ascult.

— Nu e de ajuns. Ceea ce vreau să-ți spun e spre binele tău și cer să-mi făgăduiești că mă vei asculta fără să crâcnești.

— Sihdi, inima mea e acum înclinată spre îngăduință, de aceea îți făgăduiesc tot ce-mi ceri.

— Bine. Să te ții însă de cuvânt. Hanneh vrea să fii cu băgare de seamă și să nu te lași târât spre vreo nesocotință.

— Păi așa sunt întotdeauna!

— Greșești.

— Cum adică? N-a fost înțelept din partea mea că ți-am îngăduit să mă alegi de prieten și ocrotitor? Pot avea eu un Sihdi mai bun ca tine? Și n-a fost o prevedere și o chibzuință din partea mea când mi-am ales de soție pe cel mai gingaș boboc al pomului în floare dintre toate femeile? Aș putea avea o nevastă mai bună ca pe mama cea mai desăvârșită a copilului meu?

— Tocmai pentru că ai știut să alegi atât de bine în amândouă privințele, nădăjduiesc că vei ști să întrebuințezi prevederea asta și în alte împrejurări. Dacă nu, o să-ți amintesc că mi-ai dat astăzi cuvântul tău. Vezi tu, Halef, ești cam repezit uneori și nu prea ții seamă de ce faci.

— Eu, Sihdi? Atunci nu mă cunoști. Mi se pare uneori că sunt chiar prea domol.

— Adu-ți aminte de multele cazuri când a

trebuit să te potolesc ca să nu faci vreo... era să spun prostie.

— Păi ce, vroiai să întorc spatele primejdiei? Când mă insultă cineva să nu smucesc cuțitul de la brâu ca să... a, stai că-mi adusei aminte. Îl am la mine!

— Pe cine?

— Pe ăla, știi, pe care-l purtam întotdeauna atârnat de brâu în călătoriile noastre. Uite-l!

Știam eu pe cine credea: biciul lui din piele de crocodil de care se slujea repede, uneori, ce e drept, spre bucuria, dar alteori spre necazul meu.

Băgă mâna sub haik, scoase biciul și-l învârti de câteva ori în aer.

— Da, ăsta pune pe mulți cu botul pe labe, trebuia să-l iau cu mine. Când văd că n-ajută vorba, ajută el cu mângâierile lui. Sfânt e și gârbaciul ăsta, Sihdi!

— Pune-l la loc și ascultă încoa' la mine. N-ai voie să te slujești de gârbaci decât atunci când îți voi porunci eu.

— Lasă că o să mai vorbim noi despre asta!

— Nu, vreau să ne înțelegem o dată pentru totdeauna. Asta e și părerea Hannehei.

— Cum, și-a spus și față de tine părerile? Vezi tu, Sihdi, pe când femeile n-aveau încă suflet...

— Nu vorbi gogomănii! Au avut întotdeauna.

— N-ai cum să știi. Abia după ce vei avea și tu o drăgălașă stăpână a inimii tale îți îngăduiesc să...

— Am, dragă Halef, îi curmai eu vorba.

Tresări, se aplecă mai tare, mă privi uluit și bâigui:

— Ce... ce... ai?

— O stăpână a inimii mele.

Scăpă biciul din mână și strigă:

— Glumești pesemne. Se poate să...

— De ce să nu se poată?

— Aoleu! Stai să șed că nu mă mai țin picioarele. Nevasta asta neașteptată a ta mi s-a lăsat în genunchi, care au început să tremure.

Se așeză lângă foc, se uită lung la mine, apoi chipul i se însenină și zise vesel:

— Văd eu că glumești.

— Vorbesc foarte serios, dragul meu. Uite la inelul din degetul meu. Astfel de inele poartă numai creștinii însurați.

— *Ne' uhzu billah* — pentru numele lui Dumnezeu! Adevărat, acu' mi-aduc și eu aminte că așa e. Am văzut la mulți de-ai voștri *hawahtim el kitab en nikah** de astea. Cum, ai nevastă, într-adevăr o nevastă, o nevastă adevărată?

— Da.

— Care stă în cortul tău?

— Da.

— Sihdi, lasă-mă să răsuflu. Spune-mi, sunt treaz ori visez? Îmi vine să plâng ca o muiere.

— Pentru ce? Cred că mai degrabă ar trebui să te bucuri.

— Și încă ce bucurie! Spune-mi, ți-e dragă?

— Ca lumina ochilor!

— Dacă inima ți-e dată nevestei ăsteia neașteptate și neprevăzute, cum mă mai poți iubi pe mine, credinciosul tău Halef și tovarășul tău nedespărțit?

---

* Inele de încheierea unui contract de căsătorie.

— Mi-ești tot atât de drag după cum mi-ai fost întotdeauna.

— Nu e adevărat! Nu mai poți să mă iubești, o dată ce inima ta e dăruită muierii ăleia! Nici nu vreau s-aud de ea... Mi-a răpit dragostea și prietenia ta, te-a răpit pe tine însuți. Nici de tine nu mai vreau să știu nimic...

Se ridică de jos și plecă. Se opri pe mal și privi posomorât și mâhnit în apă. Bietul Halef era gelos. Nu zisei nimic, căci îl cunoșteam eu; veni agale îndărăt, șezu iar lângă mine, oftă adânc și începu să se tânguie:

— Așa, zii, m-ai părăsit... pe mine care mi-aș fi dat viața pentru tine. Mi-ai dat cu nevasta asta lovitura de moarte. Ba mai vroiam să mă duc cu tine în Persia; acu' mi-am luat seama, mă întorc acasă.

Deși eram foarte mișcat, i-am zâmbit, întrebându-l:

— Dragă Halef, nu e așa că eram prieteni pe vremea când te-ai însurat cu Hanneh?

— Da.

— Și cu toate astea tot prieteni am rămas, nu?

— Da.

— Tot așa o să fie și acum.

— Nu, Sihdi, nu e totuna. Tu o cunoșteai pe Hanneh, lumina răsăritului și a amurgului care a devenit soția mea. Dar ce știu eu de stăpâna fericirii tale! Văzut-o-am eu vreodată? Și-a mânat ea turmele ei dinaintea mea? Am fost eu oaspetele ei, ca să mănânc cușcuș din mâinile ei? Unde i-am văzut eu chipul sau măcar să-i fi auzit glasul? Sau cămila pe care o ducea ea de căpăstru?

Atât de departe-i gândul ăsta de mine că spaima care m-a cuprins e tot atât de mare ca și când n-ar fi femeia ta, ci m-aș fi însurat eu cu ea.

— O crezi așa de rea și urâtă?

— Mai bună și mai frumoasă ca Hanneh a mea nu poate să fie.

— Nu, dar tot atât.

— Norocul tău dacă o fi așa.

— Sau crezi că era nevoie să te duc în Germania, ca să-mi alegi tu nevastă?

— Nu zice nimeni. Lasă-mă acum să mănânc și să chibzuiesc niţel. Dorul de acasă care mi-a tăiat pofta de mâncare s-a irosit. Vreau chebab*, chebab pregătit de mâna Hannehei mele; ce o să se mai sperie și ea când o auzi că ţi-ai făcut și tu un harem!

Mânca repede, ca un om ale cărui gânduri sunt aiurea. După câtva timp zise iar:

— Spune drept, Sihdi, nu e așa că te mustră cugetul?

— Doamne ferește!

— Atunci de ce n-ai pomenit nimic de ea în sat, ci tocmai acum? Asta se cheamă că te-ai însurat în taina mustrării de cuget.

— Nu e oprit oare la voi ca bărbatul să nu vorbească niciodată cu străinii despre haremul său sau al lor?

— Ai dreptate, Sihdi, și te rog să mă ierţi.

Mai îmbucă de câteva ori, pe urmă întrebă iar, dar cu întreruperi:

— Ești mulţumit de ea?

— Foarte!

---

* Bucăţi de carne fripte în frigare.

— E tânără și frumoasă ca Hanneh a mea?

— Da.

— *Hamdulillah!* Asta mă mai liniștește. Despre partea mea însoară-se toți cu femei urâte, numai tu și eu, nu. Ai avut prilejul s-o vezi vreodată așa, din întâmplare, înainte de a te căsători cu ea?

— Firește! La noi nu e ca la voi. Îți cunoști femeia bine când o iei de soție.

— *Allah kehrim!* Asta îmi place. E măruntă la trup?

— Nu.

— Are picioare mari și pumnii zdraveni?

— I-ascultă, Halef, așa fără gust mă crezi?

— Păi, chiar dacă întreb nu e numaidecât nevoie să le aibă.

— Dar ochii?

— Negri și catifelați.

— Îi ești drag, Sihdi?

— Nu mai puțin decât îmi este ea mie.

— Să poftească să nu te iubească! Nu i-aș îngădui să calce în duarul meu. Dar ia spune, Sihdi, are și ea suflet?

— Sufletul ei e aidoma cu al Hannehei tale.

— Aoleu! Săracul de tine! Atunci are firește și... păreri?

— Cum să n-aibă!

— Și... când are ea dreptate ai și tu?

— Nu.

— *Allah jarhankum* — îndură-se Allah de voi! Păi dacă e așa, n-aveți nici unul vreodată dreptate.

— Ba când unul, când altul, nu amândoi în același timp.

— Nu se poate, Sihdi, deși de când au și femeile suflet, vor să...

— Lasă vorbele astea, Halef, îl întrerupsei eu. Dacă ar exista vreo femeie fără suflet, ar fi fost mai bine pentru bărbatul ei să nu o fi cunoscut niciodată — crede-mă!

— Dar dacă sufletul femeii e atât de neastâmpărat că...

— Cu atât mai mult trebuie să fie bărbatul mai potolit. Asta face pe femeie să-l respecte și să-l stimeze.

— Bine zici, Sihdi. Vezi, așa sunt și eu, tac când vorbește ea. Ai băgat de seamă ce respect are Hanneh de stăpânul și soțul ei, cred. Cum se numește izvorul fericirii tale pământești?

— După cum pronunțați voi, Emmeh.

— Păi numele ăsta n-are nici un înțeles!

— Ba da, căci pe limba noastră vrea să zică șatireh, adică „harnica".

— Mă bucur Sihdi, tare mă bucur! Atunci belșugul cortului tău va spori chiar când vei lipsi tu de acasă. Emmeh a ta va bate din laptele cămilelor tale untul, iar din fibrele de palmieri va împleti pături și rogojini. Va scoate sâmburii din smochine și va pisa hrișcă pentru copt pâine. Acu' aș mai vrea să știu dacă vorbește arăbește ori pricepe nițel limba turcească.

— Nici una, nici alta.

— Allah! Allah! Atunci ce fel de limbă vorbește?

— A țării mele.

— Îți ajunge atât?

— Cred și eu.

— Și ce face când vin alte femei la ea?

— Femeile din țara noastră vorbesc toate aceeași limbă.

— Păi... nu știe nici persana, nici limba kurdă?

— Nu!

— Aoleu! Atunci sunt mai deștepte ale noastre fiindcă pricep câte nițel și din astea două limbi. Mai cu seamă Hanneh a mea. S-o auzi când se pornește!

— Cu toate astea femeile noastre știu mai mult ca ale voastre, dragul meu; o să-ți lămuresc eu altă dată. Acu' cred că am pălăvrăgit destul despre haremurile noastre.

— Un lucru să te mai întreb, Sihdi, și am isprăvit. Se pricep să tăbăcească pieile și să ascută cuțite?

— Nu.

— M-am lămurit! Hanneh a mea știe mai multe. Dar nu e de mirare, fiindcă a ta n-are un Halef care s-o învețe toate astea. De când e soția ta?

— De patru ani.

— *Maşallah!* Și n-a fost de altă părere când i-ai spus că pleci în Persia?

— M-a rugat, firește, să rămân cu ea; când i-am lămurit cu binișorul pentru ce mă duc...

— Aha, a ieșit atunci la iveală respectul și stima despre care spuneam adineauri și pe care mi le dovedește și Hanneh, cea mai înțeleaptă dintre toate femeile înțelepte. Știi ce, Sihdi? Faptul că Emmeh a ta ți-a îngăduit să vii încoace mă împacă nițel cu haremul tău. Îți dau învoirea mea deplină și dacă vei avea o fată, sunt gata s-o dau de nevastă lui Kara al meu când i-o veni

vremea de însurat. Va deveni astfel o adevărată haddedihnă din marele și vestitul neam al sammarilor, putând trăi mai fericită și mai liberă la noi decât în corturile voastre de piatră și cărămidă. Vezi deci că nu mai sunt supărat pe tine. Dă mâna încoace. Așa. Să fim iar prieteni cum am fost până acum.

Bietul Halef era convins într-adevăr că propunerea asta e o mare dovadă de dragoste pe care mi-o dădea. M-am ferit, firește, să o resping, ca să nu-l jignesc. Era doar șeicul haddedihnilor, neam mândru și neatârnat pentru care onoarea era mai presus de orice. Și-apoi în situația lui de acum nu-l mai puteam socoti pe Halef drept un servitor ci, cel puțin, egalul meu.

A doua zi de dimineaţă pornirăm mai departe. Triburile duşmane haddedihnilor se retrăseseră acum, în primăvară, în inima Djezirehului*, aşa că nu ni se întâmplă nimic până ce ajunşerăm la locul unde afluentul Adhem se varsă în Tigru.

Fluviul săpase aici un golf lung şi îngust, ale cărui maluri erau tivite cu tufe dese. Hotărârăm să tragem pluta între tufe şi să poposim peste noapte acolo. Cum nu se înnoptase încă de tot, încălecarăm şi pornirăm o bucată de drum pe uscat, ca să se mai dezmorţească niţel cămilele.

Ne întoarserăm apoi iarăşi la mal şi adunarăm vreascuri pentru foc. De-abia sfârşisem cu căratul acestora, când zărirăm o plută pe care afluentul o mâna pe fluviu. Pluta era mai mică decât a noastră, dar din acelaşi material şi pe ea se aflau trei inşi. Doi din ei vâsleau, al treilea stătea fără treabă în mijlocul plutei. După căciulile de oaie pe care le purtau pe cap, bănuirăm că sunt persani.

— Aştia trebuie să fie şiiţi cianieni care au venit de peste munţi şi şi-au făcut în Ta'uk sau Tuss Khurmaly o plută. Oare unde or fi vrând să se ducă?

---

* Insulă, pământ între Tigru şi Eufrat.

— Probabil că în josul apei, altminteri s-ar fi slujit de cai ori cămile.

— Așa trebuie să fie. Allah! Uite-i că-și îndreaptă pluta încoace.

— Pesemne că vor și ei să poposească aici.

— Și îi lași?

— N-avem ce face. Nu suntem noi stăpânii locului.

— Asta nu, dar noi am sosit înaintea lor și cine intră întâi în cort,ăluia i se dă întâi de mâncare — zice proverbul.

— O fi zicând proverbul așa, numai că de data asta nu se prea potrivește. Ne aflăm sub cerul liber și suntem chiar datori, dacă vin încoace, să-i primim ca pe niște oaspeți.

— Hm... nu prea îmi place ce spui tu. Cu oamenii ăștia nu e lucru curat.

— De ce?

— Pentru ce au făcut ocolul ăsta mare dacă vin tocmai din Bilad el Adjam* și n-au ținut drumul caravanelor? Unde le sunt caii cu care au trecut munții? I-au lăsat pesemne dincolo de râu și va trebui să-și cumpere pe urmă alții. Asta costă parale și parale nu cheltuiește cineva decât atunci când știe că o să le pună la loc. Când un persan alege calea apei, are ceva de gând ce nu trebuie să știe alții, ori s-a făcut vinovat în țara lui de vreo fărădelege care l-a silit să ia drumul pribegiei. Am ori nu dreptate, Sihdi?

— Tot ce se poate, totuși, nu e un motiv pentru noi să-i gonim, dacă vor vrea să se alăture de

* Persia.

noi. De altminteri o să se întunece îndată și s-ar putea să nici nu ne vadă.

Persanii se aflau acum în mijlocul râului și se luptau dârz cu curentul ca să poată ajunge la mal. Din pricina tufelor nu ne zăreau; golful era lung de vreo două sute de pași și era de prevăzut că se vor opri la începutul lui, deoarece începuse să se întunece de-a binelea.

Ascultarăm cu încordare, dar nu auzirăm nimic. Deci presupunerile mele nu mă înșelaseră. Persanii nu mai cutezaseră să înainteze în golf. Trebuia să știm la ce depărtare se aflau față de noi.

— Sihdi, zise Halef, cine și-ar fi închipuit că viața în sălbăticie va începe chiar de astăzi pentru noi. O să-ți arăt acum că n-am uitat încă din cele ce am învățat de la tine.

— Anume?

— Iscoditul. O să mă furișez până la ei să văd ce fac.

— Nu tu, ci eu, mă pricep mai bine la așa ceva.

— Mă jignești, Sihdi!

— Astâmpără-te! Adu-ți aminte ce te-a rugat Hanneh. Să nu faci lucruri nechibzuite. Mă tem că ai fi în stare de o nesocotință.

— Care?

— Știi cât de mare e limba asta de pământ. Cam cât crezi că ți-ar trebui ca să străbați tufele astea dese? Până mâine dimineață! Înainte de-a începe, e bine să știm cam pe unde se ațin persanii.

— Cum putem ști de mai înainte?

— Chiar de la ei.

— Ce, sunt nebuni să-ți spună?

— Dragul meu, vezi că în „viața asta de sălbăticie" trebuie să te bizui pe agerimea minții înainte de toate. Persanii sunt mahomedani, nu e așa?

— Da, deși șiiți, care pun pe feciorii lui Ali mai presus de Mahomed.

— Au deci două rugăciuni de făcut, adică *Moghrebul*, rugăciunea amurgului; pe urmă *Șija*, după ce se va întuneca de tot. Se cred singuri aici și o vor spune cu glas tare, după cum scrie la lege, așa că îi vom putea auzi.

— Bine zici, la asta nu m-am gândit.

— Dă-ți seama că în „viața de sălbăticie" — cum zici tu — trebuie să te gândești la toate. A, ascultă!

— Se roagă... au început *Moghrebul*...

— Și până să sfârșească ei voi ajunge în spatele lor. Tu rămâi aici și ai grijă de cai.

Plecai. Tufele formau un brâu lat care se întindea în lungul malului. Mergeam dincolo de tufe ca să pot înainta mai repede. Ajunsei îndărătul persanilor chiar în clipa când își încheiau rugăciunea cu cuvintele:

— Lăudat fie Allah! Laude lui! Nu e alt Dumnezeu afară de el! Dumnezeu e mare! Dumnezeu e foarte mare și lăudat să fie el din belșug!

Se auzi apoi un glas zicând:

— Acu' aprindeți focul. Să facem îndată și cealaltă rugăciune ca să putem cina.

Moghrebul se spune de obicei îndată ce a apus soarele, dar fiindcă persanii erau în întârziere făceau amândouă rugăciunile una după alta. Pentru drumeți, legea îngăduie și abaterea asta.

Observai de după tufele unde mă aflam o flacără izbucnind pe mal și după câteva minute începură rugăciunea de seară. Mă lăsai la pământ și începui să mă târăsc binișor printre tufe. Nu m-am oprit decât când am socotit că m-ar putea vedea.

Din locul unde eram puteam vedea bine pluta trasă la mal. Nu era nimic pe ea. Persanii n-aveau nici un fel de bagaj. Stăteau toți trei lângă foc. Doi din ei erau oameni de rând, dar al treilea părea să fie ceva mai de seamă. Nu că s-ar fi deosebit prin îmbrăcăminte — doar brâul era de preț — dar înfățișarea lui nu se asemăna cu a lor.

Chipul lui pârlit de soare, cu fruntea îngustă, nasul lung și subțire și nările tremurătoare, buzele răsfrânte și groase, bărbia adusă în sus, ochii mici, sfredelitori, cu pleoapele roșii pe margini, îmi făcură impresia unui om foarte viclean și rău. Mustața lui neagră, lungă și groasă, ale cărei vârfuri cătau în jos, accentua această impresie. Trăsăturile feței trădau instincte animalice și dacă e adevărat că adevăratul curaj se poate citi la om în ochi, atunci persanul acesta părea să fie un laș. Om primejdios, necruțător și laș — îmi ziceam eu, și când îi zării și mâinile lungi și osoase, cu unghiile ca niște gheare, cu arătătorul aproape mai lung ca mijlociul, fui sigur că părerea pe care mi-o făcusem despre individ nu era greșită. Fața, glasul, mersul, ținuta, atitudinea unui om te poate înșela, mâinile lui însă nu. Căpătasem în privința asta o experiență pe care mă puteam bizui. Mâna e expresia caracterului; nu poate tăinui nimic. Ea e unealta spiritului și a sufletului și după această unealtă poți cunoaște pe cel ce o mânuiește.

Toți trei erau înarmați cu puști lungi orientale, pumnale și pistoale.

Acum mâncau; nimeni nu vorbea. După ce sfârșiră, omul cel fioros scoase din buzunar o bucată de pergament, o apropie de foc ca s-o poată citi, apoi o băgă la loc și zise:

— Dacă sosim la timp, partea voastră va fi de o sută de tumani de cap, după cum am socotit eu. Vă ajunge?

Ochii lui mititei se ațintiră cu o privire ciudată la cei doi tovarăși ai săi?

Tăcură câteva momente, pe urmă unul din ei răspunse privindu-l tot atât de ciudat:

— De la Hussein care a fost măcelărit de câinii de șiiți la Kufa, ne mulțumeam cu puțin, dar de când ești tu Peder-i-baharat* măcar că se întâmplă să câștigăm de zece ori mai mulți ca înainte, nu ne ajunge, fiindcă ne-ai spus că e cineva care câștigă de o mie de ori pe-atât.

— V-am spus eu așa?

— Nu numai că ne-ai spus, dar ai făcut și socoteala negru pe alb.

— Atunci așa trebuie să fie. Spui, o, Aftab, că sunt Peder-i-baharat; da, titlul îl am, dar nu sunt într-adevăr. Să-mi spuneți numai Sil-i-safaran**. Și deși nu sunt decât atât, puteți agonisi la mine averi, pe când înainte de-abia aveați cu ce vă ține zilele. Eu am avut ideea să întrebuințez pe lângă șofran și șofrănaș. Asta ne-a adus până acum mii de tumani și o să ne mai aducă încă de sute de ori pe-atât. Am fost hotărât pentru

---

* Tatăl mirodeniilor.

** În limba persană — centrul pământului.

toate mirodeniile și cu toate astea nu mi se dă decât șofran. Pot eu să mai rabd așa ceva? Și voi, oamenii mei, care ați putea câștiga altminteri de mii de ori mai mult dacă aș fi ceea ce trebuie să fiu? Știți voi pentru cine lucrăm noi și ne punem viața în primejdie? Pentru un ins care trândăvește și trăiește ca Gibla-i-Alem*.

— Știm, răspunse acela pe care îl numise Aftab.

— Văzutu-l-ai tu vreodată?

— Nu.

— Atunci pentru ce vă primejduiți zilnic viața pentru el? Nu cumva se trage din cer, că nu catadicsește să se arate? Nu eu sunt acela care împart binele și răul cu voi? Pe cine trebuie să iubiți mai mult, pe mine ori pe el? În cine vă puteți încrede mai bine? Ați putea câștiga pe fiecare an mii și mii de tumani, dacă aș fi eu în locul lui.

— Ne-ai spus de multe ori asta și te credem.

— Am mai spus-o și altora și m-au crezut. I-a trecut timpul. Deasupra capului său plutește sabia dreptății. Am vorbit cu vreo câțiva pederani** și sunt sigur că în clipa hotărâtoare nu vor da îndărăt. Știm cu toții că poartă întotdeauna sub haină un șireh***, dar glonțul meu poate trece și prin el.

Tăcură o bucată de vreme. Peder-i-baharat privea întunecat înaintea lui; ceilalți își țineau și ei privirile în pământ. Spionasem adesea in-

---

* Șahul.
** „Tați".
*** Platoșă.

divizi suspecți, dar o astfel de convorbire ciudată nu auzisem niciodată până acum.

Peder-i-baharat, Tatăl mirodeniilor, Umbra șofranului, Prințul Umbrelor! Erau desigur nume care aveau o anumită însemnătate. Dar care? Prințul Umbrelor! Cine erau „Umbrele"? Oameni, firește. Dar ce fel de oameni erau și de ce li se zicea „Umbre"? Să fi însemnat „Prințul Umbrelor" un rang? Atunci și „Umbra șofranului", „Tatăl mirodeniilor" tot așa ceva trebuia să fie. Părea să fie vorba de superiori și inferiori ai unei asociații secrete.

Fluviul la malul căruia mă aflam acum fusese stăpânit odinioară de vechii babiloneni și asirieni până ce au venit perșii și mezii și au pus capăt dominației. Dacă s-ar fi sculat acum din mormânt bătrânul și puternicul Hammurabi, viteazul Tukulti-Adar I, medul Kyaxares și achemenidul Cyrus și ar sta așa, în fața mea ca aceia de colo, împărtășindu-și tainele lor diplomatice, probabil că i-aș fi priceput mai bine decât pe acești persani. Dar avea să urmeze ceva și mai încâlcit, căci „șeful" zise iar:

— La ce vă gândiți iar? Probabil că la cele ce vă spusei adineauri?

— Da, răspunse Aftab. Suntem gata să trecem de partea ta. Soldatul nu poate câștiga lupta dacă nu vede pe ofițerul de care trebuie să asculte. Tot astfel, stăpânul care ne poruncește să nu fie o făptură nevăzută pentru care ne dăm viața fără să se fi arătat vreodată. Am vorbit și cu alte „Umbre" despre asta și sunt de aceeași părere. Spune-ne tu ce trebuie să facem și te ascultăm în totul.

— Atunci mă pot bizui pe voi?

— Da. Ziceai adineauri că sabia plutește deasupra capului lui Emir-i-sillan? Cunoști timpul și locul?

— Îl cunosc.

— Putem s-o aflăm și noi?

— O să v-o spun, căci vă știu oameni de credință. Știți și voi că în ziua soldei toți *pederanii* se adună în ruinele lăcașului sfânt ca să-i asculte poruncile și să-și depună socotelile. În noaptea aceea, dacă voi izbuti ca și ceilalți să...

Își curmă vorba, căci se auzi o împușcătură chiar dinspre locul unde îl lăsasem pe Halef. Mă speriai, căci mi-l închipuiam în primejdie, altfel n-ar fi tras el, de asta eram sigur. Trebuia să alerg în ajutorul lui cu orice preț, ceea ce era greu, din pricina zgomotului pe care l-aș fi făcut. Dar spaima persanilor îmi prinse bine, căci îndată ce auziră detunătura își luară flintele și se ascunseră în tufiș, ca să fie la adăpost de gloanțele unui presupus dușman. Pârâitul crengilor îmi dădu astfel prilej să mă îndepărtez nesimțit de ei. Îl văzui pe Halef cu pușca întinsă; neștiind cine vine, dori să tragă.

— St! Eu sunt, îi zisei cu glas înăbușit. Tu ai tras?

— Da.

— Pentru ce și în cine?

— Într-un leu, Sihdi. Se furișa la cai să sfâșie pe Assil al tău.

— Vorbești prostii!

— Zău, Sihdi, l-am văzut cum te văd. Era un leu ca toți leii, „Tatăl cu căpățâna mare".

Se putea foarte bine să nu se fi înșelat. Leul persan se rătăcește uneori chiar prin Djezireh. Aprinsei repede un foc mare ca să gonesc leul, care se ținea probabil pe-aproape. Puțin îmi păsa acum dacă voi atrage astfel atenția persanilor asupra noastră.

Când flăcările izbucniră cu putere întrebai pe Halef dincotro venise leul. Îmi arătă cu mâna direcția și zise:

— Uite, dintr-acolo venea al dracului! Când m-a văzut s-a oprit în loc. Era un Abu el rad* mare cât toate zilele. I-am trântit un glonte — l-oi fi nimerit ori nu, el știe — și de frică a luat-o la fugă. Ce crezi tu! De frica lui Hagi Halef Omar fug și leii cei mai grozavi...

Îmi luai pușca și mă îndreptai încet și cu băgare de seamă spre locul pe care mi-l arătase Halef. De-abia făcui vreo patruzeci de pași și mă încredințai că omulețul meu nu mințise; împușcase într-adevăr ceva... dar ce?

Îl chemai să vie, dar el mă întrebă încă de departe:

— La ce să vin, Sihdi? Ai găsit ceva?

— Da. Uite fiara.

— Așadar am nimerit-o?

— Fără greș.

— E moartă?

— Moartă ca toți morții!

— Hamdulillah! Am răpus pe Gedd el isman**, pe sugrumătorul turmelor. Faima mea va trece din cort în cort și lumea întreagă va lăuda vitejia mea!

---

* Tatăl tunetului.

** Tatăl colților.

— Nu te bucura prea curând, fiindcă nu e un „el", ci o „ea".

— Adică o leoaică?

— Nu; ce-ai împușcat tu nu e un Abu el rad ci o Omm es ssanne*. Era flămândă și venise să se milogească de o îmbucătură. Ai fost însă atât de nemilos că, în loc să-i dai o fărâmă de carne, i-ai dat o bucată de plumb.

— O hienă! zise el rușinat. Cum a putut scârba naibii să se dea drept un leu! Mahomed, Profetul profeților să-i ia sufletul și s-arunce spurcăciunea asta în fundul iadului, ca s-o ardă în vecii vecilor!

— Nu e ea de vină ci ochiul tău care s-a înșelat. Prin întuneric totul pare mai mare.

— *Hasreta* — păcat! Acum toate glasurile din toate corturile vor tăcea. Mi-a fost bucuria degeaba.

— Nu vor tăcea, ci vor lăuda pe acela care, ca un adevărat viteaz ce e, n-a rupt-o de fugă când a luat o hienă drept un leu.

— Râzi de mine, Sihdi, ca să mă amărăști și mai mult... Am vrut să fiu un erou și când colo am ajuns șaua pe care se plimbă călare batjocura ta. Feciorii mei au să mă compătimească și fetele mele au să mă plângă; nepoții au să clatine capul și urmașii strănepoților mei au să-și acopere fața de rușine înaintea mea. De necaz, m-aș împușca, dacă asta nu s-ar numi că-ți iei singur zilele. Tu, însă, lasă înțepăturile și gândește-te că ți s-ar putea întâmpla și ție să ră-

* Mama spurcăciunii

pui un leu, care, ca să-ţi facă în ciudă, s-ar preface într-o mamă a spurcăciunii.

— Nu, dragul meu, mie nu mi se poate întâmpla aşa ceva, căci ştiu ceea ce, după cum pare, tu nu ştii, că în întunericul nopţii toate lucrurile par mai mari. Dacă n-ai să iei de acum încolo seama la asta, apoi atunci o să ţi se pară o şopârlă coşcogeamitea crocodil.

— Cum îţi vine să-mi arunci netam-nesam crocodilul în cap, Sihdi! Într-atât te-a supărat şi te-a jignit greşeala mea că nu găsesc iertare în faţa ta?

— De jignire nu poate fi vorba, dar ai făcut o mare greşeală într-adevăr. A trebuit s-alerg încoace tocmai când puteam afla ceva foarte important de la persanii ăia.

— Tare rău îmi pare! Ai izbutit să te-apropii de ei pe nesimţite?

— Da.

— Cine şi ce erau? Dincotro veneau? Ce vor şi despre ce vorbeau?

— Ca să poţi afla toate acestea, nu trebuia să descarci prosteşte arma. Să nu mai vorbim că prin asta le-ai trezit atenţia, dar prin nesocotinţa ta — şi Hanneh te rugase doar să iei bine seama la ce faci – m-ai împiedicat să aflu o taină care ne-ar fi de mare folos în călătoria noastră prin Persia.

— Care taină, Sihdi?

— De unde vrei să ştiu dacă nu m-ai lăsat s-o aflu! Acu' hai îndărăt la foc.

— N-ar fi mai bine să-l lăsăm să se stingă, ca să nu ne găsească persanii?

— Nu. O dată ce știu că sunt și alții pe-aici vreau să și afle că n-au de ce să se teamă de noi.

— Crezi că au să se poarte dușmănos cu noi?

— I-aș sfătui să nu o facă.

— Oare au să se apropie de noi?

— Fără doar și poate. Mai întâi au să ne spioneze, pe urmă, când vor vedea că nu suntem decât doi, se vor arăta fără teamă. După felul purtării lor vom ști ce avem de făcut. Acum să schimbăm vorba, căci s-ar putea să și fie prin apropiere. Îndată ce îi voi simți, o să-ți fac semn.

— Ce semn?

— O să-mi împreun mâinile.

— Păi, dacă vorbim, n-ai să-i auzi venind.

— Tu, firește, nu i-ai auzi, eu însă, da.

Ne așezarăm iar lângă foc, eu cu spatele spre tufiș, Halef în fața mea.

Nu trecu mult și-i făcui semnul convenit; simțisem pe cineva furișându-se în tufișul din spatele meu. Nu văzusem și n-auzisem nimic; era însă ceea ce se numește al șaselea simț care la vânătorii și cutreierătorii Vestului se dezvoltă cu timpul și întrece chiar auzul și văzul cel mai ager. E mai mult o bănuială, un ce neînțeles de care-ți dai imediat seama.

Vorbeam foarte liniștit cu Halef despre lucruri fără însemnătate, dar din care nu s-ar fi putut înțelege cine suntem și ce intenții avem.

Omul își pierdu în cele din urmă răbdarea, ieși dintre tufe, se înțepeni în picioare în fața noastră și întrebă cu glas poruncitor.

— Cine sunteți și ce căutați aici?

În nădejdea că ne vom speria de ivirea lui

neașteptată, își mângâie cu satisfacție vârfurile mustăților, măsurându-ne din ochi. Și fiindcă nu ziceam nimic, se răsti iar:

— Pentru ce nu răspundeți? Sunteți muți și orbi de nu m-auziți și nu mă vedeți!?

— Într-adevăr, suntem și muți și orbi pentru cine ne dă prilej să nu-l luăm în seamă, îi răspunsei eu fără să mă tulbur.

— Nu cumva te referi la mine?

— Da. Purtarea ta e a unui om care nu e vrednic de luat în seamă.

— Aha, vasăzică așa! Par să nu fiu omul pe care să-l iei în seamă!

— Pe care ar trebui să nu-l iau în seamă, mai bine spus, căci, o dată ce mă cobor să-ți vorbesc, îți dau dovadă că te-am văzut.

— M-ai văzut! Ce bunătate din partea ta! Vai ce mulțumit sunt că ai binevoit să mă vezi! Și eu, care eram deprins până acum să fiu luat în seamă de oameni mai ceva ca tine.

— Poate că vei fi fost ceva mai cuviincios cu ei decât ai fost cu noi.

— Cum, o imputare?

— Nicidecum. Puțin îmi pasă cine ești, dar fiindcă ți se pare că n-am fost destul de cuviincios, am vrut să-ți atrag atenția că n-ai fost nici tu.

Râse cu poftă și întrebă:

— Vrei să spui că trebuia să vă salut eu întâi?

Făcui un gest de dispreț și răspunsei:

— Pesemne că nu știi cum să te porți în lume, altminteri n-ai întreba.

Persanul își încrucișă brațele pe piept, făcu o temenea adâncă și zise în batjocură:

— Fiindcă ești un boier atât de mare, iacă: *Essalem aleikum!* Înclinai puțin capul ca și când n-aș fi înțeles ironia, și urmă: Aha, se pare că nu ți-e de ajuns! Te-aș ruga atunci să-mi îngădui s-adaug: *Ehwal'-i-șerif* — cum o mai duce înălțimea ta?

Ca un profesor mulțumit de răspunsul elevului său, răspunsei:

— Așa mai merge. Dacă ai avea norocul să vii mai des în atingere cu oameni cuviincioși, s-ar putea să mai înveți cum să te porți măcar cu cei de rând. Firește că față de oameni de seamă n-ai să înveți să te porți niciodată.

— Așa ceva n-a îndrăznit încă nimeni să-mi spună! izbucni el înfuriat.

—. Fii mulțumit că s-a găsit în sfârșit cineva. Cine își recunoaște greșeala face primul pas spre îndreptare și tu pari să ai nevoie de învățat multe în privința asta.

— Și tu te crezi omul care să-mi dea mie lecții?

— Da.

— *Maşallah!* Atunci o minune m-a adus aici din Persia și mi-a dat prilejul să mă întâlnesc cu tine, ca să învăț cum să mă port cu lumea. Îmi îngădui să șed?

Vru să se așeze, dar eu îl oprii cu un gest.

— Te-am poftit eu?

— Nu, nădăjduiesc însă că n-ai nimic împotrivă, altminteri te lauzi degeaba că aș avea ce învăța de la tine în ce privește bună-cuviința.

— Ai dreptate, dar nu poftești oameni să șadă când nu-i cunoști. Noi am sosit înaintea ta aici, așa că ești dator să ne spui cine și ce

ești. De-abia pe urmă vom vedea dacă îți dau voie sau nu să iei loc lângă noi.

— Auzi! Trebuie să fii un om foarte sus-pus, deprins numai să dea porunci. Te rog să ai marea îndurare să mă lași înconjurat de răsuflarea gurii tale. Ai auzit tu vreodată de numele Kassim Mirza?

— Nu.

— Atunci nu cunoști situația țării mele. Eu sunt acel Kassim Mirza și sunt în drum spre Bagdad ca un *Mu tämäd äl Mulk**.

—. Ești deci un *șahzahdä?*

Cuvântul *șahzahdä* înseamnă fiu sau urmaș, alteori rudă de-a șahului Persiei. Fără îndoială că omul mințea, nu era nici rudă, nici împuternicitul șahului. Îmi păstrai însă părerea pentru mine și-i zisei numai atât:

— Ar trebui atunci să ai un alai de însoțitori. Unde sunt războinicii care să te apere?

— Sunt însumi un războinic viteaz și n-am nevoie să mă apere nimeni. Călătoria mea trebuie să rămână o taină, deoarece sunt lucruri importante la mijloc despre care nu trebuie să afle nimeni. De aceea am luat numai doi inși cu mine și am ales calea asta, ca să nu fiu recunoscut de cineva.

— *Allah akbar!* S-ar cuveni deci ca sufletul meu să se plece cu recunoștință înaintea ta!...

— Aha, îți dai și tu seama, nu e așa? Îmi place însă să fiu mărinimos. Nu te lăsa umilit de obârșia mea înaltă.

---

* În persoană: om de încredere al imperiului.

— Nici nu mă gîndesc! Puțin îmi pasă mie dacă ești fiu de rege ori cerșetor. Am vrut să spun că-ți sunt recunoscător pentru felul deschis în care mi-ai vorbit.

— Nu înțeleg.

— Stai să te lămuresc. Zici că ești neam de rege și în același timp trimisul domnitorului Persiei. Lucrul acesta nu trebuie să-l știe nimeni și totuși mie mi-ai încredințat taina. Ai făcut-o sau că ești flecar din fire, ori că ți-am plăcut atât de mult încât ți-ai deschis inima față de mine. Cum însă purtătorul unor taine atât de însemnate, de obicei nu e un palavragiu, atunci nu ai făcut-o decât din prea multă simpatie pentru mine și de aceea îți sunt recunoscător.

Își dădu seama că făcuse o nesocotință, căută însă s-o dreagă, zicând:

— Da, mi-ai plăcut de cum te-am văzut și ți-am spus ce n-aș fi spus altuia. Acum cred că, drept mulțumire pentru sinceritatea mea, vei recunoaște cinstea pe care ți-o fac, cerându-ți voie să mă așez lângă tine.

— Poftim! Te-aș ruga însă să-mi spui unde sunt cei doi însoțitori ai tăi.

— Vor veni îndată. Am auzit o împușcătură și am alergat încoace, căci ne-am zis că e cineva în primejdie și va fi având nevoie de ajutor.

Bătu din palme și tovarășii lui răsăriră ca din pământ.

— Străinii aceștia, le zise el în grabă, m-au poftit pe mine, Kassim Mirza, să le țin tovărășie și i-aș jigni dacă n-aș primi. Ședeți și voi alături de mine.

Ascultară de poruncă. Faptul că le spusese numele și titlul împrumutat de el, era o mare greșeală din partea lui căci, chiar să nu fi știut dinainte că era o minciună, nu se putea să nu-mi trezească bănuieli. Era vădit că se temea ca ei să nu-i spună pe numele lui adevărat.

Halef tăcuse până atunci, dar vedeam bine că fierbea și era de așteptat să izbucnească la cel dintâi prilej. Nu avu de așteptat prea mult, fiindcă așa-zisul Kassim Mirza urmă, adresându-mi-se tot mie.

— Ați aflat cine suntem și am vrea să știm acum cine sunteți voi.

Halef, fără să-mi lase timp să răspund, zise repede:

— Nu se poate ca fiul unui mare și vestit domnitor să nu cunoască toate țările din lume.

— Le cunosc, încuviință persanul.

— Chiar și Ustrali?*

— Da.

— Și Jengi dunya**.

— Și.

— Atunci află că eu sunt șahul Ustraliei și cel de lângă mine e Înălțimea sa sultanul din Jengi dunya.

Halef vorbea cu atâta seriozitate încât persanul căscă ochii și-l privi uluit.

Halef urmă:

— Avem și noi însărcinări tainice pentru Bagdad, dar atât de însemnate că nu le putem încredința nimănui, nici chiar unui *şahzahdä*. De

---

* Australia.

** America.

aceea ne-am coborât de pe tronurile noastre și am pornit cu *rah-i-ahen** peste mare, ca să predăm singuri scrisorile.

— *Rah-i-ahen?* exclamă persanul, care tot nu pricepea ce e cu Halef. Păi astea nu merg pe apă!

— De ce nu? Puterea noastră e atât de nețărmurită că nu ne pasă ce se poate ori nu se poate. *Gahrha*** de care avem din când în când nevoie le-am încărcat pe *Kahleska-i-bukhahr****, și le-am luat cu noi. Îndată ce ne oprim undeva, le întocmim la repezeală.

— Pe apă?...

— Da.

Omul se întoarse acum spre mine și zise cu compătimire:

— Îngăduie-mi să nu te înțeleg.

— Ce vrei să spui?

— Nu pleacă nimeni la drum în tovărășia unui nebun.

— Nebun?

— Cine susține că a călătorit cu trenul pe mare și și-a luat gările cu el, ăla nu e întreg la minte.

— Te înșeli. Mintea prietenului meu e poate mai întreagă decât a ta.

— Allah fie îndurător! Sunteți amândoi nebuni...

---

* Trenul.
** Gările.
*** Vapor.

Privirile lui cercetătoare se plimbau de la Halef la mine, dar deodată atenția lor fu atrasă de altceva. Caii noștri tot păscând mlădițele tufelor ajunseră până în bătaia focului și persanul îi zări. Era pesemne un bun cunoscător de cai, căci sări îndată de la locul lui și alergă la ei.

— Ce văd! strigă el tovarășilor săi. Doi nebuni să aibă asemenea cai. Ia veniți încoa' și priviți-i! Nici în grajdurile șahinșahului nu există astfel de animale nobile.

Se apucară toți trei să examineze caii, vorbind pe șoptite. Ne prefăceam că nici nu vedem privirile piezișe pe care ni le aruncau. După ce se întoarseră lîngă foc, persanul cu mustățile lungi mă întrebă:

— Caii ăștia sunt chiar ai voștri?

— Nu cumva crezi că regii împrumută ori închiriază cai când pleacă în călătorie? răspunse Halef, făcând pe indignatul.

— De la cine îi aveți?

— Sunt crescuți de noi. Grajdurile noastre mișună de armăsari de ăștia.

— Văd colo pe mal o plută, a voastră e?

— Da.

— Atunci n-ați venit călări?

— Ba da.

— Păi și călare și pe plută?

— De ce nu? Stăpânitorii Ustraliei și ai Jengi dunya călătoresc altfel decât ceilalți oameni. Am înhămat caii la plută; am încălecat și am pornit pe urmă devale pe Tigru.

— După cum văd, ești nebun de-a binelea!

— Știi că ai haz! Cum aș putea domni asupra Ustraliei dacă aș fi nebun?

— Tocmai asta e sminteala ta, că te crezi șahul Ustraliei.

— Atunci ești și tu tot nebun.

— Pentru ce?

— Fiindcă te crezi un *șahzahdă* și că te cheamă Kassim Mirza.

— Nu-mi închipui, ci așa e.

Halef se întoarse spre mine și zise clătinând capul:

— Sihdi, ți-ai fi putut închipui așa ceva? Omul ăsta ne crede nebuni și, după cum văd, el nu e în toate mințile, altminteri ar fi înțeles de mult pentru ce ne dăm drept regi. Dacă el e un *șahzahdă*, atunci trebuie să fim noi domnitorii pământului.

Abia acum începu persanul să priceapă că ne bătusem joc de el. Fulgeră cu privirea pe Halef și strigă mânios:

— Așa, ai vrut să râzi de mine!

— Cam așa ceva.

„Tatăl mirodeniilor" duse mâna la brâu, dar și-o trase îndărăt zicând calm:

— Ar trebui să te pedepsesc, îmi dau însă seama că nu știi cu cine ai de-a face. Cunoști tu deosebirea între Kassim Mirza și Mirza Kassim?

— Da, răspunse Halef.

— Află atunci că pe mine nu mă cheamă Mirza Kassim ci Kassim Mirza; ai deci un prinț în fața ta.

— Nu te cheamă nici Mirza Kassim nici Kassim Mirza, și nu numai că n-am în fața mea un prinț, dar nici măcar un om care își poate spune Mirza.

— Allah! Ce insultă! Vrei să-ți răspundă tăișul pumnalului meu?

De astă dată trase într-adevăr cuțitul de la brâu; Halef îi răspunse însă cât se poate de liniștit:

— Lasă-l acolo unde e, dacă ți-e dragă viața.

— Zău?

— Uită-te mai bine la arma din mâna tovarășului meu. Nici n-ai fi apucat să ridici mâna și glonțul ți-ar fi zdrobit țeasta.

Într-adevăr. În clipa când persanul smucise pumnalul de la brâu eu și întinsesem arma spre el. Vârî deci pumnalul la loc cu îngâmfare.

— Hm... nu știu, zău, care ar fi fost mai repede de mână dintre noi doi. Sunt însă gata să te iert, dacă te rogi frumos...

— Să mă rog de iertare? râse Halef. Ai auzit, Sihdi? Să cer iertare, eu, Hagi Halef Omar! A rămas vreodată cineva nepedepsit când a îndrăznit să-mi ceară așa ceva?

— Nepedepsit? întrebă persanul zâmbind batjocoritor. Cine ești tu care vorbești astfel despre tine?

— Cine sunt? Ascultă și te minunează. Sunt Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah.

— Numele tău e lung ca un șarpe pe care îl strivești sub călcâi. Și altceva nu mai ești?

— Zici că ești un persan de neam mare și nici măcar atâta nu știi că Hagi Halef Omar e căpetenia șeicilor vestiților haddedihni?

— Așa, așa! Ești deci un haddedihn, chiar șeicul lor. În ce mă privește n-am nimic împotrivă. Și tovarășul tău?

– Ăsta e de o mie de ori mai vestit ca tine. E nebiruitul emir Hagi Kara Ben Nemsi Effendi, de care tremură toți dușmanii numai când îi aud numele.

– Nu mai spune! zise persanul privindu-mă bănuitor. Parcă ziseși Ben Nemsi?

– Da.

– Atunci vine din țara căreia i se zice Alman*.

– Da.

– E deci un *isăwi***.

– Da.

Deodată șiitul sări în sus, scuipă la picioarele mele și strigă:

– *Bi Khatir-i Khuda* – pentru Dumnezeu! Vai, ce-am făcut! Am stat alături de un stârv împuțit, un necredincios care se închină muierii ăleia Miryeni*** și crede că Isa**** e un Dumnezeu! Arde-v-ar Allah cu focul gheenei! Ne-am spurcat, ne-am...

N-apucă să mai spună ceva, căci, Halef duse mâna la gârbaci și răcni indignat:

– Taci, nemernicule! Cum îndrăznești să vorbești așa? Ai putea plăti cu viața cuvintele tale nesocotite. Numai să te atingă effendi cu mâna și te-ai tăvăli în țărână la picioarele lui. Dar nici nu e nevoie, că dacă mai spui un cuvânt, ai de-a face cu mine, te învăț eu minte, ia acuș...

---

* Germania.

** Creștin.

*** Maria.

**** Iisus.

„Tatăl mirodeniilor" se dădu cu un pas îndărăt, aruncă o privire de dispreț asupra lui Halef, râse în hohote, apoi răspunse:

— Ce-ai spus? Tu să mă înveți minte? Și effendi ăsta al tău... Ha-ha-ha! Nu mi-e mie frică de douăzeci ca voi! O stârpitură ca tine să...

Vorba i se opri în gâtlej, căci pe Halef — care nu se lăsa nici altminteri insultat — nimic nu-l putea scoate mai lesne din fire decât când râdeai de statura lui. În astfel de cazuri pedeapsa venea fulgerător. Același lucru se întâmplă și acum. Nici n-apucă persanul să mântuie vorba și biciul lui Halef îl izbi cu atâta putere peste față încât scoase un urlet de durere și fu cât p-aci să se rostogolească la pământ. Își acoperi fața cu mâinile și se clătină ca un om beat. Tovarășii lui săriseră de la locurile lor și traseră cuțitele de la brâu pe când Halef stătea cu biciul în mână; ochii lui zvârleau fulgere.

Firește că eram gata să sar în ajutorul prietenului meu. Rămaserăm astfel, măsurându-ne cu privirea până ce persanul lăsă în jos mâinile și se uita tâmpit la noi. Pe fața lui buhăită dunga lăsată de biciul lui Halef era roșie ca focul. Deodată ridică pumnii și vru să se năpustească asupra lui Halef. Acesta însă fu mai repede ca el, sări în lături, îl izbi o dată peste buză, apoi șfichiul biciului se lăsă greu peste ceafa persanului, care căzu grămadă la pământ. În clipa următoare degetele noduroase ale beduinului se strânseră ca un clește în jurul grumazului persanului.

Totul se petrecuse cu o repeziciune fulgerătoare, așa că tovarășii acestuia nici n-avură timp

să-i sară în ajutor. Acum însă vrură să-l apuce pe Halef pe la spate. Nu le lăsai timp. Cu un pumn în creștet doborâi pe unul la pământ apoi apucai de gât pe celălalt; începu să horcăie înăbușit. Îi smucii pistolul și cuțitul de la brâu, le aruncai în apă, apoi îl lăsai moale ca o cârpă jos la picioarele mele.

— Vino încoace, Sihdi! îmi strigă Halef. Ăsta nu vrea să se astâmpere.

— Lasă că-l țin eu. Tu du-te și-mi adu curele de pe plută să-i legăm, îi răspunsei eu.

Nu trecu mult și toți trei șiiții erau legați burduf.

— Și acu' ce facem cu ei? întrebă Halef. Era neapărată nevoie să-i legăm?

— Da.

— Nu era mai bine să-i lăsăm dracului și să ne mutăm de aici?

— Ei aș? Am nevoie de nițică odihnă și nu mi-o stric pentru niște nemernici ca ăștia. Ia să-i scotocim nițel prin buzunare.

— Vrei să le iei lucrurile?

— Nu, dar poate aflăm cine e ăsta de colo, care se dă drept un *șahzahdä*.

Mai aveam încă un motiv pe care nu vrusei să-i spun deocamdată lui Halef, fiindcă nu doream să audă și „Tatăl mirodeniilor", care nu-și pierduse cunoștința și auzea tot ce vorbim.

Îl scotocirăm întâi pe el. Nu găsirăm decât câteva inele, bani și o hârtie cu socoteli din care nu pricepeam însă nimic. Mai avea și o tăblie de aur octogonală cu litere arabe săpate în ea, pe care la început nu o luai în seamă.

Nici la tovarășii săi nu dădui de altceva decât de niște inele la fel cu ale lui, numai că acestea erau de argint, nu de aur. Li le scosei din degete și le ținui în dreptul focului ca să citesc inscripția. Deslușii în sfârșit cuvântul din două silabe suprapuse: *sâ* și *lâm*, ceea ce vrea să zică *sill*, adică „umbră!"

Acum eram sigur că aveam de-a face cu o asociație secretă și inelele erau semnul de recunoaștere. Trebuia negreșit să pun mâna pe ele fără să știe persanii că le-am oprit la mine. Mă aplecai, ridicai de jos două pietricele și zisei cu glas tare ca să m-audă „Tatăl mirodeniilor":

— Uite, Halef, ce inele ciudate. Ia să vedem dacă se potrivesc cu cel de-al treilea.

Smucii cu de-a sila inelul de aur din degetul persanului, îmi aruncai numai ochii pe el, prefăcându-mă că n-am văzut inscripția și adăugai:

— Să știi că sunt inele vrăjite de pe vremea lui Harun al Rașid. La noi, creștinii, astfel de vrăjitorii sunt oprite, de aceea o să le arunc în apă.

— Inelele sunt ale noastre, nu ale voastre! strigă persanul înfuriat. Ce, sunteți tâlhari care jefuiți lumea? Dați-le încoace!

— Las' că nu e bine nici pentru voi să umblați cu vrăjitorii de astea. O să le arunc mai bine în apă, acolo le e locul. Un... doi... trei!

Zvârlii pietricelele una după alta în valuri. Persanul auzi plescăitul și crezu că aruncasem într-adevăr inelele în apă. Zise în batjocură:

— Să nu crezi că ai făcut cine știe ce ispravă cu furtișagul ăsta. Există mult mai multe inele de astea decât îți închipui tu și vom avea în

curând altele. Dar cu voi o să mă răfuiesc eu, fii pe pace, jur pe Ali, cel mai mare dintre califi.

În timp ce eu ascundeam inelele fără să mă vadă el, Halef îi răspunse:

— Ia mai tacă-ți gura cu Ali al tău. Era chel ca în palmă, barba îi era ca un caier de lână și burta îi ajungea până la genunchi, fiindcă era un mâncău, cum nu a mai fost altul pe lume. Și dacă voi, șiiții, credeți că și-a câștigat faima datorită dragostei și credinței lui pentru Fatma, fiica Profetului, noi, sunniții, știm mai bine că Fatma asta era o muiere a dracului, care i-a mâncat zilele.

— Afurisită fie-ți limba ta spurcată! Când mi-oi cădea o dată în mână, o să ți-o tai din gâtlej, ca să nu mai poți cârti împotriva nimănui...

În vremea asta se desmeticiseră și ceilalți doi persani, dar tăceau mâlc și nu se mișcau. Ca să putem dormi liniștiți, trebuia să ne asigurăm că prizonierii nu pot fugi. Îi legarăm deci pe fiecare de altă tufă la depărtare unul de altul și le luarăm armele. După aceea ne întinserăm în iarbă, alături de caii noștri.

— Sihdi, când aruncai inelele în apă, te-am văzut ascunzând ceva în buzunar, ce era? mă întrebă Halef în șoaptă.

— Inelele. Nu le-am aruncat.

— Păi am auzit cum au căzut.

— Erau niște pietricele.

— Allah! De ce înșelătoria asta?

— Nu era pentru tine, ci pentru persani. Fac parte dintr-o asociație secretă și inelele sunt, probabil, semnul de recunoaștere. Cine știe cât de răspândită e asociația asta, poate chiar în toată Persia? Noi ne ducem acum acolo; înțelegi acum?

— Cam bănuiesc eu ce vrei să spui. Cunoaștem semnul și ne-ar putea prinde bine.

— Nu faptul că-l cunoașteam, ci inelele. Cu ele ne putem da drept sillani.

— Sillani? Ce e asta?

— Așa se numesc membrii asociației. Cuvânt care vrea să zică „Umbră" și lasă să se înțeleagă că-și fac treburile în ascuns, adică în umbră.

Membrii de rând poartă inele de argint, căpeteniile, de aur. Dacă nu mă înșel mai marele lor are titlul de Emir-i-sillan, adică prințul umbrelor.

— Sihdi, mi-a trecut un gând prin minte! Oare n-o fi secta babi?

— Tot ce se poate, deși un babi și sillan nu e totuna, totuși e cu putință ca să aparțină aceleiași asociații. Știi tu ce vor și ce urmăresc acești babi?

— Nu prea. Am auzit numai că sunt dușmanii șahului și sunt urmăriți cu înverșunare de el. Pentru ce însă, nu știu. Ai putea să mi-o spui tu, Sihdi?

— Da. Întemeietorul acestei secte a fost tânărul Ali Mohammed din Șiras, care își zicea Bab*, căci învăța pe dreptcredincioși că prin el se poate ajunge la Dumnezeu. Adepții săi credeau că Bab e mai presus de Mahomed, că nu există pe lume răul, deci nici păcatul și nu e neapărată nevoie de rugăciuni. Secta oprește pe femei să-și acopere fața cu văl și nu îngăduie bărbatului decât o singură femeie.

---

* Poartă.

Toate acestea sunt potrivnice învățăturilor *Sunara* și *Șia*. Și-au învrăjbit pe stăpânitorii pământești din pricină că ei vor să aibă nouăsprezece preoți care să fie în fruntea țării, mai presus de însuși domnitorul țării.

— Asta nu o s-o îngăduie șahul.

— Așa e. Nassr-ed-din a luat măsuri aspre împotriva lor, măsuri care s-au preschimbat într-o prigoană sălbatică după ce câțiva din acești babi au atentat la viața șahului. Toți adepții sectei prinși și dovediți au murit în chinuri nemaipomenite, ceilalți au fost siliți să renunțe la credința lor sau să fugă din țară. Într-ascuns, însă, secta numără mii de adepți care se ajută unii pe alții, nu se dau înapoi de la nici un sacrificiu și, când e vorba de religia lor, merg până la crimă. Oamenii care susțin că nu există păcat, nu pot pricepe cuvântul „crimă".

— Cam dintr-ăștia pare să fie persanul pe care l-am biciuit eu.

— Așa cred și eu. Tare mă tem că vom avea de furcă mai târziu cu el dacă întâmplarea ni-l va mai scoate în cale.

— Ești de părere că era mai bine să-l fi lăsat în plata Domnului?

— Poate că da, dar nu mai putem schimba nimic. Te-aș ruga însă ca altă dată să te stăpânești și să mă întrebi și pe mine.

— Îmi ceri ceva cu neputință, Sihdi. Ce-ar spune aceia pe care vreau să-i șfichiuiesc nițel când m-or auzi că te întreb dacă îmi dai voie? Aș jigni respectul pe care oricine îl datorează vestitului Hagi Omar.

— Nu trebuie să mă întrebi în gura mare ca

să te audă toată lumea. Ajunge o privire și o să te înțeleg numaidecât.

— Crezi?

— Fii pe pace.

— Și-acu', ia spune, Sihdi, vrei să păstrezi toate trei inelele?

— Nu. Unul ți-l dau ție, dar să nu-l pui în deget decât după ce ne-om despărți de persani, fiindcă nu vreau să știe ei că le mai avem.

— Nu poți să-ți închipui cât de mulțumit sunt că ai primit să mă iei cu tine. Viața mea se scurgea în timpul din urmă ca un cuib plin cu ouă de găină.

— Ciudată potrivealã!

— Ba nu e ciudată defel. Cum se aseamănă ouăle dintr-un cuib unele cu altele, așa se asemănau zilele mele una cu alta. Tânjeam după fapte, după isprăvi vitejești, dar n-aveam prilejul și chiar când îl aveam, nu mi se dădea voie.

— *Wallah!* Trebuia să ceri?

— Nu că trebuia, dar o făceam fiindcă pacea în cortul fiecăruia e tot atât de folositoare ca pacea între noroade. Oare tu nu întrebi niciodată pe Emmeh a ta când te ademenește vreo faptă vitejească?

— În țara noastră faptele vitejești se dovedesc numai pe timp de război.

— Atunci oazele voastre sunt de plâns. Acu' înțeleg eu de ce pornești așa, în lumea largă. Spre binele meu de altminteri, căci de-abia ne-am îndepărtat de casă și am și pus mâna pe trei șiiți, am cucerit trei inele care cuprind o mare taină și am și avut prilejul să mângâi pe cineva cu gârbaciul. Bărbăția s-a deșteptat în sufletul

meu și visurile mele îmi arată scara pe care o vom urca împreună.

— Mă bucur pentru tine, dragul meu, dar pentru că omul nu visează decât în somn, cel mai bun lucru ce-l ai acum de făcut e să dormi. Noapte bună!

— Vrei să te culci, Sihdi? Păcat! Aș fi vrut să mai stăm niţel de vorbă. Hanneh a mea...

— ...E cea mai bună dintre femei și dorește s-o visezi cât mai des. Deci, culcă-te, îi curmai eu vorba.

— Și Kara Halef...

— ...e cel mai bun dintre feciori, știu. Dormi că o să-ți vină în vis.

— Bine, iacă, te ascult. Te-ai făcut un adevărat tiran. Emmeh a ta...

— Se supără dacă nu dorm, așadar noapte bună!

— Sihdi, nu sunt de-o părere cu tine, n-am încotro însă, trebuie să mă supun. Aveam încă multe de spus dar, dacă nu vrei, hai să spun și eu noapte bună.

Se întoarse cu spatele spre mine și îl auzii în curând sforăind. Căzui și eu repede în braţele lui Morfeu pe care beduinii îl numesc Nohm, și mă trezii abia când era ziua mare. Halef dormea încă și a trebuit să-l trezesc.

Ne adăparăm caii, apoi ne dusèrăm să vedem ce fac prizonierii noștri. Se căzniseră să se dezlege peste noapte dar zadarnic. Vai în ce hal era „Tatăl mirodeniilor"! Dungile lăsate de biciul lui Halef se umflaseră și pielea plesnise pe alocuri. Era vădit că suferea cumplit și zău că mi-era milă de el!

Mai târziu însă, după ce am avut prilejul să-l cunosc mai bine, găsii că mila mea fusese nemeritată. Ochii îi erau acum injectați de sânge și glasul îi suna răgușit, când îmi zise răstit:

— Câine, dezleagă-mă, trebuie să plecăm numaidecât!

Și fiindcă nu-i răspunsei, Halef îi zise indignat:

— Dacă vorbești astfel cu effendi al meu, să știi că vă lăsăm aici așa, legați cum sunteți, ca să crăpați de foame.

— Nu v-am făcut doar nimic...

— Pesemne că Allah nu v-a învrednicit cu destulă ținere de minte.

— V-am vorbit așa, fiindcă m-ați întărâtat. Cine v-a pus să vă dați drept domnitorul Ustraliei și Jengi dunyei?

— Fiindcă te-ai dat tu drept Kassim Mirza, de aceea.

— Dovedește că nu mă cheamă așa.

— Ia nu te mai fă de râs!

— Când ne vom mai întâlni, nu o să mă mai găsești caraghios, fii pe pace.

— Ahă, ne amenințI? Atunci rămâi legat cum ești, că eu nu te dezleg cât lumea și pământul.

Fără să ne mai sinchisim de el, Halef se așează lângă mine și se apucă să mănânce. Persanul văzu că nu-i merge și o întoarse pe foaia cealaltă. Zise să uităm ce-a fost între noi, dar ne cere să-l dezlegăm și să-l lăsăm să plece, fiindcă e foarte grăbit. N-am vrut să mă amestec, de aceea Halef spuse:

— Ne-ai minţit şi ne-ai ocărât. Ţi-am arătat că nu suntem dintr-aceia care se lasă batjocoriţi. Nu vă dezlegăm până ce nu retrageţi cuvintele pe care le-aţi spus.

— Le retragem.

— Şi te rogi să te iertăm?

— Vă rog să mă iertaţi.

— Foarte bine. O să vă dezleg, dar asta depinde de vestitul emir Kara Ben Nemsi — aci de faţă.

— Spuneai că eşti şeic, atunci tu trebuie să hotărăşti.

— Effendi e un şeic şi mai mare ca mine. Are cai cu sutele, cămile cu miile şi haremul lui mişună de femei frumoase care îi gătesc pilaful şi-i frig berbecii. Roagă-te deci de el.

Asta era prea mult pentru persan. Tăcu. Terminai de mâncat şi mă apucai să cercetez armele prizonierilor. Le descărcai pistoalele şi flintele, apoi le aruncai muniţiile în apă.

— Ce faci? strigă înspăimântat persanul. Ne laşi fără pulbere?

Nu-i răspunsei nici de data asta. Putea el să-şi închipuie de ce o fac. Vroiam să mă pun la adăpost de un atac din partea lui, căci eram sigur că îndată ce-l voi dezlega va trage asupra noastră.

Duserăm după aceea caii pe plută, rămăsei cu ei şi-i strigai lui Halef să dezlege întâi pe Aftab.

— Ai auzit, îi zise Halef, ce spune effendi! O să te dezleg, măcar că nu meriţi, dar aşa suntem noi: miloşi din fire. După ce vom pleca, n-ai decât să-ţi dezlegi tovarăşii, nu însă mai înainte, că te împuşc la repezeală. Ai înţeles?

— Da, răspunse şiitul.

— Și dacă stăpânu-tău, ori ce ți-e, se plânge că-l dor cele două urme de cravașe pe care i le-a croit gârbaciul meu de obraji, freacă-i-le cu sare și piper; o să simtă o satisfacție îndoită și o să se bucure înzecit de plăcerea de-a trăi.

Peder-i-baharat, care auzise cuvintele batjocoritoare ale lui Halef, strigă după noi când desprinserăm pluta de mal:

— Duceți-vă în fundul iadului, câini râioși, vrăjitori, tâlhari și hoți de inele! Feriți-vă să ne mai ieșiți vreodată în cale că dracul v-a luat! Ziua când ochii mei vă vor zări pentru a doua oară în viața voastră, va fi cea din urmă pentru voi.

Nu-i răspunsei, dar Halef, vorbăreț cum era din fire, strigă întărâtat:

— Ne amenințiți cu revederea, dar nu știi cât mă bucur de ea. De-abia aștept să-ți văd iar mutra ca s-o mai însemnez cu vreo câteva gârbace. Până atunci gândește-te din când în când la noi, prietenii tăi cei mai buni, și noi ne vom aduce cu plăcere aminte de Kassim Mirza, mâna dreaptă a șahului.

În vremea asta pluta o luase la vale pe apa Tigrului. Se auzeau și acum blestemele și ocările persanilor rămași pe mal. Știam că o a doua întâlnire cu ei ar însemna o mare primejdie pentru noi, de care trebuia să ne ferim pe cât se poate. Îi spusei și lui Halef aceasta.

— Crezi într-adevăr că ne vom mai întâlni vreodată cu ei? mă întrebă el.

— Sunt aproape sigur, deoarece tot la Bagdad se duc și ei.

— Vor sosi însă după noi.

— Dimpotrivă. Pluta lor e mai ușoară ca a noastră și au șase brațe pentru vâslit, pe când noi numai patru. E de așteptat să ne-o ia chiar azi înainte.

— Hm... prost lucru... Au să ne pândească după ce vor ajunge la Bagdad și au să caute să pună mâna pe noi.

— Îți dai seama că trebuie să fim foarte prevăzători, dar nu numai în Bagdad ci și mai înainte. Bănuiesc că ne vor aștepta undeva pe drum, mai ales că nu e vorba numai de noi, dar și de caii noștri.

— Crezi că au pus ochii pe ei?

— Ai văzut singur ce încântat era de ei acela care își zicea Kassim Mirza. În timp ce vor căuta să se răzbune pe noi, vor încerca să pună mâna pe cai. Pentru înfăptuirea planului lor e mai prielnic să ne pândească pe aci decât în Bagdad. Sunt deci de părere să fim cu mai mare băgare de seamă astăzi decât mâine.

— Când socoți că vom ajunge la Bagdad?

— Mâine la prânz — bineînțeles, dacă nu ni se va ivi vreo piedică în cale. Ținutul e mai populat decât a fost pe unde am trecut până acum, semn că ne apropiem de orașul califilor.

S-a întâmplat după cum prevăzusem eu. Curând după-amiază, pe când mai aveam puțin s-ajungem în satul Syndijeh, văzurăm pe persani în urma noastră. Pluta lor înainta mai repede ca a noastră. „Tatăl mirodeniilor" stătea aplecat peste marginea plutei și-și răcorea mereu fața cu apă din râu. Când trecu pe lângă noi ne amenință cu pumnii și strigă:

— Să nu ne fi luat pulberea și gloanțele, isprăveam chiar acum cu voi. Dar nu face nimic, jur pe Hassan și pe Hussein că prăpastia pieirii vă rămâne deschisă vouă.

Halef nu putu să nu răspundă acestei amenințări și le strigă drept răspuns:

— Vorbele tale ne fac să râdem chiar dacă ați avea o mie de kilograme de pulbere și nu ne temem noi de lăudăroși ca tine. Ori nu cumva îți închipui că numai tu știi să tragi cu arma? Avem și noi pe ale noastre, care sunt mai ceva decât rablele tale.

— Fost-a vreodată pe lume un ghiaur ori un păcătos de sunnit care să se priceapă cum trebuie la mânuirea unei arme? Nu o să treacă mult și feciorii și fetele voastre vor rămâne orfani, iar nevestele voastre văduve. Afurisiți să fiți împreună cu ele!

Cum adică, Hanneh văduvă, Kara Ben Halef orfan și amândoi afurisiți de un păcătos de persan! Asta era prea mult pentru hagiul meu. Se întoarse spre el și-i strigă întărâtat:

— Taci, nemernicule! Prin gura ta grăiește prostia și limba ta nu știe ce spune. Când o să descărcăm noi puștile, toate nevestele taților, bunicilor și străbunicilor voștri au s-ajungă văduve și toți copiii, nepoții și strănepoții voștri orfani. Curățăm de pe fața pământului pe toți prietenii, neamurile și slugile voastre, satele și orașele, ba chiar întregul Fărs*, de n-o să mai rămână din el decât un câmp de leșuri, iar văduvele și orfanii

* Fărs sau Fărsistan, regiune naturală în SV Iranului, scăldată de apele golfului Persic (N. ed).

au să-i jelească rătăcind printre mormanele de trupuri ucise de noi. Sângele vostru are să curgă șiroaie, care au să se reverse în mare, iar vânturile le vor împrăștia prin văzduh sufletele lor prefăcute în pulbere. Sunteți niște...

Își curmă brusc vorba, se întoarse spre mine și adăugă cu părere de rău în glas:

— Păcat, Sihdi, că nu mă mai pot auzi; prea i-a dus apa repede la vale.

— Atunci, închide gura și astâmpără-te.

— Ce, să tac, vrei să spui? Să-i fi lăsat să treacă fără să-mi ușurez inima?! Păi ce, adică, nevasta mea s-ajungă văduvă și băiatul meu orfan? Numai asta nu!

Puse mâna pe lopeți și începu să vâslească, mormăind înciudat. Multă vreme nu se putu potoli. Fierbea de mânie când se gândea că nevasta i-ar putea rămâne văduvă și băiatul orfan; orice numai asta nu...

Trecurăm de Syndijeh și văzurăm că persanii nu se opriseră aici și nici mai departe, la Saadijeh. Când ajunserăm, după-amiază, la Mansurijeh, pe mal ne aștepta un om cu nevasta sa, care ne făcea semne să ne oprim.

— Ăștia vor să-i luăm cu noi, îmi zise Halef. Oare ne putem noi îngreuia pluta cu o povară ca asta?

— Ia nu te mai preface, îi răspunsei zâmbind. Parcă eu nu știu că nu te lasă inima să nu-i iei? Lasă că ne cunoaștem noi!

— Așa e, Sihdi, bieții oameni trebuie să fie tare săraci, dacă n-au nici măcar câteva piei de capră să-și facă o plută. Vor să se ducă pesemne la Bagdad. Un bărbat, de, ar mai putea, dar pentru picioarele gingase ale unei femei, atâta drum... Ce zici, tragem la mal?

— Fie!

Când pluta se opri și oamenii se apropiară de noi, mă încredințai că nu mă înșelasem: vroiau într-adevăr să se ducă la Bagdad și bărbatul se rugă să-i luăm și pe ei pe plută. Bani n-avea cu ce ne plăti, dar ne va pomeni și pe noi în rugăciunile lui.

— A trecut acum un ceas o plută cu trei inși, adăugă omul. Le-am strigat să ne ia și pe noi.

Ei însă ne-au înjurat și s-au dus mai departe. Ziceau că suntem sunniți și ne-au trimis la dracu-ducă-se ei, nu noi!

Noii noștri tovarăși de drum n-aveau cu ei decât puține merinde, înfășurate într-o cârpă veche. Omul era neînarmat. La început ne făcură o impresie destul de bună; se țineau tăcuți în fundul plutei și păreau că vor să ocupe cât mai puțin loc.

Mă dădui mai aproape de ei și-mi făcui de lucru la lopeți, uitându-mă pe sub gene la ei. Băgai de seamă că bărbatul purta în deget un inel de argint la fel cu cele două pe care le aveam eu în buzunar. Știam acum cum stau lucrurile.

— Cum îți plac oamenii ăștia?

Folosisem dinadins graiul moghreb-arab pe care Halef îl cunoștea foarte bine și-mi răspunse în aceeași limbă:

— Ia, niște oameni săraci de care n-avem ce ne teme. Dar pentru ce vorbești într-un grai străin?

— Ca să nu priceapă ei. Oamenii ăștia uneltesc ceva împotriva noastră, de asta sunt sigur.

— Allah! Ce te face să crezi?

— Uită-te la ei fără să bage de seamă; i-au pus persanii să ne atragă într-o cursă.

— *Maşallah!* De unde știi?

— Bărbatul poartă în deget un inel la fel cu ale lor.

— Nu cumva ți se pare?

— Nu. Bine că le-am păstrat și nu ți-am dat și ție unul din ele. Probabil că l-ai fi tras îndată pe deget.

— Zău că așa făceam, Sihdi.

— Și ți l-ar fi văzut, ceea ce le-ar fi trezit bănuiala. Deocamdată să le lăsăm acolo unde sunt.

— Ești de părere că persanii s-au înțeles cu ei?

— Mai mult ca sigur. „Tatăl mirodeniilor" trebuie să fie unul din cei mari și cunoaște pe toți ai lor din ținuturile pe unde trece.

— Credeam că silanii nu există decât în Persia.

— Eu nu tot așa. Adu-ți aminte ce vorbeam noi ieri. S-ar putea ca silanii, adică „Umbrele" să fie în legătură cu babii. Când după atentatul la viața șahului au fost atât de crâncen prigoniți, unii dintre ei, printre care Mirza Jahja, s-au refugiat la Irak, la arabi și și-au ales locul de întâlnire în Bagdad. Vor fi rămas de atunci încă mulți pe aici, care însă nu se dau pe față, și dacă există într-adevăr o legătură între babii și „Umbre", nu trebuie să ne mirăm că am dat astăzi de o astfel de „Umbră". Persanul îl cunoaște, s-a oprit aci și s-a înțeles cu el.

— În ce privință?

— Nu știu, dar o vom afla în curând. E de mare însemnătate pentru noi, aș putea zice chiar un adevărat noroc că peder-i-baharatul a uitat să-i spună acestuia să-și scoată inelul din deget.

— Ai dreptate, Sihdi. Știm acum cum să ne ferim ca să nu cădem în cursă.

— Da, însă nu trebuie să bage de seamă că ne-am deslușit cu ce au de gând. Când știi de unde te-ar putea ataca dușmanul, te poți apăra. La Bagdad e mai greu să te ferești și te poate lua pe neașteptate, pe când aici e mai lesne să vezi primejdia venind.

— Cum o poți afla?

— „Umbra" sau femeia lui au să mi-o spună, fără să-și dea seama și încă astăzi, căci sunt sigur că atacul va avea loc înainte de-a ajunge la Bagdad. Cred că ne vor sfătui chiar ei unde să poposim la noapte, deci să ne dea de-a dreptul în mâinile persanilor. Trebuie să ne arătăm prietenoși și fără grijă, ca să nu intre la bănuieli.

Îl lăsai pe Halef și intrai în vorbă cu ei. Îi văzui privindu-se din când în când pe furiș, ca și când și-ar fi spus că treaba merge strună.

Trecusem vreo câteva sate până ajunserăm la cotul Iehultijeh.

— Ochește un loc nimerit pentru popas, îmi strigă Halef. Peste o jumătate de ceas apune soarele.

Se întâmplă întocmai după cum mă așteptam eu, căci omul din Mansurijeh îmi zise repede:

— Effendi, cunosc eu un astfel de loc. Mă duc adeseori cu treburi la Bagdad și când mă apucă noaptea pe drum, acolo poposesc.

— Unde e locul?

— Pe malul drept, foarte aproape de aici.

— Cam cum e?

— E o colibă de trestie în care încap pe puțin zece oameni. Nu pătrunde ploaia înăuntru și nici ceața. N-are ploșnițe și dormi în ea ca în raiul lui Allah.

Cum încerca să ne ademenească! Ținea cu orice preț să cădem în cursă. Mă prefăcui că nu pricep ce urmărește și-l întrebai:

— Tufe sunt pe-aproape?

— Câte poftești. Nu lăsăm focul să se stingă până la ziuă. Vreascuri berechet, căci e obiceiul

ca cel care pleacă să lase în colibă o grămadă bunișoară pentru cel care vine după el.

— Bine, fie, să rămânem acolo la noapte. Să-mi spui când ajungem, ca să trag pluta la mal.

Îl văzui aruncând nevesti-si o privire de bucurie. Așadar și vreascuri pentru foc se găseau în colibă! Se simțea minciuna cât de colo. Nu e nimeni nebun să se îngrijească de cine venea după el. Negreșit că persanii erau mai de mult acolo și vroiau să fie foc în colibă, ca să ne poată urmări mișcările. Ei adunaseră vreascurile, socotind că poate vom fi prea osteniți și ne vom culca pe întuneric.

Nu trecu mult și „Umbra" ne îndemnă să tragem la mal, căci am ajuns. Nu-l luai însă în seamă și mai mersei o bucată până la un loc liber, de unde se putea vedea până departe. Îmi ziceam că dacă persanii s-au ascuns printre tufele de pe mal — acolo unde ne spusese „Umbra" să ne oprim — le era cât se poate de lesne să ne culce cu câteva gloanțe la pământ. Le luasem eu ce e drept gloanțele, dar putuseră găsi altele la oamenii lor de prin satele pe unde trecuseră.

— De ce nu tragi acolo unde ți-am spus eu? mă întrebă „Umbra".

— Din pricina cailor, i-am răspuns eu. Au stat de azi-dimineață în picioare și le trebuie nițică mișcare ca să-și dezmorțească picioarele. Du-te tu cu nevastă-ta la colibă că venim și noi numaidecât.

Încălecarăm, adică eu și Halef, și pornirăm în galop pe după desișul de trestie și tufăriș

care mărginea malul spre colibă, aflată la vreo cincizeci de paşi de apă.

— Pentru ce călare şi nu pe jos, Sihdi? mă întrebă mirat Halef.

— Ca s-ajung înaintea ăstor doi şi să caut urmele persanilor, de aceea, dragul meu.

Am găsit îndată ce căutam. Le cunoşteam lămurit paşii lor şi urmele arătau cum târâseră spre colibă legături mari de vreascuri. Pe urmă se întorseseră iar la pluta lor.

Probabil că se aţineau pe undeva pe-aproape şi pândeau sosirea noastră. Atenţia lor nu putea fi îndreptată deci decât în susul apei, de unde ne aşteptau, aşa că, dacă vroiam să nu fim zăriţi de ei, trebuia să le venim pe la spate.

Făcurăm un semicerc şi ajunserăm iar la mal. Descălecarăm, ascunserăm caii în desiş şi o luarăm în jos spre limba de pământ din apropierea colibei. Văzurăm pluta persanilor priponită de mal şi ei stând toţi trei lângă un tufiş. Vorbeau cu mare însufleţire şi păreau că pun ceva la cale.

— Sihdi, îmi şopti Halef, tare eşti deştept! E chiar aşa cum ai bănuit. Mare poftă aş avea să mă duc să le trag câteva gârbace...

— Deocamdată n-ai nici un motiv.

— Ba am. Ştim doar că au pus pe ăştia doi să ne atragă într-o cursă.

— Până ce n-avem dovada, nu le putem face nimic. Dovada o voi avea însă după ce se va întuneca.

— Aha, vrei să-i spionezi?

— Da.

— N-are să bage de seamă „Umbra" când te vei îndepărta și să prindă bănuieli?

— Trebuie să găsim timpul prielnic, adică între cele două rugăciuni de seară. Dacă te va întreba la urmă unde m-am dus, să-i spui că eu, fiind creștin, nu mă pot ruga Dumnezeului meu în același timp cu mahomedanii.

— Dar dacă persanii vin la colibă în timp ce tu lipsești? Eu ce să fac?

— Nu o să vină. N-au să iasă din ascunzătoarea lor până nu va veni ăstălalt să le spună cum stau lucrurile, așa că, deocamdată, n-avem de ce ne teme. Acu' să ne întoarcem la colibă.

Încălecarăm și ne înapoiarăm pe unde venisem. „Umbra" nu bănui nimic.

Pereții colibei erau de trestii și lut, groși de vreo jumătate de metru și într-un loc era o crăpătură destul de mare prin care să se poată vedea înăuntru. În dreptul ușii atârna o rogojină și în acoperiș era o gaură prin care ieșea fumul.

Încăperea era destul de mare, dar atât de murdară că nu era chip de dormit înăuntru. Firește că nu zisei nimic, ca să nu trezesc vreo bănuială omului, ci mă prefăcui că mă învoiesc la tot ce face el. Se apucă să dea murdăria la o parte, pregăti vreascurile pentru foc, în sfârșit se trudea să ne fie pe plac, ca să ne câștige încrederea, pe urmă ieși din colibă, se lăsă în genunchi cu fața spre Mecca și începu să-și facă rugăciunea.

După rugăciune cinarăm împreună, dându-le și lor din merindele noastre. Veni apoi vremea celeilalte rugăciuni. Îl lăsai să se roage, trecui pe lângă el și mă prefăcui că mă duc înspre apă. Când mi se păru că nu mă mai poate zări,

mă întorsei pe altă parte, dar nu chiar până la mal, căci se putea ca persanii să-și fi pierdut răbdarea și să se fi apropiat de colibă.

În cele din urmă am găsit un loc potrivit pentru pândă. Abia apucasem să mă vâr între niște tufe, când se auziră pași îndărătul meu. Mă uitai prin frunziș și-l văzui pe omul meu oprindu-se și bătând din palme. Un glas dinspre râu întrebă:

— *Min haida* — cine e acolo?

— *Safi*, „Umbra", i se răspunse.

— Vino încoace.

Porni înainte și eu după el. Se opri în fața persanilor.

— Te așteptam mai târziu, îi zise peder-i-baharatul. S-a întâmplat ceva că ai venit mai devreme?

— Nu, dar am venit fiindcă am găsit un moment prielnic. Ghiaurul s-a dus nu știu unde, să-și facă rugăciunea.

— Nu cumva o fi venit încoace?

— Nu, a luat-o în partea cealaltă. Câinele ăsta de creștin e prost de dă în gropi. Crede orbește tot ce-i spun eu.

— Nu s-a codit defel când i-ai cerut să vă ia pe plută?

— Nici un pic.

— Asta fiindcă am avut prevederea să-ți spunem s-o iei și pe nevastă-ta cu tine. Nu e atât de prost după cum crezi tu, dar, când a văzut o femeie, i-a pierit orice bănuială. Știe că la astfel de lucruri îți lași nevasta acasă. La colibă nu s-a împotrivit să vină?

— Deloc, a primit numaidecât. Loc mai potrivit pentru ce avem de gând nici că se putea.

Drept să-ţi spun, tare deştept eşti! Ce bine ai socotit timpul când vom ajunge aici.

— N-ai de ce să te miri. O căpetenie a „Umbrelor" trebuie să ştie ce face. Caii unde sunt?

— Pasc prin apropierea colibei. Vreţi să puneţi mai întâi mâna pe ei?

— Nu e nevoie. Îi avem pe stăpâni în puterea noastră, caii mi se cuvin atunci de drept. I-aş putea ucide într-o clipă pe afurisiţii ăia de câini râioşi, dar vreau să mă răzbun pentru ocara pe care mi-au făcut-o. O să-i biciuiesc până le-o crăpa pielea de pe trup, cum mi-au crăpat ei obrazul şi buza. Să simtă şi ei durerile astea grozave pe care le simt chiar şi acum. De aceea trebuie să-i prind de vii şi abia după ce vor fi pe jumătate morţi din pricina bătăii, o să le trântesc câte un glonţ în cap, ca să-i trimit pe lumea cealaltă. Dar cum putem afla dacă au adormit?

— Vin eu să vă iau după ce vor adormi.

— Nu se poate. Te-ar putea simţi că pleci şi ar prinde bănuieli.

— O să trimit atunci pe nevastă-mea.

— Nici aşa nu merge. Dacă doarme în colibă nu trebuie să plece, iar dacă doarme afară nu ştie unde să ne întâlnească. Să găsim altceva, de pildă un semn.

— Mai bun semn ca focul nu poate să fie. De pildă, cât timp veţi vedea focul arzând să ştiţi că sunt treji. Cum s-o stinge, înseamnă că au adormit.

— Ai dreptate. Să-i atacăm pe întuneric. Trebuie însă să ştim în ce loc sunt culcaţi.

— Vă pot spune de pe acum. În fund, pe dreapta arde focul şi aproape de el le-am făcut

culcușul. Eu o să vă aștept peste drum de ușă. Să vă furișați înăuntru unul în urma altuia. Vă iau de mână și vă duc la locul unde dorm ei. Ce veți face pe urmă, treaba voastră.

— Și nevastă-ta?

— O să doarmă afară. Nu e nevoie să fie de față. Și apoi, știți doar că unei femei nu-i e îngăduit să doarmă în aceeași încăpere cu bărbații.

— Bine. Atunci ne-am înțeles. După ce vei pleca tu, mai așteptăm două ceasuri, pe urmă venim. Cum om vedea că s-a făcut întuneric în colibă intrăm. Altceva?

— Nimic.

— Așadar plecăm ca să nu bage de seamă lipsa ta. Răsplata pe care ți-am făgăduit-o o s-o...

Nu stătui să mai ascult, căci aflasem ce vroiam să știu. Mă întorsei la colibă făcând un ocol destul de mare. Îmi dădui îndată seama că bănuielile mele nu mă înșelaseră; femeia stătea în prag și pândea să vadă dincotro vin.

Focul ardea cu vâlvătăi. Mă așezai alături de Halef și începui să vorbesc cu el despre lucruri fără însemnătate. „Umbra" se întoarse aproape numaidecât după mine și rămase lângă ușă. După vreo jumătate de ceas, mă întrebă:

— Effendi, îmi îngădui să dorm și eu cu voi în colibă? Mă cam dor picioarele și umezeala nopții nu-mi prieste.

— Puteți rămâne amândoi dacă vreți.

— Nu se poate, femeile nu pot dormi sub un acoperământ cu bărbați străini. O să-i fac afară un culcuș unde să se poată odihni până la ziuă.

— Ai dreptate. Hai să vă arăt eu un loc po-

trivit pe care l-am ochit adineauri. Halef, vino și tu cu noi!

Omul mă privi mirat, dar mă urmă în tăcere. Nici Halef nu zicea nimic, când mă văzu însă că iau lasoul de pe gâtul armăsarului meu, privirea pe care mi-o aruncă îmi spunea că-mi înțelesese gândul. Văzând că ne îndepărtăm tot mai mult de colibă, „Umbra" mă întrebă cu nedumerire:

— Unde mă duci, effendi? Oare nu e mai bine ca și culcușul nevestei mele să fie cât mai aproape de noi?

— N-avea grijă, o să-l ai foarte aproape chiar. Mergem la plută.

— E mult prea departe, effendi...

— Las' că știu eu ce fac. E doar spre binele vostru.

— Cum așa?

— Vă aflați într-o mare primejdie.

— *Allah akbar?* Ce fel de primejdie? Ce ni se poate întâmpla în pustietatea asta?

— Vezi? Primejdia e cu atât mai mare cu cât nici nu o bănuiești măcar.

— Spune-mi-o și mie, effendi. Nu ne mai întoarcem la colibă?

— Cum să nu! Numai că nu atât de repede cum crezi tu. Hai, urmează-mă.

De vreo câteva ori vru să se oprească în loc, dar Halef îl îndemnă de la spate și n-avu încotro. Când ajunserăm la plută sării pe ea și-i chemai după mine. Nu îndrăzneau să se împotrivească.

— Așa, acu' ședeți jos și ascultați ce am să vă spun, începui eu când ne găsirăm toți patru pe plută. V-am adus aici ca să vă scap viața. Dacă

rămâneați la colibă ori pe aproape, ați fi fost siliți să treceți în noaptea asta puntea morții.

— *Maşallah!* Cum îți vine să vorbești astfel de cuvinte! Cine ne amenință cu moartea?

— Trei ticăloși de persani care s-au ascuns în tufiș aproape de colibă, cu gând să ne atace peste vreun ceas.

— Al... Al... lah!...

Spaima îi paralizase parcă limba și atât era tot ce putu spune. Urmai:

— Da, așa e. Vor să ne atace și după ce ne vor fi biciuit până la sânge, aveau de gând să ne împuște. Ei, ți-ai fi putut închipui așa ceva?

— Nu... nu... nu! bâigui el. Nici acum nu... nu cred că e cu putință.

— Nu crezi fiindcă habar n-ai cu ce fel de nemernici avem de-a face. Acești trei persani aveaŭ de gând ca, după ce se va stinge focul în colibă, să se furișeze înăuntru și să ne omoare pe toți.

— Asta nu... nu... pot să-mi... închipui, effendi.

— Nici nu e nevoie, fiindcă eu sunt sigur. Știu, de pildă, că au pe cineva care trebuia să le arate calea la adăpostul nostru.

Tăcu chitic. Urmai:

— Ticălosul ăsta de trădător mă crede un mare dobitoc. Tu tot așa crezi despre mine?

— Eu?... O, effendi, ce întrebare! Ăla trebuie să fie un... un...

— Prost de dă în gropi, nu-i așa? Și cu toate astea și-a închipuit că mă poate trage pe sfoară. A cerut să-l luăm împreună cu nevastă-sa pe plută ca să ne ademenească la colibă. Deși am

priceput numaidecât cam ce are de gând, tontul credea că și-a câștigat încrederea mea. M-a îndemnat să trag de-a dreptul la colibă, eu însă am mânat pluta încoace. Dobitocul ar fi trebuit să-și dea seama că nu mă încred chiar atât în el după cum își închipuia el. Tu ce zici, am sau nu dreptate?

— Da, da, effendi...

— Dar vezi că nu și-a dat prostul seama! S-a dus după rugăciune să se înțeleagă cu persanii cum să dea buzna peste noi și să ne facă de petrecanie. Ei, nu te miri că știu atât de bine toate astea?

— Effendi, spaima m-a amețit de tot...

— Și nu te-ai întrebat pentru ce am tras pluta atât de departe de colibă?

— Nu.

— Atunci stai să-ți spun. Am hotărât să țin aici, pe ea, pe trădător și pe nevasta lui până ce vom fi sfârșit cu ticăloșii. O să-i leg pe amândoi astfel ca la cea dintâi încercare pe care o vor face să se dezlege, să se rostogolească în apă.

— O, Allah, Allah! Vorbești de niște ticăloși și un trădător. Dacă aș ști cine e...

— Trădătorul? Tu, cine vrei să fie? Și acum ascultă ce am să-ți spun. Vezi cuțitul ăsta din mâna mea? Uite că și Halef l-a scos pe al său. Moarte pentru moarte, sânge pentru sânge! Asta e legea pustiului. Dar vreau să fiu milostiv cu voi. Ești un laș și un fricos — pe nevastă-ta nu o mai pun la socoteală. Dacă vă supuneți poruncilor mele, mâine sunteți liberi și nu vi se va întâmpla nimic; vă împotriviți însă, vă împlân-

tăm cuțitele în piept până la plăsele, m-ai înțeles? Așa. Acu' sculați-vă în picioare!

Tonul cu care le vorbeam nu lăsa nici o îndoială că vorbesc serios. Se supuseră fără să crâcnească. Îi legai spate în spate, cu mâinile în lungul trupului. În vremea asta Halef îi ținea vârful cuțitului în dreptul inimii.

— Nu apăsa... ne supunem... se rugă omul.

— Lașule! răcni Halef și-l scuipă cu dispreț.

— Așa. Acum să stați liniștiți și să nu vă mișcați, că vă duceți de-a berbeleacul în apă, le zisei eu, după ce îi legai zdravăn la marginea plutei. Mâine venim să vă dezlegăm, dar să nu dea dracul să țipați că v-ați dus pe copcă.

— Niște ticăloși ca ăștia nu merită o soartă mai bună, mormăi Halef cu scârbă.

— O să stăm liniștiți și nu o să țipăm, ne asigură „Umbra" cu glas tremurător.

— Și foarte bine o să faceți, altminteri voi fi neîndurător cu voi, îl amenință hagiul meu. Mulțumește lui Allah că te afli acum cu tovarășa zilelor și nelegiuirilor tale în cel mai frumos harem din câte sunt pe lume. Fiți cuminți și bucurați-vă în tăcere de locuința asta plăcută a voastră, până ce ne vom înapoia noi. Nu vă luați la ceartă, căci neînțelegerea dintre bărbat și nevastă ostenește limba și nu te lasă să mistuiești bine. Acu' vă părăsesc cu părere de rău și vă spun la revedere!

Sărirăm iar pe mal și ne întoarserăm la colibă. Focul nu se stinsese de tot; mai puserăm câteva vreascuri, astupai cu haikul lui Halef spărtura din perete, ca să nu se poată uita cineva înă-

untru, apoi mă apucai să-i povestesc lui Halef ce auzisem pe persani vorbind între ei.

— Așadar au de gând să vină încoace și să ne atace în somn? întrebă hagiul meu indignat. Auzi ticăloșii! Ce-ar fi să ne prefacem că dormim, Sihdi?

— Nu, dragul meu, ar putea fi primejdios pentru noi. Noi să-i așteptăm treji. Cum vor intra unul câte unul, punem mâna pe ei la repezeală.

— Întâmpinându-i cu un bun sosit în tâmplă, nu e așa?

— Da.

— Tu îi pocnești și eu îi leg la rând. Am luat chiar niște curele de pe plută — ca să se găsească. Li le voi înfășura cu blândețe în jurul trupurilor și o să-i strâng în ele ca în niște brațe iubitoare de femeie, ca să le iasă sufletul. Ah, Sihdi, aveai tu dreptate când spuneai că e mai bine să ieși înaintea primejdiei decât să i te abați din cale. Mă bucur de pe acum de clipa când pumnul tău va izbi cu sete în capetele nemernicilor ălora de persani. Oare mai avem mult de așteptat?

— Peste o jumătate de ceas lăsăm focul să se stingă, pe urmă pot veni.

— De ce să așteptăm atât? Ia să-mi pregătesc eu curelele.

— Mai e vreme. Tu așază-te colo lângă perete; eu o să stau în locul „Umbrei" la ușă, le întind mâna, după cum le-a fost înțelegerea, îi duc la tine și îi amuțesc repede, cel puțin pe cei doi dintâi, ca să n-aibă timp să țipe. Cu al treilea nu e nevoie. Îndată ce-l voi avea și pe ăsta în mână, aţâţă repede focul. Acum să tăcem, căci s-ar putea

să-și piardă răbdarea și să vină mai curând decât era vorba și să tragă cu urechea la ușă.

— Lasă că o să le piară pofta de tras cu urechea când or simți gârbaciul meu pe spinare!

Tăcurăm și ascultarăm cu încordare; nu se auzea nimic decât din când în când plescăitul apei izbindu-se de mal. Trecu astfel jumătatea de ceas apoi stinserăm focul, după ce așezarăm alături așchii uscate și chibrituri, ca să-l putem aprinde iar când va sosi momentul.

Singura mea grijă era ca „Umbra" de pe plută să nu le dea de veste; un singur strigăt de-al lui sau al femeii ne-ar fi zădărnicit planul. Auzul mi-era atât de încordat că auzii încă din depărtare pașii persanilor.

— Vin! șoptii eu lui Halef.

— Să vină! Curelele le-am pregătit, îmi răspunse el tot în șoaptă.

Pașii se apropiară și se opriră în fața colibei. Mă ridicai binișor pe jumătate și-mi ațintii privirile la rogojina din dreptul ușii. O văzui mișcându-se ușor, cineva se târî înăuntru apoi se sculă în picioare. Mă ridicai și eu și-l apucai de mână.

—„Umbra"? întrebă el încet.

—„Umbra", răspunsei eu și-l trăsei spre Halef. Cu stânga îl cuprinsei apoi de beregată, iar cu dreapta îi dădui doi pumni unul după altul în tâmplă. Se auzi un geamăt ușor, ca un oftat, pe urmă căzu grămadă la pământ.

— Leagă-l! șoptii eu lui Halef și mă întorsei iar la ușă.

Veni al doilea; făcui cu el același lucru. La al treilea nu mai fu nevoie de atâta bătaie de cap.

Îl smucii o dată cu putere, îl trântii jos și-i pusei genunchiul în piept. Omul era atât de înspăimântat încât nici nu încercă să se apere.

— Halef, foc!

— Îndată, Sihdi, răspunse de astă dată hagiul cu glas tare. Îl ții bine?

— Da.

Flacăra țâșni și vreascurile începură să pârâie. În curând lumina se răspândi în colibă. „Tatăl mirodeniilor" era legat burduf, celălalt pe jumătate, iar al treilea, Aftab, în mâinile mele. Când mă văzu la față, scoase o înjurătură și vru să se smucească din strânsoare. Halef băgă de seamă, veni în fugă și zise:

— Să-l legăm mai întâi pe ăsta, fiindcă nu se astâmpără. Ceilalți sunt încă leșinați, dacă nu-i vei fi omorât cumva. Sihdi, dragă Sihdi, totul a mers atât de lesne încât îmi vine s-o iau de la început. De ce nu sunt și ele aici, Hanneh, cea mai drăgălașă dintre flori, și Emmeh a ta, pe care nu o pot asemui decât cu favorita sultanului! Ar înălța amândouă un cântec de slavă vitejiei noastre!

— Lasă-le să-l cânte acasă la ele, aici n-avem nevoie de muzică. Cară-i pe ăștia colo în colț, pe urmă să facem de veghe cu schimbul câte două ceasuri.

— Păi cu bătaia cum rămâne?

— O să mai vorbim noi despre asta mâine dimineață.

— Și cu „Umbra" ce facem?

— Îi lăsăm peste noapte pe plută; asta să le fie pedeapsa, pe urmă le dăm drumul. Ne trebuie niță odihnă. Cine ia întâia veghe?

— Eu, Sihdi. Vreau neapărat să văd mutra pe care o vor face ăia doi când vor da ochii cu mine. O să le crape obrazul de rușine și o să le înghețe sângele în vine de necaz. Rinichii au să le plesnească de inimă rea și... Stai, unde te duci?

— Afară. Turuie mai departe dacă ai mâncărime la limbă.

— Vai, Sihdi, vezi cum ești! Cum poți dormi după o biruință ca asta! Somnul ucide vitejia, căci în somn omul cel mai viteaz e un...

N-am mai stat s-ascult ce sporovăia, căci ieșii din colibă și mă dusei la armăsarul meu, care mă aștepta nu departe de acolo. Necheză ușor când mă văzu. Mă culcai alături de el și adormii îndată. După două ceasuri Halef veni să mă trezească.

— Scoală, Sihdi, că ți-a venit rândul, îmi zise el. Vreau să încerc și eu acum să visez nițel despre vitejia de care am dat astăzi dovadă treaz fiind.

— Ce fac persanii?

— Le-a trecut leșinul, dar par să se fi scrântit la minte.

— Cum așa?

— Păi nu vor să recunoască defel că noi suntem cei mai mari eroi de pe pământ și nu ne întrece nimeni la minte.

— Aha, pesemne că le-ai ținut o cuvântare!

— Firește că le-am ținut. Ce, n-am făcut bine?

— Nu. Trebuia să taci.

— Să tac? Vai, Sihdi, habar n-ai despre darul de vorbitor cu care m-a înzestrat Allah! Și să tac când mi-a fost hărăzit un astfel de dar? Pot eu

să-mi înghit cuvintele care năvălesc ca niște lei-paralei de pe buzele mele ca să-mi strice mistuirea? Crede-mă că știu eu mai bine decât tine ce trebuie să fac și nu-mi cere să tac când nu pot.

— Hai, lasă vorba și culcă-te, i-o retezai eu scurt, ca să isprăvească odată, altminteri cine știe cât ar mai fi sporovăit așa.

Se duse bombănind la calul său, pe când eu intrai în colibă. Persanii mă întâmpinară cu priviri de ură. „Tatăl mirodeniilor" avu neobrăzarea să se răstească la mine:

— VenișI în sfârșit! Unde ai stat până acum? Să ne dezlegi imediat!

Nu i-am răspuns; am aruncat niște lemne pe foc, apoi am ieșit afară și m-am întins lângă peretele unde erau ei ca să pot auzi ce vorbesc.

— Câinele ăsta e surd la cuvintele mele, scrâșni el. Știau că vom veni. Safi nu ne-a trădat, de asta sunt sigur. Oare unde o fi? Probabil legați ca și noi. Tare aș vrea să știu cum de-a aflat ghiaurul despre planul nostru.

N-am mai auzit ce-și spuneau, căci vorbeau în șoaptă, dar de câte ori mă duceam să întețesc focul mă primeau cu ocări și înjurături, la care eu nu răspundeam însă nimic.

Când veni vremea să-l trezesc pe Halef, dormea atât de adânc încât îmi fu milă să-l deștept. Dar după ce se trezi de la sine dimineața, îmi făcu imputări că l-am lăsat să doarmă.

— Știu, începu el, credeai că o să încerc să-i conving cu darul vorbirii mele. Vreau însă să le arăt prin fapte de ce e în stare gârbaciul meu. N-ai nimic împotrivă, nu e așa?

— De astă dată, nu. Știi că sunt împotriva schingiuirilor, chiar când e vorba de un dușman, dar fiindcă o să le dăruiesc viața, deși după legile pustiului, am dreptul să le-o și iau, tot merită o pedeapsă.

— Slavă lui Allah că ți-a venit gândul ăl bun. Sunt fericit că vei îngădui gârbaciului meu, săracul, să vadă cât de groasă le e pielea.

Lui Halef îi plăcea grozav să-și încerce puterea pe spinarea altora și mă temeam că nu va ține seama de nimic, de aceea îi zisei:

— Totuși, ar fi mai bine să-i lași în plata Domnului.

— De ce, Sihdi?

— Fiindcă nu e nici o ispravă să bați oameni care nu se pot apăra.

— Hm! exclamă el îngândurat. Drept e că nu e vreo laudă, dar nici rușine nu e.

— Află că sunt popoare la care călăul e atât de disprețuit, încât nici un om de treabă nu îi întinde mâna. Și-apoi, nu e cu cădere ca judecătorul să pedepsească el însuși cu mâna lui.

— Păi judecătorul ești tu, Sihdi, nu eu. Lasă-mă, zău, să-mi ung nițel sufletul cu ticăloșii ăștia. Dacă aș fi eu judecătorul, fii sigur că n-aș face-o.

— Ești mult mai mult ca un judecător.

— Eu? Aha, bănuiesc că ai găsit iar vreo șmecherie ca să mă lipsești de o plăcere care mi-ar da nițică mulțumire.

— Nu e nici o șmecherie la mijloc, ci stima pe care o am pentru tine, dragul meu!

Se posomorî deodată și răspunse cam bosumflat.

— Stima poți să o dovedești lăsându-mă să fac ce cred eu de cuviință.

— Bine. O să-ți mai spun un lucru și dacă mai stărui în hotărârea ta, fie. Judecătorul osândește după legile date de domnitorul țării lui. Dacă e împotriva onoarei judecătorului să execute el însuși osânda, cu atât mai mult nu o va face domnitorul care e cu atât mai presus de judecător. Recunoști că am dreptate, cred.

— Ai, firește că ai, încuviință el fără să bănuiască unde vreau să ajung.

— Și cu toate astea vrei să pedepsești cu mâna ta pe persani?

— De ce să nu vreau? Tu n-ai putea s-o faci, fiindcă ești judecătorul lor.

— Așa e, sunt într-adevăr judecătorul, tu însă ești mai mare decât mine.

— Eu? Mai mare ca tine! zise el uluit.

— Da, căci ești domnitorul.

— Domnitor, eu?

— Nu stăpânești tu oare întregul neam haddedihn din marea semințe a șammarilor? Regii și împărații din țările apusene domnesc peste supușii lor. Nasred'din dă legi persanilor, iar tu stăpânești asupra tuturor războinicilor haddedihnilor. Împărat, rege, sultan, șah sau șeic e totuna și au aceeași putere.

Urmăream cu interes schimbarea care se făcea în hagiul meu. Chipul lui strălucea de mulțumire.

— Împărat, rege, sultan, șah, șeic, totuna, zici? Așa trebuie să fie, Sihdi, căci tu toate le cunoști. Da, ai dreptate. Ocrotesc și fericesc pe haddedihnii mei întocmai ca șahul pe persanii săi, sultanul pe turcii lui. După cum împăratul din

Leh memleketi* și regele din Tuna** cere supunere și ascultare supușilor lor, tot astfel ascultă de mine cu trup și suflet beduinii adunați la picioarele tronului meu.

Mă bucur, Sihdi, că-ți dai seama de mărirea mea.

— Vezi? Și tocmai tu să te cobori la meseria de gâde, ca să pedepsești cu însăți mâna ta pe vinovați!

— *Maşallah!* Nu, n-am s-o fac. Nu vreau să murdăresc gloria străbună cu o astfel de înjosire. Pe un dușman liber îl pot biciui cât îmi place, dar pe un om fără apărare, nu. Te-aș ruga însă ca, după ce ne-om întoarce, să le spui și haddedihnilor mei ce spuneai adineauri despre drepturile și datoriile unui rege și împărat, ca să afle și Hanneh a mea cine e omul cu care împarte cortul sub care se adăpostește.

— Cu plăcere, dragul meu. Așadar renunți să pedepsești pe persani cu însăși mâna ta?

— Da, dar cum li se cuvine neapărat o bătaie, cine vrei să le-o dea?

— Safi, aliatul lor.

— Asta...? O, Sihdi, îmi umpli sufletul de mâhnire! Tocmai fiindcă e aliatul lor o să-i atingă cu atâta blândețe că loviturile au să li se pară o dezmierdare. Vezi tu, e o mare nedreptate ce vrei tu.

— Să nu te mâhnești pentru atâta lucru. Există un lucru care o să-i ațâțe râvna. Acum haidem să-l aducem pe el și pe nevastă-sa încoace.

---

* Polonia.
** Țara Dunării.

— Da, să mergem. Poate că are atâta minte să înțeleagă că de aia sunt loviturile, ca să fie simțite, și dacă nu, o să-l facem noi să priceapă.

Găsirăm pe Safi și femeia așa cum îi lăsaserăm peste noapte. Drept e că fusese un adevărat chin pentru ei să stea nemișcați atâtea ceasuri.

Când îi dezlegarăm, de-abia se puteau ține pe picioare. Femeia tăcea mereu, dar bărbatul nu se putu stăpâni să nu spună:

— Ziceați că dacă stăm liniștiți ne dați drumul. Putem pleca?

— Nu încă, îi răspunsei eu.

— Pentru ce nu? Cine nu se ține de făgăduială e mincinos și un...

— Tacă-ți gura! mă răstii eu la el. Tocmai tu te-ai găsit să vorbești? V-am poruncit să stați liniștiți, dar dacă începi cu ocările îmi iau cuvântul înapoi și te trimit în fundul iadului.

— Păi... se sperie el, n-am vrut să vă insult ci numai să știu dacă putem pleca.

— Atârnă de tine dacă vă lăsăm liberi ori vă dăm trupurile hrană peștilor.

— Hrană peștilor! strigă el îngrozit. Vreți să ne ucideți?

— Nu să vă ucidem, ci să vă pedepsim, după cum meritați. Ne-ați vroit moartea, dar eu sunt creștin și iert pe dușmanul meu cel mai aprig, căci numai Dumnezeu are drept să ia viața făpturilor sale. Și-apoi, mi-e scârbă să-mi murdăresc mâinile cu un păcătos ca tine. De aceea o să-ți dau drumul după ce vei împlini porunca pe care ți-o voi da acum.

— E greu de împlinit?

— Defel. Cei trei persani cărora vroiai să ne predai ar merita moartea ca și tine, dar vreau să fiu milostiv cu ei și să le dăruiesc viața. Nepedepsiți însă nu pot să rămână.

— Firește că nu! strigă Halef. Au să mănânce o bătaie soră cu moartea. Uite colea la gârbaciul ăsta. E din piele de crocodil și-i place grozav să mângâie carnea omenească. O să ți-l împrumut ca să dovedești tovarășilor tăi că ești bărbat în toată firea și nu te dai înapoi când e vorba să-ți arăți voinicia.

— Cum... să biciuiesc? întrebă înspăimântat Safi.

— Da, încuviință Halef, zâmbind binevoitor.

— Pe... persani?

— Negreșit. Și încă pe toți trei. Dar știi, din răsputeri, ca să simtă. Noi o să fim de față și, dacă o lași mai moale, mânânci și tu bătaie.

— Allah, Allah! Ce-mi cereți voi nu se poate...

— De ce nu?

— Pentru că o să mă omoare după ce veți pleca voi.

Omul avea dreptate, fără îndoială, de aceea, ca să-l liniștesc, îi zisei:

— N-au să știe cine îi bate, căci o să-i legăm mai întâi la ochi. Vei da ăluia mai mare dintre ei cincizeci de lovituri, aceluia pe care îl cheamă Aftab patruzeci și celui de-al treilea treizeci. Îi cruți, capeți tu toate o sută douăzeci de lovituri hotărâte pentru ei. Hai, hotărăște-te repede, că n-am timp de pierdut. Ori asculți, ori te omorâm.

N-avu încotro și primi. Ne duserăm la colibă, îi legarăm de o tufă apoi intrai cu Halef înăuntru. Cum ne văzu, peder-i-baharatul strigă cu mânie:

— Ei, nu ne dai o dată drumul, ce dracu' faci. Ți-am poruncit doar...

Halef nu se putu stăpâni și uitând de „demnitatea lui regească" îi cârpi o astfel de palmă, încât persanul văzu stele verzi.

— Câine! îi strigă el înfuriat. Un cuvânt dacă mai scoți, îți înfig cuțitul în piept! Stai că o să vezi tu pe dracu'!

Persanul tăcu, dar ochii lui zvârleau fulgere. Ieșirăm din colibă și Halef mă întrebă încet, ca să nu audă Safi:

— Sihdi, o să fii și tu de față când „Umbrele" astea au să-și primească binefacerea noastră?

— Nu.

— Pentru ce nu?

— Îți spun că nu-mi place. Sunt într-adevăr cazuri în care ești nevoit să pedepsești oameni cu lovituri de bici ca pe câini, pentru mine însă e ceva grozav să văd cum făpturi create de Dumnezeu după chipul și asemănarea lui să fie astfel batjocorite. Nemernicii ăia sunt legați și trebuie să primească fără împotrivire pedeapsa, dar nu vreau să iau parte la o barbarie ca asta.

— Barbarie? Sihdi, te știu om întreg în toate privințele, numai într-asta ești prea slab. E o adevărată plăcere să vezi cum dreptatea biruie întotdeauna. M-ai numit aidoma regilor și împăraților. E deci de datoria mea de domnitor să pedepsesc pe vinovați. Și fiindcă pedeapsa cu moartea le-a fost preschimbată în bătaie, cel puțin s-o simtă. Acu' mă duc. Să știi însă un lucru: dacă „Umbra" nu-și face datoria cum trebuie, uit de domnie și de tot și le trag persanilor o sfântă de bătaie să mă țină minte cât or trăi.

Dezlegă pe Safi și intră cu el în colibă, pe când eu mă îndepărtai în grabă, ca să n-aud țipetele celor bătuți.

Trecu mai bine de o jumătate de ceas până ce veni Halef să mă găsească. Știuse unde să mă caute după urmele lăsate de mine. Cunoscui de pe mutra lui că nu era mulțumit!

— Ei, cum a mers? îl întrebai eu.

— Bine, cum să meargă, numai persanilor nu le-a prea mers bine.

— Totuși nu pari defel mulțumit.

— Drept să-ți spun, nici nu sunt. „Umbra" izbea din răsputeri, dar afurisiții ăia nici n-au crâcnit. Strângeau dinții cât puteau și scrâșneau, dar de țipat n-a țipat unul. La urmă am crezut că au să mă ocărască; aș, ți-ai găsit! Au tăcut ca peștii.

— Hm... asta e mai primejdios pentru noi decât dacă ne-ar fi amenințat. Vai de noi dacă vom cădea vreodată în mâinile lor!

— Vrei să-i vezi?

— Nu.

— Mă așteptam, de aceea le-am scotocit buzunarele și ți-am adus ce am găsit la ei.

— Ce?

— În ale peder-i-baharatului punga asta cu bani și pergamentul ăsta; în ale celorlalți niște mărunțiș pe care li l-am lăsat.

În pungă erau vreo cinci sute de tumani, pe care îi dădui îndărăt lui Halef. Pergamentul, rupt pe la îndoituri, era acoperit pe o parte cu cifre, iar pe cealaltă un plan și câteva nume necunoscute mie. Totuși le transcrisei pe o foaie din carnet. Câteva puncte și virgule le crezui fără însemnă-

tate, bănuind că se aflau acolo din întâmplare sau fusese încercată peniţa dacă scrie bine. Fără să mă gândesc îmi rămaseră însă întipărite în minte, după cum s-a dovedit mai târziu.

— Du-le îndărăt, că n-avem trebuinţă de ele, zisei eu lui Halef.

— Şi banii?

— Se înţelege! Doar nu suntem hoţi.

— Bine zici. Le-am adus numai ca să ţi le arăt. Acu' ce facem? Pe Safi l-am legat iar lângă nevastă-să.

— Ne vedem mai departe de drum după ce vom slăbi niţel legăturile ăstor doi, ca să se poată dezlega singuri mai târziu. Câştigăm astfel timp şi ajungem înaintea persanilor la Bagdad, deşi pluta lor e mai uşoară ca a noastră.

— Ai dreptate, Sihdi, deşi n-avem ce ne teme de ei. Te-aş ruga însă să-mi încuviinţezi o rugăminte înainte de plecare.

— Care?

— Aş vrea să-mi iau rămas-bun de la „Umbră" şi de la nevastă-sa.

— Nu e nevoie.

— Aşa crezi tu? O, Sihdi, ce puţin cunoşti îndatoririle pe care le are un om bine crescut. La venire ca şi la plecare trebuie să schimbi cuvinte şi semne de dragoste şi prietenie cu oamenii pe care i-ai întâlnit în cale. Dacă în ţara ta nu e obiceiul, la noi, popoarele orientale, nu se poate fără asta.

Drumul spre pluta noastră ducea pe dinaintea colibei şi Halef trecu mândru şi semeţ prin faţa ei. Atunci am slăbit legăturile lui Safi şi ale nevesti-si atât cât să se poată dezlega singuri, dar

după o trudă de câteva ceasuri. În vreme ce mă îndeletniceam cu asta, Halef zise „Umbrei":

— Când se despart doi prieteni, din ochii lor curg lacrimi amare și sufletele le sunt cuprinse de mare mâhnire. Când te-am văzut pentru întâia oară, inima mea a tresărit de bucurie și acum când te părăsesc, mormântul durerii s-a deschis sub picioarele mele, în care nădăjduiesc că te voi îngropa pentru totdeauna. Șederea noastră împreună a ținut scurtă vreme, dar strânse legături te-au ținut o noapte întreagă pe plută, unde te-ai simțit fericit ca în rai. Nădăjduiesc că despărțirea de acum nu va fi pentru vecie și că ochii noștri vor avea fericirea să se revadă. Și atunci, o, atunci, bătăile inimii mele vor fi una cu ale gârbaciului meu, care îți va mângâia cu mare plăcere spinarea, ca o amintire a prieteniei noastre. Eu sunt Hagi Halef Omar, căpetenia șeicilor haddedihnilor; să ții minte asta, tu, tată al trădării și al nemerniciei omenești, bunic al minciunii și unchi al prefăcătoriei și al disprețului. Am zis!

După ce-și vărsă astfel necazul, scuipă de trei ori, făcu un gest de dispreț cu mâna și se îndepărtă țanțoș, ca după cine știe ce ispravă. Duserăm caii la plută, o împinserăm nițel de la mal, sărirăm pe ea și o mânarăm spre locul unde era priponită pluta persanilor. Ca să împiedic pe aceștia să ajungă înaintea noastră la Bagdad, am tăiat funia cu care era legată, am târât-o după noi în mijlocul apei și am lăsat-o apoi s-o ducă apa la vale. Și, deși știam că persanii, rupți în bătaie cum erau, nu ne vor putea urma decât a doua zi,

puserăm mâna pe lopeţi şi începurăm să vâslim din răsputeri. Când ajunserăm la podul Bagdadului trăsei chiar în faţa *Kumrukului**, dar nu întâmpinai nici o greutate la trecere, căci aveam din Mossul un *reftijat***, care îmi deschidea pretutindeni calea. Ajunseserăm cu bine la întâia ţintă a călătoriei noastre.

* Vămii.
** Paşaport.

14. POLONEZUL ȘI SERVITORUL SĂU

Bagdad!

Ce imagini minunate trezește în mintea oricui a citit *O mie și una de nopți*, numele acestui oraș. Dacă orientalul numește Cairo „poarta Orientului", Bagdadul e pentru el „sufletul Orientului". Firește că aceste nume se potriveau odinioară, căci orașul a pierdut aproape cu totul strălucirea avută cu sute de ani în urmă.

Pe vremea aceea Bagdadul* număra două milioane de locuitori, sute de moschei și peste cincizeci de mii de bazare; astăzi orașul nu are mai mult de optzeci de mii de locuitori, vreo treizeci de geamii (moschei) și tot atâtea caravanseraiuri, pe când odinioară avea mai bine de douăzeci de mii.

Mândra cetate a califilor, pe vremuri punctul central al mahomedanismului, a pierdut cu desăvârșire „frumusețea chipului său, rumeneala din obraji, strălucirea ochilor, mlădierea trupului și a mersului" — după cum zice un poet persan.

Odinioară așezată în mijlocul unui adevărat rai, zace acum pe un șes care nu se aseamănă nici de departe cu o grădină, căci puțina verdeață

---

* Bagdadul este astăzi capitala Irakului și are aproape trei milioane de locuitori (2,8 milioane în 1974, N.ed.).

care o înconjoară se pierde nițel mai departe într-un pustiu sterp și mort.

E străbătut de fluviul Tigru, peste care se ridică un pod lung de vreo două sute de metri. Ruinele vechiului oraș și fortăreața se află pe partea apuseană a fluviului; dincoace se întinde în lungul malului partea cea mai mare din ce a mai rămas din oraș. Zidurile s-au năruit și din vestitele palate ale califilor de-abia au mai rămas ici-colo câte o urmă. Casele sunt din cărămizi cu ferestrele spre curtea interioară, așa că pe ulițele înguste și rău pavate nu se văd decât pereți goi și uși înguste, zăvorâte. Mai interesant de văzut sunt bazarele. Ganguri lungi, boltite, în care se vând fel de fel de mărfuri ale Orientului.

Vara căldura e atât de mare încât locuitorii stau mai tot timpul zilei în niște încăperi subterane, iar noaptea dorm pe acoperișurile netede ale caselor, care formează un fel de terase. În schimb, iernile sunt relativ destul de friguroase. Sobe nu există în Bagdad și întreaga familie se adună în jurul unui ligean mare cu mangal.

Orașul a fost întemeiat de Al Mansur, al doilea calif al Abassizilor. Harun al Rașid i-a dat apoi o mare dezvoltare și sub domnia lui s-a făcut podul cel mare. Al Mostansir i-a dăruit Academia de Chimie și Medicină, care a servit de model celorlalte universități mahomedane, dar a fost de mult prefăcută într-un caravanserai.

Și mai umilitoare schimbări a suferit orașul însuși. A fost cucerit și incendiat de prințul mongol

Hulagu*. Pe urmașii acestuia i-a izgonit Timur**, care a cucerit Bagdadul și l-a năruit din temelii.

Ca un semn al biruinței sale, acest cuceritor a ridicat mai multe piramide formate din capetele a peste o sută de mii de oameni uciși. Mai târziu orașul a fost cucerit de osmanlâi, apoi luat de la ei de persani sub șahul Ismail, pe urmă iarăși de sultanul Murat al IV-lea, rămânând de atunci sub stăpânirea turcească.

De pe vremea strălucitei domnii a lui Harun al Rașid n-a mai rămas aproape nimic decât mormântul soției sale, Zobeida, care dăinuiește singuratic și pustiit pe malul drept al fluviului.

Al Rașid*** înseamnă „cel drept", totuși își poartă pe nedrept porecla. Șiret și deștept, s-a luat bine cu teologii și învățații de pe vremea lui, a făcut de nouă ori pelerinajul la Mecca, chiar pe jos, totuși a avut grijă ca drumul până acolo să fie așternut cu covoare și la fiecare loc de popas să se ridice un Kal'a****. A plătit pe poeți ca să-i cânte imnuri de slavă, era însă urât de popor, mai cu seamă de când a poruncit ca sora lui, Abbasah, să fie zidită de vie cu cei doi copii ai ei.

Cunoștea ura poporului și se temea de ea, de aceea și-a mutat mai târziu reședința la Racca, pe Eufratul de Sus, și apoi pe șesul Persiei de Nord, unde a și fost îngropat.

---

* Hulagu (Hülegii) (1256—1265), nepot al lui Ginghis Han. A întemeiat dinastia care-i poartă numele (N.ed.).

** Timur Lenk (Tamerlan) (1336—1405), conducător mongol, întemeietor al dinastiei Timurizilor (N.ed.).

*** Harun al Raşid (786—809) calif arab din dinastia Abbasizilor (N.ed.).

**** Castel (N.ed.).

Chiar și fiul său Mamum a căutat să-și scoată la iveală bogățiile lui cu prilejul căsătoriei sale cu Buran, fiica vizirului Iassan Ibn Sahl. A pus să se aprindă mii de făclii uriașe de ambră, în sălile palatului, iar oaspeților li s-au împărțit pietre scumpe, li s-au dăruit case și moșii în tot cuprinsul țării.

Din tot acest timp de glorie n-au mai rămas decât legendele pe care le povestesc hakawati* Bagdadului. Dezbinarea de mai târziu în populație, dar mai ales marea schismă petrecută în sânul islamului, împărțirea în cele două mari secte: a sunniților și a șiiților, a contribuit foarte mult la decăderea orașului.

Ajunserăm deci la Bagdad și ne legitimarăm la vamă. Vroiam să ne oprim câtva timp în oraș înainte de a ne urma mai departe călătoria pe apă. Ne trebuia însă o locuință. La un caravanserai — han mare unde poposesc caravanele — nu vroiam să trag din pricina plosnițelor care mișunau pe acolo.

Europeanul caută de obicei gazdă la funcționarii veniți de prin țările apusene sau la persoane particulare. Eu m-am ferit însă întotdeauna de așa ceva. Cine vrea să cunoască într-adevăr poporul unde se află, trebuie să se apropie cât mai mult de el. Mi-ar fi fost de ajuns să mă prezint pașei sau la unul din consulate și aveam îndată cea mai bună locuință din oraș, dar nu vroiam să mă știu îndatoratul nimănui.

Îmi adusei aminte de un polonez ciudat, la

---

* Povestitorii care stau pe la colțuri de stradă și lumea adunată ascultă cu sfințenie.

care mai trăsesem când fusesem pe-aici. Întrebarea era însă dacă mai trăiește sau dacă mai locuiește în aceeași casă pe care o știam eu.

Probabil că la același lucru se gândea și Halef, căci după ce coborârăm pe uscat îmi zise:

— Cu pluta nu mai avem ce face și de cumpărat nu ne-o cumpără nimeni; de aceea s-o lăsăm aici unde e. S-o ia cine vrea. Dar noi încotro ne îndreptăm, Sihdi?

— Mă întreb și eu.

— Mai ții minte unde am tras atunci?

— Firește.

— Ce-ar fi să ne ducem tot acolo?

— La asta m-am și gândit adineauri. Mi-ar face plăcere să-l revăd pe polonez.

Casa se afla în partea de răsărit a orașului. O găsirăm lesne. Descălecarăm la poarta grădinii și băturăm. Trecu vreme cam multișoară până ce auzirăm niște pași târșiți apropiindu-se și cineva deschise o ferestruică din mijlocul porții. Mai întâi se ivi un nas lung și ascuțit, pe urmă un chip plin de zbârcituri. Niște ochi mititei și tâmpi ne priviră prin ochelari și un glas tremurător întrebă:

— Ce căutați aici?

Îl recunoscui numaidecât; era gazda noastră de-atunci, un fost ofițer turc de obârșie poloneză. Pe vremuri nu purta ochelari și îmbătrânise foarte mult. Deoarece îmi vorbise în limba arabă, i-am răspuns și eu în aceeași limbă:

— Locuiești singur?

— Ce te privește! zise el bănuitor.

— Pentru că am vrea să ne găzduiești la tine.

— N-am loc pentru străini.

— Îți plătim bine.

— Nu închiriez nimic. Și-apoi n-am loc pentru cai.

— Curtea e destul de mare și o parte din ea acoperită, așa că ai unde ni-i adăposti.

— *Trzaskawica!* Cunoști curtea? Păi atunci cu atât mai puțin vă pot primi. Hai, căraţi-vă!

Vru să închidă ferestruica, dar eu îl împiedicai, ținând-o cu mâna și zicându-i:

— Nu te feri de noi. Suntem oameni cinstiți și-ți aducem salutări de la cineva.

— De la cine?

— Îți mai aduci aminte că ai găzduit odată pe un prinț persan cu două femei și slugile lui?

— Da. Era cu ei și un effendi german cu însoțitorii săi arabi. Pe german îl chema Kara Ben Nemsi, nu e așa?

— Așa i se zicea. Îl cunoști?

— Foarte bine chiar, și-ți aduc salutări din partea lui.

— A, mai trăiește? A stat prea puțină vreme la mine, dar îl îndrăgisem ca pe copilul meu. Spune-mi, rogu-te, unde se află și cum îi merge.

— N-ar fi mai bine să-ți spun toate astea în casă?

— Ai dreptate, intrați înăuntru. Stați să vă deschid poarta.

Era bătrân și pesemne că poarta nu fusese deschisă de mult, căci de-abia o putu descuia. În sfârșit reușirăm să ducem caii în curte. Încuiai poarta la loc și-i dădui îndărăt cheia.

Legarăm caii sub șopron apoi urcarăm scara care ducea la catul de sus. Ne conduse în bibliotecă și ne pofti să ședem pe divan alături de el. Bătu apoi din palme ca să vină servitorul. Eram

curios să văd cine va intra. Îmi aduceam aminte de burtosul lui servitor de pe vremuri, când băuse vinul stăpânului său din butoaie și le umplüse apoi cu apă.

Gazda trebui să repete de câteva ori chemarea până ce, în sfârșit, ușa se deschise și în prag se ivi... da, el era, dar mult mai gras și parcă mai mărunt decât îl știam eu. Obrajii îi atârnau în jos ca niște saci, în jurul ochilor, care abia se mai zăreau din pricina grăsimii, iar bărbia i se lăfăia pe trei guși una deasupra alteia. Buhăit la față, de-abia mișcându-se pe picioarele lui scurte, părea un porc gata de tăiere. Caftanul îi era plin de pete și culoarea nu i se mai cunoștea. Prin țesătura subțiată de vreme, brațele și pulpele nu mai aveau nici o formă. O adevărată balenă! Și cu toate că nu făcuse altă muncă decât să deschidă două sau trei uși, sudoarea îi curgea șiroaie pe obraji. Totuși, polobocul ăsta de grăsime era foarte simpatic.

— Ce e effendi, pentru ce m-ai chemat? întrebă el gâfâind.

— Cafea și tutun! îi porunci stăpânul. Vezi doar că am musafiri.

— Cafea? Allah, Allah! oftă polobocul holbând ochii.

— Ce te bocești așa? Hai, fă ce ți-am spus! Știi că așa e obiceiul, să se dea musafirilor cafea.

— Da, știu, effendi, li se dă când... ai.

— Păi nu mi-ai cerut ieri șase piaștri ca să cumperi cafea?

— Jur pe toți profeții și califii că am și cumpărat.

— Și ce-ai făcut cu ea?

— S-a isprăvit.

— Cum așa? Nici n-am văzut-o în ochi!...

— O, effendi, nu te supăra. N-am nici o vină, crede-mă: tocmai din pricina ochilor trebuie să beau multă cafea, ca să mi-i păstrez pentru a te sluji mai bine.

— Bine, bine, dar de șase piaștri, în două zile?

— Parcă îți dă cine știe cât de șase piaștri! Și apoi, când mă duc să cumpăr, mă abat de două ori la dus și de două ori la întors pe la cafenea, ca să mă întăresc nițel. Asta costă patru piaștri. Mai rămân doi pentru cafea. Mare lucru, cafea de doi piaștri! Vezi deci, effendi, că vina nu e a mea.

— Dar nu se poate să nu dau musafirilor o cafea!

— Firește că nu se poate. Dă-mi șase piaștri să mă duc să cumpăr.

— Aoleu! Dacă ți-i dau, te întorci tocmai diseară cu ea, și aia nemăcinată. Ce e de făcut?

Întrebarea mi-era adresată mai mult mie decât burtosului, așa că m-am simțit dator să-i răspund:

— Nu te necăji pentru atâta lucru. Ne-am luat destulă cu noi la drum, așa că o să-ți dăm noi. Se duce numaidecât tovarășul meu s-o ia din desagă.

— Mulțumesc, effendi. Mi-ai luat o piatră de pe inimă și mă scutești de rușinea de a nu putea oferi musafirilor mei băutura de bun-sosit. În schimb o să-ți ofer cel mai bun tutun care se găsește aici în Bagdad. Adă repede ciubucele.

Burtosul se zgâi cu ochii lui mititei la stăpânul său și strigă cu glas tânguitor:

— Ciubucele? Allah, Allah! Tutun, tutun!

— Hai nu te mai boci așa și dă fuga!

— Effendi, gândește-te bine la ce spui. De ce să dau fuga dacă graba tot nu folosește la nimic? Nu mai avem tutun...

— Cum, nu mai avem? Nu se poate! N-are cum să se fi isprăvit că n-am fumat de o săptămână.

— Nici eu.

— Păi era vorba să cumperi alaltăieri, când te-ai dus după cafea și tutun. Ți-am dat doar zece piaștri pentru asta.

— Așa e, mi-ai dat.

— Ei, și unde e tutunul?

— O, tutun! Allahi, Wallahi, Tallahi!

— Ce te văicărești așa? Se poate să nu ofer musafirilor mei câte un ciubuc?

— Nu, nu se poate. Dă-mi zece piaștri să mă duc să cumpăr.

— Cum adică, n-ai cumpărat alaltăieri?

— Nu.

— Și cu banii ce-ai făcut?

— Effendi, știi că eu fumez arareori, fiindcă nițel tabac e mai plăcut decât o lulea întreagă de tutun. Tocmai eram dator tutungiului zece piaștri pentru tabac și a zis că nu-mi mai dă pe datorie dacă nu-i plătesc numaidecât. De, judecă și tu: ce era să fac? Așa e că nu e vina mea?

Dolofanul se uita cu atâta obidă la stăpânul său și acesta atât de deznădăjduit în ochii mei, încât îi spusei zâmbind:

— Nici de asta să nu te îngrijești, effendi. Am eu și tutun. Servitorul tău... oare cum îl cheamă?

— Kepek.

— Să aducă Kepek ciubucele și în vremea asta vine cafeaua și tutunul.

— Ce bun ești, stăpâne! Numai mulțumită îngăduinții tale îmi pot face datoria de gazdă...

Halef plecă, dar Kepek nu se urnea din loc. Își bălăbănea brațele încurcat și își lăsase buza în jos, ca un copil gata să plângă.

— Ei, ce stai? îl întrebă stăpânul său.

— Păi... n-avem decât un ciubuc din care fumăm amândoi, răspunse el coborând privirile în pământ.

— Cum se poate! Aveam doar două...

— Oho, de mult, de mult de tot! Cu unul din ele suflam în foc ca să se aprindă și s-a ars până n-a rămas nimic din el.

— Dar ce, ciubucul ține loc de foale?

— Nu, numai vezi tu, mi-e greu să mă aplec, pe când ciubucul nu simte nici o durere când îl vâri în foc. Recunoaște și tu, nu e așa, effendi?

— Adu atunci lulelele.

Îmi venea să pufnesc în râs. Era de mirare însă că stăpânul era atât de îngăduitor cu servitorul său. Trebuie să fie un motiv la mijloc. Îmi adusei aminte că polonezul mi-a spus când mai fusesem pe la el: „Mi-a fost ordonanță pe când slujeam în armată. Poate că o să vă povestesc odată de ce sunt atât de îngăduitor cu el. Mi-a făcut servicii pe vremea aceea!"

Așadar pe burtos îl chema Kepek. E un cuvânt turcesc care pe limba noastră însemnează: „tărâțe". De, numele i se potrivea, căci există unele făpturi pe care le îngrași cu tărâțe.

Îmi mai adusei aminte că-mi mai spusese atunci: „Mănâncă și bea mai tot ce cumpăr și mie îmi

lasă ce nu mai încape în el". Nu e deci de mirare că se spărgea de gras.

Veni și Halef cu cafeaua și tutunul; aducea și lulelele noastre ca să-l scoată gazda din încurcătură, căci altminteri ar fi trebuit să fumăm toți trei dintr-a lui. După ce ne aprinserăm lulelele și începurăm să fumăm, fostul ofițer începu:

— Așadar îmi aduceți salutări de la prințul persan, pe care îl chema Hassan Ardșir-Mirza? Mare boier, dacă nu o fi fost chiar neam cu șahinșahul.

Kepek — care ascultase pesemne la ușă — băgă nițel capul înăuntru și adăugă:

— Așa trebuie să fie, căci mi-a dat la plecare trei tumani de aur bacșiș.

Trase capul îndărăt și polonezul urmă fără să-l ia în seamă:

— Am motivele mele să nu fiu primitor cu persanii aceștia, însă i-am deschis ușa casei mele fiindcă îmi fusese adus de Kara Ben Nemsi, care mi-a fost drag de cum l-am văzut.

Iarăși vârî Kepek capul prin ușă și zise:

— Și mie mi-a fost drag, fiindcă mi-a dat bacșiș doi tumani de aur.

Fusesem într-adevăr cam darnic, căci prințul Ardșir-Mirza mă răsplătise din belșug pentru unele servicii pe care i le făcusem.

Chipul lui Kepek dispăru din nou după ușă și gazda mea vorbi mai departe:

— Ce om ciudat și englezul care era cu ei*...! Nu vorbea decât despre săpături. Și bogat, foarte

* David Lindsey — un vestit arheolog englez.

bogat, căci am auzit că a cumpărat toate giuvaierurile de preț ale prințului.

De astă dată capul lui Kepek intră cu totul prin ușă și încuviință cu bucurie:

— Grozav de bogat, căci mi-a dăruit o liră engleză, pe care am schimbat-o la zaraf pentru o sută douăzeci de piaștri.

— Fac la un loc trei sute șaizeci de piaștri, pe care i-ai primit bacșiș; îi mai ai? întrebă stăpânu-său.

— Nu.

— Ce-ai făcut cu ei?

— S-au isprăvit... s-au dus pe tabac.

— *Niegrzeczność!* Atâția bani pe tabac!

— Nu te supăra, effendi. Socotește câtă vreme a trecut de atunci și o să vezi că n-am nici o vină, zise cu glas jalnic burtosul și pieri iar.

Halef, cu firea lui iute, nu mai avu răbdare s-aștepte până ce voi găsi eu de cuviință să spun cine sunt și întrebă pe polonez:

— N-ai mai auzit de-atunci nimic de oamenii aceia pe care i-ai găzduit?

— De persan și de învățat nu, dar despre ceilalți doi, da. Eu trăiesc foarte retras și ies rar din casă, dar Kepek colindă cafenelele când se duce după târguieli și aude ce se mai vorbește prin oraș. Oamenii stau la taifas la o cafea și povestesc de fapte din trecut, ba și ce s-a petrecut în timpurile din urmă, mai ales prin ținuturile noastre. Astfel a auzit câte ceva și despre emirul acela din Almanja* și tovarășul său arab pe care

* Germania.

i-am găzduit atunci. Aceștia doi sunt niște vânători vestiți și cei mai de seamă războinici din câți au fost în tot Djezirehul*. Leul își pierde viața când încape în mâinile lor; de curajul și șiretenia acestor doi se tem toate triburile care locuiesc de la munte până în pustiu. Se zice chiar că unul din ei, Kara Ben Nemsi, ar avea niște puști fermecate pe care nu le încarcă niciodată și al căror glonț n-a dat încă greș. La început am crezut că e numai un zvon, dar când am auzit din atâtea guri același lucru, nu se poate ca el și Halef al lui, de care nu se desparte niciodată, să nu fie într-adevăr niște oameni cu totul neobișnuiți.

La cuvintele acestea chipul hagiului meu se lumină de bucurie; ochii îi luceau și glasul îi tremură când întrebă:

— Halef? Numai așa i se zicea sau mai avea și alt nume?

— Pe cât îmi aduc aminte îl chema Hagi Halef Omar.

— O nu, ăsta e numai începutul. Acest războinic vestit printre toate triburile beduine se numește Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah. Și încă nu e numele lui întreg, căci, socotind părinții, bunicii, străbunicii, moșii și strămoșii lui, s-ar face un lanț care ar ajunge până la cer și de la cer îndărăt la pământ.

Bătrânul cunoștea pesemne credința beduinilor că un om e cu atât mai de seamă cu cât îi e mai lung numele; de aceea nu se miră de lungimea numelui pe care i-l înșirase Halef și urmă:

---

* Ținutul dintre Tigru și Eufrat (Mesopotamia).

— Tare aș vrea să știu dacă într-adevăr Halef ăsta a fost cândva — după cum se spune — un om sărac și necunoscut și și-a câștigat faima numai datorită faptelor sale vitejești, ajungând astfel căpetenia haddedihnilor.

— Așa și e, ți-o pot dovedi eu. L-ai recunoaște astăzi, dacă l-ai vedea?

— Nu cred, căci ochii mei sunt bătrâni și vederea mi-e slăbită.

— Nici după glas?

— Nu știu. Ca să recunoști un om după glas trebuie să fi trăit multă vreme cu el la un loc. Acest Hagi Halef Omar însă a fost prea puțin timp oaspetele meu. Și apoi nu prea l-am luat atunci în seamă ca să...

— Ce faaace? Nu l-ai luat în seamă? îi curmă vorba omulețul necăjit. Pe un viteaz ca el! Un astfel de erou nu trece nebăgat în seamă, așa să știi! Toți războinicii triburilor dușmane, toate fiarele pădurilor îl cunosc și o iau la goană de îndată ce dau ochii cu el, sau îi aud glasul. Și tocmai tu, care ai avut neasemuita cinste să-l găzduiești sub acoperământul tău, să-l fi uitat atât de lesne! Zău că nu-mi vine să cred! Uite aici în fața ta pe vestitul emir Kara Ben Nemsi effendi. O să-ți spună și el că uitucenia ta nu e de iertat și că...

— Emirul Kara Ben Nemsi zici? îl întrerupse cu glas tremurat bătrânul polonez. Auzit-am bine?

— Allah W'Allah! râse Halef cam încurcat. M-a luat gura pe dinainte. Da, el e.

— *Maşallah* — minune dumnezeiască. Tu ești Hagi Halef Omar și el Kara Ben Nemsi din Dșermanistan.

— Noi suntem; el e într-adevăr el și eu sunt eu; nu ne poate lua nimeni pe unul drept altul și nici drept altcineva pe lumea asta.

— Fiți bineveniți în casa mea, alegeți încăperile care vă plac și stați sub acoperământul meu cât veți voi.

Bătrânul sărise sprinten în picioare, ne întinse amândouă mâinile și râdea ca un copil de bucurie. Mi se păru însă că mai avea un motiv să se bucure de venirea noastră, dar n-apucai să aflu care, căci în clipa aceea ușa fu dată de perete și Kepek năvăli înăuntru.

— *Hamdulillah!* strigă el cu glasul lui răgușit peste măsură. Emirule, ai auzit adineauri cu urechile tale că n-am uitat încă tumanii de aur pe care mi i-ai dăruit. Drept e că i-am cheltuit pe tabacul tras pe nas, dar de pierit n-au pierit, fiindcă de acolo mi s-au coborât în inimă. Vă duceam dorul la amândoi și tot nădăjduiam că o să vă întoarceți ca să vă spunem un lucru care ne frământă de multă vreme creierii.

— Aha, așadar ghicisem eu că bucuria revederii mai avea un motiv!

— Într-adevăr, încuviință polonezul. Aș vrea să te rog să-mi dai un sfat, effendi, și nu e om pe lume în afară de tine căruia să-i pot încredința taina mea.

— Dacă stă în puterea mea, ți-l voi da cu dragă inimă, dar de ce tocmai eu?

— Pentru că ești singura ființă în care pot avea încredere. Tot ce am auzit despre tine prin Kepek mă face să cred că rugămintea mea nu va fi zadarnică. Venirea voastră mă face fericit, căci îmi

va reda pacea și liniștea după care tânjește sufletul meu.

— Și mie puterea de mistuire pe care mi-au răpit-o grija și necazurile, adăugă Kepek. Stomacul meu primea înainte tot ce-i dădeam și-i făcea bine, dar de la o vreme încoace de-abia pot mânca atât cât să nu mor de foame. Simt că o să mă prăpădesc încetul cu încetul de nemâncare, dar Allah te-a trimis la Bagdad, effendi, ca să-mi scapi viața.

Cât p-aci să mă pufnească râsul de jelania poloboculuí nostru, m-am stăpânit însă, ca să nu-l jignesc.

— Trebuie să arătăm musafirilor noștri că suntem bucuroși de sosirea lor, îi zise polonezul. Aleargă, gonește, fii sprinten, Kepek, și pregătește o masă bună pentru ei. A trecut demult vremea prânzului.

Aleargă, gonește, sprinten... pentru un poloboc de grăsime ca ăsta! Nu se clinti din loc și clătina numai încet și mirat capul, privind cu imputare pe stăpânul său.

— Ei, ce mai stai? întrebă acesta. Nu știi ce se cuvine unor astfel de oaspeți?

— Ba știu.

— Atunci grăbește-te!

— O Allah, o Mahomed! Să mă grăbesc când graba nu poate schimba nimic...

— Cum așa?

— Păi când n-ai nici de unele, cu ce să faci mâncare?

— Nu te înțeleg... N-avem nimic în casă? întrebă bătrânul uluit.

— Nimic.

— N-ai adus alaltăieri, când te-ai dus după cafea și tutun, o jumătate de miel?

— Am adus.

— Și un cocoș?

— Nu era cocoș, ci un pui fraged și gustos să-ți lingi degetele, nu altceva.

— Și unt, orez, pătlăgele roșii și zarzavat?

— Da, de toate.

— Și făină să faci pâine?

— O oca întreagă.

— Așadar ai tot ce-ți trebuie ca să ne pregătești o masă destul de bună.

— Glumești, effendi. Tot ce-ai înșirat tu acum s-a mâncat.

— *Do wierzenia niepodobny!* Cine le-a mâncat?

— Eu.

— Tu singur? Ar trebui să ai o burtă de balenă ca să fi încăput toate astea în ea.

Burtosul făcu o mutră îndurerată și răspunse cu obidă:

— Effendi, effendi, să te ierte Allah că mă asemuiești cu o dihanie ca aia! N-auzișI ce am spus adineauri? Dumnealor sunt martori că mă tânguiam tocmai că nu mai pot mânca mai nimic, fiindcă burta mea s-a subțiat ca o băsică de săpun, gata să plesnească din clipă în clipă.

— De aia ai mâncat o jumătate de miel, un cocoș și o oca de făină în două zile — fiindcă mie mi-ai dat doar să gust din ele.

— Tare mă amărăști tu pe mine, effendi! Ce-am făcut, a fost din dragoste pentru tine. Mielul murise de atâtea zile că mirosul lui tânjea după îngropăciune. Puteam eu să ți-l dau ție să-l mănânci?

— Pentru ce l-ai cumpărat împuțit?

— Fiindcă nu mă dusesem la casap când încă nu mirosea.

— Atunci de ce n-ai cumpărat unul tăiat mai de curând?

— N-avea. Toată carnea putea de te trăsnea.

— Să te fi dus la alt măcelar.

Kepek îl privi, cu un fel de mirare compătimitoare, își izbi palmele una de alta și strigă apoi cu indignare:

— Să mă ferească Allah! La alt măcelar! Uită-te bine la mine, effendi. Ce, eu sunt copoi ca să mă duc din măcelar în măcelar după o halcă de carne? Nu te gândești că aș cădea jos, mort de oboseală? Și apoi mai aveam și alte târguieli de făcut. Era timp de colindat, mai ales că trebuia să mă abat și pe la cafenea ca să-mi beau cele patru cafele obișnuite?

— Puteai să te lipsești măcar o dată.

— Cu neputință, effendi. Ai văzut și tu acum cât de folositor e să dau zilnic pe la cafenea, ca să-ți aduc noutăți de prin oraș. Dacă nu o făceam, n-ai fi aflat niciodată ceva despre acești doi oameni de seamă pe care îi ai în clipa de față înaintea ta. Recunoaște și tu că n-am nici o vină.

— Bine, fie, credeam însă că târguielile ne vor ajunge măcar pe o săptămână.

— Pe o săptămână! Ce socoteală îți faci și tu, effendi! Dacă o jumătate de miel e destul pentru o săptămână, cât vine pe zi? Și dacă miroase a stârv când o cumperi, ce o să mai fie după opt zile? Nici așa nu mai era de mâncat. Mi-a trebuit într-adevăr un mare curaj s-o mănânc ca să nu fii tu silit să te ospătezi și să te îmbolnăvești. Doamne ferește! Crede-mă că nu e ușor să fii

sluga și bucătarul unui om care vrea să mănânce o săptămână întreagă dintr-o jumătate de miel.

Bătrânul păru convins de imputarea aceasta, căci zise cu blândețe:

— Să lăsăm încolo mielul, dar cocoșul nu era nevoie să se irosească atât de repede.

— Nu-mi mai pomeni de el, rogu-te. Așa i-a fost lui scris în cartea vieții. Fusese tăiat în aceeași zi cu mielul, cumpărat o dată cu el și s-au fript în același timp pe vatră, trebuia deci să fie mâncați împreună. Și apoi, cocoșul m-a scăpat de la moarte, fiindcă după ce am mâncat mielul, mi s-a făcut rău și am crezut că mi-a sosit ceasul să mă despart de lumea asta păcătoasă și să mă duc la strămunii mei. Nu că mi-ar fi frică de moarte, știu că mă așteaptă pe urmă bucuriile raiului — dar mi-e milă să te las singur pe lume, măcar că mă necăjești mereu. Ce-mi rămânea atunci de făcut decât să înlătur răul ispitind stomacul meu bolnav cu puiul acela fraged? Și am izbutit. Drept răsplată, i-am mai dat pe urmă și o pâine caldă și rumenă scoasă chiar atunci din cuptor, pentru care văd cu durere că-mi faci aspre imputări. Se poate atâta nerecunoștință, când te-am scăpat de la moarte și m-am scăpat și pe mine ca să te slujesc mai departe cu credință? Atât aveam de spus, effendi, acu' fă cu mine ce vrei...

Bătrânul păru mișcat de devotamentul servitorului său, căci dădu cu îngăduință din cap și răspunse:

— N-am vrut să te supăr, dragul meu, dar ce ne facem fără mâncare?

— O, Allah, Allah, ce slab ești la minte, effendi! Dacă îmi asculți sfatul scăpăm de grijă.

— Care sfat?

— Dă încoace banii și mă duc să cumpăr ce ne trebuie.

— Ca să nu te întorci până diseară. Las' că te cunosc eu...

— Păi se poate să nu mă abat pe la cafenea ca să dau de veste tuturor că avem de oaspeți pe neasemuitul Kara Ben Nemsi și pe viteazul Hagi Halef Omar? O să trebuiască să răspund la sute de întrebări și nu scap până pe înnoptate.

Dacă un servitor ar fi vorbit astfel stăpânului său, l-ar fi luat drept nebun, acest Kepek însă se credea îndreptățit să ne lase flămânzi ca să hoinărească prin oraș. Polonezul, în marea lui îngăduință, nu știa ce să spună, așa că m-am gândit să mă amestec și eu puțin în vorbă. Dar Halef mi-o luă înainte, spre bucuria mea, căci nu voiam să-l supăr pe bietul Kepek, care nu o făcea din răutate.

Hagiul meu își pierduse de mult răbdarea. Se sculă de pe divan, bătu pe nevinovatul vinovat pe umăr și-l întrebă:

— Iartă-mă, rogu-te, o, prieten al jumătății de miel și al puiului de găină, ai putea tu să-mi spui cine e stăpân în casa asta?

— Effendi ăsta pe care-l slujesc, răspunse el cam nedumerit.

— Aha, așadar ești sluga lui.

— Sunt.

— Cine trebuie s-asculte, stăpânul ori sluga?

— Sluga, firește.

— Am înțeles, o, tu cel mai flămând dintre toți bucătarii de pe pământ. Nu-ți e deci îngăduit să faci ce vrei, ci ce se cuvine oaspeților săi; adică

să le dai cât mai repede de mâncare. Dacă ai poftă să colinzi pe urmă cafenelele, treaba ta, n-am eu dreptul să-ți poruncesc, dar dacă — ia bine seama la ce-ți spun! — scapi un singur cuvânt că ne aflăm în Bagdad și la cine am fost găzduiți, mâine ești un cadavru, cadavrul unui om ucis, omorât, încet, încet în cursul nopții.

Polobocul sări îndărăt cu o repeziciune la care nu te-ai fi așteptat la grăsimea lui și bolborosi îngălbenindu-se ca un mort:

— Un... om ucis... încetul cu încetul... un cadavru!...

— Chiar așa, încuviință Halef foarte serios.

— Dar... dar... de ce ucis... de ce cadavru?

— O să-ți spun îndată. Avem dușmani care ne vor căuta aici în Bagdad. Dacă ne găsesc, va urma o luptă crâncenă din care noi vom ieși firește biruitori, dar urmările le vor avea de îndurat cei care ne-au adăpostit. Vor fi schingiuiți treptat, treptat, până ce-și vor da sufletul în chinuri groaznice.

— Schin... giu...iți! Ferească-mă Allah de diavol, de moarte și de toți aceia care vor să-mi ia viața! Nici gând n-am să mai intru în vreo cafenea câtă vreme veți fi voi aici. O să-mi pecetluiesc gura și nici un suflet de om n-o să afle că vă aflați aici. Nici nu m-aș mai urni din casă, decât până la poarta grădinii.

— Și foarte bine o să faci. Sunt gata să-ți înlesnesc ce ai de gând și să mă duc singur după târguieli. Acu' hai la bucătărie!

După ce ieșiră ei din odaie, bătrânul mă întrebă îngrijorat:

— Cred că Hagi Halef a exagerat, dar, ia spune, e adevărat că sunteți urmăriți de dușmani?

— Da. Ne-am întâlnit din întâmplare cu niște persani obraznici și am fost siliți să-i punem la locul lor cu gârbaciul.

— A, tot persani!

— Ard de dorul de a se răzbuna și, fiindcă știu că ne aflăm în Bagdad, au să cerceteze unde am tras și n-au să se lase până ce nu ne vor da de urmă. Halef a exagerat nițel, ca să înspăimânte pe servitorul tău și să-l împiedice să flecărească. Kepek pare să fie un fricos și jumătate.

— Te înșeli, effendi. Ajunsese până la gradul de sergent și era unul din cei mai curajoși dintre subofițerii mei. Cu prilejul ăsta află că numele meu e Dozorca și că am ieșit la pensie ca bimbașă*, Kepek e acum bătrân și cam trândav din pricină că s-a îngrășat peste măsură, în tinerețe însă era foarte sprinten și un bătăuș cum rar se vede, gata să se încaiere cu oricine ar fi îndrăznit să se atingă de el. M-a salvat de nenumărate ori din mijlocul dușmanilor și mi-a mai făcut și alte servicii, de aceea sunt atât de îngăduitor cu el și-i trec multe cu vederea. Sunt însă încredințat că și-ar da și acum viața pentru mine. Mi-e credincios ca un câine și se pricepe foarte bine la gătit, așa că mă scutește să-mi țin un bucătar. Drept e că mănâncă peste măsură și mie nu-mi dă decât ce nu mai încape în el, mi-e însă de ajuns; cât privește cafeaua, cea tare e pentru sufletul lui, iar cea slabă și subțire pentru mine, zicând că-mi face rău

---

* Comandant a peste 1000 de soldați (în armata turcă din secolul XIX) (N.ed.).

la nervi și că...Blyskawica! Vorbesc de cafea și uitasem că nu ți-am oferit încă. Stai că-l chem îndată să ți-o aducă.

Bătu de vreo zece ori din palme, dar nu veni nimeni. De-abia după ce bătui și eu până ce mi se umflară aproape palmele, Kepek intră, bosumflat, pe ușă și întrebă înciudat:

— Iar? Ce vreți?

— Cafea! îi porunci stăpânul său.

— N-am. Așteptați până o aduce hagiul. Fiindcă tot plătește el târguiala, i-am spus să cumpere și cafea din oraș.

— Păi nu ți-a dat adineauri? Unde ai pus-o?

— Eu?

Îi adusei aminte că punga cu boabele de cafea pe care i-o dăduse Halef o vârâse în sân.

Clătină capul, se uită mirat la mine, și răspunse:

— Așa e, acolo era, dar acum nu mai e.

— Ce-ai făcut cu ea?

— Am ascuns-o.

— Pentru ce?

— Ca să n-o găsească nimeni.

— Vrei s-o păstrezi pentru tine?

— Da. Stai să-ți spun de ce. Peste câteva zile e ziua mea de naștere și o să-mi poftesc câțiva prieteni. Aceștia se pricep la ce e bun și, fiindcă am băgat de seamă că aia pe care o ai tu, emirule, e mai bună decât cea pe care o cumpăr pentru effendi al meu, am păstrat-o eu, iar vouă o să vă fac din cafeaua pe care o s-o aducă hagiul. Aveți nițică răbdare că trebuie să se întoarcă numaidecât.

— Toate bune, dar de ce să bea musafirii tăi tocmai din cafeaua mea?

— O, emirule, cum poți să pui astfel de întrebări?

Scrie doar și în Coran că trebuie să le dai oaspeților care îți vin în casă tot ce ai mai bun.

Mă prefăcui mânios, și-i zisei cu asprime:

— Tocmai pentru că știu ce scrie în Coran în privința asta mă mir că îndrăznești să iei cafeaua adusă de mine și să-mi dai alta mai proastă. Îți vin musafiri, dar ei nu sunt decât oaspeții unui servitor, pe când noi suntem musafirii unui bimbașă, adică maior. Cine e mai de seamă, tu ori el? Fă bunătatea și adu-ne numaidecât două cafele bune, cum obișnuiesc să bea boierii. De altminteri îți atrag luarea-aminte asupra unui lucru. Nu e bine să-l superi pe Hagi Halef. E deprins să poruncească și să fie respectat. Ferește-te de mânia lui. E un arab neînduplecat și la cea dintâi abatere de la ceea ce i se cuvine e în stare să te ia la bătaie, ba să te omoare.

Așa nu i se mai vorbise de mult lui Kepek. Răspunse cu umilință:

— Îți mulțumesc, emirule, că mi-ai spus. Șeicul ăsta pare să fie turbat rău. Mă duc să vă aduc numaidecât cafeaua. Am și râșnit-o.

— Aha, o pregăteai pentru tine și pe noi vroiai să ne tragi pe sfoară!

— Încetează cu imputările, emirule! Trebuia doar s-o gust înainte de-a o da musafirilor mei. M-am răzgândit însă și știu ce am de făcut. O să-ți aduc numaidecât o cafeluță să-ți lingi degetele!

Ieși pe ușă legănându-se și porni atât de repede, cât îi îngăduiau picioarele lui groase ca niște buturugi, pe când eu izbucnii într-un hohot de râs care făcu pe bătrân să râdă și el cu poftă.

— L-am răsfățat prea mult, zise el apoi, și acum îmi joacă pe cap. Tu te-ai priceput însă

să-l pui la respect și bine ai făcut. O să vezi îndată efectul.

Avea dreptate, căci burtosul se întoarse mai curând decât m-aș fi așteptat, aducând pe o tavă un ibric din care aromea cafeaua și două filigene. Le puse pe o măsuță înaintea noastră și mormăi cam necăjit:

— Luați-o! Să știți că n-am gustat nici măcar un strop din ea și nici n-am să gust măcar de-aș ști că mor de poftă. Dar dacă ți-ar da Allah gândul cel bun să mă îmbii și pe mine cu o ceașcă din băutura asta dumnezeiască, te-aș ruga, emirule, să o faci cât mai repede, că-mi lasă gura apă.

Îi făgăduii pentru mai târziu și-i spusei să ne lase singuri. Bătrânul sorbi tacticos de câteva ori din cafea, privi câtva timp îngândurat înaintea lui, apoi începu:

— Ai mai fost prin Persia?

— Da, i-am răspuns eu.

— Ai auzit până acum de Gul-i-Șiraz?*

— Gul-i-Șiraz? Firește. Trandafirii din Șiraz sunt doar renumiți în toată lumea, eu prefer însă pe cei din Rumili celor persani.

— Nu asta vreau să spun. Eu îți vorbesc despre un anumit trandafir, căruia i se zice — nu știu de ce — Gul-i-Șiraz.

— N-am auzit de el.

— Foarte rău.

— Cum se face că tocmai tu, care locuiești de atâta vreme aici, te miri că eu, numai în trecere prin Orient, nu cunosc un lucru pe care nu-l cunoști tu însuți?

---

* Trandafirul din Șiraz.

— Întrebarea asta îmi dovedește că nu știi ce ce se povestește despre tine.

— Anume?

— Că vestitul Kara Ben Nemsi effendi știe și cunoaște totul.

— O exagerare orientală. Europeanul învață firește mai mult decât beduinul.

— Știu. Faima de care te bucuri însă mă face și pe mine să bănuiesc că într-adevăr știi mai multe decât oricare altul. Hagi Halef Omar e servitorul sau prietenul tău?

— Mi-e prieten, nu servitor.

— Atunci cunoaște scopul călătoriei tale de acum?

— Da. N-am nici o taină față de el.

— Deci, nu voi vorbi acum, ci când va fi și el de față.

După câteva minute veni și Halef.

— Am cumpărat ce am putut găsi prin apropiere. Cred că ne-ar ajunge câteva zile dacă nu le-o mânca peste noapte ăla din dragoste pentru stăpânul său, ca să-l scape de moarte. Dar cine o să le gătească?

— Kepek, cine altul? răspunse maiorul.

— Allah, Allah! Când ai fost pentru ultima dată în bucătărie?

— Acum câțiva ani. Kepek nu-mi dă voie să intru.

— Îmi închipuiam eu. De aceea s-a supărat foc când i-am pomenit de înrâurirea pe care o are asupra poftei de mâncare curățenia vaselor în care gătește. Dar i-am tras și o papară. De necaz s-a trântit la pământ cu atâta putere, încât am crezut că s-a cutremurat pământul.

— Și acum ce face? întrebă bătrânul, îngrijorat.

— Nu-i duce grija. Stă tot acolo și nu se poate ridica până ce nu mă duc eu să-l ajut! Mai lasă-l nițel. Aș vrea, înainte de toate, să te întreb dacă îți pot vorbi deschis.

— Poftim!

— Află atunci că habar n-ai cum ți s-a gătit până acum. Dacă ar trebui să mănânc o singură îmbucătură din mâna acestui *djed el wasah** mi s-ar întoarce mațele pe dos.

Mă temui ca gazda noastră să nu se simtă jignită și-i făcui semn să schimbe vorba; el însă urmă fără să se tulbure:

— Sihdi al meu îmi face semn să tac, dar nu pot. Cât vom sta aici voi fi eu șef în bucătărie. Nu găsesc cuvinte să ți-o descriu. Vasele — vai ce vase! Într-un ungher o găleată de tinichea plină cu apă în care se spală pe mâini și pe obraz și din care scoate pe urmă pentru gătit. La fund e așezat un strat de murdărie de trei degete. I-am turnat apa în cap.

— Rău ai făcut, strigă maiorul speriat. Dacă se îmbolnăvește?

— Nu-ți fie frică de asta, îi curmă Halef vorba. Baia i-a făcut pesemne bine, fiindcă deschisese gura mare ca să-i mai torn, dar nu mai era apă în găleată. Am mai văzut în bucătărie o tangara** peste tot cu urme negre de degete muiate în untură și când l-am întrebat la ce folosește, mi-a răspuns că grăsimea îi trebui pentru uns încălțămintea. Și tot în cratița asta fierbea și zarzavatul. Am

* Tatăl murdăriei.
** Cratiță de pământ.

adunat untura din cratiță și l-am mânjit cu ea pe față.

— *Boje daj ci zdrowi!* Să știi că o să...

— Nu „o să" nimic, effendi. A lins untura și-i plăcea grozav. Mai cotrobăind am dat și de o tigaie de aramă în care prăjește carnea. Tocmai făcuse în ea o alifie ca să stârpească ploșnițele din patul lui. I-am întins alifia peste față, deasupra unturii. Pe urmă...

— Destul! exclamai eu. Du-te imediat și cumpără alte vase pe care le vei dărui la plecare lui Kepek. Asta o să-l împace mai bine decât orice.

— Așadar mă pot socoti stăpânul bucătăriei pe tot timpul șederii noastre aici?

Gazda încuviință dând din cap și Halef plecă. Eu cu polonezul ne duserăm să facem o plimbare prin grădină. Când să ne întoarcem în casă, trecurăm pe lângă bucătărie și auzii pe Kepek spunând lui Halef:

— Nu lăsa zeama să dea în foc că e păcat de fiecare picătură care se pierde. Drept să-ți spun, stimate șeic al haddedihnilor, ești cel mai bun bucătar din câți am cunoscut în viața mea — afară de mine, bineînțeles — și mă bucur ca un sultan de mâncarea gătită de tine.

Maiorul zâmbi, eu de asemenea, căci eram foarte bucuroși de pacea și înțelegerea care părea să domnească între cei doi.

Nu trecu mult de când ne întorseserăm în casă, când Kepek veni și zise polonezului:

— Effendi, masa e aproape gata și hagiul zice că încurc drumul în bucătărie. Îmi îngădui să șed și eu cu voi, cum fac de câte ori isprăvesc treaba?

Bătrânul mă privi întrebător. Era firesc că acești doi oameni, care trăiau retrași de lume, stăteau mai tot timpul împreună și n-am vrut să-și iasă din obicei datorită vizitei noastre. De aceea îi răspunsei grăsanului, care era acum ceva mai curat ca înainte:

— Șezi aici cu noi; n-avem ce ne feri de tine.

Căzu ca un bolovan uriaș pe pernele divanului și răsuflă o dată adânc ca după cine știe ce ispravă.

— Așa. Acum nu mă mai scol de aici până ce nu mă voi sătura bine, mormăi el.

— Ți-e foame? îl întrebă bătrânul.

— Foame? Allah'I Allah! Mai mult decât foame, effendi. Când îl vezi pe șeicul ăsta al haddedihnilor din marea seminție a șammarilor trebăluind prin bucătărie, îți lasă gura toate apele cerului și ale pământului. Știu și eu că se pricepe la gătit. Nu m-aș mai sătura mâncând.

Plescăi din limbă, apoi urmă:

— De altfel nu e atât de rău pe cât credeam eu. La început m-a repezit el, nu e vorbă, dar pe urmă, ca să-mi treacă necazul, mi-a arătat minunățiile alea de oale și crătiți și mi-a spus că mi le dăruiește mie la plecare. Și ce credeți că a mai făcut?

După ce a pus mâncarea la foc, a adus o găleată cu apă, a luat o bucată de săpun și m-a spălat pe față și pe mâini ca pe copii. M-am cam strâmbat eu nițel, pe urmă mi-a plăcut și mie. M-a ajutat să mă scol și m-a pus să amestec mâncarea din oală, ca să nu se ardă. Sufletele noastre s-au apropiat în vremea asta și am băgat de seamă că prind dragoste de el. Ba, când mi-a mai dat și o bucată de

peşte fript să-l gust, nu m-am mai putut stăpâni să nu-l sărut. Acu' m-a trimis încoace şi mi-a spus să aştept cu răbdare bunătăţile pe care o să mi le pună înainte.

De-abia mântui vorba şi uşa fu împinsă cu piciorul de Halef, care venea cu o tavă încărcată, pe care aducea tot ce trebuia la masă. De prisos să mai spun că „Tărâţea" noastră înfuleca de zor mormanele de pilaf, hălcile de carne şi peştii prăjiţi. După ce mâncă atât cât încăpea în el, îşi şterse gura cu dosul palmei şi zise cu părere de rău:

— Nu mai pot! O, nenorocire de a fi sătul! O, părere de rău că burta nu se întinde ca nişte foale! De ce nu poate mânca omul mereu? Dar nădăjduiesc că acest minunat şeic al haddedihnilor se va mai duce azi încă o dată în oraş, ca să-l mai viziteze pe măcelar, căci s-ar putea întâmpla ca mâine să nu mai găsească nimic la el.

Noi însă eram sătui pentru toată ziua, iar mâine,... mâine nădăjduiam să fim iarăşi pe drum, dacă nu cumva cele ce aveam să aflăm de la polonez, nu ne va sili să ne amânăm plecarea.

După un amurg scurt, se întunecă repede și căldura de peste zi se schimbă într-o zăpușeală, atât de apăsătoare, încât ne luarăm pipele și tutunul și ne urcarăm pe acoperiș. Singurul ciubuc al casei trecea când la stăpân, când la slugă, fără ca nici unuia dintre ei să li se pară ciudat un lucru pe care noi, europenii, nu l-am fi priceput.

În curând răsări luna; o adiere ușoară clătina vârfurile palmierilor, al căror foșnet întrerupea uneori tăcerea nopții. Totul te îmbia parcă să stai și s-asculți poveștile din *O mie și una de nopți* care — zice-se — s-ar fi petrecut chiar aici, în Bagdad. Acestea își au însă obârșia într-o culegere de basme a persanului Rasti și sunt de mare valoare pentru studierea Orientului, deși e o carte care nu trebuie dată pe mâna oricui. Poveștile sunt neîntrecute când e vorba de a cunoaște viața, moravurile și simțămintele Răsăritului. Nicăieri nu poți găsi o mai bună descriere a curajului și cavalerismului, a urii, a iubirii și a lăcomiei de bani, a șireteniei și a vicleniei omenești, ca în aceste povești născocite de frumoasa Șeherezada, pentru a-și salva viața.

Să fi fost amintirile acestor întâmplări fantastice pe care le șopteau frunzele în liniștea nopții? Dacă așa era, farmecul lor nu mă impresiona defel,

căci toată luarea-aminte de care eram în stare se îndrepta acum la cele ce avea să-mi povestească bătrânul de lângă mine, a cărui viață puțin obișnuită îi pusese pe suflet poveri pe care trebuia să le poarte încă și acum, cu toată vârsta lui înaintată.

Ce îl mânase oare în pribegie și ce îl ținea până astăzi departe de țara în care se născuse? Îmi puteam închipui... cuvântul *revoluție* e unul din cele mai grozave din câte există. Pentru ce se îngropase de viu în singurătatea asta?

— Effendi, crezi în Dumnezeu?

Tresării speriat la întrebarea asta, venită pe neașteptate în tăcerea care ne înconjura.

— Da, răspunsei fără șovăire.

— Eu nu.

Cât de tare apăsase pe acest „eu nu!" Mă mirase, într-adevăr, faptul că atât el cât și servitorul lui nu-și făceau rugăciunea nici înainte nici după masă. În Orient oamenii sunt mai bigoți decât în Occident.

— De ce nu crezi? îl întrebai, după o tăcere de câteva clipe.

— Pentru că nu pot crede într-un Dumnezeu care a fost întotdeauna nedrept cu mine.

— Ești tu omul care poate ridica o astfel de învinuire împotriva Aceluia care e însăși Dreptatea?

— Dacă ar fi precum spui, n-aș fi acum aici, ci acasă, în castelul strămoșilor mei.

— Poate că ar fi mai adevărat să zici: dacă m-aș fi bizuit pe dreptatea lui, nu mi s-ar fi luat ceea ce am pierdut. Ochiul omului nu vede prea departe; el nu poate pătrunde în adâncul hotărârii

dumnezeiești, care cunoaște de veșnicii ce se va întâmpla după alte veșnicii.

— Dacă ar fi știut cum îmi va fi viața, i-ar fi dat o altă îndrumare, o altă soartă.

— Suntem noi copiii lui Dumnezeu sau sclavii săi? Dacă ar fi fost să hotărască el fiecare clipă a vieții tale, orice gând al minții și al faptelor tale, cine și ce ai fi acum? O jucărie, fără voință în mâna lui. Dar Dumnezeu nu se joacă! Viața nu e o glumă și omul o minge pe care o arunci și care cade ici sau colo, la întâmplare.

— Atunci, dacă există într-adevăr un Dumnezeu, ce vrea cu noi? Pentru ce cădem, fără să știm și fără nici o vină? De ce rămân unii în picioare, deși nu o merită? Pentru ce ia celui bun tot, tot, chiar și cel din urmă lucru ce i-a mai rămas și celui rău îi dă cât mai mult, deși avea și înainte destul?

— Vrei să spui că tu ești „cel bun"?

— Da.

— Și „cei răi" aceia care ți-au spulberat speranțele?

— Ei și încă mulți alții.

— Ce trufie! Te socoți deci mai presus de oricine, te uiți cu îngâmfare și dispreț din înălțimea ta jos la semenii tăi; judeci cu un singur cuvânt și nu vrei să suferi pe nimeni alături de tine și cu atât mai puțin deasupra ta. Într-adevăr, omul care a căzut nu cunoaște pricina? Ești chiar așa de nevinovat de soarta ta? Fost-ai întotdeauna bun și numai nedreptatea dumnezeiască te-a coborât acolo unde nu meritai — după părerea ta? Ce înțelegi, prin dreptate și nedreptate? Ce-ți place și ce

nu-ți place, firește! Socotește că ești un copil care vede în mâna părintelui său un fruct necopt încă sau chiar otrăvitor. Îl rogi să ți-l dea. Dacă ți-l dă, spui că părintele e drept; dacă nu ți-l dă, îl crezi nedrept. Recunoști însă mai târziu că a procedat ca un tată iubitor și înțelept.

— Nu mai sunt copil, ci destul de copt la minte ca să știu ce cer.

— Tocmai pentru că ceri, ești încă un copil, un copil nesocotit și nerecunoscător. Dacă ești astfel, acum la bătrânețe, cu atât mai mult trebuie să fi fost în tinerețe! Ai fost prea crud la minte ca să-ți dai seama ce e spre binele tău. Ai ales greșit, poate chiar fructul necopt, pe care l-ai smuls din mâna părintelui tău, ți-ai otrăvit singur întreaga viață și acum te plângi de nedreptatea pe care ți-a făcut-o, mai mult încă: nu vrei să mai știi nimic de el. Negreșit, e ușor să-l tăgăduiești pe Dumnezeu când n-ai vroit niciodată să-i dai ascultare și te-ai condus numai după capul tău. Vin, firește, ceasurile în care te acuzi singur; se naște în minte gândul chinuitor că poate n-ai procedat drept și ți-ai atras astfel pedeapsa Atotputernicului. Ce face atunci omul scurt de vedere ca să-și înăbușe glasul conștiinței? Recurge la mijlocul cel mai la îndemână: neagă pe Dumnezeu. O dată ce nu există Dumnezeu, nu există lege și judecată, nedreptate și conștiință, învinuire și pedeapsă, iar acela care se crede în drept să fie nemulțumit cu viața aruncă toată vina, nu pe sine, ci pe Dumnezeu, pe care l-a negat mai adineauri. Vezi și auzi că nu-l poți izgoni din lumea ta, ci îl ridici deasupra tuturor îndoielilor tăgăduindu-l din pricina presupusei lui nedreptăți.

Urmă o tăcere, apoi bătrânul murmură îngândurat:

— Cum ai spus, effendi? Am... smuls fructul otrăvit cu de-a sila din mâna părintelui meu... l-am smuls cu de-a sila... Nimeni nu mi-a vorbit încă astfel... Vin pe urmă ceasuri când te învinovățești singur... gânduri chinuitoare... conștiința! Teama de tine însuți te face să negi pe Dumnezeu... dovedind tocmai prin asta existența lui... Stai... așteaptă nițel, effendi... Lăsă capul în piept, apoi după câtva timp urmă: Cum de mă cunoști tu atât de bine? Cum poți să-mi răscolești gândurile cele mai ascunse, simțămintele și frământările care mă chinuiesc zi și noapte?

— N-am vorbit numai despre tine.

— Se potrivește însă atât de bine! Și totuși... nu. Mi-e cu neputință să-mi închipui că Dumnezeu, care e însăși iubirea și înțelepciunea veșnică, își lasă făpturile create de el să se prăbușească în nenorocire.

— Dar dacă făpturile nu ascultă de creatorul lor, căci se cred mai înțelepte decât el și-și aleg singure calea care duce la pierzanie?

— Ar trebui să le împiedice cu de-a sila chiar.

— Făptura n-ar mai avea atunci voință, libertate, judecată proprie și n-ar fi altceva decât o jucărie neînsufletită. Vezi tu însuți că te învârtești într-un cerc din care nu poți ieși. Am ajuns iar la „jucărie". Dar ia spune sincer: ești tu într-adevăr... nimic?

— Poate.

— Atunci toate gândurile, toate concluziile și imputările tale sunt de prisos. Un nimic nu poate

face nimic, nu cugetă nimic, nu simte nimic, nu are trebuință de nimic; deci, taci!

Îl văzui încrucișându-și brațele pe piept, mă privi țintă în ochi și zise:

— Nu mai știu, îmi aluneci tu cu dovezile tale printre degete, sau eu ție? Începe să-mi fie frică de tine.

— Asta înseamnă că te simți pe jumătate învins.

— Nu încă! Argumentele tale par să fie învingătoare, dar eu te pot birui cu fapte și biruința ar fi atunci de partea mea.

— Nu cred. Dumnezeu e Eul nebiruit; el n-are hotar. Cine îl neagă se nimicește pe el însuși. Ridicol, căci cine neagă, există. Nu mă sperii eu de fapte. Nu le cunosc, sunt totuși încredințat că dacă le-aș cunoaște, ți-aș distruge chiar prin ele necredința.

— Bine. Ți le voi spune, cel puțin unele din ele. Îți voi depăna o poveste scurtă, care nu obosește; sunt eu destul de obosit, nu vreau să te mai obosesc și pe tine. Vorbești limba polonă?

— Nu.

— Dar istoria Poloniei o cunoști, nu e așa?

— Da.

— Istoria celei mai nefericite țări* și a celor mai de compătimit locuitori ai ei. Sunt și eu unul din aceștia.

— Te rog nu vorbi așa! Din punctul acesta de vedere nimeni nu trebuie să se socotească de

---

* Când autorul a scris cele de mai sus, Polonia era împărțită între trei mari puteri (*n. trad.*).

compătimit. Mila e numai pentru anumite cazuri; în altele e o jignire pentru acela asupra căruia se revarsă. Există nenorociri pe care trebuie să le suporți cu mândrie și mila ar fi atunci o umilință. De altminteri, concepția mea pentru cuvântul „nenorocire" e alta decât a ta. Pentru mine, care mă știu condus de Dumnezeu, nu există nenorocire.

— Atunci ești un om fericit. Sau nu cunoști nici tu fericirea?

— Dacă socotești prin asta ceea ce se numește de obicei fericire și e egal cu „noroc", nu. Dar în înțelesul superior al cuvântului există, firește, o fericire și aceea nu e ceva vremelnic, nu se poate măsura sau socoti; ea n-are margini ci stă în convingerea că Dumnezeu îți călăuzește pașii și ești pururi sub scutul său.

— Acest scut eu nu l-am cunoscut. Mie nu mi-a fost hărăzit. Cine și ce am fost nu e nevoie să știi; aproape nu mai știu nici eu, sau cel puțin nu vreau să-mi aduc aminte. A fost un neam vechi de nobili, respectat și avut din care mă trag eu. M-am lepădat de numele lui, ca să nu fiu urmărit, și mi-am zis Dozorca, pentru că îmi iubesc prea mult patria ca să-mi fi ales un nume străin și nu polonez. Situația, educația mea, și încă multe altele n-au ce căuta în povestirea mea. Voi aminti numai că am fost crescut pentru a fi ofițer și singura țintă a vieții mele era să-mi eliberez patria de sub jugul asupritorilor. M-am dus cu alți camarazi de-ai mei la Paris, ca să pregătesc dezrobirea patriei. De acolo am fost trimis în Germania, apoi în Rusia, am luat parte la complotul neizbutit de la Siedlce, pentru eli-

berarea Poloniei, și în Cracovia am stat în fața dictatorului Tyssowski. În Galiția, oamenii noștri s-au răsculat sub Iacob Szela, au incendiat, prădat și măcelărit pe chiar nobilii aliați nouă. Înotam în sânge. Bătuți pretutindeni, ne-am pierdut orice speranță. Unde era să mă duc? Eram prigonit și încolțit din toate părțile. În Prusia, în Austria, în Rusia mă amenința călăul ori spânzurătoarea. Osândit la moarte de toți. Moșiile îmi fuseseră confiscate. Mi-am luat toiagul de cerșetor și am pornit spre Turcia, unde am fost primit în armată sub numele pe care îl port acum. Trebuia să-mi creez un viitor și cum pe atunci nu era cu putință pentru un creștin, am trecut la islamism.

— La islamism? întrebai speriat. Ești deci un rene...

— Da, un renegat. Ce vrei?... N-am fost niciodată un creștin convins și schimbarea religiei mi-a fost răsplătită cu un rang mai înalt; asta era tot ce vroiam.

— Și astăzi te miri că viața nu ți-a dat ce ți se cuvenea? Spune drept: luptai numai pentru dezrobirea poporului tău sau nădăjduiai că mai târziu, după biruință, ți se va da un rol de seamă în fruntea statului?

— Da.

— Vezi, ăsta e fructul otrăvit pe care ți l-ai însușit atunci cu forța. A fost pierzania ta. Și-apoi trecerea la mahomedanism! Nu pot pricepe cum...

— Lasă-mă, rogu-te, să urmez. După cum n-am fost un creștin convins, nici ca musulman n-am fost altfel. Schimbarea trebuia să-mi slu-

jească numai ca mijloc. Ori că spun Dumnezeu sau Allah, Hristos ori Mahomed, totuna e. Dacă e într-adevăr un Dumnezeu, atunci toți oamenii sunt copiii lui. Părerea asta mi-a redat liniștea sufletească de care aveam nevoie ca să pot lupta pentru a mă ridica tot mai sus. Și am reușit nu numai ca ostaș ci și ca om. În Beirut am făcut cunoștință cu un negustor persan care a prins simpatie de mine. Mă duceam adesea în casa lui unde, după obiceiurile iranice, moravurile în ce privește haremul nu sunt atât de severe. Negustorul avea o fată, singurul lui copil. Era frumoasă ca aurora dimineții — cum spun orientalii — și mult mai bine educată decât sunt de obicei femeile sunnite. Între noi s-a născut o dragoste puternică și tatăl său mi-a dat-o de soție, deși eu nu eram șiit.

— Și lucrul acesta nu ți-a încărcat cugetul?

— Câtuși de puțin. Pasul de la creștin la mahomedan era mai mare ca acesta. Și-apoi, de ce să-mi fi făcut mustrări de cuget, când n-am avut niciodată să mă plâng de alegerea mea? Trecutul și toate năzuințele mele de odinioară erau înmormântate pentru totdeauna și trăiam acum numai pentru familia mea și cariera mea militară. Căsătoria a fost pentru mine un izvor de adevărată fericire care a sporit încă o dată cu venirea pe lume a celor doi copii ai mei: un băiat și mai târziu o fetiță. La un an după nașterea ei, am fost mutat la Damasc, unde în curând ne-au urmat și socrii mei, care ziceau că nu pot trăi departe de fiica lor. Asta a fost pe la începutul anului 1860, dată atât de nenorocită pentru Damasc. Cunoști trista poveste?

— Da.

— Nu mai e deci nevoie să ți-o spun în amănunt. Cât de fericit eram poți judeca după numele pe care le-am dat copiilor mei. Pe băiat îl chema Ikbal* și pe fată Sefa**.

Nevasta mea avea de asemenea un nume neobișnuit, adică Elmas***, și era într-adevăr o piatră nestemată pentru mine.

— Dar pe tatăl său cum îl chema?

— Mirza Sibil sau Aga Sibil.

— Sibil înseamnă în limba persană mustață. Nu cumva își luase numele după ea?

— Nu știu, avea însă o mustață foarte stufoasă. Pentru ce ții să-i afli numele?

— Fără nici un motiv; întrebarea mi-a venit de la sine pe buze. Poate pentru că mi le spuseși pe celelalte și numai pe ăsta nu.

— Îmi face rău oricare din ele, căci îmi amintesc fericirea mea pierdută pentru totdeauna.

— Dumnezeu e bun și milostiv și nimeni nu trebuie să renunțe la ceea ce numești tu fericire.

— Nu poți simți ce simt eu. Dragostea părintească e cu totul altceva decât iubirea pentru semenii noștri. Ai copii, effendi?

— Nu.

— Atunci nu ai cum să mă înțelegi. Te-ai mai putea simți fericit în viață când ți-ar fi ucis cineva nevasta, copiii și pe bunicii lor?

Când auzi Halef acestea, strigă indignat:

— Pedepsească-i Allah pe ucigași! Dacă mi-ar

---

* Noroc.
** Bucurie.
*** Diamant.

omorî cineva pe Hanneh a mea, cea mai bună dintre toate fecioarele, femeile, mamele, mătușile și verișoarele, și pe feciorul meu drag, Kara Ben Halef, ai cărui ochi aruncă fulgere de vitejie și mândrie, întreaga bucurie a vieții mele ar fi nimicită și n-aș avea liniște și astâmpăr până ce n-aș da de urma ucigașilor ca să-i trimit în fundul iadului, unde le e locul.

— Da, da, tu mă înțelegi mai bine, căci ești tată de copii. Clocotea și în mine dorul de răzbunare, dar nu știam cine sunt ucigașii. Toată truda mea ca să-i descopăr a fost însă zadarnică.

— Povestește-ne cum s-a întâmplat nenorocirea, asta o să-ți ușureze nițel inima.

— Dimpotrivă. Nu e nici o alinare să-ți zgândărești rana nevindecată încă. Cunoscusem încă din Beirut ura de moarte care dăinuiește mereu între druzii mahomedani și maroniții creștini ai Libanului — ură care nu se va potoli niciodată. Deoarece știi care e situația, nu mai e nevoie de vreo lămurire. Dușmănia aceasta e datorită numai deosebirii de religie. Druzii și maroniții locuiesc pe dealurile și văile Libanului și vorbesc același grai arab. Maroniții sunt însă creștini catolici, deși în ce privește dogmele lor bisericești și căsătoria preoților se deosebesc de prescripțiile religiei romano-catolice. Druzii sunt mahomedani, dar își au credințele lor tainice asemănătoare serviciului religios al vechilor sirieni. Odinioară druzii și maroniții erau strâns uniți împotriva turcilor; muntenii sunt întotdeauna mai dârji față de cuceritori. Pentru ca să-i dezbine s-a provocat zâzanie între ei; sămânța a încolțit

și ca urmare s-au produs măcelurile grozave din anii 1842 și 1845. Când apoi, în războiul Crimeii, mahomedanii au suferit mari umilințe din partea aliaților englezi și francezi, s-a născut în sufletul lor ura împotriva creștinilor, mai ales în Liban și Siria, unde interesele englezilor și ale francezilor se loveau de ale turcilor. Pe urmă, când puterile apusene au silit pe sultan prin hatt-i-humajunul* de la 1856 să recunoască tuturor supușilor săi, chiar de altă religie aceleași drepturi; o nemulțumire amară a cuprins țara de la un capăt la altul; întâia manifestare a fost asasinarea consulilor Angliei și Franței în Dijdda, orașul-port al sfintei Mecca, unde se știe că mahomedanii sunt mai mahomedani decât însuși Mahomed. Măsurile luate în urmă de aceste două puteri au sporit ura mahomedanilor. Au mai venit apoi dispozițiile luate de Înalta Poartă pentru statele ei vasale prin care li se ciopârțeau mereu din teritorii, până ce li le-au luat cu totul. În Serbia fu numit Kara Gheorghevici, un devotat al sultanului — izgonit apoi de Obrenovici —, în Moldova și Muntenia a fost ales ca domnitor Alexandru Cuza. Aceste evenimente îndârjiră și mai mult pe musulmani împotriva creștinilor, încât revolta nu se putea să mai întârzie. A izbucnit mai întâi în Liban. La Damasc a avut loc în taină o consfătuire între pașa de acolo Ahmet, șeicul Islam** Abdulah el Halebi și Kurșid, pașa Beirutului, a cărei hotărâre a fost rezumată de șeful preoților în următoarele cuvinte: „La acel hatt-i-humajun,

---

* Comunicatul Prea-puternicului.
** Căpetenia clerului mahomedan.

care lovește în spiritul și prescripțiile *Coranului*, nu se poate răspunde decât cu aţâţarea poporului, la un măcel general al creștinilor". Cel dintâi care a pus în aplicare această hotărâre a fost Kurșid pașa; la plecarea lui din Beirut a dat semnalul măcelului prin bubuit de tun. Druzii s-au ridicat îndată ca un singur om împotriva creștinilor.

Când povestitorul făcu o pauză, îl întrebai:

— Și tu ce-ai făcut? Ai fost de partea creștinilor sau a mahomedanilor?

— De-a nici unora. S-a păcătuit din amândouă părțile. Dacă vrei să fii drept, trebuie să recunoști că maroniții sunt cu mult inferiori druzilor în ce privește moralitatea și au meritat adeseori disprețul și actele lor de răzbunare. De asemenea nu poți tăgădui că au fost creștini care au vrut să ia Saida, vechiul Sion, cu asalt. Cele mai sângeroase lupte s-au dat însă la Hasbeya, din sudul poalelor Antilibanului, și în orașul Rașeya, de la nordul Iordanului. Și mai la apus se află orășelul Șahleh, ai cărui locuitori sunt renumiți ca cei mai viteji luptători ai maroniților. Trăiau în veșnică dușmănie cu druzii și erau mândri de acele dogme ale religiei lor prin care se deosebeau de romano-catolici. Când au aflat de izbucnirea răscoalei, și-au descărcat flintele spre cer și au strigat: „De-ar porni însuși Dumnezeu împotriva noastră, Șahlehul nu ni-l pot cuceri". Pedeapsa acestui sacrilegiu a urmat imediat. Noroadele maronite, care au vroit să le vină în ajutor, s-au întors din drum din pricina lașității lor, în timp ce beduinii arabi ai șesului, druzii Libanului și ai Hauranului, arnăuții și kurzii din Damasc și metualisii

din Baalbek pătrundeau în oraș și-l incendiau. Prea puțini dintre apărătorii lui au putut scăpa cu fuga. Împotriva celor ce s-au susținut te pot asigura că, deși druzii au procedat cu asprime, au fost destul de omenoși, căci au strigat aliaților lor: „Cruțați femeile și copiii; cine se atinge de ei va fi împușcat pe loc!" A urmat apoi cucerirea orașului creștin din munții druzi Deir el Kamr*, nume pe care și l-a luat de la o veche mănăstire a sfintei Fecioare, reprezentată de obicei în Siria cu semiluna la picioarele ei. Din nenorocire, locuitorii creștini ai orașului se purtaseră rău cu druzii. Când un șeic de-al lor vrusese să-și ridice o casă la o depărtare bună de oraș și a fost izgonit de creștini, a strigat în mânia lui: „Și totuși îmi voi zidi casa, dar temelia va fi atunci formată din căpățânile voastre!" Răzbunarea a urmat curând; aproape tot orașul a fost năruit până în temelii. Creștinilor din Damasc li se făcu frică. Știi tu, effendi, câți locuiau pe atunci în el?

— Poate douăzeci de mii. Deoarece Dimesk es Sam** e capitala vilaietului Șirian și a Sandsakului Șam-i-șerif, era de așteptat că tulburările se vor întinde până acolo, dând loc unui măcel și mai grozav decât în munți.

— Tocmai asta vroiam să-ți spun, ceea ce știa pe atunci oricine. Deși creștinii din capitală păreau să trăiască în bună înțelegere cu mahomedanii, treziră ura și invidia acestora prin atitudinea lor provocatoare și bogăția cu care își împodobeau locuințele, nevestele și fetele pe care le

* Mănăstirea lumii.
** Damasc.

lăsau să umble cu fața neacoperită pe străzile orașului. Uitaseră că musulmanul se credea tot stăpânul și cuceritorul țării și ei n-aveau decât dreptul de *ra' ja* *, trebuind să-și cumpere prin dări dreptul de a locui în ținut. Nu puteau avea moșii, așa că se vedeau siliți să se îndeletnicească numai cu negoțul și, prin averile câștigate de pe urma lui, sfidau pe ceilalți locuitori cu luxul și îngâmfarea lor. Fiecare e stăpân pe bunul lui și poate face cu el ce vrea, dar nu e înțelept să atragi prin asta luarea-aminte asupra ta. Cunoști felul bogătașilor greci și armeni și dacă te mai îndoiești de spusele mele, adu-ți aminte de bogații *iehuhd*** din Apas, care sunt numai protejați și cu toate astea sunt rău văzuți de neevrei. E adevărat, sau nu?

— Nu pot să tăgăduiesc adevărul! Mai departe!

— Când îngrijorarea în Damasc începu să crească din ce în ce mai mult, consulii creștini întrebară pe pașă dacă există primejdie pentru creștini. Acesta căută să-i liniștească, dar în același timp adună din mahalaua Salehijeh, locuită în mare parte de turkomani și kurzi, o mie de oameni, chipurile pentru apărarea creștinilor, în realitate însă ca să înceapă ei măcelul. Șeicul Islam, sufletul conspirației, se strădui pe cât putu să înlăture temerile. Mulți mahomedani cu situații înalte, care erau binevoitori creștinilor, căutară să-i prevină de cele ce li se pregăteau. Aflară de la ei că armata era gata pentru măcel și că se împăr-

* Protejat.
** Evrei.

ţeau într-ascuns arme populaţiei civile. La urmă se puteau vedea alergând pe stradă haite întregi de câini cu o cruce atârnată de gât, dar nici batjocura asta şi nici alte semne premergătoare celor ce aveau să urmeze nu fură în stare să zdruncine din liniştea lor pe nenorociţii, orbiţi parcă de Dumnezeu. Ştii ziua când urgia s-a abătut peste ei ca un trăznet căzut din senin?

— Da. Era la 9 iulie.

— Aşa e. Muezinii tocmai chemau lumea la rugăciune; casele şi bazarurile se goliră şi străzile se umplură de oameni. Deodată se auzi de pretutindeni strigătul: „Ucideţi, jefuiţi şi daţi foc! A sosit ziua cea din urmă pentru creştini!" Într-o clipă cartierele creştine fură cotropite de mahomedani şi opera grozavă începu, ca să nu se sfârşească decât abia după o săptămână. Încă din a treia zi, o mie patru sute de case creştine arseseră până în temelie. Au pierit peste cinci mii de oameni; mai bine de o mie de femei au fost ucise sau au dispărut fără urmă.

— Şi măcelul acesta în masă, adăugai eu, s-ar fi întins mai departe dacă nu era Abd el Kader, vestitul şi nobilul emir al beduinilor.

— Da. Acest înverşunat duşman al francezilor a trebuit să-şi părăsească patria şi venise la Damasc, ca să-şi încheie în pace zilele. Încă de la ocuparea Algeriei de către francezi, mulţi arabi emigraseră de acolo la Damasc, urmaţi de un mare număr de războinici de-ai săi. Mâinile lui purtaseră flamura biruitoare a Profetului prin multe lupte şi francezii îl făcuseră să urască tot ce era creştin. Autorităţile din Damasc vor fi crezut că nu se va împotrivi măcelului şi că „Leul din Al-

geria" — după cum i se spunea — e prea bătrân ca să mai pună mâna pe sabie. Când i se spuse ce aveau de gând, zise fără teamă pașei:

— Ceea ce doriți voi nu e îngăduit de legea noastră. Sunt și eu musulman ca și voi, totuși voi apăra pe creștini până la ultima mea suflare, ca să salvez onoarea islamului. Și când baia de sânge începu, se ținu de cuvânt. Deschise larg porțile palatului său, ca să se refugieze prigoniții, și înlesni creștinilor fuga pe cât putu. Luptă în mijlocul africanilor săi împotriva armatei turcești și a populației civile și adăposti în palatul său printre alți creștini pe lazariști și două sute de copii puși sub ocrotirea călugărițelor creștine. Șeicul el Islam dădu ordin câtorva mii de soldați ca Abd el Kader să fie prins și ucis. El însă îi întâmpină în fruntea africanilor săi și le strigă:

— Prin sânge și omor credeți voi, ticăloșilor, că slăviți pe Allah? Dacă nu vă întoarceți de unde ați venit, pun să vă dea foc caselor și să omoare pe pașa și ofițerii săi. Cuvintele lui avură efect, dar numai pentru scurt timp; în vremea asta se răspândi zvonul că un șeic, Huran, prieten de-al lui Abd el Kader, la care acesta trimisese după ajutor, sosește cu o armată mare de războinici ca să salveze pe „Leul din Algeria". Asediul locuinței sale încetă și soldații dădură năvală în castel, unde erau adăpostiți creștinii ascunși de el. Cetățuia aceasta situată la nordul orașului era înconjurată de un șanț adânc, întărită cu ziduri groase și metereze. Creștinii se aflau aici în oarecare siguranță, avură însă mult de suferit din pricina foamei, a setei și a frigurilor până ce, în urma stăruințelor statelor apusene,

Ahmed pașa fu rechemat și în locul său veni cu trupe numeroase Fuad pașa, ca să restabilească ordinea. Mai târziu creștinii au emigrat cu miile, convinși fiind că ura fanatică împotriva lor nu fusese cu desăvârșire stinsă ci urma să mocnească sub cenușă.

— Nici nu e de mirare, mai ales că pedeapsa care s-a dat adevăraților provocatori ai măcelului a fost cât se poate de ușoară.

— O, effendi, întreabă-mă pe mine! Prea puținii vinovați au fost pedepsiți, dar în schimb au căzut victime mulți nevinovați, printre care am fost și eu.

— Și tu?!

— Da. Lui Ahmed pașa i s-a îngăduit să părăsească orașul cu mare alai, iar la Smirna a fost primit cu cinste și lovituri de tun. Abia mai târziu, silit de Apus, Fuad pașa l-a adus îndărăt la Damasc și a dat dispoziție să fie împușcat, ca și pe comandanții din Râseya și Hasbeya. Despre o pedepsire a șeicului el Islam n-am auzit. De capul clerului nu se putea atinge nimeni. Și totuși el fusese acela care trimisese pe cei dintâi ucigași în casa unui creștin bogat ca să-l omoare, fiindcă îi datora creștinului o mare sumă de bani. Drept pedeapsă au fost pe urmă spânzurați vreo șaizeci de cetățeni dați drept vinovați; peste o sută de ofițeri și soldați, printre care eram și eu, au fost împușcați.

— Te văd însă în viață!

— *Oczywiscie!* Dacă trăiesc încă, asta o datorez lui Kepek al meu, aici de față.

— Știi că mă faci curios, bimbașă? Din cele

ce mi-ai povestit până acum, mare parte cunoșteam mai dinainte; aștept acum cele ce au urmat.

— Îți dai tu seama că mi-ar fi fost cu neputință să trag în bieții creștini nevinovați, eram însă ofițer și trebuia să mă supun ordinelor. Din fericire compania mea făcea parte din trupele care asediau cetățuia, așa că nu eram silit să ucid oameni care fuseseră până nu de mult de aceeași lege cu mine. A trebuit să stau trei zile și trei nopți departe de copiii și nevasta mea. Când a patra zi mi s-a dat voie să mă odihnesc o jumătate de zi, mi-am găsit casa prefăcută în cenușă. Întreaga stradă fusese făcută una cu pământul. Furia norodului se descărcase nu numai asupra creștinilor, ci și asupra mahomedanilor șiiți. Tatăl soției mele era persan, deci șiit; — asta o știau toți — și om bogat pe deasupra. Atât a fost de ajuns ca nemernicii de sunniți, lacomi de pradă, să pună ochii pe casa noastră și să-i dea foc. Îți poți închipui ce am simțit. Mă apucai să scormonesc ca un nebun printre dărâmături; Kepek mă ajuta. Zidurile fumegau încă și a trebuit să ne dăm îndărăt din pricina căldurii. Alergarăm atunci prin străzile învecinate să aflăm ce s-a petrecut. Ceea ce mi s-a povestit m-a scos din fire. Nu sunniții îmi distruseseră fericirea, ci o ceată de derbedei persani, conduși de un fost concetățean al socrului meu. După ce au omorât pe toți ai mei, i-au jefuit și au dat foc casei. De atunci urăsc de moarte pe persani și întâmplările de mai târziu au sporit ura care îmi clocotea în piept. Nebun de durere și furie, m-am hotărât să fac tot ce-mi va sta în putință să descopăr pe criminali. Din pricina zăpăcelii care domnea în oraș, numai

din întâmplare puteam să dau de ei. Scurtul concediu mi se isprăvise și trebuia să mă prezint la post. Degeaba stărui Kepek, nici nu-l luai în seamă. Cu nici un chip nu vroiam să renunț la cercetările începute. Îl trimisei pe el la colonel cu rugămintea să mă ierte pentru întârziere și să-l rog să-mi aprobe o prelungire a concediului. Nu m-am gândit că nu mă bucuram defel de simpatia superiorului meu. Nu mă vedea cu ochi buni din pricina că fusesem înainte creștin și că, datorită sârguinței mele, ajunsesem la un grad pe care el nu-l avusese la vârsta mea. Nădăjduiam chiar ca în curând să fiu avansat, ceea ce îi mărea și mai mult ura pe care o avea pentru mine. Când mă prezentai în fața lui, după două zile de alergătură zadarnică, frânt de oboseală, și cu sufletul deznădăjduit, puse să mă aresteze și mă băgară la închisoare. Adus înaintea consiliului de război, mi se imputa că dădusem ca pretext căutarea ucigașilor familiei mele pentru a-mi scuza lipsa. Adevărul, susțineau acuzatorii mei, era altul: urmărisem cu înverșunare pe creștini și luasem parte la toate măcelurile. Aveau chiar martori pe niște persani, foști servitori de-ai socrului meu, pe care acesta îi gonise din serviciu, fiindcă îi prinsese furând.

— Înțeleg. Fuad Pașa căuta vinovați și, deoarece adevărații vinovați trebuiau cruțați din anumite motive, persoane rău văzute de ei trebuiau să ispășească păcatul pe care nu-l comiseseră.

— Așa e. Mă judecară la repezeală și fui osândit la moarte. Ușurai judecătorilor sarcina prin atitudinea mea. În loc să mă apăr, insultai în indignarea mea nebună pe cei chemați să mă

judece, înrăutățindu-mi situația — ca să zic așa — deși sentința era hotărâtă mai dinainte. În amurg fusei dus cu alți nenorociți ca mine la locul de execuție. Chiar soldați din compania mea fură însărcinați cu asta. Printre ei era și Kepek. În timp ce mă lega la ochi îmi șopti: „Fă-te că ai căzut jos mort când vom trage și nu te mișca. Ne-am înțeles cu toții să descărcăm armele în vânt și chiar *Asker hekimi** s-a învoit cu noi". Trebuie să-ți spun că toți soldații mei mă iubeau, fiindcă eram blând și îngăduitor cu ei. Medicul era un grec renegat cu care mă împrietenisem de la începutul cunoștinței noastre. Când împușcăturile detunară, mă trântii la pământ și rămăsei nemișcat. După ce căzură și ceilalți condamnați, doctorul se apucă să-i examineze, ca să vadă dacă sunt morți. Veni și rândul meu. Simții cum mă pipăie la piept, dar nu zise nimic și se îndepărtă. După câtva timp auzii zgomot de sape, lopeți și târnăcoape; pesemne că în vremea asta se întunecase. Apoi fui târât o bucată de drum și mi se luă legătura de pe ochi. În jurul meu era întuneric, totuși recunoscui chipul lui Kepek aplecat asupra mea, și-l auzii zicând: „Hai, stăpâne, trebuie să fugim repede și să ieșim din Damasc". Sării în picioare și-l întrebai, în timp ce-l urmam: „Vrei să dezertezi din pricina mea?" „Da, căci îmi ești drag." De când aflasem de moartea alor mei nu mai țineam la viață, dar gândul răzbunării nu mă părăsea nici o clipă. Din nenorocire, toate cercetările mele ca să dau de ucigași rămaseră zadarnice. Ca să nu te plictisesc prea mult

* Medicul militar.

cu povestirea mea, o să-ți spun pe scurt ce-a urmat. Kepek mi-a rămas credincios în toate împrejurările. Singura noastră avere era puținul pe care și-l economisise din solda lui. Am fugit la Constantinopol și de acolo tot mai departe. O întâmplare norocoasă a făcut să cunosc pe Midhat, inteligentul și atât de renumitul pașă de mai târziu. I-am povestit întreaga mea viață și, după ce m-a ascultat cu luare-aminte, m-a luat în serviciul său. L-am urmat în Bulgaria, apoi la Damasc. Aici mi s-a dat gradul de maior și am fost numit șeful personalului vămii. Protecția lui s-ar fi întins poate și mai departe dacă nu survenea întâmplarea pe care ți-o voi povesti îndată și care m-a silit să-mi dau demisia. Trebuie să-ți mai amintesc că și Kepek ar fi putut fi avansat, dar a renunțat, ca să rămână servitorul meu.

Când polonezul făcu o pauză, ca să răsufle nițel, apucai mâna burtosului și o strânsei cu multă căldură. Mâncăul ăsta era un om tare de ispravă și înțelegeam acum pentru ce stăpânul său ține atât de mult la el și-i trece atâtea cu vederea.

— Cunoști situația vămilor de pe la noi? mă întrebă mai departe maiorul.

— Nu.

— Atunci habar n-ai de zăpăceala care domnea când Midhat a luat asupră-și administrarea din Irak Arabi. I-a trebuit multă vreme până să pună puțină ordine și severitatea cu care a făcut-o a atras și mai mult ura populației asupra vameșilor, care nici așa nu erau iubiți de nimeni. Și nu s-au mulțumit numai cu ura, ci nu le cruțau nici viața, căci contrabanda era pe atunci în floare,

mai ales dinspre granița persană. Sute de inși nu trăiau decât de pe urma ei și noi, slujbașii, duceam o luptă aprigă împotriva contrabandiștilor. Dacă va mai fi fiind și acum așa, nu știu, căci nu mă mai interesez de cum stau lucrurile, dar te rog să mă crezi că eu ca șef de vamă eram mai urât decât toți subalternii mei. Am trecut prin primejdii atât de mari, încât mă cutremur numai când îmi aduc aminte.

— Cu ce fel de mărfuri se făcea contrabanda?

— Blănuri, mătase, covoare, opiu și altele. Acum însă, vama mare care s-a pus la șofran e singurul lucru mai important pentru contrabandiști. (Fără să vreau, îmi adusei aminte de peder-i-baharatul, „Tatăl mirodeniilor", și la cele ce-l auzisem vorbind cu tovarășii săi pe malul Tigrului.) Bătrânul urmă: Contrabanda nu se făcea de oricine, ci își avea și ea conducătorii ei, care comandau complicilor de rând. Asociația trebuie să fi avut depozitele ei ascunse, unde se aducea marfa din toate părțile și se păstra acolo până la desfacere. Eram de mult în slujbă fără să fi reușit să descopăr un astfel de depozit și, când am izbutit în sfârșit, mi-am pierdut nu numai slujba ci și tot ce agonisisem până atunci.

— Se poate? Un astfel de succes trebuia să aducă o răsplată bogată.

— Vorbești așa pentru că nu știi pe ce cale s-a făcut descoperirea. Am tăcut până acum, ție însă îți voi spune. Ce părere ai despre jurământ?

— Nu știu ce legătură e între una și alta, dar jurământul e ceva sfânt pe care nu trebuie să-l calci pentru nimic în lume. Mai bine aș muri decât să fac o astfel de nelegiuire.

— Atunci trebuie să tac și de acum încolo, căci am jurat să nu spun nimănui ce știu și Kepek a făcut același jurământ.

— A fost într-adevăr un jurământ?

— Da.

— Cerut de stăpânire?

— Nu, ci de contrabandiști.

— Era deci un jurământ silit, nu-i așa?

— Da.

— Asta nu se ține în seamă. Jurământul are valoare când îl faci pentru un lucru îngăduit și față de oameni cinstiți.

— Era în joc viața noastră. Dacă nu juram, ne omora.

— Eu în locul tău totuși n-aș fi jurat. Dar odată ce ai făcut-o...

— Mie nu mi-e de jurământ, întrerupse bătrânul, ci de cele ce ar urma, dacă nu mă voi ține de el. Dacă însă, voi doi, tu și cu Halef, puteți fi tăcuți ca mormântul, atunci vă voi spune ceea ce am pe suflet.

— Voi tăcea, firește, numai dacă nu vom auzi lucruri care trebuie date la iveală.

— Despre asta nu poate fi vorba, căci nu sunteți slujbași de-ai padișahului. Știu că mă pot bizui pe cuvântul tău și îți voi povesti mai departe. Cum îți spuneam, dădusem de o urmă a contrabandiștilor. Firul întregii asociații ducea spre ruinele Babilonului. Mi-ar trebui cam mult ca să-ți lămuresc cum și de ce. Am tocmit doi beduini sărmani, izgoniți din trib, deci fără nici o îndatorire față de cineva și, făgăduindu-le o bună răsplată, i-am trimis la ruine. Aici trebuiau să facă pe săpătorii care caută câte ceva rămășițe ca să

le vândă. Însărcinarea lor însă era să fie cu ochii în patru, mai ales noaptea și să-mi dea de veste îndată ce vor simți ceva. Amândoi erau băieți deștepți și abia trecură câteva săptămâni când veniră să-mi spună că au văzut contrabandiști sosind din diferite direcții cu catârii încărcați cu poveri sau ducând în spinare pachete pe care le depuneau într-un loc și pe urmă plecau.

— Ai aflat locul? întrebai eu pe bătrân.

— Da, deși spionii mei nu cutezaseră să se apropie prea mult, ca să nu fie zăriți. Era la Birs Nimrud. Îl știu și acum și ți-l voi descrie și desena pe hârtie. Le dădui spionilor o sumă mare de bani și-i trimisei să urmărească mai departe cele ce se petrec la ruine. Veștile pe care mi le aduseră la urmă întăreau bănuiala mea. Atunci am pornit cu zece slujbași de-ai mei și cu Kepek ca să cercetez locul.

— În ce chip vroiai s-o faci?

— O să-ți spun eu mai târziu. Era vorba despre un depozit ascuns care nu se putea să n-aibă o intrare. Pe asta trebuia s-o descoperim în primul rând. Luarăm cu noi unelte pentru săpat și târnăcoape.

— A! Și vroiați să lucrați peste zi?

— Firește. Pe întuneric nu se putea.

— Atunci le-ați luat degeaba.

— De unde știi?

— Bănuiesc. Mai mult încă: sunt sigur că din pricina asta vi s-a întâmplat nenorocirea.

— Adică jurământul?

— Nu numai atât. Cei doi spioni v-au trădat.

— Erau oameni de credință.

— Se aflau cu voi ca să vă arate locul?

— Da.

— I-ai mai văzut în urmă?

— Nu. Probabil că au fugit de frică. Nu e însă motiv să-i cred trădători. Făceau o impresie foarte bună, mai ales unul din ei, pe care-l chema Safi.

— Cum ai spus? spusei eu tresărind. Ce vârstă avea arabul?

— Pentru ce vrei să știi?

— Fiindcă am cunoscut și eu pe cineva cu numele ăsta.

— Sunt mulți pe care îi cheamă Safi.

— Când s-a întâmplat ceea ce-mi povestești tu?

— Acum cincisprezece ani.

— Și cât să fi avut omul atunci?

— Zicea că e de treizeci de ani, părea însă mai în vârstă. Pe celălalt îl chema Aftab și aș putea să jur că era om de ispravă.

— Safi și Aftab... Ciudat, hm... foarte ciudat...

— Mă privi nedumerit și întrebă:

— Cunoști și pe cineva cu numele ăsta?

— Da, și, dacă presupunerile mele nu mă înșală, nu mai încape îndoială că ai căzut într-o cursă.

— *Rzecz smieszna!* Mă crezi atât de prost ca să mi se poată întâmpla așa ceva?

— Tocmai animalele inteligente se prind în capcană. Urmează, rogu-te.

— Ceea ce o să și fac, sunt însă curios cum poți dovedi ce susții.

— Vei afla îndată. Spuneai pare-mi-se că uneltele pentru săpat le luaserăți de aici. Ați pornit deci călare spre Hilleh?

— Păi alt drum spre ruine nu e.

— Trebuia totuși să ocolești orașul, dacă aveai intenția să nu afle nimeni de planurile tale.

— Ba am dormit chiar peste noapte acolo și am plecat dimineața spre Birs Nimrud.

— Pentru ce v-ați mai cărat atunci cu uneltele, când le puteați cumpăra în Hilleh?

— Nu vroiam să prindă cineva de veste ce am de gând.

— Vi le-au văzut doar și intențiile voastre au fost cunoscute chiar înainte de-a ajunge la Hilleh.

— Cum și de cine?

— Ați întâlnit pe cineva în drum?

— Ne-am oprit nițel la hanul din Bir Nust și la Khan Mohavid, unde era prea puțină lume; am zărit numai câțiva călăreți din depărtare pe timpul drumului.

— Din depărtare, zici? Așadar oamenii ăștia se fereau. De ce? Nu s-au apropiat pentru că vă urmăreau. Erau probabil din clica contrabandiștilor în mâinile cărora ați căzut pe urmă.

— Effendi, vorbești ca și când ai ști ce s-a întâmplat. Cum îți spuneam, am ajuns cu bine la Hilleh, am rămas peste noapte acolo și a doua zi dimineață am plecat la Birs Nimrud, unde Aftab și Safi ne-au arătat locul despre care era vorba. Bătrânul învârti în mână ciubucul stins și trase cu el niște linii în aer, ca și când ar fi desenat ceva pe o bucată de hârtie, în timp ce urmă: Așadar să zicem că aici e Hilleh, uite, cum îți arăt eu. În față turnul lui Babel; noi ne apropiarăm din partea asta, pe urmă cotirăm la stânga, unde se afla un morman de lespezi cu slove cu-

neiforme. De aici pornea drumul pieziș spre dreapta, apoi iar spre stânga, ocolirăm o ieșitură în afară din cărămizi năruite în parte. Îndărătul ei era locul cu pricina.

— Nu! exclamai eu, neputându-mă stăpâni.

— Nu? întrebă el cu mirare. De unde știi?

— În clipa asta mi-am dat seama că locul descris de tine nu era cel adevărat, ci ceva mai sus. De acolo puteați pătrunde în ascunzătoarea contrabandiștilor.

— Așa e. Văd, effendi, că taina, pe care am jurat să n-o dezvălui nimănui, ți-e cunoscută. Dar de unde?

— Vei afla mai târziu. Și ați început să săpați îndată la locul despre care spuneai adineauri?

— Nu, căci lăsasem pe ceilalți slujbași ai mei în Hilleh și venisem deocamdată singur cu Kepek și cei doi beduini ca să aflu mai întâi locul. Mă gândeam că se va ivi poate ceva despre care nu era bine să știe funcționarii mei.

— Ce nesocotință de neiertat! Sunt sigur că nemernicii de contrabandiști au dat buzna peste voi și...

— Pari să fii atotștiutor, zise el uluit, curmându-mi vorba, căci așa s-a și întâmplat. Abia descălecaserăm și dintr-o adâncitură năvăliră peste douăzeci de inși înarmați și se repeziră ca fulgerul asupra noastră. Nici n-am avut vreme să ne apărăm. Într-o clipă furăm legați burduf și ni se acoperiră ochii. Auzii un glas zicând poruncitor: „Luați repede caii de-aici și duceți-i mai departe, iar pe ei târâți-i sus, ca să nu bănuiască nimeni ce s-a întâmplat. În curând trebuie să sosească

și câinii de *Rumrukdși**, pe care bimbașa ăsta i-a adus cu el". M-au târât după ei sus, tot mai sus, apoi m-au lăsat la pământ. Drept să spun, nu mi-era defel îndemână, căci știam cât de mult mă urau contrabandiștii și îmi dădeam seama că viața mea atârna de un fir de păr.

— Pesemne că nu era tocmai așa, fiindcă văd că trăiești.

— Lasă gluma, că numai de glume nu-mi ardea atunci! După ce m-au întins pe jos, am auzit un zgomot, ca și când s-ar fi izbit pietrele unele de altele când le așază zidarul una peste alta. Asta ținu cam mulțișor fără să aud pe cineva vorbind. Pe urmă am fost ridicat iar de la pământ, și târât mai departe, tot lovindu-mă când pe dreapta când pe stânga de pereți.

Și iarăși m-au lăsat jos, după care am auzit glasuri omenești. Vorbeau însă în limba persană, pe care nu o înțelegeam pe atunci ca acum. Mi-a izbit urechea numai numele Gul-i-Șiraz, care se repeta mereu. După câtva timp auzirăm pași îndepărtându-se, apoi nimic.

— Și cu Kepek ce se întâmplase? întrebai eu. Unde era?

Acesta luă acum cuvântul și răspunse în locul bătrânului:

— Zăceam lângă stăpânul meu, căci mă târâseră și pe mine cu el în gaura aceea. Îmi tremura inima de grija lui și tare m-am bucurat când i-am auzit glasul. Întreba dacă mai e cineva acolo și, la răspunsul meu că sunt și eu cu el, ne-am apucat

* Funcționarii vămii.

să vorbim despre nenorocirea care se abătuse asupra noastră.

— Și spionii voștri care veniseră cu voi?

— Nu știam ce se făcuseră.

Cred și eu, căci erau înțeleși cu contrabandiștii. Nu v-ați putut dezlega?

— Nu, răspunse acum maiorul. Ne-am trudit ceasuri întregi, dar degeaba. Zăceam neputincioși și ne lăsaserăm în voia soartei când, în sfârșit, auzirăm zgomotul unor pași care se apropiau. Ni se luă cârpa de pe ochi și văzurăm trei inși în fața noastră, pe când un al patrulea ședea pe un bolovan. Îl întrebară ce a aflat și el le spuse cuvânt cu cuvânt ce vorbiserăm noi. Înțeleserăm atunci că omul nu se mișcase tot timpul de acolo și ne spionase.

— Încăperea avea ferestre sau alte deschizături în perete?

— Nu.

— Dar luminată era?

— Da, de niște lămpi cu ulei. Când mă putui ridica de jos, băgai de seamă că erau o mulțime acolo și într-un ungher o oală plină cu ulei.

— Ai putea să-mi spui cum era întocmită încăperea?

— Da, căci am stat destulă vreme în ea, ca să am timp să mi-o întipăresc în minte. Era lungă și îngustă și puțin mai înaltă ca un stat de om.

— Trebuie să fi fost un gang.

— Tot ce se poate, fiindcă pereții erau goi și numai într-un colț văzui câteva unelte și un morman de frânghii.

— Ușă avea?

— Nu.

— Totuși gangul trebuia să ducă în mai multe încăperi mai mari.

— Așa și e, deși n-ar putea fi vorba de o ușă în adevăratul înțeles al cuvântului. O să-ți lămuresc mai târziu, acum trebuie să-ți povestesc mai departe ce mi-a spus sefirul.

— Sefirul? Cuvântul acesta persan însemnează „Trimis". De unde cunoști denumirea asta?

— Așa îi spuneau ceilalți. Înfățișarea lui era fioroasă, din pricina unei cicatrice roșii ca focul care începea de la frunte, trecea peste pleoapa stângă, cu văgăuna ochiului, goală, și se întindea până la colțul gurii, despicându-i în două părți mustața, din care una mai mare și alta mai mică. Lovitura de pe urma căreia îi rămăsese cicatricea îi scosese în același timp și ochiul. Îmbrăcămintea lui...

— N-are importanță, îl întrerupsei eu, hainele se pot schimba lesne. Ce statură avea? Mai era ceva care să-ți fi atras atenția?

— Purta numai mustață. Vorbea cam pe nas. Am mai băgat de seamă că avea obiceiul să-și tragă adesea fire de mustață peste locul unde îi lipseau. Dar pentru ce mă întrebi?

— Așa mi-e obiceiul. Sunt deprins ca în călătoriile mele să iau seama la cel mai neînsemnat lucru și s-a dovedit pe urmă că mi-a fost de folos. Sefirul acesta mă interesează în primul rând pentru tine și fiindcă tot ne ducem în Persia și întâmplarea face uneori minuni; s-ar putea să ne întâlnim pe acolo cu el. În afară de asta vreau să mă duc cu Halef călare la Birs Nimrud și e de trebuință să...

— Vreți? Adevărat că vreți să vă duceți acolo? strigă polonezul, curmându-mi vorba.

— Da, deși nu cred că vom găsi pe sefir, mi-a intrat mie în cap că e o legătură între el și turnul din Babel și aș vrea să aflu câte ceva despre persoana lui.

— Ai intenția să examinezi turnul?

— Până acum n-o aveam.

— Ascultă-mă pe mine: renunță la ea, căci s-ar putea să te căiești. N-am uitat ce am pățit atunci și, deși nu știu dacă se mai ațin pe acolo ticăloși de teapa ălora de atunci, un glas lăuntric îmi spune să vă feriți. Și-apoi, am jurat sub amenințarea cu moartea și sunt sigur că nu m-ar cruța. Nu v-am vorbit despre nenorocirile vieții mele ca să le răzbunați ci ca să vă cer un sfat.

— Fii sigur că nu vom întreprinde nimic ce ți-ar putea dăuna.

— Cu atât mai bine. Nu-mi luați în nume de rău îngrijorarea, dar primejdia din care am scăpat atunci prin jurământ plutește și astăzi deasupra capetelor noastre.

— Nici n-am înțeles altfel îngrijorarea ta. Spune mai departe ce vi s-a întâmplat în Birs Nimrud.

— Sefirul vorbi câtva timp în limba persană cu oamenii săi, uitându-se când batjocoritor când cu necaz la noi. Învățasem de la nevasta și socrii mei numai câteva cuvinte din limba aceasta, așa că înțelesei prea puțin din cele ce vorbeau ei, mai ales că vorbeau foarte repede. Deosebeam însă în repetate rânduri numele Gul-i-Șiraz. A, abia acu' îmi adusei aminte că orientalul întrebuințează adesea pentru femeile lui nume de flori. Oare să fie și aici vorba nu despre o floare, ci

despre o femeie? Atunci femeia aceasta trebuie să fie în strânse legături cu contrabandiștii și un nume atât de des pronunțat este probabil al unei persoane importante. Mai că-mi vine să cred că Gul-i-Șiraz va fi fost soția vreunuia din șefii bandei. Tu ce zici, effendi?

— Te las pe tine să găsești dezlegarea problemei. Pe mine nu persoana, ci locul mă interesează.

— Cum așa?

— Fie că e vorba de o ființă sau de un lucru, n-are deocamdată nici o importanță. Principalul pentru mine e cuvântul Șiraz și bănuiesc că taina nu o pot descoperi decât în orașul cu același nume, capitala provinciei persane Farsistan sau în apropierea lui. Și chiar dacă presupunerea mea m-ar înșela, totuși stărui în părerea că există o legătură între vreo persoană de acolo și mult căutata Gul-i-Șiraz. Nu e însă nevoie să ne frământăm atâta creierii; dacă e să fie, vom afla noi cândva dezlegarea. Spuneai că șefirul vorbi mai întâi cu oamenii săi. Pe urmă?

— Pe urmă a început să mă ocărască, pomenindu-mi pagubele pe care le făcusem contrabandiștilor cu asprimea mea, amenințându-mă cu moartea și cu despăgubiri enorme. Vorbi multă vreme, dar eu nu-i răspunsei nici un cuvânt. Kepek de asemenea tăcea. Apoi persanul începu să-mi numere în bătaie de joc toate încercările pe care le făcusem ca să descopăr ascunzătoarea lor. De unde știa el toate astea? Nu cumva era printre funcționarii mei cineva pe care-l plătea ca să mă trădeze?

— Probabil. Înțeleg din povestirea ta că aso-

ciația contrabandiștilor avea ramificații întinse și bine organizate din care nu lipseau, firește, spionii; aceștia țineau la curent pe șefi cu tot ce făceai tu ca să le dai de urmă. Și cine puteau fi trădătorii decât oameni de-ai tăi care cunoșteau orice mișcare făceai?

— Ai dreptate. Să fi bănuit așa ceva! Acum îmi dau seama de ce unele planuri întocmite cu îngrijire și pricepere dădeau greș. Văd și eu acum că aveam prea multă încredere în funcționarii mei, o greșeală pe care a trebuit s-o plătesc mult prea scump...

— Chiar din momentul despre care povestești?

— Da. Îți spuneam că șeful bandei — căci unul din ei trebuie să fi fost — m-a amenințat cu moartea, dacă nu le voi plăti despăgubiri. Mi-a cerut întreaga mea agoniseală și, când i-am răspuns că nu sunt bogat, m-a luat în râs și mi-a socotit până la o para suma pe care o aveam, ca și când i-aș fi spus-o eu însumi. Mi-a cerut un cec pentru banca unde îmi depusesem economiile și, fiindcă m-am împotrivit, mi-a spus că voi fi omorât peste un ceas împreună cu Kepek. Îmi dădu timp de gândire și se așeză jos cu ceilalți, ca să aștepte. După ce trecu răgazul, mă întrebă ce am hotărât. I-am răspuns că nu-i dau nimic. Se apucară atunci să bată niște pari în zid și ne puseră, mie și lui Kepek, câte un laț de gât. Știam că nu vor șovăi o clipă să ne spânzure și, mai mult din milă pentru Kepek, mă declarai gata să plătesc suma cerută. Poate că o să crezi că am făcut-o din lașitate, effendi?

— Oricare în locul tău ar fi făcut la fel, căci,

dacă e să alegi între a trăi ca om sărac ori a muri în spânzurătoare ca om bogat, preferi pe cea dintâi. Și-apoi, aveai o situație destul de bună, te puteai îmbogăți iar.

— Așa mi-am spus și eu, a trebuit însă să recunosc repede că speranțele mele au fost amăgitoare. Ni s-au luat lațurile din jurul gâtului și mi s-a adus..., ah, ți-ai putea tu închipui ce?

— Nu.

— Chiar uneltele mele de scris și hârtie de pe biroul meu. Până și sigiliul meu! Toate erau înfășurate într-un pachet. Ei, ce zici?

— Că lovitura era pusă la cale de multă vreme și totul pregătit de mai înainte. Fără ele nu puteau ridica banii de la bancă. Și?

— Am scris ce mi-a dictat sefirul. Trebuie să fi fost un om priceput în afaceri, căci a conceput scrisoarea ca și când era chiar el casierul băncii. Nu încăpea îndoială că banii i se vor plăti îndată, fără cea mai mică șovăire, cu atât mai mult cu cât erau depuși astfel ca să-i pot ridica în orice moment. După ce semnai, se uită la alte scrisori de ale mele, ca să vadă dacă se potrivește scrisul, și-mi zise: „Norocul tău că n-ai încercat să-ți schimbi slova. Dacă încercai să mă tragi pe sfoară, te spânzuram la repezeală. Acum am să vă arăt și eu ceva, pe urmă o să-ți pun o întrebare. Chibzuiește bine răspunsul, căci de el atârnă probabil viața voastră." Ne dezlegară picioarele, ca să putem umbla; mâinile ni le lăsară însă tot legate. În vreme ce slujile lui îi țineau lămpile, se îndreptă spre ungherul unde erau îngrămădite frânghiile. Le dădu la o parte, de asemenea un strat de nisip gros de o palmă și ieșiră la iveală câteva scân-

duri. Sub ele erau niște trepte care duceau într-o hrubă. Coborârăm scara și ne pomenirăm într-o încăpere mare, plină cu fel de fel de mărfuri de contrabandă. Rămăsei încremenit. Văzui...

— Mă rog, cât de înaltă era încăperea? îl întrerupsei eu.

— Mult mai înaltă ca un stat de om.

— Poate că nu-ți mai aduci aminte, ar fi însă bine de știut câte trepte avea scara.

— Întâmplător n-am uitat. Când a trebuit să cobor și am văzut adâncul acela întunecos de sub picioarele mele, mi-am zis că acolo ne vor putrezi oasele. Eram totuși hotărât să fac tot ce-mi va sta în putință să scap și, fiindcă în cazul acesta treptele aveau o mare importanță, le-am numărat. Erau optsprezece.

— La distanță obișnuită?

— Da, dar pentru ce ții numaidecât să afli?

— Ți-am mai spus: din obișnuință. Dacă știi cât de adâncă era sub gang încăperea în care se afla depozitul, poți socoti pe dinafară cam la ce înălțime sau adâncime a Birs Nimrudului e de căutat încăperea. În ce colț al gangului era grămada de frânghii?

— În fund, pe dreapta. Pare-mi-se că urmărești un gând pe care mi-l tăinuiești?

— Crede-mă că nu. Întrebările pe care ți le pun sunt din interesul pe care ți-l port. Și zici că încăperea era plină cu mărfuri de contrabandă?

— Atât de plină că abia aveai loc să te miști. Tot lucruri de mare preț. Ne-au dus apoi prin alte încăperi tot atât de încărcate. Erau aici și hașiș, opiu, mirodenii, ulei de trandafiri și arsenic din Kaswin, care urmau să fie expediate la Constan-

tinopol. Ni se arătă și lapis-lazuli adus din Turkestan, diamante șlefuite din Ispahan și Șiraz și peruzele care reprezentau numai ele o întreagă avere.

— Pentru ce ți le-au arătat tocmai ție, cel mai mare slujbaș al vămii, față de care trebuiau să le tăinuiască? Nu putea să fie decât un singur motiv, acela de-a te ispiti ca să poată face în urmă afaceri și mai bune.

— Așa și e. Sefirul îmi propuse să-i facilitez afacerea și-mi oferi, în afară de restituirea cecului, o sumă atât de mare că un altul s-ar fi lăsat ademenit. Eu însă i-am răspuns că n-am fost în viața mea pungaș și nici n-am să fiu. Se supără atunci grozav și-mi zise: „E viața voastră în joc. Ne cunoașteți ascunzătoarea și tot ce se află în ea; numai murind veți păstra taina. Totuși o să fac o încercare. Trimit un om la bancă. Nu mi se achită cecul — sunteți pierduți; da — vom mai sta pe urmă de vorbă! După ce spuse acestea ne legară iar și ne lăsară pe loc, fără să ni se dea ceva de mâncare sau de băut.

— Uitaseși să ne spui locul unde v-a lăsat, de asemenea cum comunicau între ele încăperile prin care v-au trecut.

— Prin uși, adică deschizături acoperite cu covoare.

— Nu era deci nici un mecanism ascuns ca să nu poată pătrunde vreun străin înăuntru?

— Nu.

— Așadar nu există decât două uși tăinuite: aceea de la intrare și cealaltă acoperită cu grămada de frânghii. Cam cum erau așezate cele trei încăperi de jos?

— Una în mijloc și celelalte două pe stânga și pe dreapta ei. Încăperea în care am fost noi închiși venea peste drum de cea din mijloc. Era tot atât de mare ca și celelalte.

— V-au lăsat, firește, pe întuneric?

— Da. Am putut vedea însă înainte de-a stinge lămpile unde ne aflăm. Nimic decât ziduri de cărămidă și într-un colț o grămăjoară de țărână.

— Dușumeaua din ce era?

— Tot din cărămidă.

— Atunci mormanul acela de pământ e atât de suspect încât eu, în locul tău, i-aș fi dat mai multă atenție.

— Din pricina aricilor care au venit mai târziu? Sunt doar niște biete animale inofensive.

— A, ați văzut niște arici în încăpere?

— Da, după ce am stat — parcă o veșnicie — am auzit un zgomot, ca și când s-ar fi izbit niște sârme subțiri între ele, apoi câțiva arici au început să alerge de colo până colo. La început n-am știut ce poate să fie, pe urmă am deslușit chițcăitul pe care îl scot aricii când sunt mânioși.

— Ciudat, foarte ciudat...

— De ce?

— Cum, nu găsești? Mai întâi e ciudat că animalele acestea atât de sfioase se învârteau atât de aproape de voi; s-ar explica poate prin faptul că era primăvară și timpul lor de împerechere, ceea ce îi făcea mai îndrăzneți. Mai de mirare e însă cum ajunseseră acolo în încăperea aceea zidită. Aricii sapă adesea ganguri lungi dar prin zid nu pot să treacă. Explicația ar fi, deci, că se aflau spații între cărămizi, sau zidul era

undeva năruit spre afară. Importantă e pentru mine chestiunea cum era despărțită încăperea de cealaltă. De obicei nu lași prizonieri într-o cameră care are în loc de ușă un covor.

— În privința asta, contrabandiștii nu erau atât de proști să nu-și ia măsuri. Lăsaseră mai întâi jos un fel de perdea din sârmă tare pe care o puteau înțepeni după voie Și să nu fi fost legați, tot n-am fi fost în stare să tăiem plasa, bineînțeles dacă am fi avut cuțite asupra noastră.

— Ușa asta prevăzută cu o perdea de sârmă lasă de bănuit că încăperea slujea de închisoare și mai adăpostise alți prizonieri înaintea voastră. Mai departe!

— După cum spuneam, ni se păru o veșnicie de când ne aflam acolo, când auzirăm iarăși pași și încăperea se lumină din nou. Șefirul veni cu oamenii de adineauri să ne spună că încasase banii de la bancă. Părea acum mai îmbânzit, căci fu mai puțin aspru cu mine. Mă întrebă dacă m-am răzgândit și la răspunsul meu dârz nu se înfurie, ci zise cu hotărâre:

— Cu împotrivirea ta ți-ai hotârât singur osânda. Trebuie să iau măsuri ca să nu ne fii dăunător. Bănuiam că vei respinge propunerea de-a intra în asociația noastră și te așteaptă moartea. Cineva s-a rugat însă pentru viața ta; nu e nevoie să știi cine. I-am făgăduit că te cruț dacă... Ascultă ce am să-ți spun. Te învoiești, bine, dacă nu, peste un ceas vei fi mort. Să repeți după mine jurământul că nu vei spune nimănui nimic din cele ce ați văzut și vi s-a întâmplat aici, și să-ți dai, îndată ce vei ajunge la Bagdad, demisia, altminteri vei cădea pradă răzbunării noastre. Și nu

numai atât. Dacă mai curând sau mai târziu ascunzătoarea aceasta va fi descoperită din pricina ta, te așteaptă o moarte cumplită și chinuri nemaipomenite. De asemenea nu vei părăsi atât timp cât vei trăi Bagdadul, ca să nu poți scăpa de răzbunarea noastră. Te vom avea mereu sub ochi și, la cea dintâi încercare de a fugi, ești pierdut. Așa mi-a vorbit sefirul. Tu ce-ai fi făcut în locul meu?

— În nici un caz ce-ai făcut tu. Probabil că nici nu m-ar mai fi găsit în închisoare la întoarcere. Dar nu despre asta e acum vorba. Ați jurat și ți-ai dat desigur demisia îndată ce ai ajuns la Bagdad.

— Da. Nu știu ce alta aș fi putut să fac. Am jurat, apoi am fost dezlegați și scoși din turn.

— Peste noapte, firește.

— Nu. Era ziua mare.

— Ce lipsă de prevedere din partea sefirului!

— Neprevedere?

— Se înțelege! Ați putut vedea ceea ce vi se ascunsese până atunci, adică intrarea, situația locului și felul cum se deschidea și se închidea la loc ușa.

— Le-am văzut într-adevăr. Sefirul era de față și ne-a spus: „Ca să vă dați seama că nu o mai socot taină pentru voi, o să vă arăt cât de bine vă am în mână". Cât pentru intrarea secretă, n-am putea-o găsi niciodată, căci nu ne-am întipărit în minte liniile cu care era însemnată cărămida pe care trebuia s-o dai în lături ca să se deschidă zidul.

Ascultai cu luare-aminte la cele ce-mi spunea bătrânul. Jurase să nu trădeze nimănui intrarea

și nici nu bănuia că prin cuvintele acestea aflasem mai mult decât m-aș fi așteptat.

Cărămizile din Birs Nimrud au slove cuneiforme; el nu-mi vorbise însă despre slove, ci linii, și-mi atrăsese astfel atenția asupra unui lucru pe care nu-l băgasem încă de seamă, deoarece îl credeam fără însemnătate. Vreau să vorvesc despre pergamentul beder-i-baharatului cu însemnări pe care nu le înțelesesem atunci. Acum, după ce bimbașa îmi descrise drumul la dealul Birs Nimrudului, îmi apărură deslușit în minte și recunoscui spre marea mea mirare că liniile acelea nu puteau fi decât poteca spre ascunzătoarea contrabandiștilor. Și când pomenii despre „linii" în loc de „slove", îmi adusei aminte că observasem într-adevăr niște linii pe care atunci nu le luasem în seamă. Semănau cu virgulele pe care le faci când vrei să încerci o peniță. Copiasem planul, dar nu și semnele acestea; din fericire am o memorie în care se întipăresc mai întotdeauna și lucrurile cele mai neînsemnate, care îmi revin în minte la un moment dat aproape fără să-mi dau seama.

Așa se întâmplă și acum. Cum auzii pe maior spunând cuvântul „linii", liniile de pe pergament îmi apărură atât de deslușit încât vedeam parcă nu numai numărul lor ci și mărimea și felul cum se deosebeau unele de altele.

Nu erau deci virgule, ci cuvinte în scrisul cuneiform al babilonenilor și, în timp ce bătrânul îmi vorbea mai departe și eu nici nu-l ascultam, traduceam în minte cuvintele: *„romen'a. Illai in tat Kabad bad'a. Illai...*

Tâlcul ar fi următorul: „Prinos înaltului Dumnezeu pentru slava înaltului Dumnezeu..."

Era deci o frântură de frază din inscripția de pe piatră, în orice caz ceea ce se mai putea cunoaște din inscripție, pe când celelalte semne erau cu desăvârșire șterse. Principalul era ca din aceste frânturi să poți recunoaște lespedea. Chiar și așa era greu pentru cine n-a mai fost pe-acolo să nimerească lespedea, căci se asemănau toate între ele și nu erau prea mari.

Urmărindu-mi gândul întrebai, fără să iau seama la ce povestea bătrânul:

— Mai sunt prin apropiere și alte lespezi cu astfel de semne?

— Nu-mi aduc aminte, răspunse el. Dar pentru ce mă întrebi? Eu îți vorbesc de alte lucruri și tu nici nu mă asculți.

— Mă gândeam dacă nu cumva...

— Nu te mai gândi la nimic, rogu-te, îmi curmă el vorba. Ți-am povestit atât cât am crezut de cuviință, fiindcă te știu discret; mai mult nu pot să-ți spun. Știi doar că nu pot dezvălui taina, căci aș fi pedepsit cu moartea.

— Crezi că ești și acum supravegheat?

— Da.

— Atunci vor fi știind și că eu mă aflu în casa ta?

— N-au decât să știe! Și apoi ce are de-a face? Pe tine nu te privesc contrabandiștii de pe la noi.

— Ce s-au făcut, în timpul cât erați voi prizonieri, slujbașii pe care îi aduseseși cu tine?

— M-au așteptat zadarnic în Hilleh și tot atât de zadarnic m-au căutat când au văzut că nu mă mai întorc. Pe urmă s-au înapoiat la Bagdad. Dacă

crezi că aici, în Orient, oamenii se interesează atât unii de alții ca la voi, în Apus, te înșeli. De altminteri sefirul ne-a dat caii și armele îndărăt, apoi ne-a lăsat să plecăm. Ne-am dus îndată la Hilleh, ca să mâncăm bine, căci stătuserăm trei zile nemâncați în turn, și eram morți de foame. Imediat ce am ajuns apoi la Bagdad, m-am prezentat pașei și i-am cerut un concediu de boală. Nu m-am tămăduit decât după ce a fost altcineva numit în locul meu. Mi s-a dat o pensie de nimic din care trăiesc ca vai de lume și dacă-ți voi spune că o masă ca asta n-am mai avut de pe vremea când eram în slujbă, poți să-ți închipui situația mea. Există într-adevăr localități unde se poate trăi mai ieftin ca aici, dar nu mi-e îngăduit să mă mișc din Bagdad, mi-e doar viața în joc!

— Și n-ai încercat niciodată să pleci din oraș?

— Nu s-ar fi putut! Suntem și acum prizonieri, ca atunci în Birs Nimrud. O să mă întrebi poate de ce nu ți-am povestit toate acestea acum câțiva ani când ai mai fost oaspetele meu. Nu te cunoșteam încă atât de bine și nu mă credeam în drept să mă tângui de nenorocirea noastră. Am vrea din tot sufletul să plecăm de aici și totuși ne știm încătușați pe viață. Mi-e silă de un trai ca ăsta. Am devenit mizantrop și fug de oameni. Dacă se întâmplă ceva la turnul lui Babel, sau dacă se clintește vreo piatră din locul ei, au să creadă că am încercat să pătrund acolo. Văd parcă pumnalul ucigător atârnând de un fir de păr asupra capului meu și tresar la cel mai ușor zgomot, închipuindu-mi că a apăsat cineva pe trăgaciul unei arme ca să mă culce la pământ. Nu mănânc nimic dintr-o mână străină, de teamă ca mâncarea să nu fie

otrăvită. Mă mulțumesc cu puținul care rămâne de la Kepek. Îmi doresc uneori moartea, ca să scap de chinurile astea cumplite, totuși nu vreau încă să mor, căci un glas lăuntric îmi spune că trebuie să mai trăiesc pentru un scop necunoscut de mine, care se va împlini la sfârșitul vieții mele. Sunt atât de nenorocit, effendi!...

Mi se rupea inima de mila bătrânului. Acum nu mi se mai părea atât de ciudat ca mai înainte. Frica îi schimbase cu desăvârșire firea, nimicise în el puterea de voință și-l făcuse asemenea fluturelui care se teme și de umbra lui. Cum aș fi vrut să-l văd izbăvit de chinurile lui grozave! Și mai avea și alți vrăjmași în afară de sefir și banda lui. Aceștia nu trăiau nici în Birs Nimrud, nici în pustiu sau în ținutul de hotar dintre Irak arabi și Persia, ci înăuntrul lui:

— Într-adevăr, ești nenorocit, mai nenorocit decât crezi, îi zisei eu. Ți-e frică de moarte, te temi pentru viața ta, dar ești mort de mult.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Sufletul tău e un mormânt în care ți-ai îngropat credința și nădejdea în Dumnezeu. Cine n-are Dumnezeu, acela nu trăiește, cine însă știe că e ocrotit de o mână divină, acela nu cunoaște frica și teama, nu se sperie de dușman, căci toate uneltirile omenești sunt nimicite de voința Aceluia fără de care nu cade o picătură de ploaie, nu se prăpădește un grăunte de nisip.

— Ți-e ușor să vorbești, pe tine nu te amenință nici o mână ucigașă!...

— Crezi? Câte mâini de acestea nu s-au ridicat împotriva mea! Oameni pe care nici nu-i cunoșteam, ba mai rău încă, pe care mi-i credeam

prieteni au vroit să mă răpună. Moartea mă pândea în față ori mă urmărea din spate, fără măcar să bănuiesc. Asta e și mai rău, mult mai primejdios decât atunci când cunoști pe aceia de care trebuie să te ferești. Zici că nu mă amenință nici un ucigaș și totuși sunt aici unii care tânjesc după sângele meu. Mă vezi îngrijorat? Defel, căci mă știu sub ocrotirea Aceluia față de care nu suntem cu toții decât niște viermi neputincioși.

— Vor fi fiind niște oameni de rând, pe când dușmanul meu e capul unei bande de tâlhari de care se teme însuși pașa și nu cutează să se atingă de ei.

— Te înșeli. Omul care vrea să mă omoare e tot atât de puternic ca sefirul, poate sunt chiar prieteni, și tot atât de ticăloși unul ca și celălalt.

— Ce-ai spus? Cei care ne amenință să fie prieteni?

— Da.

— Și dușmanul tău e tot un contrabandist?

— Poate ceva și mai rău.

— Cine e și cum îl cheamă?

— Ai auzit tu vreodată de numele *Sill?*

— E un cuvânt persan și vrea să zică „Umbra".

— Nu despre cuvânt vreau să-ți vorbesc, ci despre un nume.

— Nu-l cunosc.

— Cu atât mai bine pentru tine! Cum urmărește umbra pe om, tot astfel nu slăbește *Sill* pe acela pe urma căruia pășește cu pumnalul ridicat.

— Și o astfel de „Umbră" te urmărește?

— Nu una, ci mai multe. Șeful lor trebuie să fie, după cum bănuiesc, prieten și aliat de-al se-

firului tău și nu m-aș mira dacă i-aș întâlni pe amândoi în același timp. Ba mi-ar părea chiar bine să atrag asupra mea deosebita dragoste pe care ți-o poartă ție sefirul, fiindcă aș isprăvi repede și cu el.

— Effendi, ai mult prea multă încredere în tine.

— Te înșeli! Cine se încrede prea mult în sine e un îngâmfat; cine însă se crede mai puțin decât e în stare, acela e un om rău. Nu sunt un îngâmfat, dar nici om rău nu vreau să fiu. Trebuie să te cunoști pe tine însuți, ceea ce nu e lesne. Această cunoaștere de sine o capeți în lupta cu împrejurările potrivnice, cu persoane dușmane ție și — mai ales — cu tine însuți. Cu cât îți păstrezi în astfel de situații sângele rece, cu atât mai ușor și mai repede ieși biruitor din luptă. O dată lupta câștigată, poți compara fără grijă puterile tale cu ale celorlalți și poți acționa după rezultatul obținut. Cine strâmbă din nas la cuvântul „încredere în sine" și socotește de îngâmfat pe acela care o are, înseamnă că nu se crede în stare de așa ceva.

— Effendi, știu și eu că așa e, sunt însă bătrân. Tu ești încă tânăr și ție nu ți-au omorât vrăjmașii tot ce aveai mai drag pe lume ca mie.

— Sunt totuși în și mai mare primejdie ca tine, dar aceluia căruia Dumnezeu în înțelepciunea lui îi ia ceva, îi redă pe urmă îndoit. Firește, dacă nu știe să întindă mâna și să apuce, nu poate să vorbească despre restituirea îmbelșugată și tămăduirea rănilor sale. Dar fiindcă te jeluiești că moartea ți-a răpit tot ce ți-a fost drag, te întreb: ești tu sigur că au murit?

— Effendi! strigă el tremurând. Vrei să te joci cu durerea unui biet bătrân?

— Ferească Dumnezeu! Să nu crezi că încerc să-ți deștept gândul ăsta fără nici un motiv. Știu eu ce fac. Fiecare cuvânt pe care ți-l spun e bine chibzuit și trage greu la cântar.

— Cum ți-a venit atunci să socoți pe morții mei printre cei în viață?

— Făcut-am eu asta?

— Da.

— Nu. Te-am întrebat numai dacă poți să-mi dovedești că sunt într-adevăr morți.

— Da și... nu.

— Le-ai văzut cadavrele?

— Nu.

— Vorbit-ai cu oamenii care au fost martori la moartea lor?

— Nici asta. Mi s-a povestit că au fost uciși, dar n-a fost nimeni de față. Nici un om n-a văzut fapta cu ochii lui.

— Și totuși ești încredințat că nu mai sunt în viață. Eu în locul tău aș fi căutat dovezi sigure.

— Effendi, nu-mi îngreuia inima mai mult de cum a fost în tot acest amar de ani și e și astăzi încă!

— Dimpotrivă, aș vrea să ți-o ușurez. Ne-ai povestit întâmplările de-atunci prea pe scurt. Gândește-te bine. Poate că sunt în amintirea ta lipsuri pe care, aduncându-ți-le acum aminte, ar putea da naștere la noi speranțe.

— Îți mărturisesc că aveam ceasuri în care mă îndoiam de adevărul celor ce cred, dar oricâtă

osteneală îmi dădeam să găsesc un singur punct de sprijin îndoielilor mele, era zadarnic.

— Încearcă și acum!

— Ce folos? Spune și tu: oare dacă ar mai trăi vreunul de-ai mei nu mi-ar fi dat el vreun semn de viață?

— Nu știu pesemne unde locuiești.

— Puteau să cerceteze și ar fi aflat.

— Poate că au cercetat; tu însă trăiai ascuns. Cum ți-ar fi dat de urmă?

— Ai dreptate, effendi.

— Sau nici nu te-au căutat măcar, fiindcă treceai drept mort. Vor fi aflat și ei că ai fost împușcat.

— Să fi întrebat pe soldații care m-au cruțat. Aceștia le-ar fi spus adevărul.

— Le era oare îngăduit acestora să vorbească?

— Față de nevasta și de socrii mei? Doar nu erau ei să-i trădeze.

— Cum îți poți închipui că ai tăi vor avea îndrăzneala — mai bine zis copilăria — să se ducă la regiment și să întrebe dacă nu cumva soldații au tras în vânt ca să te cruțe? N-ar fi făcut altceva decât să trezească bănuieli.

— Bine zici...

— Ai crezut până acum că au fost uciși; să presupunem că nu sunt. Au trebuit însă să fugă, căci șiiții erau tot așa de amenințați ca și creștinii. Când strada în care locuiau a fost jefuită și prefăcută în cenușă, poate că se aflau în siguranță, fie afară din oraș, fie adăpostiți în cetățuia sau casa lui Abd el Kader. În nici unul din aceste două cazuri nu se puteau arăta în oraș decât după ce s-au potolit tulburările și atunci tu erai mort, adică

oficial, împușcat și îngropat. N-aveau nici un motiv să se îndoiască. Recunoști?

— Effendi, când te aud vorbind astfel, nu știu ce să mai spun. Și ce crezi tu că vor fi făcut pe urmă ai mei?

— Presupunând că bănuielile mele sunt deci adevărate, s-au mutat din Damasc. Nu se încredeau în liniștea aceea aparentă și se temeau de o nouă vărsare de sânge. Pentru ce s-ar fi simțit socrul tău în mai mare siguranță decât ceilalți șiiți și creștini?

Bătrânul nu mai avea astâmpăr pe scaun. În zăpăceala lui era de mirare că nu-i venise în minte gândul ăsta? În cele din urmă răspunse:

— Știi, effendi, acum cred și eu că ai dreptate. De ce ar mai fi rămas socrul meu în Damasc după răscoală?

— Și crezi că va fi plecat numai el singur cu nevástă-sa?

— Cu neputință. Nu-și lăsa el fata și nepoții singuri.

— Atunci unde bănuiești că s-a dus?

— Cine poate să știe!

— De știut nu, dar se poate presupune. Gândește-te bine!

— Hm! Eu în locul lui m-aș fi dus îndată la Beirut, cu atât mai mult cu cât mai locuise pe acolo și trăise fericit.

— Eu în locul lui n-aș fi făcut-o!

— De ce?

— Fiindcă răscoala împotriva acelora de altă religie începuse chiar din Liban și tocmai de acolo se întinsese mai mult. Liniștea se restabilise numai forțat. Beirutul se află în mijlocul acestui

ținut. Izbucnea din nou răscoală, era mai mult ca sigur că tot de aici va porni. Dacă într-adevăr tatăl soției tale părăsise Damascul de teamă că se vor repeta tulburările, nu era să se ducă tocmai acolo unde puteau să izbucnească altele.

— Effendi, bag de seamă că ești atotștiutor.

— Exagerezi. Unul singur e atotștiutor; îl știi și tu deși nu crezi în El. Trag numai concluziile firești, pe care le poate trage orice om cu judecată.

— Atunci, spune-mi unde se putea duce dacă nu la Beirut?

— O, bimbașă, tare mă mir de întrebarea ta!

— *Daj ko katu!* Am doar de ce să mă mir; ca să ghicești astfel de lucruri se cere să fii niței atotștiutor. De socotit poate oricine — că de aceea are numere la îndemână — dar ce are la îndemână, când trebuie să ghicească?

— Să zicem că nu e vorba de ghicit, ci de socotit. Avem și aici cifre, dar nu în sutimi, zecimi ori miimi, ci în fapte.

— Nu te pricep, effendi...

— O să-ți dau o pildă și o să mă pricepi. Te simți nenorocit aici și ai pleca bucuros. Dacă ai putea și nu te-ar împiedica nimic, unde te-ai duce?

— Cum, unde? De-a dreptul în *Leh memleketi**, fiindcă acolo m-am născut și am crescut. Cred că nu te îndoiești de asta.

— Nu? exclamai eu, zâmbind. Și totuși nu știi încotro s-o fi îndreptat socrul tău?

— *Maşallah!* Să mai zici că nu e o minune! Effendi, effendi, cum te pricepi tu să iei omul...

— Ei, acu' ce mai zici?

---

* Polonia.

— Să știi că în Persia s-a dus... Numai acolo putea să se ducă, fiindcă era persan. Când cineva e nenorocit printre străini, îl trage inima tot la țara lui. Și când te gândești că trăiesc atât de aproape de granița Persiei și nu mi-a venit niciodată în gând că s-ar fi putut duce acolo! Aș fi putut să fac cercetări — nu eu singur, firește, ci prin alții, și poate reușeam să găsesc pe aceia pe care îi credeam pierduți pentru totdeauna... Vai, ce prost am fost!

— Liniștește-te, te rog. Cum văd eu, ți-ai însușit punctul meu de vedere și l-ai părăsit pe al tău. Trebuie însă să-ți curm speranțele și să te readuc la îndoiala de mai înainte.

— Nu, nu, effendi! Nici nu-ți închipui cât de fericit m-ai făcut curmându-mi această îndoială chinuitoare!

— Ar fi însă un păcat să deștept în sufletul tău speranțe care s-ar putea dovedi amăgitoare și ai suferi mai mult decât ai suferit. Totuși, am vrut să-ți întăresc credința că mai ai un scop în viață și să te scot din lâncezeala asta. Dar tu sari de la o exagerare la alta și iei drept sigur ceea ce e numai o licărire de nădejde. La fel de bine îți pot aduce argumente convingătoare că dragii tăi au fost omorâți.

— Te rog să n-o faci, effendi! Le cunosc eu destul de bine. Ele mi-au amărât zilele și au ucis în mine orice bucurie a vieții. Îți făgăduiesc că nu mă voi lăsa amăgit de o iluzie, ci voi trăi între speranță și teamă până ce se va dovedi una sau alta.

— Așa și trebuie să faci. Când ți-am trezit această speranță, îmi dădeam seama de răspunderea

pe care mi-o luam. Un glas lăuntric mă îndemna s-o fac și glasul acesta nu m-a înșelat decât numai atunci când l-am înțeles greșit. Adesea, prea adesea m-a scăpat din mari primejdii și m-a ajutat să dezleg probleme cărora n-aș fi putut să le dau de rost altfel. Când aud acest glas, mi se pare că vorbește un înger din cer — îngerul meu păzitor — și când îl ascult, mă simt fericit și ușor ca purtat pe niște aripi în văzduh. Tot astfel și adineauri. El mă îndemna să-ți povestesc posibilitatea unei dimineți luminoase după o noapte nesfârșită în care te luptai cu deznădejdea.

— Îți mulțumesc, effendi, și fii încredințat că voi fi prevăzător, după cum îmi ceri, dar la raza care mi-a pătruns în suflet și îmi încălzește inima nu vreau să renunț. Îți spun drept: simțământul de cucernicie care m-a cuprins acum, nu l-am avut nici când mă aflam într-o moschee sau biserică în tinerețea mea. Tu nu ești nici predicator musulman, nici creștin, dar cuvintele tale m-au...

— Caută de-ți dă seama de ce e în sufletul tău, îl întrerupsei eu. Ai fost întotdeauna un om ca toți oamenii, cu dorințe și gânduri omenești. Sufletul tău s-a închis la glasul venit din cer și nici un predicator, fie el mahomedan sau creștin, nu l-a putut deschide prin cuvintele lui. Au trebuit să se abată multe și grele nenorociri asupră-ți ca să ți-l deschidă iarăși. Că mâna mea ți l-a descătușat din noaptea lui adâncă, n-ai pentru ce să-mi mulțumești. Se împlinise sorocul și întâmplarea a făcut să fie eu acela. Tu nici nu bănuiești încă urmările convorbirii noastre de acum; eu însă îți spun: va izbucni o lumină pe care chiar să vrei nu o vei mai putea stinge. Lumina

aceasta va crește, va deveni tot mai mare, până ce, în cele din urmă, îți va copleși întreaga ființă.

— Crezi tu, într-adevăr, că așa va fi, effendi?

— Da, sunt încredințat. Dumnezeu, pe care-l tăgăduiești, a și pătruns în cutele cele mai adânci ale inimii tale; în curând o va învălui cu totul. Acolo unde pătrunde iubirea lui nețărmurită, nu există împotrivire.

Deodată bătrânul sări drept în picioare și strigă ca un iluminat:

— Iubire, iubire! Dă-mi înapoi soția, copiii mei, dă-mi-i îndărăt și voi crede în tine până la cea din urmă suflare!... Ba și mai mult încă... mai mult!

— Mai mult? Adică veșnicia, pe care nu e nici un ceas de când o negai! Încleștează-te cu tărie de mâna care ți s-a întins astăzi, ca să te salveze, dar nu-i cere prea mult. Nu pune condiții, căci Dumnezeu nu îngăduie tocmeală. Vrea el să fie îndurător, o face de la sine. Roagă-te cât mai des, fiindcă treptele rugăciunii sunt acelea pe care coboară.

Urmă o tăcere adâncă. Frunzele palmierilor foșniră iar, dar nu mai părea un zvon de basm din *O mie și una de nopți* ci o prevestire blândă și promițătoare: „Caută și vei găsi; bate și ți se va deschide".

Bimbașa ședea pe divan cu mâinile împreunate. Acum le despreună, îmi întinse dreapta și zise:

— Știi tu ce am făcut eu acum?

— Da. Te-ai rugat, i-am răspuns eu.

— Așa e, m-am rugat, m-am rugat pentru întâia oară în viața mea. De câte ori nu-mi băteam joc sau compătimeam când vedeam pe cineva

rugându-se și acum îmi dau seama că eu sunt acela care trebuia compătimit. Sunt ca și când aș fi zăcut multă vreme bolnav pe moarte și mi s-a dat deodată o doctorie prin care mi-am recăpătat sănătatea pierdută. De când s-au dus ai mei, n-am mai fost om, dar acum am renăscut iarăși la viață.

— Da, da, o adevărată viață trăiește numai acela care simte în sine pe Dumnezeu și dragostea lui. În tine murise iubirea și în locu-i clocotea mânia, ura și răzbunarea. Aruncai întreaga vină a existenței tale vane asupra lui Dumnezeu, fără să te gândești că nu era nimeni vinovat decât tu însuți. În trufia ta, cârteai împotriva Lui și luai dreptatea Sa drept o nedreptate. Tu însuți erai cel greșit; lipsea însă cunoașterea de tine și acuzai pe Acela care ți-ar fi îndrumat pașii spre fericire dacă ascultai de poruncile Lui. Nu ești în stare să-ți dai seama cât de milostiv a fost totuși cu tine, câtă răbdare i-a trebuit până să-ți ia în seamă vina și ce îndurare nemeritată îți acordă, trimițându-ți acum o rază de lumină tocmai prin mine, față de care l-ai tăgăduit și l-ai învinovățit de nedreptate.

Tăcui. Bătrânul se codea cu răspunsul. Acuzațiile pe care i le aduceam erau apăsătoare. Ar fi fost o mare greșeală din partea mea să-l cruț în privința asta. Oare când medicul e chemat la patul unui bolnav care și-a ruinat sănătatea printr-o viață dezmățată, nu e el dator să-i spună cărei pricini îi datorează zdruncinarea sănătății? Îndatoririle medicului sufletesc sunt și mai mari decât ale unui doctor, care are însărcinarea să vindece numai bolile trupești.

Dacă vorbele mele nu înrâureau acum asupra bătrânului, orice aș mai fi încercat pentru tămăduirea sufletului său ar fi fost zadarnic.

Nu mă înșelasem însă în așteptările mele.

— Effendi, să-mi fi vorbit un altul așa cum mi-ai vorbit tu, îl aruncam jos de pe acoperiș. De la tine, însă, primesc dojana, fiindcă știu că o faci spre binele meu. Deși nu pot recunoaște încă adevărul spuselor tale, nu găsesc cuvinte să le combat. Se naște în mine o bănuială că nu va trece mult și voi recunoaște că tu ai văzut mai bine ca mine ce se petrece în sufletul meu. Parcă aș fi un bolnav care se dă fără împotrivire pe mâna medicului. Aș vrea să mă împotrivesc, dar simt că mâna care îmi produce astăzi dureri, o voi binecuvânta poate cândva. Mă asemăn cu o plantă care se lasă biciuită de o ploaie năprasnică, care îi smulge frunzele și în același timp îi hrănește rădăcina ca să dea mai târziu roade. Va fi — adăugă el îngândurat — poate rodul folositor al vieții mele pe care îl voi arăta când voi fi întrebat ce-am făcut pe lumea asta.

Adânc mișcat de această umilă mărturisire, îi răspunsei:

— Vrei să spui pesemne despre socoteala pe care trebuie s-o dăm cu toții cândva despre faptele noastre. Eu însă îți spun: Dacă noi, oamenii, ne-am da seama de răspunderea asta grozavă și ne-am strădui într-adevăr să ținem seamă de ea în fiecare clipă a vieții noastre, deși păcatul n-ar dispărea cu totul ca să prefacă pământul în rai, s-ar usca însă noianul de lacrimi care se ridică din ce în ce în valuri și talazuri de suferințe. N-ar mai fi nici ură, nici răzbunare, lup-

tă sau neînțelegeri între oameni, ci iubirea revărsată din cer și-ar întinde aripile ei binefăcătoare deasupra noastră — de la începutul vieții până la sfârșitul ei — și a tuturor făpturilor omenești, cărora le-ar fi hărăzită fericirea veșnică. Vezi ce scrie în *Sfânta Scriptură* :„Ceea ce n-a văzut încă nici un ochi omenesc și n-au auzit încă urechile vreunui om, Dumnezeu va arăta mai târziu acelora care îl iubesc pre El". Dumnezeu nu cere de la noi decât iubire și numai iubire, căci fără ea nu există tărie nici în cer nici pe pământ, chiar dacă suntem prea slabi ca să înțelegem această neînchipuit de frumoasă minune dumnezeiască. Suntem orbi în fața strălucirii ei și numai moartea ne va lua perdeaua de pe ochi. Tu n-ai văzut mâna nevăzută care stătea pregătită să o cuprindă pe a ta, dacă ai fi vrut numai s-o întinzi. Coboară mereu îngeri din cer ca s-asculte bătăile inimii tale care vor grăi în sfârșit : „Vino-mi în ajutor, Doamne, ca să nu mă prăvălesc în abis!" Lasă să treacă ploaia binefăcătoare care a distrus frunzele, pentru ca trunchiul să înverzească din nou și s-aducă roade și mai îmbelșugate. Nici nu-ți poți închipui tu ce importante, ce sfinte sunt clipele acestea pentru binele tău. Cât trebuie să fie ele pentru tine, care te zbați în chinuri și...

— Oprește-te, effendi! Trebuie să plec... nu mai pot îndura! zise bietul bătrân, aruncând ciubucul din mână și sărind în picioare.

Alergă la deschizătura care ducea de pe acoperiș în casă și, când fu la jumătatea scării, ne strigă :

— Rămâneți pe loc, căci mă întorc îndată.

După ce plecă, nu se mai auzi multă vreme decât foșnetul ușor al palmierilor. În starea sufletească în care mă găseam, mi se părea ca freamătul chiparoșilor de pe muntele Horeb, unde se refugiase odinioară Ilie de prigoana lui Ahab și a lui Iezabăl. Se stârni acolo o vijelie cumplită care sfâșia munții, dar Domnul nu era în ea. Veni pe urmă un cutremur, dar Domnul nu era în el. După cutremur urmă un foc, dar Domnul nu era nici în foc. Focului îi urmă un foșnet blând și în foșnetul acela era Dumnezeu. Astfel Atotputernicul nu s-a arătat nici în foc, ci în foșnetul acela blând, nu în puterea lui grozavă, ci în iubirea și îndurarea sa. Poate că îndurarea aceasta se va revărsa acum și asupra sufletului acesta chinuit în care se zbătea îndoiala, căci auzeam pașii bătrânului care se plimba agitat prin grădină.

Convorbirea noastră părea să fi făcut de asemenea o adâncă impresie asupra celorlalți doi, căci nu scoteau un cuvânt. Dacă palavragiul meu hagiu putuse să tacă atâta vreme, era un semn că e foarte preocupat de gândurile care îl frământau. După câtva timp zise în șoaptă, ca și când s-ar fi silit să rupă tăcerea:

— Sihdi, auzi? Plânge!

Nu era nevoie să mi-o spună, căci suspinele bătrânului ajungeau până la mine. Inima lui împietrită se muiase. Ochii, al căror izvor de lacrimi n-a secat încă, mai pot găsi pe Dumnezeu dacă îl caută cu râvnă.

Trecu o vreme îndelungată; Kepek pufăia de zor din cinbuc și îndesa mereu tutunul în el. Părea însă că se luptă cu plânsul, căci se auzea

din când în când un suspin adânc. În cele din urmă, nu se mai putut stăpâni, se rostogoli până la mine și-mi spuse printre hohote:

— Emirule, effendi al meu plânge! E pentru întâia oară de când îl cunosc. Nu mai pot îndura. Numai de nu s-ar îmbolnăvi...

— Fii fără grijă; lacrimile ușurează. Sunt o adevărată binefacere.

— Nu pentru mine. Îmi curg în pârâuri pe obraji și inima îmi plutește pe deasupra. M-ai mișcat și pe mine cu vorbele tale. Să existe într-adevăr o iubire atât de mare, după cum ai descris-o tu?

— Da, dragul meu.

— „Dragul meu" ai spus? Așa nu mi-a spus încă nimeni, afară de effendi al meu, și asta o singură dată. Dragul meu! Pe mulți creștini pe care i-am cunoscut a trebuit să-i urăsc, căci nu sălășluia în ei nici urmă de iubire, dar în felul cum vorbești tu despre ea, numai un creștin adevărat poate s-o facă.

— Aceia dintre creștini care nu aveau iubire în ei, se numeau numai așa, în realitate nu erau.

— Păi se prefăceau foarte cucernici acești armeni cu nasuri de uliu și greci cu ochii vicleni, care nu aveau altă grijă decât să-și umple punga cu bani. Lua-i-ar... A, uite că se întoarce effendi al meu.

Bătrânul se așeză iarăși la locul său și zise cu glas rugător:

— Îngăduie, effendi, să întrerupem convorbirea de adineauri. Vrei?

Îl înțelegeam foarte bine.

Înviase ceva în sufletul său, ceva sfânt pen-

tru el. Se înălța un altar în fața căruia numai lui îi era îngăduit să îngenuncheze. Orice stăruință din partea mea ar fi fost un sacrilegiu. De aceea i-am răspuns:

— Tocmai ceea ce vroiam să-ți spun. Și apoi e târziu, să mergem mai bine la culcare.

— Nu, nu încă! Dacă ar fi după mine, am sta aici până mâine dimineață. Gândește-te că trăiesc în singurătate și aș vrea să mă bucur și să mă folosesc cât mai mult de prezența ta. Știu că azi după-amiază nu erai încă hotărât: poate mi-ai putea spune acum cât ai de gând să rămâi în Bagdad?

— Plecăm chiar mâine.

— Atât de curând? Effendi, te rog din suflet să nu-mi faci durerea asta.

— Nu m-ai lăsat să sfârșesc. Am vrut să spun că plecăm mâine, ne vom înapoia însă în curând.

— A, așa mai merge! Dar de ce atâta grabă? Ar trebui să vă odihniți nițel după atâta drum.

— Dimpotrivă, avem nevoie de mișcare. A trebuit să stăm tot timpul înghesuiți pe plută și chiar dacă pe noi nu ne-a obosit, se cere să ne gândim nițel și la caii noștri. Sunt niște animale de rasă nedeprinse să stea mereu pe loc.

— N-aveți decât să faceți o plimbare mai lungă călare.

— Avem motive să nu o facem. Ți-am mai spus că trebuie să ne ferim de niște dușmani înverșunați. Deși nu ne e frică de ei, e totuși mai bine să ocolim primejdia decât să-i ieșim înainte.

— Și unde aveți de gând să vă duceți?

— La Birs Nimrud. Plănuiserăm mai de mult lucrul acesta, chiar înainte de-a fi venit la tine. Am pătimit rândul trecut atâtea acolo, încât locul ne-a rămas neuitat și vrem să-l mai vedem o dată.

— Ați pătimit, zici? Aș putea să aflu și eu ce?

Nici n-apucă să termine vorba și Halef strigă cu înflăcărare:

— Te rog, bimbașă, nu-l întreba pe effendi al meu și lasă-mă pe mine să-ți povestesc! Lui nu-i place să lungească vorba ca o funie și când e silit s-o facă, retează funia cu dinții taman la mijloc. Pe mine m-a înzestrat Allah cu darul vorbirii și sfârșesc abia atunci când nu mai e nimic de spus. De aceea sunt gata să încep povestirea. N-are nimeni nimic de zis?

„Nimeni" eram adică eu. Cunoșteam patima micului meu hagiu de-a tărăgăna povestea la nesfârșit și eram adesea nevoit să-l întrerup când începea să bată câmpii.

Văzând că nu zic nimic, se porni pe povestit și nu se lăsă până ce nu istorisi totul cu cele mai mici amănunte. Încheiă astfel:

— Vedeți deci că nici n-am fost mâncați de dușmani, nici nu ne-a înghițit gura căscată a ciumei. Allah ne-a cruțat pentru a putea îndeplini fapte mari pe care vi le voi povesti poate cu alt prilej, sau când voi catadicsi eu. Acum o să vă mai spun numai atât: Vrem să ne ducem în Persia pentru a ne spori faima de care ne bucurăm acolo. Dacă vom găsi noi de cuviință, ne putem lua la luptă cu toată oastea șahului și numai să ni se pară că s-a uitat chiondărâș la noi, îi facem praf tot haremul. Ce se va întâmpla pe rumă,

adică ne va veni cheful să ne ducem călări la Amiriki* sau Asterali**, rămâne deocamdată o taină pe care nu trebuie s-o afle nimeni. În orice caz vestea isprăvilor noastre va ajunge până la voi, chiar înainte de-a ne fi înapoiat noi în corturile haddedihnilor. Allah să vă țină până atunci în viață, ca să ascultați cu gura căscată povestea mea, cum ați ascultat-o pe asta de acum.

După această minciună gogonată își umplu pipa cu tutun și se apucă să fumeze, cu nesaț, mulțumit că nu-l întrerupsese nimeni.

Kepek își arătă entuziasmul printr-un grohăit; părea că-i lipsesc cuvintele. Stăpânul său luă însă altfel lucrurile, căci răspunse:

— Ați trecut într-adevăr prin multe clipe grele și nu pricep ce vă poate ispiti să revedeți locurile unde ați suferit atât. Eu, de pildă, n-aș vrea pentru nimic în lume să mă mai duc vreodată la Birs Nimrud.

— Vezi că noi suntem croiți pe alt calapod, îi răspunse Halef. Să ni se fi întâmplat nouă ce ți s-a întâmplat ție și lui Kepek acolo, ne-am fi dus chiar de a doua zi să golim cuibul și să-l facem una cu pământul.

— Uriașul Birs Nimrud una cu pământul?

— Și adicătelea de ce nu? Nu ne crezi în stare? De altminteri nici n-ar fi fost nevoie, căci noi în locul vostru nu ne lăsam prinși în capcană, nu juram și nu iscăleam nici o hârtie pentru bancă.

— Lesne ți-e să vorbești așa. Dar ia să te fi văzut...

---

* America.
** Australia.

— Ce să mă fi văzut? îi curmă Hagi Halef vorba cu aprindere. Pesemne că nu ne cunoşti. Sefirul? Un fleac pe lângă effendi al meu. Să fi fost el cât de voinic, de şiret şi de curajos, tot nimic nu i-ar fi folosit faţă de puterea, deşteptăciunea şi vitejia lui Sihdi al meu. Am pus noi cu botul pe labe pe alţii mai ceva ca persanul ăla. Tare-aş vrea să ne închidă şi pe noi o dată în Birs Nimrud ăla! Ai vedea tu ce repede am ieşi de acolo, ca să-i arătăm noi ce putem...

Halef nu-şi dădea seama că jignea pe bătrân şi nici pe departe nu bănuia că lăudăroşenia lui se va adeveri curând. Polonezul nu se supără însă şi răspunse oftând:

— Ferească-vă Allah să vă aflaţi vreodată într-astfel de situaţie! Cel mai puternic şi deştept om nu poate face nimic când e legat şi duşmanul... a, parcă era vorba să-mi spuneţi şi mie cine sunt duşmanii voştri?

— Da, ţi-i vom spune îndată şi te vei minuna cât de lesne ne-am scăpat de ei. Vrei să-i povesteşti, Sihdi?

— Nu, am răspuns eu.

— Foarte bine faci, încuviinţă cu îngâmfare Halef. Cine vrea să povestească astfel de lucruri se cere să aibă gura deschisă, limba sprinţară, să poată pătrunde până în adâncul minţii şi darul de-a începe şi a sfârşi acolo unde trebuie. Darul şi îndemânarea asta nu o au însă decât puţini oameni şi nu e de mirare că atunci când lipseşte cuiva acest dar, face din cea mai frumoasă poveste o şa veche şi sfărâmată, pe care nu se poate aşeza nimeni. Acu' încep şi vă rog să mă ascultaţi cu luare-aminte.

Se înțelege de la sine că adăugă la întâlnirea noastră cu peder-i-baharatul o sumedenie de născociri și mă ridică în slava cerului, fără să uite, firește, să-și aducă și sieși laude exagerate. La urmă adăugă:

— Drept să-ți spun, un gârbaci e ceva nepreţuit în astfel de împrejurări. Nu m-aș duce fără biciul meu pentru nimic în lume la Birs Nimrud. Să fi avut voi atunci un gârbaci, nu păţeaţi ce-aţi păţit.

Bătrânul nu luă în seamă observaţia asta și zise, întorcându-se spre mine:

— Și crezi, effendi, că persanii aceștia te vor căuta aici în Bagdad?

— Că vin încoace, e sigur, i-am răspuns eu.

— De aceea vrei să pleci chiar mâine?

— Nu numai pentru asta. Ţi-am spus doar că nu mă tem de ei. N-am însă nici un motiv să mai rămân aici.

— Rugămintea mea n-ar putea fi un motiv?

— Nu, căci ne vom înapoia. Atunci însă va fi un motiv să rămânem, căci va trebui să ne odihnim după un drum atât de lung.

— Dacă e așa, nu mai stărui. Te-aș ruga însă să tragi tot la mine. Și te mai rog încă o dată să nu întreprinzi la Birs Nimrud ceva ce mi-ar putea dăuna. Feriţi-vă să atrageţi asupră-mi bănuiala că aţi aflat de la mine ce s-a petrecut atunci acolo.

— Ţi-am mai făgăduit o dată și te poţi bizui pe cuvântul meu.

Avusesem la început intenţia să vizitez localitatea numai în vederea amintirilor care mă legau de ea, dar povestirea bătrânului mă hotărî

să dau mai multă atenție Birs Nimrudului. Știam de mult că are ganguri în care încercaseră și alții să pătrundă. Se renunțase însă la ele, deoarece se întâmplaseră multe nenorociri cu prilejul acesta.

Încăperile subpământene în care fusese închis bătrânul polonez îmi deșteptaseră curiozitatea, cu atât mai mult cu cât aveam în buzunar planul lor. N-am vrut însă să-i spun nimic bătrânului și, mai ales, să nu întreprind ceva ce i-ar fi putut dăuna.

Îi spuserăm „noapte bună" și ne duserăm cu toții la culcare.

● În scrisorile adresate redacţiei, numeroşi cititori îşi manifestă dorinţa de a intra în corespondenţă cu cei interesaţi să cunoască şi să dezbată multiple aspecte din viaţa şi opera lui Karl May.

În cele ce urmează venim în întâmpinarea acestei doleanţe, menţionând adresele corespondenţilor noştri, repartizate pe localităţi.

Arad (2900), Cojerean Daniel, Al., str. Răsăritului nr. 2, bloc 22, et. 4, ap. 32
— Ignuţa Elena, str. Praporgescu, bloc 17, ap. 23
Bacău (5500), Bănică Alexandru, str. Proiectantului, bloc 3, sc. C, et. 1, ap. 5
— Laza Constantin-Iulian, str. Milcov nr. 124, bloc 124, et. 2, ap. 32
— Zodian Daniel, str. Chimiei nr.2, bloc 13, et. 3, ap. 16
Baia Mare (4800), Bârle Paul, str. Cuza Vodă, bloc 10, sc. C, ap. 53
— Petrik Eugen, str. Dragoş Vodă 2D / 34
Basarabasa (2792), Brebenar Gabriel, str. Vaţa de Jos nr. 65
Bistriţa (4400), Andresi Roxana, Aleea Plopilor nr. 1, sc. A, ap. 12
Bragadiru (78950), Stan Florina-Oana, şos. Alexandriei nr. 311, Sector S.A.I.
Braşov (2200), Drăghici Claudiu, str. Colectiviştilor nr. 6
— Florea Cătălin, str. Lucernei nr. 1, bloc 35, sc. B, ap. 12
— Potorac Ionuţ, str. Colectiviştilor nr. 23, bloc 37, sc. B, ap. 19

București, Bardicea Răzvan, șos. Alexandriei nr. 2, bloc PC1, sc. A, et. 1, ap. 4 (c. 76954)
— Băiță Cristian, str. Valea Călugărească nr. 14, bloc 2, sc. D, et. 1, ap. 51, s. 6 (c. 77474)
— Burtică Ninel, str. Dumbrava Nouă nr. 30, bloc M208, sc. 1, et. 6, ap. 19, s. 5
— Ciupercă Ionuț, str. București-Ploiești nr. 24—28, bloc. 13/1, sc. B, et. 3, ap. 17 (c. 71561)
— Dalea Robert-Alexandru, b-dul Păcii nr. 5, sc. E, et. 1, ap. 175
— Guzgă Ștefan Daniel, str. Reșița nr. 33, bloc 36, sc. 4, et. 4, ap. 72, s. 4 (c. 75393)
— Mureșan Alexandru, str. Alexandru cel Bun nr. 12, bloc T 61, sc. 2, et. 2, ap. 38, s. 2
— Păun Radu, str. Fântânica, bloc. 7 b, sc. 1, et. 8, ap. 48 (c. 73361)
— Petre Mihai, str. Compozitorilor nr. 39, bloc C 15, sc. 1, et. 1, ap 5 (c. 77351)
— Rada Mihai Lucian, b-dul Alexandru Obregia nr. 31, bloc 15, sc. 2, et. 5, ap. 55 (c. 75574)
— Săraru Cătălin, str. Doamna Ghica nr. 1, bloc 1, sc. 1, et. 2, ap. 10 (c. 72404)
— Sâmtion Iulia, str. Laboratorului nr. 123, bloc V14, et. 3, ap. 48 (c. 74353)
— Toma Marin, str. Teiul Doamnei nr. 8, s. 2
Buzău (5100), Andrieș Andreea-Nicoleta, b-dul N. Bălcescu, bloc 3, et. 1, ap. 42
— Stătescu Valentin, cartier Micro III, bloc A7, et. 7, ap. 30
Câmpia Turzii (3351), Turean Gheorghe, str. Petru Maior nr. 12
Câmpina (2150), Miroiu Florin, b-dul Alex. I. Cuza nr. 55
Cisnădie (2437), Ilieși Marius, str. Stejarului, bl. 18, sc. B, ap 23
Constanța (8700), Costruț Alexandru, Aleea Daliei nr. 5, bloc L 128, sc. B, ap. 11
Craiova (1100), Niculcea Cristian, str. Brazda lui Novac, bloc F8, sc. 2, ap. 3
Dorohoi (6850), Grigoruță Iulian, Aleea Crivei nr. 6, et. 1, ap. 5

Fălticeni (5750), Macarei Ramona, str. Republicii, bloc 50, sc. A, et. 3, ap. 15

Focșani (5300), Gavriliuc Dionisie, str. Piața Independenței, bloc. 17, sc. 1, ap. 12

Galați (6200), Elisei Cezar, str. Brândușei nr. 4, bloc B8, sc. 4, et. 3, ap. 73

— Mihalcea Octavian, b-dul Coșbuc 27, bloc E7, sc. 4, et. 1, ap. 67, cartier Țiglina II

Mătăsari (1443), Mihăileasa Gheorghe, bloc A 32, sc. A, et. 1, ap. 5

Motru (1416), Vasilescu Simona, Aleea Liliacului, bloc E3, sc. 5, et. 3, ap. 15

Oltenița (8350), Păun Mihai, Piața Mercur nr. 13, bloc P5, sc. A, et. 3, ap. 16

Onești (5450), Moisă Cătălin, str. Pinului, bloc. 3, sc. B, et. 1, ap. 5

— Crețu Sorin, str. Mărășești, bloc 6, sc. F, ap. 4, et. 1

Pitești (0300), Patriche Bogdan, Calea București, bloc 28, sc. B, ap. 12

— Prodan Mihail, str. Pătrașcu Vodă, bloc. P, sc. B, et. 4, ap. 18

Rădăuți (5875), Zaharie Simona, str. General Iacob Zadik nr. 29, bloc 29, sc. A, ap. 2

Râmnicu Vâlcea (1000), Militaru Florin-Eugen, str. Gib Mihăescu, bloc A 14, sc. A, ap. 8, et. 2

Râșca (5788), Creangă Florin

Roman (5550), Bulai Valentin, Seminarul liceal franciscan, str. Ștefan cel Mare nr. 268 B

Sibiu (2400), Ilie Bogdan Silviu, str. Rusciorului, bl. 73 A, sc. A, ap. 3, et. 1

— Mărcuț Teodora, str. Maramureșului nr. 21, bloc 31, sc. A, ap. 7, et. 3

Sighișoara (3050), Băicoci Aneta, str. Ștefan cel Mare nr. 55, Căsuța poștală 60

Stremț (3316), Meteșan Gabriela, localitatea Geoagiu de Sus, comuna Stremț, nr. 170

Suceava (5800), Țabrea Veronica, str. Prieteniei, nr. 6, bloc 44, sc. B, et. III, ap. 13

Târgoviște (0200), Anghel Mihai-Iulian, Aleea Renașterii (str. Diaconu Coresi), bloc 10, sc. E, ap. 91

— Popescu Silviu-Sebastian, str. Radu cel Mare, bloc 17 A, sc. A, et. 3, ap. 7

Târgu-Jiu (1400), Peștișanu Constantin, str. Victoriei, bloc D, sc. 14, et. 3, ap. 7

Tecuci (6300), Dumitrașcu Radu Viorel, str. Gh. Petrașcu, bloc 42, ap. 27, sc. 2

Tulcea (8800), Iacob Virgil, str. Isaccea, nr. 81, bloc U_2b, sc. B, et. 1, ap. 8

— Albu Ioana, Aleea Socului nr. 2, bloc 6, sc. A, parter, ap. 3

Turburea de Sus, jud. Gorj (1327), Pleșa Viorel

Vulcan (2692), Boeru Gheorghe, str. Traian nr. 19, sc. 1, et. 1, ap. 21

*

Statele Unite ale Americii, Mititelu Marius, 523, Carica road, Naples, Florida, 33963.

● La solicitarea noastră, mai mulți cititori ne-au trimis listele cu toate cărțile personale din opera lui Karl May. Alții se mulțumesc cu declarații globale. Între ei și Robert-Alexandru Dalea, din București, care ne mărturisește cu mândrie: „Încă de pe acum posed mai mult de jumătate din opera lui Karl May". Bună treabă, numai că îl sfătuim, la alcătuirea „catalogului", să confrunte lista cărților de care dispune cu sumarul unei ediții germane de opere complete. Surprizele îi vor aparține integral. De ce? Pentru că, în ceea ce ne privește, nu le mai avem. Derutați la început, astăzi suntem hotărâți să ne continuăm drumul, știind ce-avem de făcut. Dacă dintr-o elementară decență ne-am stăvilit tentația de a polemiza cu unii „confrați" — care s-au avântat să editeze scrierile lui Karl May fără să le definească, în prealabil, locul în ansamblul operei, să le afle corespondentul original, dacă nu chiar să le și confrunte, pentru a le asigura acuratețea — asta nu înseamnă că suntem și de acord cu propriile lor aventuri. Cu timpul, singur cititorul va fi în măsură să compare și să aprecieze rezultatele fiecăruia dintre noi. S-ar putea ca atunci să constate că, așa

cum nu i se mai potrivesc pantofii din școala primară, nu-i vor suna bine nici tălmăcirile pe care cândva le-a parcurs în lipsa altora.

Mai precaut, Mihai Păun din Oltenița și-a procurat o listă cu 68 de opere *originale*, concentrându-și atenția asupra eventualelor lacune (după modelul unor ediții integrale de „Opere", noi am anunțat intenția de a tipări 74 de volume). „Nepotrivirile" se datorează și titulaturii diverselor creații. Nu toate sunt romane, ci și povestiri mai mici sau mai mari, preluate de unii editori ca opere de sine stătătoare sau publicate sub un titlu unic. Este cazul povestirii „Halbblut" — editată în România sub titlul „Corcitura" sau „Metisul" — deși în originalul german este grupată alături de alte patru nuvele, între care și „Kaperkapitän" — prezentată în românește sub titlul „Surcouf corsarul". Procedând în acest mod, am ajunge la o serie de opere care, de departe, ar depăși 100 de volume. (Variațiile de sumar sunt mici în cazul marilor ediții germane, a căror structură oscilează între 59 și 74 de volume, prima ediție nefiind prea selectivă, ci mai degrabă comprimată.)

● Niculae Grigoriu din București — cu adresă nedeclarată — ne reproșază cu delicatețe că prețul volumului „Capcana" (3978 lei) este prea mare, mai ales dacă se are în vedere și calitatea hârtiei. Deși în afară de dânsul nimeni nu s-a referit la acest aspect material, avem convingerea că el preocupă și pe alți cititori, mai cu seamă că majoritatea lor, elevii, sunt lipsiți de venituri proprii. Cu aceeași sinceritate afirmăm că dezlegarea acestei probleme ne preocupă înainte de toate pe noi. Din păcate, conjunctura economică nu ne-a fost întotdeauna prielnică, obligându-ne continuu să ne pliem la realități improprii dezvoltării activității editoriale. Dacă la începutul anului 1994 deschideam seria de „Opere" cu primele două volume din „De pe tron la eșafod" — *ambele* costând 2800 lei —, la sfârșitul aceluiași an am fost nevoiți să fixăm, pentru următoarele trei tomuri, un preț aproape dublu: 2500 lei, pentru fiecare dintre ele. Să mai amintim că, la data lansării colecției noastre, toate cele cinci volume

se aflau în tipar, alte 28 de numere fiind în curs de definitivare. Pe motiv că „încă nu s-a fixat prețul la hârtie", luni de zile tomurile 3, 4 și 5 au fost blocate în tipografie, obligându-ne ulterior, odată cu mărirea prețurilor, să micșorăm tirajul ediției. Căci nu puteam fi încrezători în puterea de absorbție a multor cumpărători, obligați peste noapte să facă față, în primul rând, altor cerințe.

Creșterea costurilor de producție — la hârtie, manoperă poligrafică, întreținere, transport —, asociată cu scăderea tirajului, ne-a afectat deci mai întâi pe noi. Să reținem că, între timp, prețul de cost al cărții a crescut și mai mult, grație aceleiași inflații, editura confruntându-se în plus și cu nevoia recuperării banilor pe exemplarele vândute.

Acesta este cadrul economic în care încercăm să rezistăm, să rămânem consecvenți promisiunilor făcute cititorilor. La urma urmei, realizarea într-un ritm alert a planului de apariție depinde aproape în exclusivitate de cititori. Este și motivul pentru care ne străduim să ridicăm ștacheta exigențelor, contracarând apariția unor „kitch"-uri editoriale cu volume demne de biblioteca unor tineri însetați de opera lui Karl May.

Și-apoi, în sine, prețurile cărților nu sunt mari, comparativ, cel puțin, cu cheltuielile impuse de procurarea alimentelor, îmbrăcămintii ș.a. Rușinos, dar adevărat: cu banii dați pe o carte bună, nu poți cumpăra un kilogram de carne „cum se cuvine". Am zice că veniturile oamenilor de rând sunt mici. Dar aceasta este o problemă care depășește competența redacției noastre.

Editura Pallas
București
Căsuța poștală 33—99*

---

* Pentru corespondență, adresa de mai sus este suficientă: Direct, putem fi contractați în București, la Casa Presei Libere, Corpul central, etaj 8, camera 860; telefon direct: 222.48.60.

CUPRINS

1. **Cei doi Năsoși** 5
2. **Un Mirza persan** 44
3. **To-kei-hun** 68
4. **Schimbul** 89
5. **Se ivesc noi piedici în cale** 150
6. **La Muntele Galben** 136
7. **La tribul haddedihnilor** 163
8. **Fiul „vrăjitorului“** 187
9. **Leul răzbunării** 209
10. **Hanneh** 236
11. **Pe malurile Tigrului** 251
12. **„Tatăl mirodeniilor“** 265
13. **În coliba de trestie** 302
14. **Polonezul și servitorul său** 331
15. **Ce ne-a povestit polonezul** 361

Poșta redacției 425

11

karl may

OPERE

LEUL RĂZBUNĂRII

Romanul deschide şirul marilor aventuri pe care

OLD SHATTERHAND

– cunoscut în Orient sub numele de Kara Ben Nemsi –

le va avea, pe malurile Tigrului, împreună cu devotatul său prieten Hagi Halef Omar. Călătoria, pornită din Vestul Sălbatic până la Bagdad, este adesea întreruptă de acţiuni justiţiare, dintre care cea mai importantă este prilejuită de aprigul conflict declanşat de periculoasa organizaţie a „Umbrelor", alcătuire clandestină cu multiple ramificaţii, de tip piramidal.

Procuraţi-vă din vreme volumul următor.

LA TURNUL BABEL,

în care aceleaşi îndrăgite personaje pătrund în hăţişul misterios al macabrei organizaţii, după numeroase capcane pe care şi le întind reciproc.

ISBN 973-97194-2-2

Lei 5300 + 106 T.L. = 5406